

Gabriel Andreescu

REPRESIUNEA MIȘCĂRII YOGA ÎN ANII '80

Polirom 2008

Mulțumiri

Prezentul volum este rezultatul investigațiilor desfășurate într-un program de cercetare al Institutului Național pentru Memoria Exilului Românesc (INMER). Interesul arătat de președintele INMER, Dinu Zamfirescu, și de colegii săi pentru tema reprimării mișcării yoga în anii `80 a permis scoaterea la lumină a unui fenomen rămas surprinzător de mult timp în obscuritate.

Doresc să le mulțumesc lor, dar și multor altor persoane fără a căror participare nu ar fi fost posibilă apariția volumului în forma pe care cititorul o are acum în față. Pentru inventarierea și pregătirea documentelor aflate în Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) am primit asistență, timp de circa doi ani, de la Direcția Cercetare, Expoziții, Publicații a CNSAS. În anumite momente, conducerea Colegiului CNSAS mi-a oferit un ajutor direct. Cu atât mai mult nu aș putea uita contribuția, pe cât de generoasă, pe atât de eficientă, a ziaristei și practicantei yoga Oltea Mutulescu, care a participat la luarea și prelucrarea majorității interviurilor.

În mod special, țin să mulțumesc victimelor represiunii din anii `80 care au acceptat să își depeze, cu emoție, precizie și inteligență, amintirile reproduse în volum. Spunerile lor formează, în opinia mea, partea cea mai vie, cea mai profundă a volumului.

*

Aș adăuga aici că (și) pentru documentele de arhivă am folosit standardul ortografic actual. Am reprodus identic punctuația și abrevierile, corectând numai scăpările gramaticale „inerente” unui material cu caracter intern. Am pus între ghilimele citările din documente, nu le-am folosit atunci când notele, declarațiile, rapoartele etc. erau prezentate ca piese distincte. Am eliminat din pasajele transcrise elementele nerelevante, sau acele referințe care, deși erau relevante în context, aduceau atingere vieții private.

SUMAR

Capitolul I. Yoga în comunism

1. Yoga până în anul 1982. Fereastra
2. Meditația Transcendentală. Scandalul
3. Meditația Transcendentală. Vitrina

Capitolul II. Reprimarea mișcării yoga în anii `80

4. Yoga în clandestinitate. Mario Vasilescu
5. Sursa "Daniel"
6. Dosarul lui Gregorian Bivolaru
7. Grupurile din București, Pitești și Bacău

Capitolul III. Yoghinii

8. Instructori și discipoli
9. Mărturia Angelei Mayer
10. Mărturia surorilor Ambăruș
11. Mărturia lui Nicolae Catrina
12. Mărturia lui Eugen Mârș
13. Mărturia lui Claudiu Trandafir
14. Mărturia lui Petre Groza
15. Mărturia lui Petre Roșu

Capitolul IV. Yoga ca formă de rezistență

16. Yoga, cultura alternativă și contracultura underground în anii `80
17. De la cooptarea prin cultură la rezistența prin cultura alternativă

Capitolul V. Stilul epocii. Metodologie și documente

18. Accesul la documente și la informațiile codificate din arhiva Securității
19. Interpretarea documentelor din dosarele Securității. Cazul Claudiu Trandafir
20. Documente

Capitolul I. Yoga în comunism

Un om care face cu adevărat yoga este un om care nu se mai poate minți, ca urmare nu mai poate fi mințit. Acesta este motivul pentru care indiferent ce stat totalitar, se va feri de yoga ca dracul de tămâie.

Mario Vasilescu

1. Yoga până în anul 1982. Fereastra

Ideile și termenul „yoga” au avut notorietate în România într-o bună măsură datorită asocierii lor cu aventura intelectuală a lui Mircea Eliade.¹ Anii petrecuți de acesta în India, romanul *Maytrei*² și, desigur, prestigiosul volum *Yoga, nemurire și libertate*,³ fac parte din realitatea și mitologia culturii române.

Stalinismul avea să înfrângă pentru mai bine de un deceniu această tradiție. Despre o deschidere publică pentru teoria și practica yoga se poate vorbi de abia în anii `60. După 1962, 1963, 1964, acuzația de practici mistice ori spiritualiste a încetat să mai trimită oamenii în închisoare. Cărțile salvate au fost scoase la suprafață, foștii cunoscători au început să vorbească. Dar și așa, pentru mulți dintre cei care aveau să dedice parte din viața lor practicii yoga, descoperirea acestei discipline nu putea fi decât întâmplătoare, rezultat al unei improbabile intersecții de evenimente.⁴ Un exemplu între deschizătorii de drumuri a fost Nineta Crainici. Absolventă de Conservator, a aflat despre tehnicile de respirație (pranayama) în urma pierderii vocii, recuperată după întâlnirea cu Edward Rosen, profesorul ei particular de canto ce se salvase la rândul lui prin yoga.

Nineta Crainici avea să-și părăsească meseria după ce a descoperit puterea de a-i ajuta, cu aceste tehnici, pe suferinzii de boli respiratorii. A început practica în anii `60, în spitalele de pneumologie din țară și a avut succes. A lucrat circa 40 de ani și a reușit să ajute sute de pacienți.⁵

Nineta Crainici este doar una dintre persoanele care aveau să-și lege numele de practicile yoga în acei ani. Literatura existentă, ori documentele de arhivă sugerează că spre sfârșitul anilor `60 și în anii `70 se crease o efervescență – cât era aceasta posibilă,

¹ Voi reproduce pentru cititor, în acest volum, definițiile noțiunilor specifice din *Enciclopedia de filosofie și științe umane* (EFȘU) publicată în 2004 de Editura All și Instituto Geografico De Agostini.

“Yoga”, în gândirea filosofică indiană se referă la o multitudine complexă de tehnici ascetice și de metode de meditație urmărind eliberarea de durere și dominarea totală a realității. Yoga este în același timp numele unuia dintre cele șase sisteme filosofice apărute în aria hinduismului, curent dezvoltat pe terenele doctrinei sāmkhya (...) și nume al multor școli și orientări care doresc refacerea mediului ascetic doctrinar din Yogasūtra, tratat scris, conform tradiției lui Patañjali, și care a fost reinterpretat atât în sens devoțional, cât și în sens mistic ori magic (p. 1188).

² Parte a unui proiect literar care cuprinde *India și Caietele maharajahului* publicate în 1934 și *Alchimia asiatică*, apărută în 1935.

³ Această carte a apărut în engleză, în anul 1954. În 1936 Eliade publicase, simultan în franceză și română, *Yoga: Essai sur les origines de la mystique indienne*.

⁴ Dar nu aceasta este chiar „întâmplarea”, cum o definea Piaget, intersecția unor serii cauzale independente?

⁵ Ilie Tudor, „Destine. Interviu cu Nineta Crainici” (<http://www.formula-as.ro/2002/524/destine-10/destine-3356>).

desigur - în jurul unor teme precum acupunctura, alimentația rațională, microbiologia, parapsihologia, bioritmurile. Yoga era asociată cu terapii străvechi, cu sporturi asiatice, cu ultimele rezultate asupra câmpului electromagnetic al organismelor. Interesații fie au fost atrași de exotismul temelor, fie căutau alternative la atmosfera searbădă a acelor ani, fie, în sfârșit, aveau sensibilitate la lucrurile esențiale ale înțelepciunii asiatice.

Prima carte pe domeniu apărută în țară după înstăpânirea comunismului poartă titlul *Yoga*, traducere a lucrării scrise de Asen Milanov și Ivanka Borisova. A fost publicată la Editura Stadion, în anul 1972. Disciplina era gândită ca sport, și nu ca filosofie. De altfel, a două carte, tot cu numele *Yoga*, avea să fie opera halterofilului Lazăr Baroga și a soției sale, Marta Baroga, apărută tot la Editura Stadion, în 1973. Peste doi ani a ieșit la lumină micul volum al lui Ion Vulcănescu, *Breviar practic HATHA-YOGA*, Editura CERES, București. Despre volumul semnat de Carmen Galin și Filaret Ropceanu, *Yoga pe înțelesul fiecăruia*, s-a făcut afirmația că ar fi în realitate o traducere a lucrării *Yoga pour chacun*, a lui Philip de Meric.⁶

Cea mai cunoscută carte de yoga a anilor '70 îi aparține lui Nicolae Tufoi, *Yoga, izvor de sănătate*, Ed. Junimea, Iași, 1979. Faima se datorează, probabil, și faptului că fizicianul în cauză își vindecase, prin yoga, sechelele unei boli de poliomeilită.

Despre căile de promovare a ideilor yoga în acea vreme putem avea o idee dintr-un pasaj semnat de doctorul Ilie Th. Riga, atunci Șef al Catedrei de anatomie din I.M.F. București⁷, preluat din prefața la volumul lui Lazăr Baroga și Martei Baroga: „...întâmpin cu entuziasm orice nouă preocupare în domeniul dezvoltării multilaterale, fizice și intelectuale a făpturii umane, și mai ales această carte ai cărei autori abordează o disciplină controversată și nu de puține ori rău înțeleasă, dar de o mare valoare utilitară – yoga”.⁸ Prefațatorul avea grijă să invoce acea „tehnică Yoga, epurată de toate imixtiunile filozofico-mistice și teologico-mistice” cu care ea era altfel asociată.⁹

În concluziem marile teme ale filosofiei și disciplinei yoga nu puteau fi discutate la lumina zilei nici în ceaușism, la fel ca și anterior. Cunoscătorii acopereau sensurile fundamentale ale yoga cu copertina opacă a disciplinelor fizice.

Tot în anii '70, în paginile unor reviste precum *Știință și Tehnică, România pitorească, Flacăra* au apărut articole referitoare la medicina alternativă, yoga, fenomenul Kirilian și la tehnici de investigare a fenomenelor parapsihologice, considerate cândva pură expresie a șarlataniei. Medicina alternativă dăduse câțiva specialiști. Puțini doctori aveau, în București, notorietatea medicului naturist Valeriu Popa.

În Capitală au ajuns și maeștri străini. De mai multe ori a venit, în anii '70, Suren Goyal. Ținea conferințe la Clubul Sindicatelor Sanitare, la Casa de cultură pentru relațiile de prietenie cu străinătatea și la Institutul de Cultură Fizică și Sport. A făcut demonstrații cu public în sala de sport a Liceului Iosif Rangheț și chiar a fost prezent la televiziune cu un set de exerciții de yoga.

La București a sosit și maestrul Philip Kapleau. Acest american, un cunoscut adept al Budismului Zen, a ținut conferințe la Asociația de Studii Orientale.¹⁰

⁶ Sorin Mario Vasilescu (http://www.gnspsy.org/yoga_in_romania__f138.html).

⁷ Și laureat al Premiului de Stat. Doctorul Ilie Riga a decedat în 1977, ceea ce explică de ce nu a fost „capturat” de scandalul Meditației Transcendentale.

⁸ Lazăr Baroga, Marta Baroga, *Yoga*, Editura Stadion, București, 1973, p. 5.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Philip Kapleau (1912 – 2004) s-a născut în New Haven, Connecticut, Statele Unite. A devenit un maestru al Budismului Zen, tradiția Sanbo Kyodan.

S-au format și primii instructori yoga români, care au găsit posibilitatea să predea disciplina în cadrul unor centre de cultură și case sindicale. Între aceștia, Nineta Crainici, amintită mi sus, dar și Sorin Mario Vasilescu, Gregorian Bivolaru, Virgil Aldulescu, Irina Holdevici, Dania Vasilescu, Virgil Maglaviceanu, Ioan Vulcănescu – ca să mă opresc la una din listele găsite în materialele de arhivă.¹¹

Activitățile yoga nu erau apanajul câtorva persoane cu preocupări „ciudate”. Se creaseră medii în care circulau informații, se primeau și transmiteau materiale, se făceau contacte. Încet-încet se dezvoltă o cultură alternativă celei promovate de aparatul oficial. Unul dintre cele mai surprinzătoare fenomene, care explică parțial și relativa libertate de care s-a bucurat disciplina yoga pentru o vreme, a fost curiozitatea unor persoane din straturi de decizie ale regimului comunist. Interesată de puterea tehnicilor orientale s-a arătat a fi, la un moment dat, chiar Securitatea. Un document din Arhiva CNSAS, notă a unui informator¹² al Securității care făcea parte din comunitatea relativ largă a practicanților de exerciții yoga, informatician interesat de bioritmuri, prieten al doctorului acupunctur Constantin Dumitru – cel despre care da relații – invoca, printre altele, curiozitatea unor ofițeri de Securitate pentru disciplinele oculte:

„Prin 1976 (...) m-a chemat la Spitalul Militar [dr. Constantin Dumitru] unde lucrează și mi-a prezentat patru ingineri care lucrau în cadrul Securității și care doreau să mă cunoască. Aceștia mi-au spus, după câteva discuții comune, că sunt de fapt de la Securitate și că doresc să înceapă o serie de cercetări științifice cu dublu scop. Cercetările priveau domeniul parapsihologiei și ar fi avut ca scop lămurirea unor fenomene care puteau duce la descoperiri care puteau fi folosite în medicină sau în domeniul apărării. Am acceptat cu entuziasm atât ideea, cât și colaborarea. După câteva consultări comune, am hotărât ca pentru cercetările acestea să avem sprijinul C.N.S.T. pentru problemele care ar viza medicina și organelor superioare de securitate pentru problemele care vizau apărarea.

Încercarea a eșuat la C.F.S.N., ne-am lovit de refuzul, înlocuit cu vorbe frumoase, al lui Ion Mânzatu. Raportul întocmit de cei patru ingineri organelor superioare de securitate s-a lovit, de asemenea, de indicația de a renunța la astfel de preocupări.

Deși experiența pe care o am în domeniul contrainformațiilor este aproape nulă, am convingerea că ignorarea și neglijarea acestor probleme, mai ales în domeniul contrainformațiilor, reprezintă o greșală. Serviciile de informații occidentale studiază cu multă atenție aceste probleme și dintr-un articol pe care l-am citit în 1974 în „International Herald Tribune” reieșea că CIA a cheltuit în anul precedent cca. [?] de dolari pentru cercetări în acest domeniu. În Uniunea Sovietică, Ungaria, Cehoslovacia, aceste cercetări sunt foarte avansate și am impresia că în momentul de față se duce o luptă acerbă între marile puteri pentru supremația în acest domeniu, cu implicații directe în domeniul spionajului. Cred că problema trebuie reconsiderată și stau la dispoziție oricând pentru amănunte și pentru sprijin efectiv în acest domeniu”.¹³

¹¹ O parte dintre ei sunt inventariați în vol. 7/f. 42, MT, Arhiva CNSAS.

¹² În paginile următoare, voi folosi termenii „informator” sau „colaborator” în sensul lor comun, și nu cel tehnic, al distincțiilor făcute de aparatul de securitate între „informatori”, „colaboratori”, „agenți”, „persoane de sprijin”, „rezidenți” și „gazde ale caselor de întâlniri” (vezi Mihai Albu, *Informatorul. Studiu asupra colaborării cu Securitatea*, Polirom, Iași, 2008).

¹³ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, ff. 68-69.

Una din instructoarele de yoga din acei ani, Irina Holdevici, a fost angajată să predea tehnici de yoga la Casa de Cultură a Ministerului de Interne. Exersa cu ofițerii Ministerului de Interne gimnastică yoga, respirație și relaxare.¹⁴ În volumul dedicat „Afacerii Meditației Transcendentale”, Irina Holdevici vorbește despre Virgil Maglaviceanu, persoană influentă, despre care se spunea că ar fost ofițer de securitate în garda lui Dej, numit la Serviciul personal al Institutului de Proiectări Carpați al Gospodăriei de Partid. Cert e că fusese în India, unde îl însoțise pe Tufoi și „fusese sedus de aceste tehnici. A considerat că sunt niște lucruri deosebite și a picat în boala asta. Și s-a pasionat”.¹⁵

Extinderea în diferite medii a practicilor yoga și a altor discipline esoterice, tolerată de autoritățile comuniste de la mijlocul anilor '60 până în anii '70, avea să primească la începutul deceniului IX o lovitură mortală.

2. Meditația Transcendentală. Scandalul

În anul 1977, cetățeanul francez de origine română, Nicolae Stoian, s-a adresat Ambasadei R.S.România de la Paris cu propunerea de a prezenta, la București, o disciplină utilă, afirma el, proiectelor de dezvoltare socială preconizate de autoritățile de la București: „Știința Inteligenței Creatoare”.¹⁶ În nota atașată cererii el explica beneficiile disciplinei în felul următor:

- optimizează utilizarea creierului uman;
- ridică nivelul de conștiință al individului;
- elimină cauzele directe sau indirecte ale majorității bolilor;
- întărește capacitatea de apărare a statului.

Practicarea regulată a Tehnicii Meditației Transcendentale, care este aspectul practic al Științei Inteligenței Creatoare, ar determina o gândire mai clară și mai cuprinzătoare, mai multă creativitate, mai multă eficiență în muncă, un înalt grad de conștiințiozitate și responsabilitate socială. Ar ajuta progresul individual și cel al societății, ar asigura stabilitate, adaptabilitate, integrare și creștere.

Nicolae Stoian concluziona la finalul acestor argumente, „că Știința Inteligenței Creatoare trebuie studiată și în România. În acest scop, fiind animat de dorința de a-mi ajuta țara de origine (...) solicit cu respect să sprijiniți începerea cursurilor de Știința Inteligenței Creatoare și în România”.¹⁷

Ar fi de notat că Meditația Transcendentală (MT), mișcare fondată de către Maharishi Mahesh Yogi, constă în practicarea unor tehnici de meditație bazate pe

¹⁴ A și lucrat la o teză de doctorat referitoare la relaxare și optimizarea performanțelor olimpice. Vezi interviul apărut în volumul Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu, *Afacerea Meditației Transcendentale*, Humanitas, București, 2004. pp. 69-80.

¹⁵ Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu, *Op.cit.*, p. 70.

¹⁶ Datorăm cronologia acestor evenimente istoricilor Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu, al cărui volum de 479 de pagini, *Afacerea Meditației Transcendentale*, publicat la Editura Humanitas în anul 2004, reflectă încăpățânarea unei anchete polițiste hotărâte să pătrundă în ungherele cele mai bine păzite ale întâmplărilor.

¹⁷ Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu, *Op.cit.*, Humanitas, București, 2004, p. 156.

folosirea mantrelor.¹⁸ Repetarea acestora în minte stopează activitatea gândirii, duce la o relaxare profundă, amplifică bucuria ființării, vitalitatea și creativitatea ajutând astfel practicantul să atingă un nivel mai adânc al conștiinței.

Învățarea tehnicilor de Meditație Transcendentală se face sub supravegherea unui instructor. După prezentarea teoretică urmează o ceremonie în care adeptul depune o ofrandă – eventual bani – și primește mantra care corespunde cel mai bine profilului său spiritual. După trei ședințe consecutive desfășurate sub îndrumarea maestrului, inițiatul poate să mediteze independent. Se fac două ședințe de meditație de câte 20 de minute pe zi.

Cine știe?, promisiunile unei mai mari eficiențe în muncă, a creșterii conștiințozității ori responsabilității sociale a determinat Ambasada să înainteze propunerea Ministerului Afacerilor Externe, iar ultimul să ceară avizul Ministerului Sănătății, primit după ce Academia de Științe Medicale s-a exprimat favorabil pe marginea metodei. Ca urmare, MAE a trimis acordul său Ambasadei de la Paris.

În luna decembrie 1977, Nicolae Stoian a ajuns la București și a ținut primele ședințe de Meditație Transcendentală în cadrul Institutului și Spitalului „Gheorghe Marinescu”. În paralel, a continuat, demersurile pentru extinderea activității.

În luna mai 1978, Oficiul de Relații Externe și Studenți Străini al Ministerului Educației și Cercetării și-a dat acordul scris pentru ținerea unui curs de de meditație transcendentală cu participarea a 20 de specialiști. Primul va fi susținut în cadrul Institutului de Arhitectură Ion Mincu și al Policlinicii Cantacuzino. Stoian a adresat memorii Consiliului Național pentru Tehnică și Tehnologie, Academiei de Științe Social Politice și altor instituții pentru a primi aprobarea ținării de noi ședințe dedicate Științei Inteligenței Creatoare.

Peste circa un și jumătate, timp în care unii specialiști români făcuseră deja primele evaluări asupra tehnicilor Meditației Transcendentale, dezbătute în cadrul unor instituții de profil, un memoriu al lui Nicolae Stoian adresat lui Nicolae Ceaușescu a ajuns la Cancelaria CC al PCR. Ca urmare, în luna noiembrie 1980, Cancelaria a solicitat Ministerului Educației și Cercetării să evalueze programul expus de cetățeanul francez. La 8 ianuarie 1981, metodologia expertizei a fost dezbătută la Institutul de Cercetări Psihologice și Pedagogice (ICPP) de către reprezentanți ai unor structuri de specialitate: Virgiliu Radulian, Victor Săhleanu, Constantin Voicu, Valentin Gheorghiu, Ion Ciofu, Irina Holdevici, Constantin Chiaburu, în prezența soților Nicolae Stoian și Murielle Stoian. Expertiza se va desfășura între 13 și 17 ianuarie 1981 în patru ședințe demonstrative, cu participarea a 23 de cercetători ai ICPP și a unui număr de intelectuali din afara Institutului.¹⁹ La 21 ianuarie 1981, miniștrii-adjuncți Petre Constantin și Marin Rădoi au hotărât, având în față și concluziile expertizei, oprirea activităților de meditație transcendentală și au comunicat măsura CC al PCR măsură luată.

La începutul anului 1982 au apărut primele semne ale furtunii ce avea să izbucnească curând. Virgiliu Radulian a fost denunțat, printr-o anonimă, de „organizarea unor ritualuri religioase și sectante în interiorul institutului”.²⁰ *Pentru Patrie*, revista

¹⁸ Termen sanscrit indicând formule rituale și mistice constituite din mai multe silabe și având o mare forță evocatoare. Mantrele sunt instrumente de meditație (...), fiind expresia structurii metafizice a cuvântului divin. Mantra cea mai răspândită e constituită din cuvântul OM (*EFȘU*, pp. 638-639).

¹⁹ *Idem*, p. 376.

²⁰ *Idem*, p. 377.

Ministerului de Interne, a început publicarea, în luna februarie 1982, în trei episoade, a serialului „Pavajul cu bune intenții”, o campanie de acuze la adresa participanților la MT.

La 26 martie 1982, Șeful Secției de Propagandă a Comitetului Municipal de Partid, Nicolae Croitoru a condus ședința organizației de bază a ICPP, în cadrul căreia a cerut sancționarea celor implicați în MT. Organizația de bază a dat un vot negativ. La 5 aprilie 1982, ministra Educației și Învățământului, Aneta Spornic, a semnat ordinul de destituire a directorilor ICPP, Virgiliu Radulian și Iulian Nica. În ședința Comitetului Politic Executiv din 27 aprilie 1982, Nicolae Ceaușescu a cerut destituirea Anetei Spornic și desființarea Institutului de Cercetări Psihologice și Pedagogie. La 28 aprilie 1982, organizația de bază a PCR din ICPP a fost desființată, 23 de participanți la MT au fost excluși din partid, iar la 25 de angajați prinși în activitățile Meditației Transcendentale s-a desfășurat contractul de muncă. Tot în luna mai, aceeași soartă au avut-o importante personalități culturale: scriitorul Marin Sorescu, sculptorul Ovidiu Maitec, filosoful Mihai Șora ș.a. Comitetul Central al PCR a hotărât, la 21 mai 1982, destituirea din funcții a unor cadre de partid și guvern: Ianoș Fazekaș, Cornelia Filipaș, Ion Ioniță, Nicolae Iosif, Marin Rădoi, Aneta Spornic și Ilie Verdeț.

Importanța numelor care au suportat mânia conducerii PCR a tulburat opinia publică. Dar atinși de evenimente au fost toți cei care au participat, în vreun fel sau altul, la Meditația Transcendentală. Toți au fost dați afară din serviciu și trimiși să facă o muncă sub calificarea lor, iar membrii de partid au fost excluși din PCR.

*

Ceea ce nu știau, în acel moment, nici victimele, nici opinia publică, căci reprezenta o decizie internă, strict secretă, a Departamentului Securității Statului, aprobată de însuși Ministrul Secretar de Stat al Ministerului de Interne, Tudor Postelnicu, era adoptarea unui program de măsuri de o maximă severitate în scopul prevenirii și contracarării „activității ostile desfășurate împotriva țării noastre sub acoperirea sectei <Meditația Transcendentală>”.²¹

Documentul prezenta situația creată ca expresie a „intensificării și diversificării activității dușmănoase îndreptate împotriva R.S. România, de serviciile de spionaj și organizațiile reacționare din străinătate [acționând] în țara noastră sub acoperirea sectei „Meditația Transcendentală” ale cărui ritual și practică oferă condiții optime pentru desfășurarea unor acțiuni de spionaj-trădare. În acest scop, agenți de spionaj, emisari ai sectei, veniți în țară ca turiști și vizitatori la rude, au propagat preceptele „Meditației Transcendentale” sub masca unei metode moderne de refacere fizică și intelectuală și au racolat la activitatea sectantă, pe bază de angajament scris, cetățeni români din diverse domenii de activitate, cu precădere intelectuali, studenți și elevi”.

Totuși, niciunul dintre participanții la Meditația Transcendentală, nici măcar Nicolae Stoian și soția sa, nu au fost acuzați oficial de a fi fost spioni, de a fi primit sau predat secrete de stat. Acest lucru nu pare să fi ridicat întrebări asupra coerenței instituțiilor. Relevant era faptul că lipind pe cei implicați asemenea etichete, se motiva folosirea unor mijloace de supraveghere considerabile. Astfel, între măsurile generale, programul prevedea:

²¹ Arhiva CNSAS, dosar I559, vol. 3, ff. 83-90.

„3. Unitățile centrale și teritoriale de securitate, potrivit competențelor, vor intensifica activitatea informativ-operativă pentru identificarea persoanelor care vor încerca să propage preceptele „Meditației Transcendentale” ori să adere la această sectă și vor acționa cu toată fermitatea în vederea neutralizării lor. În cadrul acestor măsuri:

- a) vor informa organele de partid și conducătorii organizațiilor socialiste cu privire la activitatea sectantă a persoanelor identificate, pentru a lua măsuri de competența lor;
- b) persoanele care au aderat la sectă vor fi supravegheate informativ pentru a stabili modul în care au fost respectate prevederile legale privind relațiile cu străinii și apărarea secretului de stat; cum s-a realizat racolarea, mantra primită; dacă activitatea sectantă a servit ca acoperire pentru acțiuni de spionaj, trădare sau alte forme de activitate ostilă statului; dacă în urma acțiunilor de prevenire întreprinse s-a renunțat definitiv la activitatea sectantă ori se impune a fi luate în continuare măsuri pentru determinarea lor să renunțe definitiv la această activitate și pentru destrămarea anturajelor formate;
- c) în cazul în care, în scop de prevenire, se impune audierea unor persoane din categoria celor mai de sus, care întrețin relații cu străini, au rude și relații în exterior, au fost în străinătate în interes oficial sau particular ori sunt deținătoare de secrete de stat, această măsură se va lua cu participarea unui ofițer de la compartimentul de contraspionaj.

Termen: permanent

Răspund: șefii unităților centrale și teritoriale de securitate.

4. Persoanele cunoscute că au sprijinit emisarii sectei ori s-au aflat sub o puternică influență a acestora vor fi urmărite informativ până se va stabili cu certitudine că au încetat definitiv activitatea sectantă și pentru a se cunoaște în profunzime substratul subversiv al acțiunilor întreprinse sub această acoperire.

Termen: permanent

Răspund: șefii unităților centrale și teritoriale de securitate.

5. Rețeaua informativă din mediile vizate de „Meditația Transcendentală” pentru recrutarea de aderenți – în special din sectoarele de învățământ, artă, cultură, medicină, institute de proiectare și cercetări, în cercurile yoga și în rândul persoanelor cu preocupări parapsihologice, francmasonice ori cu tendințe mistice orientale – va fi dirijată să semnaleze orice preocupări de legătură cu secta și cu emisarii acesteia sau de propagare și practicare a acestei activități sectante în țara noastră.

În același timp, potențialul informativ va fi completat cu noi surse recrutate dintre persoanele care au aderat la sectă ori cu posibilități de informare în rândul acestora.

Termen: permanent

Răspund: șefii unităților centrale și teritoriale de securitate.

6. În cadrul activității informativ-operative pe linia acțiunilor „ALFA”, „ATLAS”, „RUTIERUL”, „OCEANUL” și a „Programului de măsuri pentru prevenirea și contracararea acțiunilor dușmănoase desfășurate împotriva țării noastre sub acoperire religioasă”, se va urmări și obținerea de date și informații privind acțiuni ale „Meditației Trancendentale” asupra unor cetățeni români, în țară și străinătate, ori preocupări de a crea și folosi canale de legătură cu centrale din străinătate ale acestei secte.

Termen: permanent

Răspund: șefii unităților centrale și teritoriale de securitate.

7. În procesul supravegherii informative a străinilor – turiști, vizitatori la rude, specialiști și comercianți – și a cetățenilor români rezidenți în străinătate, în special a celor din SUA, Anglia, Elveția, Franța, R.F.G., Canada, Spania și Grecia, unde secta dispune de centre puternice, se va urmări identificarea emisarilor trimiși cu sarcini în țara noastră și a cadrelor și agenților de spionaj care acționează sub acoperirea „Meditației Transcendentale”.

Termen: permanent

Răspund: șefii unităților centrale și teritoriale de securitate.”

Există mai multe tipuri de măsuri speciale, iar din ele voi reproduce doar câteva a căror relevanță în context merită subliniată.

„8. Direcția I și compartimentele corespondente din inspectorate:

a) intensifică activitatea informativ-operativă pentru depistarea și neutralizarea emisarilor sectei și a persoanelor care au aderat la „Meditația Transcendentală”, în rândul categoriilor vizate de această sectă – în special din sectoarele de învățământ, artă, cultură, medicină, psihologie și dintre persoanele cu preocupări de parapsihologie, yoga și mistico-religioase, al legionarilor etc.;

...

c) în cadrul activității de profil în obiectivele în răspundere unde există persoane demascate ori sancționate pentru aderare la „Meditația Transcendentală”, se va urmări permanent reacția lor la măsurile luate și dacă au încetat definitiv orice preocupare sectantă.

d) în colaborare cu alte unități, asigură publicarea în presa centrală și locală, de materiale care să demaște activitatea sectei „Meditația Transcendentală” și a persoanelor care au sprijinit ori promovat activ proliferarea percepțelor sectante.

Termen: permanent.

...

10. Direcția a III-a și compartimentele corespondente din interior.

...

c) intensifică supravegherea și urmărirea informativă a diplomaților, ziariștilor, doctoranzilor, reprezentanților de firme comerciale și turistice, a altor străini suspecti că sunt cadre și agenți de spionaj și a legăturilor acestora din rândul cetățenilor români, în special în spațiile american, englez, elvețian, vest-german, canadian, francez, indian, spaniol, grec și altele, unde „Meditația Transcendentală” are centre puternice – pentru a cunoaște la timp dacă există preocupări pe linia acestei activități sectante ori de a culege informații cu privire la măsurile luate pentru curmarea și demascarea ei;

d) în cadrul activității de supraveghere informativă pe linii de muncă și obiectivele date în răspundere, se va urmări identificarea emisarilor „Meditației Transcendentale” și a cetățenilor români cu preocupări de a practica ori prolifera preceptele acestei secte, se vor prelucra în mod prioritar elementele suspecte de spionaj-trădare și se vor comunica unităților de profil datelle și informațiile de competență acestora;

...

11. Direcția a IV-a și compartimentele corespondente din interior:

a) organizează supravegherea și urmărirea informativă a persoanelor din obiectivele date în răspundere și membrii familiilor acestora care au aderat la „Meditația

Transcendentală” și iau măsuri ferme care să ducă la curmarea oricăror preocupări de această natură:

...”

Așa cum am văzut, în luna aprilie 1982, interdicția privitoare la tehnicile aduse în țară de Nicolae Stoian a fost extinsă de Securitate la „yoga ori alte ritualuri de inspirație orientală”. În luna august 1982 a fost adoptat de către Biroul Comitetului Executiv al Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport un document care diversifica restricțiile, inspirând reprimarea „activităților anarhice tip meditația transcendentă”, mult timp după valul punitiv din 1982.

Hotărârea nr. 1253 din 27 august 1982, a Biroului Comitetului Executiv al Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport:

Văzând concluziile colectivului de specialiști din CNEFS și organizațiile cu atribuții privind conținutul activității lor din țara noastră;

Analizând măsurile propuse pentru prevenirea unor practici dăunătoare activității sportive;

Biroul Comitetului Executiv al Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport

Hotărăște:

- Se interzice organizarea și funcționarea oricăror forme de yoga și karate, pe lângă sau în cadrul cluburilor și asociațiilor sportive sau a altor unități, indiferent de apartenență;
- Secțiile Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport, Consiliile teritoriale ale mișcării sportive, cluburile asociațiilor sportive, organizațiile cu atribuții în mișcarea sportivă, răspund de aducerea la îndeplinire a prevederilor prezentei hotărâri.

...

Cap. IX – Amenajarea și întreținerea bazelor sportive școlare – ultimul aliniat:

Se interzice cu desăvârșire punerea la dispoziție a sălilor de educație fizică pentru alte grupări sportive, care desfășoară activități interzise de genul: BUDO, KARATE, YOGA.²²

Cercurile de yoga fuseseră de fapt desființate după lansarea campaniei din oficiosul *Pentru Patrie*.

La 6 octombrie 1982, Nicolae Stoian a fost condamnat de către Judecătoria Sectorului I București la 5 ani închisoare, iar soția sa, Murielle Stoian, la trei ani, pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune. Constantin Chiaburu, acuzat de complicitate la infracțiunea amintită a căpătat 3 ani închisoare, iar Valeriu Bărbulescu, inspectorul de la Ministerul Educației și Învățământului, cel care semnase prima aprobare de intrare a străinilor într-o instituție de stat va fi condamnat la 1 an închisoare pentru abuz de serviciu contra intereselor obștești. Pedepsele vor amnistiate apoi prin decret.

În urma discursului din luna ianuarie 1983, ținut în fața Congresului american, președintele Statelor Unite a criticat persecutarea oamenilor de știință din România.

²² Arhiva CNSAS. Meditația transcendentă, Dosar nr. 10949, vol. 8, f. 48.

Urmarea va fi o relaxare a condițiilor de muncă pentru specialiștii trimiși, în urma participării la ședințele Meditației Transcendentale, în locuri cu totul impropii.²³

În ultimii ani de dinaintea căderii regimului comunist, o parte dintre personalitățile victime ale participării la ședințele MT își vor relua activitatea și oportunitățile profesionale, vor putea publica și chiar relua drumurile în străinătate. Meditația Transcendentală fusese o simplă întâmplare nefericită în viața lor și, sigur, Securitatea realizase la rândul ei acest lucru. Foarte posibil, instituțiile poliției politice din România au încercat să exploateze, în folosul propriu, șocul prin care au trecut artiști, oameni de știință și cultură, relativ integrați în sistem, ajunși peste noapte în poziție de marginali. Câți dintre aceștia au cedat și au devenit colaboratori ai Securității în acest context? Este posibil ca unele sugestii să ofere cariera post-comunistă a fostelor personalități-victime ale Meditației Transcendentale. Un răspuns la întrebarea anterioară va fi posibil numai în urma cercetării arhivelor Securității. Având în vedere actuala situație a arhivelor și a politicii SRI, SIE și CNSAS, o cercetare de acest fel pare a avea, în următorii ani, puține șanse.

3. Meditația Transcendentală. Vitrina

Din diferite motive, toate perfect de înțeles, s-a vorbit mult în opinia publică despre acțiunile represive din anii 1981-1982. Măsurile luate de Partid și Securitate afectaseră o mulțime de oameni și loviseră instituții. În special, prinderea în malaxorul represiunii a unor artiști cunoscuți precum Marin Sorescu (demis de la revista *Ramuri*), a unor reputați oameni de știință (Ștefan Milcu decedat din funcția de vicepreședinte al Academiei, Victor Săhleanu este demis și, din poziția de director al Centrului de Antropologie, ajunge simplu medic) ori desființarea Institutului de Cercetări Psihologice și Pedagogice, au tulburat mediile profesionale. Măsurile luate arătau mult prea aspre în raport cu natura a ceea ce se imputa.

Scandalul oferise simultan spectacol și mister. La 14 mai 1982, trei importante cotidiene, *Le Monde*, *Le Matin* și *Le Quotidien de Paris* au prezentat cititorului francez „afacerea meditației transcendente”.²⁴ La 21 mai 1982, la *Europa liberă* au fost transmise comentariile lui Vlad Georgescu și Monica Lovinescu care au promovat teza unei acțiuni îndreptate împotriva intelectualității, enunțată deja în presa franceză. De altfel, postul de radio *Europa Liberă* a jucat funcția de releu pentru mediile internaționale. Legăturile intelectual-profesionale ale celor intrați în „povestea Meditației” au avut un rol hotărâtor asupra interpretării evenimentelor de la București. Urmând informația accesibilă atunci și propriile politici de încurajare a intelectualilor de vizibilitate care nu aderaseră cu arme și bagaje în tabăra propagandiștilor comunismului, *Europa Liberă* a insistat asupra interpretării evenimentelor în termenii unei ofensive anticulturale.

Atunci, ca și astăzi, pentru opinia publică, „Afacerea Meditației Transcendentale” revine, în esență, la pedepsirea, în 1982, a unui număr de intelectuali cunoscuți, eventual, la căderea în dizgrație a unor activiști PCR în contextul întâmplărilor mai mult sau mai puțin neclare ce au precedat acțiunile represive. Această opinie este reproduasă de Monica

²³ Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu, *Op.cit.*, p. 384.

²⁴ *Idem*, pp. 382-383.

Lovinescu în *Jurnalul* său: „la București, se crede că a fost o capcană a Securității; scopul: o lecție dată intelectualilor pentru a arăta că e inutil să viseze la modelul polonez...”²⁵

Perceperea întâmplărilor nu s-a schimbat, cum spuneam, nici după 1990. Câteva documente importante datând din 1982, scoase la lumină de ziarul *România liberă* în anul 2002 au fost puse sub titlul: „Securitatea împotriva intelectualității”.²⁶ Chiar și cartea istoricilor Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu, intitulată *Afacerea Meditației Transcendentale*, apărută în anul 2004, rezultată din cercetarea sistematică (și) a datelor aflate în Arhiva CNSAS, cea mai amplă cercetare a fenomenului, a urmat aceeași paradigmă.²⁷ În acest volum, cronologia evenimentelor „Meditației Transcendentale” este plasată între vara anului 1977, când Nicolae Stoian s-a adresat Ambasadei R.S. România de la Paris, și 28 noiembrie 1983, data la care una dintre persoanele afectate, Grigore Nicola, adresa un memoriu președintelui MAN reclamând încălcarea drepturilor sale fundamentale.²⁸ Ultimul material considerat relevant pentru caz, publicat în Anexa volumului, are data 17 noiembrie 1984. Autorii și-au bazat interpretarea pe interviurile cu personalitățile culturale și câțiva lideri de partid - care au suportat schimbări de funcții ori au stat câteva luni fără serviciu - și pe o largă listă de documente.

Deși volumul repetă de câteva ori ideea conspirației împotriva intelectualilor, în momentul enunțării concluziei cei trei istorici par de acord că nu există probe suficiente care să confirme ipoteza.²⁹ Impresia finală nu poate fi decât confuză: „...indiferent dacă scandalul MT a pornit de la Nicolae Ceaușescu, pus la curent în timpul unei vizite în străinătate că România se află printre țările practicând cu cel mai mare zel metode necorespunzătoare ideologic de relaxare și trăgând la răspundere Securitatea, cerându-i să raporteze și să acționeze, ceea ce nu s-a confirmat prin nici un document și nici o mărturie directă. Și indiferent dacă Securitatea, preventiv, a fabricat din piese dispartate, obținute cu mijloacele de rutină ale instituției, acest scandal, incitând la represalii, ceea ce pare evident. Și într-o ipoteză, și în cealaltă, totul s-a țesut și a crescut încet-încet prin ‚lucrarea’ acestei stupidități servile, inconștientă de sine, și având drept unică aspirație păstrarea privilegiilor, mai mici sau mai mari, ale micului sau mareului funcționar al sistemului, stabil acum și neclintit, întrucât covârșitoarea majoritate a populației respecta limitele impuse, ignorând alternativele”.³⁰

În ciuda a ce spune citatul anterior, care nu e singular, volumul, per global, plătește propriul tribut ideii populare a vastului complot antiintelectual: „[Afacerea MT] este într-adevăr cea mai importantă afacere de acest fel (deși nu singura) din ultimul deceniu al comunismului românesc, și una dintre cele mai importante ale întregii

²⁵ Monica Lovinescu, *Jurnal. 1981-1984*, Humanitas, București, 2002, p. 96.

²⁶ „Acțiunea <Meditația Transcendentală>. Planul de măsuri pentru prevenirea și contracararea activității ostile desfășurate împotriva țării noastre sub acoperirea sectei <Meditația Transcendentală>” și „Acțiunea <Meditația Transcendentală>. Raport cu privire la concluziile desprinse în spirul indicațiilor conducerii partidului de a se reanaliza și aprofunda problemele privind extinderea sectei <Meditația Transcendentală> în țara noastră”, *România liberă*, marți, 18 iunie 1982.

²⁷ Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu, *Afacerea Meditației Transcendentale*, Humanitas, București, 2004.

²⁸ „Cronologia evenimentelor”, Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu, *Op.cit.*, pp. 373-387.

²⁹ „Am întreprins sute de ore de interviuri și anchete, am împărțit ciubucuri și zâmbete ca să obținem documente, am scotocit arhive și am buchisit stenograme, am scris aproape cinci sute de pagini pentru a ajunge la concluzia că nu există nici un vinovat?” (*Idem.*, p. 367).

³⁰ *Idem.*, p. 369-370.

perioade, prin acest aspect extrem de semnificativ: ea are drept victime în exclusivitate intelectuali. (Din aceleași documente prezentate în capitolul precedent vedem că în MT a intrat un singur muncitor.) Ne-am putea pune întrebarea de ce. Și putem avansa o presupunere: cum comunismul este o maladie intelectuală, singurii potențiali eretici autentici, singurii capabili să o pună în discuție îndoindu-se, deformând dogma sau chiar trădând-o, ba chiar înarmând masele cu arme ideologice periculoase, prin urmare singurii care trebuie pedepsiți „părintește” sunt intelectualii. Muncitorii din Valea Jiului în 1977 și cei de la Brașov în 1987 au pus mult mai tare în primejdie regimul politic de la București și, în mod sigur, știau ce făceau. La fel cum procedaseră cu mai mult de un deceniu în urmă țaranii refractari la colectivizare. Dar muncitorii și țaranii, deși nu sunt imuni ei înșiși la contaminarea ideologică, nu sivesc ideologia ca agenți de contaminare. Ei se pot împotrivi, devenind dușmani, caz în care sunt înlăturați, uciși, azvârliți în închisori înspăimântați. Ei pot fi constrânși să mimeze adeziunea însușindu-și mecanic un număr de termeni și atitudini din codul dogmei și atunci sunt cooptați, admiși ca aliați. Singurii despre care se poate vorbi în termeni de fidelitate și erezie sunt intelectualii...”.

Greu poți găsi o atât de fidelă aderare la viziunea care face din intelectualitate groparul comunismului. Mulți autori consideră teza o mitologie – eventual, ideologie - dezmințită de faptele istorice. Un argument imediat ar fi evenimentele din Polonia din anii `80, cu rol decisiv pentru prăbușirea din interior a sistemului sovietic, în care intelectualii au avut rolul nobil dar limitat de asistenți. Totuși, la câțva timp, Raportul Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste în România avea să preia, în legătură cu fenomenul „Meditației Transcendentale”, interpretarea volumului apărut la Humanitas: „Organizarea primelor mari procese-spectacol staliniste, care își găsesc ulterior corespondent în prigoana publică îndreptată împotriva intelectualilor în anii 1980 sub pretextul participării la activitatea unei inventate secte a „mișcării transcendente”, nu a avut numai menirea să pedepsească, ci și să intimideze.”³¹

În volumul *Banalitatea răului. O istorie a Securității din perioada 1949-1989*, Marius Oprea, membru al Comisiei Prezidențiale, se referise și el, anterior, la Meditația Transcendentală pentru a pune în evidență rolul maiorului CIE³² Ristea Priboi în acest proces “de pe urma cărora au avut de suferit peste 300 de intelectuali, ca și prestigioase instituții de cultură și cercetare din România”.

Deși datele existente nu pot demonstra existența unui complot împotriva intelectualilor regizat prin intermediul Meditației Transcendentale, ele nici nu-l exclud. La nivelul actual al informațiilor, este preferabil ca tema „ce anume explică apariția și evoluția MT” să lase locul unei analize mai atente a „ceea ce a fost fenomenul MT”. Pentru perspectiva Securității asupra fenomenului MT, sursa de plecare rămâne Dosarul Meditației Transcendentale aflat în Arhiva CNSAS. Or, acest dosar spune ceva esențial în plus față de explicațiile istoricilor Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu.³³ Pentru Securitate, MT desemna “linia grupărilor anarhice <Meditația transcendentală>”. Ea dăduse acest titlu unui mănunchi de adepți yoga de care s-a ocupat până în luna decembrie 1989, când a căzut regimul Ceaușescu. Paradoxal, cu vagi excepții, volumul istoricilor dedicat fenomenului Meditației Transcendentale nu face referiri la „membrii

³¹ Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste în România, *Raport final*, Humanitas, București, 2007.

³² Acronimul de la Centrul de Informații Externe.

³³ Gabriel Andreescu, „De la Meditația Trancendentală la Gregorian Bivolaru”, *Timpul* nr. 2006.

grupărilor anarhice <Mediația transcendențială>” care au suferit cel mai mult pe urma represiunii. Persoanele asupra cărora concentrează lumina volumul apărut la Humanitas ocupau de fapt, din perspectiva organelor represive care se referă explicit la ele, doar un loc marginal.

Aceste observații asupra diferenței dintre impresia opiniei publice, promovată și de istoricii care s-au ocupat de subiect, și ceea ce a fost represiunea legată de numele Meditației Transcendentale, fenomen întins – e bine de repetat - până în zilele lui decembrie 1989, nu cere prea mult efort de investigație și interpretare din partea cercetătorului. Le susțin cât se poate de ferm documentele Securității. Astfel, tabelul întocmit în anul 1987 de Departamentul Securității Statului cu persoanele apte ale Meditației Transcendentale cuprinde, la rubrica de observații, date care arată ce interesa Securitatea în cazul celor investigați.³⁴ Relevante nu erau pozițiile acestora în viața instituțional-culturală, ci vechile obsesii polițienesti: atitudinea față de orânduirea socialistă, dacă au fost în străinătate, eventual simpatiile legionare ale familiei sau rude în afara țării, condamnări, identitatea națională, suspectarea de evaziune, atitudinile religioase. Despre Albușescu Petru, preot, se spune: este mistic. Pictorul Dumitrescu Sorin se bucură doar de următoarea notație: “Studii în Belgia, RFG și Franța”. Mihail Golu “și-a făcut studiile în URSS; a avut legături cu un ziarist francez în 1955. În 1973-1974 a fost la specializare în SUA.” La Marin Sorescu nu apare nici un comentariu, la Andrei Gabriel Pleșu: în “1975-1977 a studiat în RFG, având bursă Humboldt; călătorește des în străinătate”. Medicului Aurel Romilă i se notează călătoriile în Occident și specializarea în Suedia”. Despre Săhleanu Victor: “A făcut parte din org. PNT-tineret. A făcut deplasări în Occident. Cei doi copii ai săi au cerut să emigreze în străinătate.”

O prezentare ceva mai amplă o are Șora Mihai: “ Simpatizant legionar,³⁵ legături cu C-tin Noica, Eugen Ionescu. În 1959 era suspect că răspândește materiale subversive. 1939-1942, și-a făcut studiile în Franța. Are un fiu rămas ilegal în Franța; soția și fiica stabilite în RFG. A călătorit mult în Occident.” Există doar două nume despre care se adaugă nota că ar fi periculoase pentru regim. Unul, Cocoș Ștefan, a fost “arestat pentru răspândire de știri false; autor de manifestări anticomuniste; simpatizant legionar”. Al doilea este Gregorian Bivolaru: “Instructor yoga cunoscut cu manifestări ostile. Arestat. Lucrat prin DUI de SMB-ind. 130”.

În Dosarul Meditației Transcendentale apar multe alte detalii asemănătoare care arată aplicarea, de către Securitate, a grilei sale clasice pentru evaluarea „dușmanilor socialismului”, care nu făcea din intelectuali o categorie „privilegiată”. Mai mult decât orice altceva însă, Nota de analiză pe linia grupărilor anarhice „Mediația transcendențială” semnată în luna aprilie 1989 de colonelul Rațiu Gheorghe, șeful Direcției I-a a Departamentului Securității Statului clarifică cine erau principalele persoane vizate de Direcția I-a „pe linia grupărilor anarhice <Mediația transcendențială>” și care a fost modul de acțiune al Securității pentru reprimarea lor.³⁶ Nota sintetiza circa opt ani de

³⁴ Nr. 360/00349 - 1987 Arhiva CNSAS. Meditația transcendențială, Dosar nr. 10949, vol. 7, f. 1-41.

³⁵ Notațiile privind-l pe Mihai Șora arată, și ele, relativitatea informațiilor, notațiilor și obsesiilor Securității. Căci Șora a fost om de stânga. Asocierea lui cu Noica, spre exemplu, simpatizant legionar într-un moment al vieții sale, nu are nici o relevanță pentru simpatiile ideologice ale lui Mihai Șora.

³⁶ S-a acționat pentru compromitere, destrămarea anturajelor și identificarea faptelor de drept comun. (Document al Ministerului de Interne, Departamentul Securității Statului, Direcția I cu nr. 141/DG/0051036 din _ aprilie 1989.)

supraveghere a persoanelor care au aderat la “Meditația Transcendentală” arătând că, dintr-un număr inițial de 366 de „elemente”, în acel moment se aflau în preocuparea diferitelor unități de securitate, pentru a fi lucrate pe principiul muncii, în obiective și probleme, un număr de 362: 191 la Securitatea municipiului București; 11 la Direcția I; 30 la Direcția a II-a; 26 la Direcția a III-a; 24 la Direcția a IV-a; 31 în atenția unor securități județene; 49 plecate în străinătate, au decedat sau nu au fost luate în preocupări.³⁷

Sintetizez în rândurile următoare acest relevant document.

Conform informațiilor obținute în ultima perioadă, majoritatea, scria col. Rațiu Gheorghe, a renunțat la asemenea preocupări, adoptă o atitudine rezervată, caută să se reabiliteze, exprimă regretul pentru activitatea desfășurată. Există însă „elemente de vârf și cu influență”, în mod deosebit Bivolaru Gregorian, Chiaburu Constantin și Brodeală Natalia din București, Mârtz Eugen din Bacău și Catrina Nicolae din Pitești. Aceștia și-au reluat activitatea și au constituit grupări care acționează independent, racolând noi adepți. Cea mai activă este gruparea condusă de Bivolaru Gregorian, care cuprinde 32 de persoane și acționează pe principiul unei depline conspirativități. Gruparea are ramificații în Bacău și Pitești, precum și un sistem de legătură cu străinătatea în curs de clarificare.

Despre Bivolaru Gregorian, lucrat în 1989 prin dosar de urmărire informativă de Securitatea municipiului București, documentul amintește că a fost condamnat de mai multe ori pentru fapte de drept comun: răspândirea de materiale obscene, practicarea fără drept a unei profesii și difuzarea unor publicații fără autorizație. Ultima, la 1 an și 6 luni închisoare corecțională, datorată evadării din arest, s-a terminat la 17 octombrie 1985. În ciuda repetatelor pedepse, după eliberarea din detenție a continuat să desfășoare activitatea în mod clandestin pe linia „Meditației Trancendentale”, cu accent pe latura erotică – Tantra Yoga.³⁸ Întrucât aceasta este „de natură să anihileze influența educativă a

³⁷ Nu e clar de ce au fost scoase de sub urmărire 4 dintre persoanele implicate în Meditația Transcendentală. Lista a intenționat să fie riguroasă, de vreme ce i-a luat în calcul și pe decedați. Să fi devenit oare, cei patru, agenți activi sau acoperiți ai Securității? Să spună cumva cariera post-revoluționară a unora dintre victimele Meditației Trancendentale ceva în acest sens?

³⁸ „Tantrismul” este o mișcare filosofică și religioasă indiană cu caracter esoteric, apărută între secolele IV-V, și care influențează, începând cu secolul al VI-lea, hinduismul, jainismul și budismul (cunoscută sub numele școlii denumite “Vehicolul de diamante” (...)). Termenul tantrism derivă din sanscritul *tantra* (țesătură și, prin analogie, text sacru), care se referă la cărțile sacre ale șivasimului și vișnuismului. Tantrismul dă formă unui ansamblu de tradiții și rituri, în parte, autohtone, rămase exterioare vedismului și brahmanismului, și în parte legate de posibilele influențe gnostice și mistice de proveniență occidentală. Elementul care încheagă multiforma fizionomie a tantrismului provine din rolul central al invocării puterilor magice supranaturale și al uniunii mistice, implicate în relația instituită chiar înainte de crearea universului în spațiul virtual al unui androgin absolute, între principiile care constituie identitatea sa: principiul imobil contemplativ masculine și cel dynamic, feminine, al energiei care radiază din centrul rădăcinii divine. Aceste două principii sunt reprezentate de falus (*lingam*) și vagin (*yonî*), ambele expresii ale ipostazei unui zeu și a soției lui (...). Textele de inspirație tantrică ne prezintă, în forma alegorică a dialogului dintre zeu și zeiță, complexe de căi rituale care îi așteaptă pe cei ce pornesc la drum în “epoca obscură” (*kali-yuga*), căi ce contribuie la realizarea unității contrariilor în viața umană. Tantrismul a stat la originea unei game vaste de rituri, în care corpul este implicat în descoperirea și depășirea interioară a propriei polarități sexuale. Ezoterismul în care se învâluie tantrismul își are originea în experiențele speciale de activare a energiei psiho-fizice și de recrearea, în minte și în corp, a proceselor evoluției cosmice. Aceste experiențe au fost fixate în pozițiile corporale, anumite părți ale trupului fiind consacrate simbolic divinității (*onyāsa*), în pozițiile mâinilor (*mudrā*), în recitarea de formule alcătuite din una sau mai multe silabe (*bija* și *mantra*), în diagramele mistice sau *mandala* (...), transmise pe cale inițiativă de-a lungul secolelor de maeștri și discipoli, conform unei maxime antice care spune: “nu poți venera un zeu

culturii și științei”, în luna iulie 1986 a fost avertizat cu sprijinul Direcției de Cercetări Penale și destrămat anturajul creat. Continuarea urmăririi informative a demonstrat preocuparea celui numit să atragă noi elemente, mai ales tineri cărora, după o verificare prealabilă, le inoculează principiile hinduse și le recomandă practicarea unor exerciții yoga. Recent, despre Bivolaru Gregorian se aflase, de la una din surse, despre realizarea unei lucrări în două volume de „Tantra Yoga”. După adăugarea unor materiale foto și desene explicative ar fi urmat să o scoată în străinătate. Bivolaru are legături cu foști membri ai „Meditației Transcendentale”, plecați din țară după anul 1982 și stabiliți în diferite țări occidentale, de la care primește literatură și alte materiale cu caracter nociv, pe căi ilegale. Mai mult, exploatarea mijloacelor speciale, ca și sursele aflate în anturajul său apropiat, ar fi stabilit că Bivolaru Gregorian provoacă unele legături ale sale la discuții cu un ostile la adresa orânduirii sociale din țară.³⁹

Documentul arată că Securitatea stabilise existența, în municipiul Bacău și Pitești, a două grupări, unul condus de Mirtz Eugen, celălalt, de Catrina Nicolae. Cei doi, studenți la Institutul Politehnic București până în anul 1986, apoi ingineri, fuseseră „racolați de Bivolaru Gregorian”. Mârtz Eugen și Catrina Nicolae veneau periodic în București, împreună cu o parte din persoanele racolate [termenul obsesiv al Notei], pentru a participa la unele activități clandestine și pentru confirmarea adeptilor.

Analiza Departamentului Securității Statului scosese în evidență, afirmă Nota de analiză, unele neajunsuri constând, în principal, din lipsa de informații de la rețea. Ca urmare, datele de interes operativ cu privire la activitatea grupărilor sus-menționate fuseseră obținute în principal prin mijloace speciale și filaj. Deși existau circa 25 de surse în mediul „Meditația Transcendentală”, unele „cu reale posibilități de informare”, în ultimii doi ani nu se primise nici-o informație de interes operativ de la rețeaua aflată în legătura altor unități. Întrucât majoritatea persoanelor luate în atenție erau lucrate pe principiul obiectivului, iar activitatea lor se desfășura în afara locului de muncă, controlul acestora nu se putea realiza în mod corespunzător.

Acestea fiind evaluările, șeful Direcției I-a a Departamentului Securității Statului a stabilit ca, în scopul prevenirii proliferării concepțiilor și practicilor nocive de către grupările anarhice „Meditația Transcendentală” și ca nu cumva sub această acoperire să se treacă la inițierea unor acțiuni cu caracter antisocial și ostil, Securitatea municipiului București și Securitățile județene Bacău și Argeș să acționeze împreună conform următorului plan:

- „documentarea activității și cercetarea celor în cauză, sub acoperirea organelor de miliție, cu implicarea Direcției de Cercetări Penale și Procuraturii;
- informarea organelor de partid și angrenarea factorilor de conducere, educaționali și obștești din întreprinderile și instituțiile unde cei în cauză își desfășoară activitatea, pentru realizarea măsurilor specifice de compromitere și destrămarea anturajelor create;

dacă nu ești un zeu”. Nudul feminin a dobândit în tantrism o înaltă valoare simbolică: în corpul femeii transpare misterul profund al forței primordiale a naturii creatoare. Tantrismul a cunoscut răspândirea ritului uniunii sexuale fără eliminarea conținutului seminal (*maithuna*), ca încununare a unui parcurs ascetic complex și ca mijloc pentru obținerea “beatitudinii supreme” (*mahāsuka*) (EFȘU, p. 1082)

³⁹ „Profund caracter dușmănos” este formularea documentului.

- în cazul numiților Bivolaru Gregorian, Mirtz Eugen și Catrina Nicolae, împreună cu organele de miliție și procuratura, se va acționa pentru documentarea unor activități și fapte de drept comun, în vederea trimiterii acestora în justiție.”

Direcția I, împreună cu Direcția a VI-a aveau să coordoneze executarea acestor măsuri și să raporteze rezultatele obținute.⁴⁰

Altfel spus, în luna aprilie 1989, colonelul Rațiu Gheorghe hotărâse ca grupările yoghine să fie definitiv distruse. Într-adevăr, lui Mârtz Eugen i s-a pus în față o posibilă condamnare la 15 ani, Catrina Nicolae a fost reținut, iar Gregorian Bivolaru a fost internat, după ce fusese ținut o lungă perioadă de arest în beciurile Securității, la spitalul Poiana Mare. A fost eliberat de abia la revoluție.

Persoanele numite mai sus au fost principalele ținte și victime ale acțiunilor Securității „pe linia grupărilor anarhice <Meditația transcendentă>”, de la un moment dat încolo, în cadrul Securității, tema meditației transcendente devenind echivalentă cu „gruparea <Meditația Transcendentă> condusă de Bivolaru Gregorian”.⁴¹ Nu-mi este deloc clar cum istoricii Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu au văzut în arhive altceva decât am identificat eu. Toate datele cu care au lucrat autorii sunt corect reproduse și coerent prezentate, totuși, selecția acestor date și interpretarea lor diferă substanțial de ce va găsi cititorul în paginile următoare. Investigațiile Securității asupra inițiativelor lui Nicolae Stoian, de la sfârșitul anilor `70 și măsurile de forță decise de partid și puse în aplicare cu sprijinul Securității între 1981-1983 au reprezentat acțiuni dominate de conjunctură, arbitrar și de suprafață, cu succes imediat. Cea mai importantă confruntare rămâne cea dintre Securitate și grupurile yoga identificate prin eticheta Meditației Transcendentale. Represiunea, folosind cele mai violente practici din anii `80, s-a desfășurat, cum am mai arătat, până în ultimele zile ale regimului comunist.

⁴⁰ Vezi Arhiva CNSAS. Meditația transcendentă, Dosar nr. 10949, vol. 9, f. 95-97.

⁴¹ Vezi dosarul lui Eugen Mârtz, f. 136.

Capitolul II. Reprimarea mișcării yoga în anii `80

Pe bapțiști i-am rezolvat, pe pentecostali i-am terminat într-o săptămână, dar cu voi avem probleme, pe toți i-am terminat, numai cu voi avem de lucru serios.

(Comentariul unui ofițer de securitate citat de) Petre Groza

4. Yoga în clandestinitate. Mario Sorin Vasilescu

Absolut toți cei care fuseseră descoperiți urmând sau asistând în vreun fel⁴² ședințele Meditației Transcendentale au intrat sub supravegherea Securității – dacă nu cumva intraseră sub ochiul cel vigilent mai demult. Toți au avut dosare de urmărire informativă și au suferit, în grade diferite și pe perioade variabile, măsuri punitive. Pentru cei mai mulți dintre ei însă, Meditația Transcendentală însemna o întâmplare, o intersecție ocazională din viața lor. Aceasta explică de ce reacția majorității a fost să se dezică de participarea la ședința (ședințele) MT. Și de ce în nota sa de analiză din luna aprilie 1989, amintită anterior, colonelul Rațiu Gheorghe putea scrie cu oarecare mândrie că majoritatea a renunțat la asemenea preocupări, adoptă o atitudine rezervată, caută să se reabiliteze și și exprimă regretul. În sfârșit, am văzut în notă și că existau „elemente de vârf și cu influență” care-și reluaseră activitatea și acționau, împotriva amenințărilor, în mod independent. Am aflat și cine erau acestea.

Între cele două categorii se aflau și adepți yoga a căror participare la ședințele cuplului Stoian, deși răspundea la ceva mai adânc, deși intra în firescul practicilor cu care erau obișnuiți, au evitat și renegarea yoga, dar și confruntarea cu regimul. Pentru ei, întoarcerea, după scandalul Meditației Transcendentale, la o viață în care yoga să rămână o dimensiune pur privată nu mai era posibilă. Este probabil cazul Irinei Holdevici și a lui Nicolae Riga. Exemplul tipic al acestei categorii de adepți yoga care nu apar pe lista colonelului Gheorghe Rațiu din luna aprilie 1989, deși nu au renunțat niciodată la disciplină, este Mario Sorin Vasilescu.

Dosarul „Vava”

Mario Sorin Vasilescu devenise, în anii `70, unul din cei câțiva instructori de yoga cu faimă. Numele lui era binecunoscut, și nu doar celor ce se interesau de disciplinele esoterice, cel puțin în București. Drumul până la consacrare - termen folosit chiar de către Securitate - constituie în sine o poveste excepțională. Mario Sorin Vasilescu (MSV) suferise, când era copil, de o gravă boală endocrină, care îi crease diformități.⁴³ Întâmplarea a făcut ca la 25 noiembrie 1962 să fi întâlnit persoana care l-a inițiat în

⁴² De exemplu, Mihai Vasilescu, cercetător, nu a făcut decât să îl ia cu mașina pe Mihai Stoian de la gara din Craiova ca să-l ducă la sala unde urma să aibă loc ședința de Meditație. A fost dat afară din Institut, neputând să revină în cercetare până în anul 1989.

⁴³ Aceste detalii au fost povestite într-un interviu luat lui Mario Sorin Vasilescu în luna noiembrie 2007 și au fost amintite de către instructorul yoga, cu adresare publică, și în alte ocazii. În acest sens, MSV le-a eliberat de statutul lor privat.

yoga.⁴⁴ Detalii aflăm și dintr-o notă a U.M. 0225, referitoare la medicii din Institutul C.I. Parhon care l-au examinat și au considerat cazul său fără șanse, „disperat”. I s-a prevăzut moartea. Citez din notă: “În acest context, într-un tren de Brașov (unde fusese dus spre a mai căuta o soluție salvatoare) îl întâlnește, la 15 ani, pe “guru”, personaj ciudat, indian pare-se, despre care sus-numitul vorbește cu venerație (“este omul care mi-a redat viața”). Timp de un an acesta se oferă (fără plată) să încerce o redresare a organismului adolescentului, prin metoda yoga, inițiindu-l astfel în tainele acestui sistem. Cu o inteligență peste medie, atras “de la natură” de probleme medicale, Mario-Sorin Vasilescu a început să citească cărți de specialitate puse la dispoziție de salvatorul “guru”, procurate apoi și pe cont propriu”.⁴⁵

Pare puțin surprinzător ca cele istorisite astăzi de Mario Vasilescu să se regăsească în documentul păstrat în arhiva fostei Securități. Cert este că de la întâlnirea inițiatică a urmat o disciplină severă, care i-a transformat corpul – până la a obține centura neagră în judo - și viața. A avut ocazia să cunoască mulți oameni cu experiență în domeniu, a putut să obțină copii după un număr impresionant de cărți, să le citească și să le urmeze instrucțiunile. Ca urmare, din 1965, a început a predea el însuși yoga. A început să trăiască din lecții, iar mai târziu, din scrierea de articole legate direct sau doar indirect de acest subiect.

Povestirea arată caracterul special al situației lui Mario Vasilescu în raport cu toți ceilalți instructori. El își salvase viața prin yoga și făcuse din domeniul esoteric centrul existenței sale. Ce putea să se întâmple cu Mario Vasilescu după anul 1982, când orice activitate yoga fusese interzisă? Care erau căile sale și care era tactica gândită de ofițerii de securitate într-un caz precum al lui? În ceea ce privește amănunțele a ceea ce i s-a întâmplat atunci, pe care cel în cauză nu și le mai aduce, conform spuselor, suficient de bine aminte, ele au fost înregistrate în documentele Securității. *Fișa privind pe cetățeanul Vasilescu Mario Sorin*, completată de Direcția III-a, în luna aprilie 1982, nota următoarele:

„Vasilescu Mario Sorin s-a născut la 25 august 1947 în București (...).⁴⁶ Nu este încadrat politic și vorbește limbile franceză, italiană, spaniolă și engleză. După absolvirea liceului de muzică, Vasilescu Mario Sorin s-a dedicat în exclusivitate însușirii unor metode yoga, ajungând să fie apreciat ca un bun yoghin. Începând din anul 1965, a lucrat ca „profesor de yoga integrală” la „Secția de științe orientale” a Universității populare București. Ulterior, a condus cercuri yoga la Clubul sindicatelor sanitare din Capitală iar în prezent este „șeful centrului yoga din București”, care funcționează în cadrul Cooperativei „Deservirea”.

În ciuda pregătirii empirice, a caracterului mistic, adesea naiv, a celor propagate de el (...) Vasilescu Mario Sorin a reușit să atragă la cercurile yoga pe care le-a condus, un număr mare de persoane, asupra unora din acestea exercitând o puternică influență.

Datorită formației mistice obținute la cercul yoga, condus de el, un număr însemnat din „elevii” lui Vasilescu Mario Sorin au fost racolați de fugarul Stoian Nicolae la secta „Meditația transcendențială”. Aceasta a declanșat o rivalitate deschisă între cei doi escroci.

⁴⁴ Interviu din noiembrie 2007. Istorisirea lui Mario Vasilescu este spectaculoasă, totuși nu o reproduc pentru a nu amesteca faptele cu alegațiile esoterice.

⁴⁵ Nota din 21.11.1984, Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 174.

⁴⁶ Am scos din documentele Securității rândurile lipsite de relevanță sau datele cu caracter privat.

În afara activităților bisăptămânale de la cerc, Vasilescu Mario Sorin a întreprins acțiuni sistematice de popularizare a practicii yoga, prin cursuri explicative în mai multe ediții și serii de articole în revistele „România pitorească”, „Magazin”, almanahul „Știință și tehnică” – 1982 și prin emisiuni săptămânale la radio.

Recent, ca urmare a unor sesizări primite de la persoane revoltate de activitatea mistică desfășurată de Vasilescu Mario Sorin, acesta a fost convocat la Sectorul de propagandă al Comitetului de partid al Municipiului București, unde a dat explicații și asigurări că la cursul yoga pe care îl conduce nu vor fi proliferate percepțe și practici obscurantiste.

Pentru a spori încrederea în cursurile yoga pe care le organizează și atragerea de noi “elevi”, în prezent Vasilescu Mario Sorin este preocupat să organizeze o emisiune demonstrativă yoga în cadrul programului de televiziune “albumul duminical” și să înainteze unor activiști din conducerea Uniunii Tineretului Comunist un memoriu care să susțină “caracterul științific și utilitatea” practicării sistemului yoga integrală pentru a obține acordul de continuare a “cursurilor”.

Ca urmare a faptului că cercul yoga condus de el a fost frecventat de unii străini, din luna octombrie 1975 Vasilescu Mario Sorin se află în atenția USLA.”⁴⁷

Documentul în cauză se găsește în dosarul de urmărire informativă a lui Mario Vasilescu, cu numele de cod „Vava”, deschis la data de 18 mai 1982, și închis la 2 noiembrie 1982.⁴⁸

Fișa privindu-l pe cetățeanul Vasilescu Mario Sorin arată că instructorul de yoga se afla sub urmărire, de fapt, cel puțin din anul 1975. Pe de altă parte, este ciudat ca DUI pe numele cod „Vava” să fie închis tocmai în luna mai 1982, când scandalul Meditației Transcendentale era încă în fierbere. Materialele din Arhiva CNSAS conțin și un al doilea DUI, deschis lui Mario Vasilescu de Direcția a III-a a Departamentului Securității Statului cu numele de cod „Vasile” de abia la 24 septembrie 1984. Cum să fi rămas un personaj atât de special precum Mario Vasilescu nesupravegheat timp de doi ani de zile?

Procesul Meditației Transcendentale în evoluție

Știm sigur că în anul 1982, Securitatea primise ordin să cerceteze și apoi să oprească orice practici tip yoga. Nu era însă definită nici anvergura măsurilor, nici durata lor în timp. Această afirmație se sprijină pe următorul document din luna aprilie 1982, util și pentru că reflectă perspectiva Securității cu privire la yoga în acel moment⁴⁹:

Ministerul de Interne
Direcția Securității Statului - Direcția a III-a
Nr. 362/MP/O-00154.513 din _04.1982,

Strict secret,
Ex. Unic

NOTĂ privind unele aspecte din activitatea cercurilor yoga

⁴⁷ Ministerul de Interne/ Departamentul Securității Statului/ Direcția a III-a, Nr. 362/MP/D-00154.514 din aprilie 1982, Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 55.

⁴⁸ Dosarul deschis de Unitatea 0620/31/C.I., aflat în Arhiva CNSAS la cota I 27449/1.

⁴⁹ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1 f. 53-54.

În ultimii ani, în București – ca și în alte orașe din țară - au luat ființă cercuri de inițiere și practicare a gimnasticii yoga. Patronate de casele de cultură ale sectoarelor din Capitală și ale unor instituții centrale ori de Cooperativa „Deservirea”, aceste cercuri au atras un mare număr de persoane, majoritatea intelectuali.

Cercurile de yoga și-au desfășurat activitatea fără a beneficia de îndrumarea și controlul necesar din partea unui for de specialitate, aceasta rămânând la aprecierea și inițiativa unor “instructori” autodidacți care au fost acceptați în aceste poziții numai după criteriul priceperii de a executa exercițiile yoga.

Lipsa orientării științifice și controlului în această activitate a permis ca unele cercuri să fie conduse de persoane contraindicate, cu antecedente politice ori tendințe mistice pronunțate și să devină focare de proliferare a misticismului sau puncte de plecare a unor secte religioase.

Astfel, printre “instructorii consacrați” din ultima perioadă s-au aflat Vulcănescu Ion, legionar, cunoscut cu activitate ostilă intensă, Riga Ion Nicolae, fost fugăr în R.F.G., acum repatriat, Holdevici Irina, Maglaviceanu Virgil și Vasilescu Mario Sorin elemente mistice și alții care, odată cu exercițiile de gimnastică yoga, au transmis cursanților și unele perceptive ale credințelor indiene vechi ori ale unor secte desprinse din ele. Aceasta a facilitat acțiunea de racolare dusă de emisarii sectei “Meditația transcendențială”, majoritatea celor inițiați de fugarul Stoian Nicolae provenind de la cercurile de yoga conduse de sus-numiții.

Tot din această cauză, în prezent la cercul yoga de la Cooperativa “Deservirea” condus de Vasilescu Mario Sorin se propagă în mod sistematic și permanent obscurantismul – astrologia, spiritismul și “microbiotica”. Acest cerc este frecventat de mulți intelectuali, studenți și elevi care, de două ori pe săptămână, în trei serii pe zi, audiază “cursuri” de astrologie și primesc recomandări contrare concepției științifice despre viață, de natură a crea dezaprobarea și îngrijorarea unor participanți ori rude ale acestora...

În vederea curmării neregulilor grave existente în activitatea cercurilor yoga, Nota propune:

1. Să fie informate organele de partid cu privire la aceste nereguli, în vederea luării măsurilor de curmare și demascare ce se impun și pentru organizarea cercurilor de practicare a gimnasticii yoga în limitele accepțiunii științifice, sub controlul unor cadre specializate, cu o bună pregătire politică, apte să prevină proliferarea misticismului;

2. Să se ia măsuri pentru identificarea tuturor cercurilor și a instructorilor yoga, precum și a cursanților care le frecventează, în vederea demascării și curmării activității mistice desfășurate sub acoperirea acestora, destrămarea anturajelor formate și confiscarea literaturii mistice deținute.

În cadrul acestei acțiuni, se va urmări, de asemenea, să se stabilească dacă instructorii yoga au legătură cu cadre și agenți de spionaj sau cu emisari și centre cultice ori sectante din Occident, dacă printre cursanți se află deținători de date secrete de stat, persoane care călătoresc în străinătate sau din baza de lucru a contraspionajului, precum și alte implicații ale acestei activități pentru securitatea statului.

Șeful Direcției, General-maior, Stămătoiu Aristotel.

Aflăm din material că în luna aprilie 1982, Securitatea lucra încă la identificarea cercurilor și instructorilor yoga, avea în vedere curmarea activităților acestora, dar nu pare că se plănuia interzicerea yoga (!).⁵⁰ Se vorbea chiar despre organizarea unor cercuri de practicare a gimnasticii yoga „în limitele accepțiunii științifice”.

O relație pe muchie de cuțit

Materialele anterioare îl arată pe Mario Vasilescu țintă, alături de alți patru instructori la care documentul Securității face referire explicită, a măsurilor menite să împiedice răspândirea atitudinilor spiritualiste cu care fusese asociată Meditația Transcendentală. Documentele din arhivele Securității folosesc și abuzează de un jargon calificativ, acuzator, specific: racolare, mistic, obscurantist etc., dar conțin și date verificabile, precum cele din Raportul din 2 noiembrie 1982. Preiau doar pasajul principal:

„Din verificările efectuate de organele de partid și de stat s-a stabilit că „Vava” cât și persoanele care practică yoga la cursul său nu au acceptat și practicat așa-zisele exerciții de relaxare propagate de susținătorii sectei “Meditația transcendentă”. La solicitarea organelor de securitate, „Vava” a procurat și pus la dispoziție o serie de materiale cu privire la istoricul și programul sectei meditația transcendentă și despre metodele folosite de cadrele de conducere ale acestei secte în atragerea de membri și îndochinarea lor. Prin contactele directe și prin sursele informative “Vava” a fost influențat pozitiv să se abțină de a comite acțiuni cu caracter dușmănos la adresa orânduirii social politice din țara noastră”.⁵¹

Documentul ar explica nu doar de ce Mario Vasilescu nu a suportat represalii, altele decât împiedicarea de să-și continue cursurile, ci și de ce a fost închis dosarul obiectivului „Vava” în toamna anului 1982. Între materialele din Arhiva CNSAS se află, acoperind mai multe pagini, explicațiile de specialitate pe care MCV le-a oferit Securității într-un moment când aceasta avea nevoie de asistența lui. Filele 40-42 din dosar conțin un fel de raport-studiu referitor la la Meditația Transcendentală, la care autorul anexează numărul din aprilie al revistei „Psychology today”, cu trei articole despre Meditația Transcendentală, pe care le comentează: „încă de pe atunci se semnalau aspecte negative, critica accentuându-se cu trecerea timpului”⁵².

Materialul face referire la ce se poate și la ce nu poate verifica în chestiunea Meditației Transcendentale. Iată câteva observații care reflectă marca stilistică a lui Mario Vasilescu:

„F. Urmările practicii excesive (mai ales la introvertiți) – efecte negative (depersonalizare, autism, obsesii, lipsă de interes în viața de familie sau socială). Nu cred că se poate ajunge la acte antisociale; practica neechilibrată (tip yoga corect practică) se poate transforma într-un drog sui generis.

⁵⁰ În luna ianuarie 1982, cu câteva săptămâni înaintea apariției materialelor din publicația *Pentru Patrie* care a dat semnalul declanșării represiunii împotriva participanților la Meditația Transcendentală, Mario Vasilescu și Ion Mânzatu organizaseră la Casa de Cultură a Studenților “Grigore Preoteasa” o manifestare dedicată celor 10 ani de la înființarea “școlii de yoga”. La ea au participat circa 500 de persoane. (Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 67)

⁵¹ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 32.

⁵² *Idem.*, f. 43.

G. Personal mi se par însă cel puțin la fel de dăunătoare comentariile publice rezultând din:

- modul de prezentare al materialelor din „Pentru Patrie”, având cel puțin aparența de tendențios, de căutat cu tot dinadinsul, frizând lipsa de informații în domeniu, lipsit de profesionalism, cei implicați fiind considerați de majoritatea cititorilor drept victime (cel puțin asta era concluzia unei discuții a câtorva șoferi de taxi (!) în stația din Piața Operetei, în dimineața de 29 sau 30 aprilie.”

...

- prohibirea unor oameni de valoare (Milcu, Săhleanu) interesați de o posibilă bază științifică a MT, nu de aspectul sectant;

- sancționarea unor personalități pentru același contact, neluându-se în seamă faptul că de la bun început sau pe parcurs au dezavuat moral și științific, în public sau oficial, oral sau în scris atât aspectul pretins de panaceu al metodei cât și pe emisarii ei (Golu, Andrei Peșu, Constantin Dumitru, Mânzatu). Cu ultimii doi am avut discuții în care opiniile critice erau identice.”⁵³

Autorul scrie la „În loc de concluzii” următoarele: „... Cred că orice acțiune de sancțiune în continuare ar accentua senzația negativă și lipsa de informare. Ori o stingere lentă și tacită a situației ori un articol inteligent scris (îl pot alcătui, eventual cu sprijinul unor cercetători, pluri și interdisciplinar – dar trebuie să-mi asum responsabilitatea, argumentele hotărâtoare putând proveni de la un specialist în Yoga, oricare altele trezind neîncrederea)...”⁵⁴

Ofițerii care au completat dosarul de urmărire informativă al lui Mario Vasilescu susțin că acesta a dat Securității un număr de analize din poziția unui specialist care are ceva de spus și dorea să spună ceea ce considera a fi adecvat cu privire la fenomenul yoga. Or, filele 36-39 din dosar fac o prezentare a „Yoga în Bulgaria”. Ele nu sunt semnate, însă se observă ușor că sunt bătute la aceeași mașină cu care fusese bătut raportul privind Meditația Transcendentală. Autorul prezentării scrie: „Mi-a povestit [în discuția pe care a avut-o cu Pavan Varma, șeful cancelariei Ambasadei Indiei la București] că un profesor universitar, bun prieten cu el l-a invitat la deschiderea unui curs de istorie și teorie Yoga la Universitatea sofiotă”. Or, legăturile lui Mario Vasilescu cu Ambasa Indiei erau notorii.

Documentele de arhivă arată că atitudinea Securității față de Mario Vasilescu a fost permanent mefientă. Ele sugerează că Mario Vasilescu căuta, între 1982 și 1985, să își continue existența și activitatea în conformitate cu vechile sale preocupări, iar acest lucru irita organele de securitate. Instructorul de yoga pregătise un mare număr de persoane, păstrase relația cu unele, iar între acestea se aflau persoane de decizie.⁵⁵

Informatorii confirmă impredictibilitatea celui urmărit și încercările sale de a se descurca în condițiile interzicerii manifestărilor yoga. Este supus și filajelor.⁵⁶ Câteva materiale de arhivă sunt sugestive pentru căutările yoghinului. Nota informativă a lui

⁵³ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, ff. 41-42.

⁵⁴ *Idem.*, f. 42.

⁵⁵ Tabelul nominal cu titlul „cooperativa Deservirea – legături Mario Vasilescu, cuprinzând membrii cursului de gimnastică reconfortantă (yoga), are 207 nume.” Este fără dată. (Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, ff. 182-187)

⁵⁶ Adresa Ministerului de Interne, Departamentul Securității Statului, U.M. 0672 Buc. către Direcția a III-a din 22.05.1984 se referă la „filajul cu intermitență al numelui Vasilescu Mario Sorin ... efectuat în perioada 30.04.1984, 3-5.05.1984 și 7-9.05.1984” (Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, ff. 116-124).

Valentin din 11.08.1983 arată că Vasilescu Mario Sorin se află la Oradea unde ține un curs de karate.⁵⁷ Sursa „Jucan” notează, la 12.12.1983, că Vasilescu Mario Sorin „a continuat să practice clandestin yoga. În prezent lucrează la Casa de Cultură din str. Turturele unde, sub pretextul predării de gimnastică oficială, predă yoga. Este de reținut ca V.M. a fost cunoscut ca un adept al practicilor yoga parapsihice, fiind și azi în legătură cu dr. Riga, fost șef al yoghinilor din București. Acesta, deși pensionar paralizat este în legătură cu Al. George, transfug în RFG.”⁵⁸

Mario Vasilescu era și obiectul unor reclamații. În Nota Raport din 15 aprilie 1982, cpt. Cioacă Ștefan arăta că Susanu Vera, fostă profesoară în prezent pensionară se plânge de faptul că fiica ei face lecții cu Vasilescu Mario Sorin, desfășurând „o activitate asemănătoare unei secte religioase de genul Meditației transcendente”. Susanu Vera a acceptat menținerea unei legături cu organele de securitate pentru a furniza informații suplimentare.⁵⁹ Un alt document face trimitere la scrisoarea „adresată conducerii partidului de către Croitoru Gheorghe din București [mecanic fochist al cărui fiu a devenit un adept al lui VMS] care reclamă pe numitul Vasilescu Mario Sorin, fost profesor de “yoga” la Cooperativa “Prestarea” până în anul 1981”. Semnează Șeful S.M.B. General maior Dănescu Gheorghe și Șeful Serviciului, col. Stan Gheorghe.⁶⁰

Adresa din 24 iulie 1984 susține că „sub diferite acoperiri (karate, judo, gimnastică respiratorie), acesta [VMS] încearcă să reia activitatea yoga, exercitând o influență negativă asupra unor tineri pe care îi îndoctrinează cu idei de natură mistică, orientală. În perioada 1-2 august a.c. se va deplasa la Constanța și Saturn unde intenționează să țină asemenea cursuri. Menționăm că sus-numitul se află în relații apropiate cu Marian Sticlaru din Constanța (...) care-l va sprijini în activitatea sa. Având în vedere cele de mai sus, rugăm luați măsuri de supraveghere informativă pentru a preveni și curma orice încercare de a desfășura astfel de activități...” Semnează col. Vălean Gavrilă și lt.col. Matei Mihai.⁶¹

O altă adresă, din 25 iulie 1984, se referă la un drum al lui Vasilescu Mario Sorin în jurul datei de 15 august 1984 la Timișoara pentru a preda cursuri de yoga. Se cer urmărirea informativă și împiedicarea ținerii cursurilor.⁶²

Nota lui Valentin din 26.09.1984 arată că „sursa atrage atenția asupra faptului că deși Vasilescu Mario nu mai are acces să prezinte ideile sale prin mijloace de informare în masă și este evitat în general de redactori și publiciști, totuși prin abilitatea sa reușește să aibă priză la o serie de persoane (foști elevi ai săi) pe care îi domină prin ideile sale”. Valentin dă ca exemple pe Dan Vasilescu, Camelia Stănescu, Vilan Alexandru (de la radio), sau Simion Ștefan, Ion Albescu (de la “Știință și Tehnică”), Alexandru Mironov (de la televiziune) care l-au combătut pe Mario Vasilescu, fapt datorită căruia acesta n-a mai încercat să-i atragă de partea sa”.⁶³ Se dă exemplul unui articol din ultimul supliment

⁵⁷ Notă informativă primită de lt.major. Olteanu Constantin.

⁵⁸ Pe marginea hârtiei, ofițerul a scris: nu se confirmă. E posibil ca autorul notei să îl fi confundat pe indianistul Al George cu muzicologul George Bălan.

⁵⁹ Arhiva CNSAS , Dosar I 27449/1, f. 63.

⁶⁰ Adresa Departamentului Securității Statului, Securitatea municipiului București, către Direcția a III-a.

⁶¹ Adresa Ministerului de Interne, Departamentul Securității Statului, Direcția a III-a, către Inspectoratul județean Constanța, Serviciul 3. *Idem.*, f. 133.

⁶² *Idem.*, f. 134.

⁶³ *Idem.*, f. 135.

rebusist "Povestea vorbei" semnat de Vasile Andru în care se fac referiri la Mario Vasilescu și la idei ale Meditației Transcendentale.

După acest material, apare o notă privind filajul obiectivului „Sitaru” (să fie Andru?) din ziua de 3 august 1984.⁶⁴ În Nota din 4 august.1984, lui Vasilescu Mario Sorin i se dă numele conspirativ „Vlad”.⁶⁵ Vlad se întânește cu „Sitaru”.

General maior Alexie Ștefan și lt.col, Matei Mihai susțin că dețin date certe despre intenția lui Vasilescu Mario Sorin de a publica „materiale de propagandă a practicii yoga în revista “Flacăra” și în cadrul unui almanah de medicină tradițională, care ar urma să fie tipărit în revista „Viața românească” sub acoperirea de medicină paralelă și homeopatie.”⁶⁶ În acest sens, Mario Vasilescu este sprijinit de scriitorul Vasile Andru, cu care se află în relații apropiate. Rugăm luați măsurile necesare pentru a preveni editarea unor astfel de materiale... ”.⁶⁷

La 29 septembrie 1984, Vasilescu Mario Sorin, care se prezintă cercetător în cadrul Asociației de Studii Orientale din R.S.R. – spune ofițerul -, oferă spre publicare la o editură lucrarea „Simple elemente de viață rațională”.⁶⁸ O adresă din 29.10.1985 vorbește despre organizarea, de către Vasilescu Mario Sorin, a unor vizionari video pe teme religioase.

Securitatea încearcă să împiedice încercările lui Mario Vasilescu de a promova ideile sale și o face până la a-i crea o de viață dificilă. Ar fi de notat, în acest sens, documentul olograf nr. 362/VD-00349 emis de Ministerul de Interne, Direcția a III-a, completare la planul de măsuri în DUI privindu-l pe Mario Vasilescu.⁶⁹ Cel ce l-a elaborat, lt.maj. Vlad Dan, își exprimă preocuparea pentru faptul că, în ciuda pregătirii empirice, a caracterului mistic al celor propagate de el, Mario Vasilescu a reușit să atragă la cercurile de yoga pe care le-a condus un număr mare de persoane (ingineri, medici, studenți, elevi) asupra unora din acestea exercitând o puternică influență. Aflase și faptul că Mario Vasilescu încercase să redeschidă cursul de yoga la Clubul ISN, la Radio Televiziunea Română și la Școala Generală nr. 56 sub acoperirea unor activități de judo sau gimnastică respiratorie. Locotenentul major Vlad Dan informează: „În urma sesizării de către organele noastre a conducerii acestor instituții, Mario Vasilescu a fost îndepărtat de aceste obiective”.⁷⁰ Trecuseră trei ani de la acțiunile de „curmare” a activităților yoga, iar Mario Vasilescu părea să nu-și fi găsit un proiect de viață compatibil cu noua politică a autorităților comuniste.

Ca urmare, continuă ofițerul, „obiectivul”, profitând de relațiile sale la Uniunea Scriitorilor și Televiziune încearcă să publice materiale de propagandă a practicii yoga sub acoperirea unor articole de medicină paralelă și homeopatie în publicațiile *România Pitorească*, *Viața Românească*, *Flacăra Magazin* și *Orizont* din Timișoara. Pentru a-l disuada pe Mario, lt.maj. Vlad Dan face mai multe propuneri. Una îl implică și aduce informații asupra lui Alexandru Mironov, cel care a făcut carieră politică după revoluție:

⁶⁴ *Idem.*, f. 136.

⁶⁵ Nota Ministerului de Interne, Insp. Jud. Constanța.

⁶⁶ Într-o adresă a Ministerului de Interne, Departamentul Securității Statului, Direcția a III-a din 06.09.1984.

⁶⁷ *Idem.*, f. 160.

⁶⁸ *Idem.*, f. 177.

⁶⁹ Din păcate, fără dată, probabil, în 1984, cel târziu 1985.

⁷⁰ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 180.

„1. În cooperare cu Direcția I-a, prin *Mironov Alexandru, sursă a acestei unități*,⁷¹ de profesie matematician, redactor la *Televiziunea Română* la Emisiunea Pentru Știință și Tehnică, care se află în relații apropiate cu Mario Vasilescu, după ce i se va pune în vedere că acesta este o persoană cu idei mistice care a desfășurat o activitate de influențare negativă asupra unor persoane, va fi dirijat în sensul de a-l discredita pe Mario Vasilescu față de legăturile sale (subl.mei)”⁷²

După discreditare ar urma o intervenție în forță asupra legăturilor sale din presă:

„Printr-o scrisoare anonimă (pe care o prezentăm în anexă) adresată Secției de presă a C.C. al PCR vom informa aceste organe cu probleme prezentate în anonimă pentru ca Mario Vasilescu să fie îndepărtat de la redacția revistelor sus amintite de a mai publica articole”⁷³

În sfârșit, la limită se propune ca Mario Vasilescu să fie chemat la organele de miliție și să fie atenționat că dacă nu se va încadra în muncă și va continua să ducă o viață parazitara se vor lua măsuri asupra lui în conformitate cu Decretul 153”⁷⁴

În timp ce îi cere încadrarea în muncă, Direcția a III-a îi pune piedici la angajarea în orice activitate care ar avea legătură cu practicile sale. În nota adresată Securității municipiului București se atrage atenția asupra intenției lui Mario Vasilescu de a se angaja ca muncitor necalificat la Regionala CFR-București, cu scoaterea din producție, pentru a se ocupa de pregătirea fizică a echipei de voley a Clubului Rapid și a preda yoga. Se cere „ca prin posibilitățile” Securității Municipiului București să se prevină angajarea lui Vasilescu. Pe hârtia semnată de col. Vălean Gavrilă și maior Tudor Traian la 22 februarie 1985 e adăugat următorul amănunt: „La data de 19.02.1985 a fost informat directorul general A.D. Popa, președintele de onoare al Clubului Rapid”⁷⁵

Raportul din 31 iulie 1986 face propunerea de închidere a DUI pe un alt nume de cod - „Vasile”, real Vasilescu Mario. Documentul arată că la 24 septembrie 1984 s-a deschis dosar de urmărire informativă asupra numitului Vasilescu Mario Sorin ... existând suspiciuni pe linia problemei „Oculă”. Se propune închiderea D.U.I. „Vasile” și ... “semnalarea lui la Securitatea Municipiului București Serviciul I pentru a fi avut în continuare în atenție pe linia acestui organ de securitate”⁷⁶

În Dosarul lui Mario Sorin Vasilescu aflat în Arhiva CNSAS nu mai există nici un document de urmărire informativă cu o dată ulterioară. Evident, Serviciul de Român de Informații a preferat să rețină pentru el dosarele respective. Căci dacă urmărim toate etapele urmăririi lui MSV până în acest moment și mai ales, cerința făcută prin raportul din 31 iulie 1986, de a fi semnalat Securității Municipiului București, nu poate fi

⁷¹ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 179-179v. Datorită secretului inherent meseriei, cercului restrâns al celor care erau informați asupra identității surselor, materialele din arhive pot ușor păcăli un cercetător care nu are în vedere ansamblul activităților informative. Astfel, Direcția a III-a a DSS a trimis la un moment dat Direcției I-a o notă în care, amintind “influența negativă a lui Mario Vasilescu” se arăta preocupată de sprijinul dat acestuia de Alexandru Mironov, și ca urmare cerea față de cele spuse, „să luați măsuri pentru a-l îndepărta pe Mironov Alexandru de anturajul acestuia” (f. 192). Nota este datată 20 martie 1985, ceea ce înseamnă că intra în coliziune cu planul de măsuri al lui Vlad Dan, ofițer ce știa că Mironov face servicii tipice agenților de influență pentru Direcția I-a.

⁷² Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 180v.

⁷³ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, ff. 180v-181.

⁷⁴ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 181.

⁷⁵ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 190. De aici rezultă că planul de măsuri al ofițerului Vlad Dan trebuie să fi fost elaborat la sfârșitul anului 1984 sau la începutul anului 1985.

⁷⁶ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 218.

imaginat ca Mario Vasilescu să fi fost lăsat în pace, sau uitat, de către Securitate. Aceasta cu atât mai mult cu cât, în raportul din 31 iulie 1986, maiorul Tudir Traian și lt.maj.

Ioniță Marin i-au făcut acestuia un portret totalmente negativ, acuzându-l că:

- în timpul ședințelor de yoga, Mario Vasilescu predă în mod sistematic obscurantismul, spiritismul, microbiotica, contrare concepției științifice despre viață;
- activitatea lui a facilitat acțiunea de racolare a cursanților de către emisarii sectei Meditația Transcendentală;
- Mario Vasilescu a contactat diferiți cetățeni străini având activități asemănătoare;
- a continuat să desfășoare activitate yoga la domiciliul său și a încercat chiar să organizeze cursuri sub acoperirea altor activități;
- a fost totodată preocupat să publice în diferite ziare și reviste articole cu caracter nociv.

Unde sunt atunci materialele din arhiva Securității, în ce-l privește, între 1986 și 1989? Să nu uităm că la fel de inexplicabilă este și absența referirii la vreun D.U.I. în perioada 1982-1984 – de când a purtat numele de cod “Vava” și până când l-a căpătat pe cel de “Vlad”.

Sursa “Marcu”

Dosarele Securității povestesc unele lucruri despre cei aflați în urmărire, dar și despre surse, despre universul în care au trăit contemporanii. Un informator „de calibru” din dosarul instructorului de yoga are numele de cod „Marcu”. În nota dată la „Casa Brezonianu”, la 1 martie 1982, acesta se referă la Ion Mânzatu, cadru universitar la Facultatea de Fizică, București.⁷⁷ Profesorul de Fizică participase la sărbătorirea „a 10 ani de înființare a cursului de Yoga Integrală condus de prof Mario S. Vasilescu” și făcuse acolo, afirma sursa, caz de „o excepțională invenție - generator de câmp fundamental ce s-a perfectat în laboratoarele pe care le conduce”. Marcu comentează că Ion Mânzatu „a început să alunece pe panta unui fel de „misticism științifico-teist” alternându-l cu cel de vocație misionară”.⁷⁸ Mai departe notează că Mario Vasilescu, ar fi cunoscut pentru prietenia strânsă cu Florențiu Marinescu, fost membru al escortei prezidențiale și în bune relații cu fiul președintelui – „cei doi buni amici de chefuri prelungite stropite din belșug cu banii cunoscuților de yoga sau karate”.⁷⁹

Marcu trebuie să fi fost un om cu o poziție puternică în sistem de vreme ce își permite să facă evaluări intelectualiste și chiar să vorbească cu superioritate la adresa unui membru al escortei prezidențiale aflat în relații cu Nicu Ceaușescu.⁸⁰

În nota lui Marcu din 28 ianarie 1982, scrisă de această dată cu litere aplecate, un paragraf indică contactele lui Mario: „relații în lumea diplomatică – Varma Pavan,

⁷⁷ Textul este scris cu litere mici, într-o grafică specifică persoanelor cultivate.

⁷⁸ Pe notă, căpitanul (S. indescifrabil) notează că prof. Mânzatu se află în atenția Serviciului I pentru că întreține relații suspecte cu cetățeni străini. Numai că despre prof. Ion Mânzatu presa a făcut cunoscut că avea un frate ofițer de securitate. După 1989, profesorul s-a bucurat de o carieră politică care arată că relația lui cu Securitatea reprezintă un subiect mai complicat decât ceea ce sugerează acest document.

⁷⁹ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 50.

⁸⁰ Nota ofițerului: “Se află de asemenea în relații cu Mario Vasilescu și fostul ofițer de informații (la Dir. V-a) Florentin Marinescu, ambii conducători ai unor grupuri de yoga”.

ambasadorul Indiei în fața căruia a afirmat de mai multe ori că este consultant la C.C. al U.T.C. și că are relații personale cu fiii ai demnitarilor actuali”.⁸¹ Atitudinea lui Marcu față de cel pe care-l denunța era în esență acid-ostilă. Vezi formulări de tipul: “limbajul folosit în articolele domniei sale este în aparență direct și la obiect de cele mai multe ori nespunând nimic cu adevărat folositor”; “este un vorbitor de “calibru greu” – fiind în stare să căpieze asistența timp de câteva ceasuri cu tot ce este nevoie ca să se înțeleagă “unitatea metodei sale””; “este și posesorul – prin auto-atribuire – a unei centuri negre în karate (4 Dan-i!!)”.⁸²

Din aceeași notă rezultă că Marcu era una dintre sursele folosite pentru a vâna informații despre Meditația Transcendentală: „aveam notat undeva telefonul dl. Mircea Zalman care știam că este proprietarul a două cărți care mă interesează pe mine f. mult (tel....); când am avut deosebită nevoie de aceste lucruri – cam acum 2 săptămâni – l-am sunat și totul a fost foarte simplu; am împrumutat cărțile și stând de vorbă în cursul acestei prime vizite am aflat că prin relațiile dânsului în Franța a putut invita aici câțiva reprezentanți ai mișcării Meditația Transcendentală.”⁸³

Sursa “Valentin”

La filele 60-62 apare nota din 15 aprilie 1982 a sursei „Valentin”, dată la “Casa Câmpina”, în care acesta povestește cum s-a dus la una din prelegerile ținute de doi instructori în Meditația Transcendentală, în clădirea unui centru medical de pe str. Maria Rosetti. A mers și la a doua, unde s-a întâlnit cu Ionescu Stelian, Constantin Dumitru și „cu alți foști colegi de la cercul de Yoga pe care-l urmam cu ani în urmă”. A doua prelegere, spune el, „a avut aerul de a ne scoate din sărite”. Peste ani, această întâmplare are calitatea să ridice o parte din voalul care acoperă identitatea lui “Valentin” căci, iritat, cum spunea, dr. Constantin a venit în pauză și i-a strigat sursei “Valentin”: Hai Sandule, că aceștia sunt escroci”..

Cel în cauză – cu numele mic Sandu sau, posibil, Alexandru - explică faptul că în 1973 suferea de o nevroză contractată din 1970. Îl supăra periodic, ceea ce l-a împins să urmeze tehnici yoga sub spravegherea lui Mario Vasilescu. A făcut un an cursuri cu maestrul, iar din acel moment nu a mai avut nici o zi concediu medical. După inițiere a început să practice yoga singur.⁸⁴

„Valentin” se referă la Constantin Chiaburu și la încercarea acestuia de a-l implica în elaborarea unui memoriu adresat Consiliului Național pentru Știință și Tehnică (CNST), sau altor foruri, cu scopul să aducă în țară pe instructorii de Meditație Transcendentală. “Valentin” a răspuns că e mulțumit cu tehnicile yoga. Înțelegem de aici nu doar că sursa luptă pentru a nu fi asociată cu “afacerea Stoian”, ci și faptul că era o persoană recunoscută ca specialist, de vreme ce punerea numelui pe un memoriu adresat CNST ar fi contat.

⁸¹ Arhiva CNSAS , Dosar I 27449/1, f. 51.

⁸² *Ibidem*.

⁸³ *Idem.*, f. 52.

⁸⁴ Este probabil motivul pentru care, într-o altă Notă din 21.04.1982, afirma: “Autodidact, de o mare cultură, Mario Vasilescu este fără îndoială unul dintre cei mai buni specialiști în tehnicile Yoga pe care îi cunosc”. (Arhiva CNSAS , Dosar I 27449/1, f. 64)

Iată un alt pasaj din notă: „Anul trecut am fost solicitat de Mario Vasilescu să scriu un articol pentru Știință și tehnică în care să combătem Meditația transcendențială. I-am spus că nu sunt medic, nu pot să mă pronunț în acest domeniu. A insistat însă spunând că sunt un foarte bun cunoscător al tehnicilor de meditație și că aș putea totuși să scriu. Am refuzat considerând că cel mai bine ar fi ca despre acest subiect să vorbească un medic avizat. Am scris împreună un articol despre bioritmuri care a și apărut în revistă. (...) Am fost din nou solicitat să vorbesc elevilor despre bioritmuri. Am acceptat cu plăcere și am ținut două prelegeri despre acest subiect, căutând să temperez entuziasmul unora care încercau să absolutizeze aceste ritmuri. Spre surprinderea mea însă, după mine, prelegerile erau continuate de o studentă care ținea cursuri de astrologie. Mario Vasilescu m-a solicitat să țin eu aceste cursuri știind că cercetările mele încearcă să descopere unele legități și legături între bioritmuri și unele configurații planetare. Cercetători străini au obținut unele rezultate în acest sens. Știința modernă încearcă să descopere în unele cunoștințe tradiționale lipsa lor științifică reală, atunci când această există. Cu toate insistențele lui Mario Vasilescu, am refuzat hotărât.”

Se vede că “Valentin” insistă asupra faptului că el evită manifestările neștiințifice. Atunci când a fost invitat la manifestări publice privind parapsihologia, la care urma să participe profesorul Mânzatu, a refuzat. În notă el enumeră cazurile în care Mario Vasilescu și Ion Mânzatu au făcut pe “tineri aflați în sală să spună că nu are rost să lupte în viață și să învețe, ci e mai bine să te retragi și să cauți “pacea sufletească”...”, sau când primul a început să vorbească despre spiritism și manifestări supranaturale. Insistența sa este explicabilă, probabil, și prin faptul că poartă în spate participarea la două ședințe de Meditație Trancendențială.

Am lăsat pentru final concluzia lui “Valentin”, acest informator care se apăra și, în același timp, se promova în fața Securității scriind despre pericolul misticist:

„Cred că ar fi bine ca Ministerul Sănătății să fie organizatorul unor centre Yoga, scoțând această preocupare de sub tutela unor foruri competente cum sunt casele de cultură sau cooperativa “Deservirea”. Cursurile Yoga, dacă nu sunt supravegheate de cadre competente, vor deveni, mai de vreme sau mai târziu, focare de proliferare a unor concepții mistice sau chiar puncte de plecare sau legătură a unor secte. În ceea ce mă privește, sunt oricând dispus să acord sprijinul atât în vederea pregătirii cadrelor și a unei asistențe științifice în acest domeniu, cât și în vederea organizării pe baze noi a acestei activități.”

Că oferta este apreciată aflăm din nota lt.maj. Olteanu Constantin, care remarcă la sfârșitul documentului: „sursa Valentin” va fi instruită și dirijată conform solicitărilor Serviciului 6.”

„Valentin” este una dintre cele mai odioase surse dintre cele care apar în dosarul lui Mario Vasilescu. În nota din 26.04.1982, el îl acuza pe instructorul de yoga care îi ameliorase sănătatea denunțându-l că „pentru prima oară am văzut arma albă de origine orientală “munceach” despre care se vorbește în articolul „Într-o seară la dans niște tineri violenți” din revista “Pentru patrie” nr. 4/1982. Tot el mi-a arătat și cum se mănuieste. Consider că multiplicarea acestei arme și instruirea privind folosirea ei (...) este un pericol social deosebit”.⁸⁵ Implicațiile unor astfel de dezvăluiri sunt ușor de închipuit.

În nota din 3 mai 1982, de la „Casa Tei”, Valentin susținea că „serviciile de spionaj occidentale studiază cu multă atenție aceste probleme [parapsihologice]” și

⁸⁵ Arhiva CNSAS , Dosar I 27449/1, f. 66v.

sugera că ar trebui ca și serviciile noastre să ajute cercetări cu acest scop în beneficiul propriu. Vorbind despre dr. Constantin, propune să fie „folosit activ în lupta împotriva sectelor”.⁸⁶

Mai propune „să interoghez și eu unii dintre cei care au căzut în capcanele Meditației transcendente, pentru ca aspecte care poate au scăpat organelor de anchetă să le pot sesiza și pune în evidență... ”⁸⁷

La un an de la așternerea pe hârtie a acestor denunțuri, “Valentin” și-a păstrat ori chiar întărit stilul deplorabil. În Nota informativă din 15.03.1983, cel în cauză povestește despre fostul său instructor de yoga în termenii următori: „În orice caz, Mario Vasilescu este singur în București, la niște prieteni ai săi unde probabil că a organizat ori cursuri de yoga clandestine, ori trăiește pe seama unor naivi care văd în el un “guru” (învățător în limba sanscrită) încercând tot felul de experiențe cu care să epateze pe cei necunoscători. Acum cca. o lună l-am întâlnit pe Calea Victoriei și mi-a spus că încearcă din nou să publice sub pseudonim și cu alt titlu o rubrică de yoga în “România pitorească”. În orice caz încearcă pe toate căile să aibă acces din nou în presă pentru a putea publica. Cu ocazia acestei întâlniri mi-a spus să iau legătura cu el numai prin intermediul lui Șerban (Bădescu) ... fost profesor de muzică.”

Numai că, iată, în denunțul din 15 aprilie 1983, Valentin se plânge: „Deși am dorit să particip la o astfel de demonstrație, Mario Vasilescu a evitat cu strășnicie prezența mea sub diferite pretexte știind că sunt unul dintre cei care ar putea imediat să-l denunțe”.⁸⁸ Într-adevăr, “Valentin” denunță cât poate, scrie note după note, multe dintre ele despre contactele yoghinului cu persoanele din media – reviste, radio, televiziune – care interesau în mod special Securitatea. De aici putem conchide și că Valentin avea legături cu un mijloc de presă.

Pe 15 aprilie 1983, la două zile după o discuție cu Camelia Stănescu, informatorul așterne pe hârtie următoarele cuvinte: “Mario Vasilescu este deosebit de periculos din punct de vedere social și ideologic, depersonalizând oamenii. De asemenea, a remarcat că metodele folosite în acest scop amintesc de metodele șefilor de sectă despre care se relatează în presă”.⁸⁹

Cine este acest personaj activ, dotat, neiertător, deseori lucid, care se ascunde sub un nume de cod de-a dreptul blând?

La 3 iulie 2007, am cerut deconspirarea surselor „Marcu”, „Valentin” și „Daniel”. Am primit răspunsul la data de ... 22 iulie 2008. Într-o formă oblică, CNSAS transmitea un refuz.

Doar că, în lumea de astăzi, cu accesul la un uriaș număr de informații preluate în viteză pe Internet, meseria de cercetător devine incomparabil mai ușoară decât era altă dată. Știm din materiale că sursa Securității a fost solicitată de mai multe ori să vorbească despre cercetările sale asupra bioritmurilor. Este deci un specialist al domeniului. Într-una din note, el mai ridică o parte din perdea, arătând că este informatician. Aminteam că doctorul pe care-l stima, Constantin Dumitrescu, l-a strigat cu ocazia unei ședințe a MT: “Sandule...!” Numele lui mic trebuie să fie, drept urmare, ori Sandu, ori Alexandru.

⁸⁶ *Idem.*, f. 69.

⁸⁷ *Idem.*, f. 69v.

⁸⁸ *Idem.*, f. 86.

⁸⁹ *Idem.*, f. 86.

Pe Internet se face combinații cu cuvintele cheie pentru a selecta posibili “candidați” la persoana căutată. Există un nume care corespunde, dintre câteva sute de materiale selectate cu cuvintele “Sandu” sau “Alexandru”, “bioritmuri”, “informatică” sau “informatician”, profilului căutat.⁹⁰ Metoda, utilă în măsura în care orientează cercetarea, nu poate fi prin sine o confirmare. Aceasta o asigură doar arhivele, iată de ce este de datoria CNSAS să rezolve o astfel de dilemă a istoriei recente.⁹¹

O zi din viața unui yoghin

Lăsând la o parte formulările acuzative sau răutăcioase din dosare, cercetarea de arhivă creionează un portret pe care elevii de ieri sau de astăzi ai acestui cunoscut instructor de yoga îl vor recunoaște ușor. Există momente când intrând în postura de evaluatori, oamenii Securității devin atenți și chiar curioși, căpătând, în limitele inerente, o poftă de obiectivitate. Reproduc un pasaj din concluziile ofițerilor U.M. 0672 Buc. al căror lexic sugerează o reală „sensibilitate” profesională⁹²:

“Ca un prim aspect care merită a fi remarcat este faptul că ob. “Vasile” are foarte multe legături din rândul cetățenilor români, în special din rândul tinerilor, bărbați sau femei. Se pare că predilecția pentru realizarea unor asemenea contacte nu decurge din apropierea de vârstă cu legăturile, cât mai ales de la influența ideologică pe care o are, o poate avea, sau încearcă să o inoculeze unor tineri avizi de inedit și exotism. Ne referim cu precădere la faptul că așa-zisa profesiune pe care o practică conține unele nuanțe specifice pe care ob. le folosește în scop speculativ pentru atragerea de adepți.

În sprijinul ideii menționate, folosește drept metodă vizibilă și permanentă explicația combinată cu gesturi semnificative și elocința îmbinată cu demonstrația.

De remarcat este și faptul că are o bună memorie a figurilor și credem, a numelor, iar întâlnirile care de multe ori sunt prestabilite, se desfășoară sub semnul apropierii, afecțiunii și afabilității.

Acest comportament față de legăturile sale, alături de liniștea, calmul și echilibrul său care nu au fost niciodată alterate de iritare, enervare sau nemulțumire, ne conduc la ideea că obiectivul este un tip meditativ, interiorizat cerebral. (...)

S-a observat că se oprește de foarte multe ori în fața bisericilor și se închină, lăsând impresia unui om credincios, cucernic. Dar s-a remarcat de asemenea că există o discrepanță între ceea ce s-ar putea exterioriza dintr-o convingere puternică și modul de manifestare al obiectivului. Considerăm că aceste gesturi făcute în locuri centrale și

⁹⁰ Numele găsit este Alexandru Vilan, autor al articolului “Bioritmurile”, apărut în 2006 și postat la <http://seo-ro.info/rss/92.html>, colaborator, se pare, la “Computerworld on-line”. A. Vilan apare și ca autor al volumului “Trecerea la Windows 2000 pentru Amicii”, editura Tehnica, 2000, dar și traducător al “Internet pentru... aMICI!” (John R. Levine, Carol Baroudi și Margaret Levine Young; București, *Internet pentru... aMICI!*, Editura Tehnică, 2001.). Datele postate în spațiul virtual spun că Alexandru Vilan fusese angajat la Institutul pentru Tehnică de Calcul (ITC), ca cercetător științific, în perioada vânării adepților yoga. De la ITC a plecat în 1989. Ar fi de notat și faptul că într-una dintre notele prezentate anterior, Valentin se referă la ... Alexandru Vilan, care l-ar fi combătut pe VSM. Se potrivește și legătura cu presa. Nu ar fi singurul material în care informatorul se referă la el însuși ca la o terță persoană.

⁹¹ Pentru analiza responsabilităților CNSAS în materia deconspirării vezi Capitolul V.

⁹² În urma filajului efectuat în perioada 30.04.1984; 3-5.05. 1984 și 7-9.05.1984, când era investigat în DUI cu nume de cod “Vasile”.

intens frecventate, au un caracter demonstrativ, teatral, care nu sunt izvorul unor trăiri intense și perpetue, ci rezultanta dorinței de a se face remarcat prin asemenea mijloace. De altfel, preferința vădită pentru unele biserici și ignorarea totală a altora constituie un argument semnificativ pentru ideea prezentată.

Tot ca element de continuitate se relevă și relația dintre preceptele credinței și consumul de băuturi alcoolice, cunoscut fiind faptul că în acest domeniu nu se admit copromisuri, chiar dacă se menține o oarecare doză de cumpătare.

Apreciem că obiectivul este un ins speculativ, cu pretenții de ideolog, pretenții în reală contradicție cu propria atitudine și comportare.

În spatele ochelarilor se disimulează o privire atentă, fixă și acaparatoare care ar putea fi dominantă pentru indivizii cu slăbiciuni de caracter, sau cu curențe în pregătire.”⁹³

Astfel arăta Mario Vasilescu în anii `80, în ochii următorului său.

5. Sursa “Daniel”

Dar Mario Vasilescu nu era doar acesta. Am lăsat de o parte, din dosarul său de urmărire informativă, referirile la informatorul cu nume de cod „Daniel”. Nu este un personaj oarecare. Din notele sale rezultă că a fost instructor de yoga, că a avut o activitate îndelungată în domeniu și a stabilit raporturi speciale cu Securitatea. Plasarea lui în contextul scandalului Meditației Transcendentale se poate înțelege din nota bătută la mașină din 29 martie 1982, în care Daniel se referă la el la persoana a III-a pentru a se plânge de interpretarea eronată a ceea ce face: „În ciuda faptului că a fost atacat violent la postul „Europa liberă” [verificat!] pentru modul științific în care predă yoga, că a intrat în conflict deschis cu emisarii sectei Meditației Transcendentale, șeful centrului de Yoga din București are acum probleme, unele persoane – pesemne eronate sau insuficient informate considerând posibile legături cu Meditația transcendențială, fapt exclus din motivele menționate”.⁹⁴

Sursa explică existența unor flori în timpul ședințelor, formele geometrice diferite colorate din timpul ședințelor și alte elemente care au fost considerate [de ofițerii de securitate?] semne de cult și precizează “că imaginile în speță au fost analizate și prezentate la comunicări științifice ținute la congrese de înaltă ținută, unde li s-a recunoscut efectul terapeutic”.

Ofițerul care a primit nota a scris la subsolul ei: „Am solicitat lui “Daniel” să strângă cât mai multe date cu privire la caracterul neștiințific al sectei „Meditația Transcendențială”, cine sunt membrii și simpatizanții săi din țara noastră ai acestei secte. De asemenea, cine sunt emisarii acestei secte, ce cunoaște despre ei, ce metode folosesc pentru atragerea de membri, dacă fac propagandă împotriva orânduirii social-politice din țara noastră”.⁹⁵

Înțelegem importanța dată, în acel moment, lui Daniel, specialist al domeniului în măsură să descifreze obiectivele și metodele neconvenționale ale MT.

⁹³ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, ff. 121, 121v.

⁹⁴ Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, f. 62.

⁹⁵ *Ibidem*.

La data de 8 mai 1982, Daniel a scris o notă în care se referă la Microbiotică și la faptul că „sursa a fost informată de prezența la București a unui specialist italian în microbiotică (...) prin intermediul specialistului în nutriție dr. Ionescu-Târgoviște. Sursa l-a întâlnit pe Vittorio Calogero asistând la o demonstrație de masaj, yoga japoneză (...) și cunoscând ultimele cercetări despre alimentația microbiotică. Foarte impresionat de activitatea yoga a sursei, Colagero (nu a cerut și nu a primit nici o informație de nici un tip, a fost permanent dublat de sursă) după plecarea sa ne-a informat despre modul elogios în care a descris și scris despre yoga în RSR.”⁹⁶

O altă notă a lui Daniel dată în aceeași zi, scrisă cu litere mari, specifice unei mașini de scris a Securității se referă la cei doi profesori de Meditație Transcendentală, Nicolae Stoian și soția sa, dovadă a faptului că făcea parte din grupa chemată să-i vâneze pe cei doi cetățeni francezi.⁹⁷ El explică într-o lungă informare următoarele:

“Atitudinea profesorilor de yoga din București s-a cristalizat imediat - Nineta Crainici, sursa și, se pare, Ion Vulcănescu exprimându-și neîncrederea și dezacordul față de prezența cuplului Stoian. Sursa a aflat de la Nineta Crainici că ea a interzis elevilor ei audierea lui Stoian la “conferințele” lui, sub sancțiunea de a-i exclude de la curs. Sursa a avut o atitudine identică din următoarele motive:

- Din studiul profesional al bibliografiei yoga, aflase încă din 1973 de caracterul moral-dubios, dar mai neștiințific al ,școlii’ de ,Meditație transcendentală’ [vezi articole...]
- Din parcurgerea presei străine [...] sursa a descoperit și aspectul de excocherie financiară a M.T. (Mahesh, plecat, mai curând expulzat din lumea yoghinilor indieni.....)...

- ...

- Sursa a atenționat asupra riscului sănătății: La multe persoane cu tendințe paranoice sau schizoide, la introvertiți, aspectul autohipnotic al MT (...) poate duce la restructurarea, la alienarea personalității (.....)

- Părerile sursei, concluziile ei vizând MT precum și avertismentele științifice lansate în 1978 sunt confirmate pe deplin și de studiile specialiștilor indieni care critică vehement maniera MT.

2. În contextul venirii soților Stoian, s-a produs o puternică ciocnire între sursă și aceștia. Întâlnindu-se pe Calea Victoriei la intersecția acesteia cu Piața Operetei și fiind prezenți, sursa, bazându-se pe elementele mai sus citate a încercat să-i provoace (mai ales pe N. Stoian) la o discuție fățișă. N. Stoian s-a eschivat (...) Stoian nu a încercat să racoleze sursa – nici să obțină vreo informație de la ea. (...) Mai târziu sursa a aflat că cei veniți la MT erau întrebați dacă fac yoga – caz în care erau foarte greu sau deloc acceptați” (...) „Tot mult mai târziu (prin arhitectul Cicisan de la ,Carpați’ – fost elev al sursei, plecat de la curs înainte de înscrierea sa la MT și care pare să fi devenit adversar al MT (?) sursa a aflat că Stoian se interesa cu grijă dacă noul venit nu făcuse yoga cu sursa. (...) Sursa nu a frecventat niciodată casa Chiaburu (noua adresă unde se desfășurau ședințele MT ... De asemenea, nu a semnat nici un fel de angajament sau declarație pentru Stoian. Mai mult, sursa nu a cunoscut până la lecturarea articolelor din “Pentru Patrie” că se semna un angajament.

⁹⁶ Arhiva CNSAS , Dosar I 27449/1, f. 36. (Notele informative erau primite de un ofițer de legătură, de aceea în astfel de texte referirea la „sursă” înseamnă de fapt referirea la autorul notei.)

⁹⁷ *Idem*, ff. 56-59.

- Sursa a continuat să-și pună cursanții și anturajul (inclusiv cel științific, de ex. Profesorul Mânzatu – care i-a și confirmat că Stoienu sunt niște escroci) față de lipsa de fundament științific al practicii MT. (...) Dintre dovezi se pot cita unele critici făcute public, ca aceea din (februarie ?) 1981 la Casa de cultură a studenților “Grigore Preoteasa”, intervenție critică argumentată științific și înregistrată magnetic.
- Sursa cunoaște câțiva elevi care au practicat MT după renunțarea la cursurile sursei (Cicisan Doru, Degeratu Mihaela și mama sa, Diaconescu Alexandru, Berariu Luminița...”).

Mai departe, nota insistă asupra faptului că sursa, în cei 10 ani de activitate, a insistat pe caracterul științific al practicii yoga. Sursa, se afirmă, nu a ținut evidența cursanților, „ea fiind asigurată de “prestarea”, dar dă o listă scurtă de cursanți. În zilele de 3-6 mai 1982 activitatea sursei, a colaboratorilor ei a fost investigată din partea municipiului de partid de tov. Maier și Cuta Pan”.

Un comentariu la sfârșitul notei arată că la întâlnirea din 28 martie 1982 i s-a cerut lui Daniel să redacteze o notă cu ceea ce cunoaște despre Meditația Transcendentală și ce persoane cunoaște că acționează în această sectă. Nota revine, iată, la primul document cu care am deschis “cazul Daniel”.

Alegațiile dosarului de urmărire informativă

Or, analiza, cât de simplă, a dosarelor de urmărire informativă ale lui Mario Vasilescu pune în evidență paralela dintre ce povestesc anumite materiale despre instructorul yoga și ce apare sub semnătura misteriosului informator “Daniel”, fost instructor de yoga dar și colaborator, cel puțin începând cu luna martie 1982, cu Securitatea. Apropierea e frapantă, nu o poate explica întâmplarea. Astfel:

- Daniel își asumă, în notele lui din 1982, zece ani de practică yoga, iar Mario Vasilescu (împreună cu Ion Mânzatu) a ținut manifestarea din ianuarie 1982 dedicată trecerii a zece ani de la înființarea școlii de yoga;
- Apare scris că sursa Daniel nu a ținut evidența cursanților, „ea fiind asigurată de <Prestarea>”. Or, la “Prestarea” a ținut cursuri Mario Vasilescu;
- Ofițerii de securitate indică în rapoartele lor cererea adresată lui Mario Vasilescu de a le face o prezentare asupra Meditației Transcendentale. Materialul a fost elaborat și predat: „Vava a procurat și pus la dispoziție o serie de materiale cu privire la istoricul și programul secției meditația transcendentă și despre metodele folosite de cadrele de conducere ale acestei secte în atragerea de membri și îndoctrinarea lor”. Daniel se referă el însuși la solicitarea organelor de securitate de a le informa despre MT și la împlinirea cererii;
- Spre deosebire de toți ceilalți informatori, Daniel nu se referă la Mario Vasilescu. De ce ar căuta aceste materiale în dosarul lui Mario Vasilescu?
- Cei doi au exact aceleași păreri, se poate spune, aceleași obsesii – precum caracterul neștiințific al MT etc.;
- Instructorii yoga Daniel și Mario Vasilescu au fost anchetați de către organele de partid. “Recent, ca urmare a unor sesizări primite de la persoane revoltate de activitatea mistică desfășurată de Vasilescu Mario Sorin, acesta a fost convocat la Sectorul de propagandă a Comitetului de partid al Municipiului București”, stă scris într-un material. Iată ce se spune despre Daniel: “În zilele de 3-6 mai 1982 activitatea sursei, a

colaboratorilor ei a fost investigată din partea municipiului de partid de tov. Maier și Cuta Pan.”;⁹⁸

- Pentru cercetătorul care lucrează cu ansamblul documentelor, relevanță capătă și conexiunile ce se crează în timp între personaje. “Daniel” notează la un moment dat: „Atitudinea profesorilor de yoga din București s-a cristalizat imediat - Nineta Crainici, sursa și, se pare, Ion Vulcănescu exprimându-și neîncrederea și dezacordul față de prezența cuplului Stoian. Sursa a aflat de la Nineta Crainici că ea a interzis elevilor ei audierea lui Stoian la ,conferințele’ lui, sub sancțiunea de a-i exclude de la curs”.

Or, dintre toți cei numiți, cel care avea o relație și umană, și profesională cu Nineta Crainici era Mario Vasilescu.

Și stilul discursurilor frapează prin asemănare. Autorul acestei cercetări a început să își pună întrebarea, spre finalizarea celor trei părți ale dosarului de urmărire informativă pe numele MSV existente în Arhiva CNSAS, dacă nu cumva informatorul Daniel este chiar Mario Vasilescu. “Evidența” creștea încet-încet, pagină cu pagină, odată cu parcurgerea dosarului din Arhiva CNSAS.

O posibilă confirmare o oferă chiar dosarul de urmărire informativă pe numele “Vava” unde se află un raport din 26 iulie 1982 ce aduce în scenă un anume „Ambrus” venit în vizită în România și interesat să ia legătura cu Vasilescu.⁹⁹ Aflăm și motivul: i-a fost naș. La întrebările lui Ambrus, Mario Vasilescu i-a vorbit îndelung despre istoria Meditației Transcendentale, spusele sale fiind consemnate în raportul semnat de col. Croitoru. La finalul documentului există o *Notă a Biroului* unde au fost adăugate următoarele:

„S.M. Vasilescu, *fostă sursă informativă* în prezent lucrat prin DUI fiind suspect de propagarea unor teze contrare materialismului dialectic și istoric. „Ambrus”, aflându-se în concediu în țară, *a fost instruit să mențină legătura cu obiectivul* în special pentru a stabili dacă nu intenționează să se adreseze unor posturi de radio din străinătate cu scrisori calomnioase la adresa orânduirii noastre (subl.mei)”.

Această notă îl prezintă pe Mario Vasilescu ca fostă sursă informativă. Având în vedere ce s-a întâmplat în alte cazuri, susținerea ofițerului care a întocmit documentul nu reprezintă o probă. Puteau oare instituțiile de supraveghere să fie, în anul 1982, total nesigure cu privire la intențiile unui om folosit de ele? Dacă ne luăm după ce comunică sursele Securității, la urechea lui Vasilescu ajunsese zvonul că s-ar pune la cale arestarea lui.¹⁰⁰ Aceasta să fie relația dintre un colaborator și autorități? Ofițerii de securitate calificau deseori drept „surse informative” persoane care nu semnaseră nici un angajament, dar fuseseră chemate să dea declarații în legătură în diferite situații.

Determinarea adevărului însemna deconspirarea lui Daniel de către Colegiul CNSAS. Am cerut Colegiului acest lucru, dar până în luna februarie 2008, cererii nu i s-a dat nici un răspuns.

Soluția de “avarie” era compararea scriiturii din notele informative ale lui Daniel cu rândurile din eventuala corespondență semnată de Mario Vasilescu și interceptată de

⁹⁸ Există și o neconcordanță: referirea la investigarea “recentă” apare într-un document din aprilie, pe când investigația în cazul “Daniel” e plasată în perioada 3-5 mai.

⁹⁹ AI UM 0620 Buc., Arhiva CNSAS, Dosar I 27449/1, ff. 28, 28v.

¹⁰⁰ Mai sunt două rapoarte, semnate în luna august 1982, care se referă la informațiile transmise de „Ambrus” despre Mario Vasilescu. Și acestea sunt pozitive, mai curând în sprijinul său. Neagă vreo intenție a obiectivului de a lua legătura cu străinii, ori de a pleca din țară – îi face chiar un portret „patriotic” - și nici nu ar fi transmis vreo scrisoare în exterior, cum se temea Securitatea.

către Securitate, rămasă prin dosarele de urmărire informativă. Am cerut încă o dată materialele de arhivă care-l privesc pe instructorul de yoga. La 22 februarie 2008 mi s-a adus, împreună cu ceea ce răsfoisem deja, Dosarul personal al informatorului „Victor” (șters cu o linie roșie, apoi adăugat) „Daniel”, deschis la data de 31.10.1975 cu nr. 204.¹⁰¹

Dosarul de rețea a lui Sorin Mario Vasilescu, alias “Victor”, alias “Daniel”

Raportul cu propuneri de recrutare ca informator al lui Vasilescu Mario Sorin, conspirativ „Victor”, din 8 octombrie 1975, îl indică pe Mario Vasilescu drept „profesor în cadrul Academiei de Științe Orientale din București, având cursuri de yoga la Universitatea Populară și Clubul sindicatelor sanitare”.¹⁰² Un argument al recrutării ar fi fost că „În unele momente de criză financiară „Victor” a fost stimulat de organele noastre, ajutor apreciat de cel în cauză prin seriozitatea și interesul dovedit în rezolvarea sarcinilor ce i le-am trasat. lt. maj. Turc Paul”.¹⁰³

Mario Vasilescu și-a semnat angajamentul față de Securitate la 31 octombrie 1975, când a promis să „sprijine organele de securitate pentru descoperirea activității ostile desfășurate de diferite elemente în R.S. România”. Înțelegând importanța acestei colaborări, scria Mario Vasilescu conform regulilor ultracunoscute, “mă angajez să nu discut cu nimeni ... despre sarcinile primite din partea organelor de securitate, fiind conștient că în caz contrar sunt pasibil de a suporta consecințele legale în vigoare. Informațiile le voi furniza în scris și le voi semna cu numele conspirativ „Victor” în loc de numele meu real”.¹⁰⁴ Conform dosarului, ofițerii săi de legătură au fost, în perioada acoperită de dosar, lt.maj. Turc Paul și lt.col. Croitoru Ion.¹⁰⁵

O notă a U.M. 0620 din 1979¹⁰⁶ arată că la analiza efectuată pe 15 iunie 1978 s-a hotărât menținerea lui Victor în rețea pentru folosirea lui în mediul studenților străini și al cetățenilor români cu care vine în contact. “Până în prezent „Victor” a urmat instructajul făcut, însă aportul său informativ a fost mai slab întrucât nu a reușit să stabilească relații mai intense cu cetățeni străini ce ar prezenta interes operativ pentru organele noastre”.¹⁰⁷ Mai descoperim că Victor a solicitat schimbarea numelui său conspirativ preferând numele de Daniel pentru “a nu mai fi cunoscut de colegii mei de la birou când mă cheamă la telefon”.¹⁰⁸

Deși comentariile ofițerilor de legătură motivează precauția mai ales în raport cu ceea ce se găsește în dosarul lui Vava, nota amintită aduce o informație pe care se poate miza. Ea face referire la cererea lui Victor de a-i fi adusă proaspăta soție – absolventă a Facultății de Stomatologie - de la Vaslui, unde fusese repartizată, la București. „I-am promis lui <Victor>”, scria ofițerul ce semna nota, “că în limita posibilităților noastre îl vom sprijini fără a duce la deconspirarea legăturii sale cu organele noastre”.

¹⁰¹ Înregistrat astăzi în Arhiva CNSAS cu R243569.

¹⁰² Arhiva CNSAS, Dosar R243569, Ministerul de Interne, U.M. 0625/RP, 13/ TP/00389817/ din 8 oct. 1975, f. 1.

¹⁰³ Arhiva CNSAS, Dosar R243569, f. 1v.

¹⁰⁴ Arhiva CNSAS, R243569, f. 3.

¹⁰⁵ *Idem.*, f.4.

¹⁰⁶ Arhiva CNSAS, R243569, Nota de analiză a Ministerului de Interne, U.M. 0620 Buc. Nr. 31/CI/001624./5.07.1979.

¹⁰⁷ Arhiva CNSAS, R243569, *Idem.*, f. 36.

¹⁰⁸ Arhiva CNSAS, R243569, *Idem.*, f. 36v.

Ar rezulta că “Victor” alias “Daniel” alias Mario Vasilescu folosea relația cu Securitatea pentru interese personale. O astfel de susținere, de luat la prima citire doar cu titlu de evidență, făcuse și Raportul cu propunerea de recrutare. Întrebările au devenit superflue după ce am ajuns la evidența recompenselor acordate informatorului Victor între 1975-1979. Iată-o:

Data	suma	Motiv
18.09. 1975	200 lei	Aport muncă informativă
28.10.1975	200 lei	Aport muncă informativă
26.12.1975	300 lei	Aport muncă informativă
3.06.1976	200 lei	Aport muncă informativă
27.12.1976	300 lei	Aport muncă informativă
1.94.1977	200 lei	Aport muncă informativă
7.05.1977	300 lei	Aport muncă informativă
29.12.1977	300 lei	Aport muncă informativă
22.08.1978	300 lei	Aport muncă informativă
18.12.1978	300 lei	Aport muncă informativă

În dosar apar și chitanțele semnate de către instructorul de yoga folosit de Securitate care utiliza la rândul lui relația cu Securitatea pentru serviciile oferite. Iată și Nota de analiză din 30 septembrie 1980:

“Din măsurile de verificare întreprinse prin intermediul Direcției I și I.M.B.- Securitate nu a rezultat ca inf. „Daniel” să fie deconspirat sau suspicionat de cursanții cercului Yoga de la Clubul sindicatelor că ar fi în contact cu organele de securitate. A rezultat că într-adevăr „Daniel” aplică în practică instructajul făcut dând cursului de Yoga un caracter științific și nu mistic cum vor unii sa-l folosească.

„Daniel” și-a adus soția în Buc., fiind convins că a fost sprijinit de organele noastre, fapt pentru care manifestă interes în stabilirea unor relații care ar prezenta interes ptr. org. de securitate. În acest sens a început să frecventeze multe cămine de studenți străini, chipurile pentru explicarea științifică a cursurilor predate de el. A reușit ca din două în două săptămâni să prezinte lecții teoretice timp de 10’ la emisiunile noastre de radio, fapt ce-i cresc posibilitățile sale informative deoarece este prezentat ca profesor specializat în probl. de yoga.

„Daniel” ne-a informat despre soția lui „Ambrus” că a revenit în țară urmând a intra în legătură cu ea ptr. obținerea de [neclar; nota este olografă] despre obiectiv.

Va fi folosit în cunoașterea stării de spirit din rândul cursanților de yoga, cursul fiind în prezent de cca 50 persoane și se va urmări interpunerea sa și pe lângă unele obiective ce formează profilul unității noastre.

Col [indescifrabil]”.¹⁰⁹

Cele notate sugerează, și ele, sensibilitatea lui Daniel la favorurile – adevărate sau imaginate – ale Securității. Rezultă în plus că și în toamna anului 1980, Securitatea vedea în cercurile de yoga un mijloc de spionat societatea! Securitatea pare chiar mulțumită de existența unor astfel de posibilități de observare. Nota de analiză următoare, din 26

¹⁰⁹ Arhiva CNSAS, R243569, Ministerul de Interne, Departamentul Securității Statului, U.M. 0620 Buc./ Nr. 31/CI/001624/30sept.1980. f. 39.

octombrie 1981, spune că Daniel a fost menținut în rețeaua informativă, că s-a achitat de sarcinile trasate și nu rezultă nici că s-ar fi divulgat legătura. (Iată, o altă preocupare permanentă a ofițerilor.) Autorul notei pare să se refere cu satisfacție la faptul că “Daniel” e mulțumit de permanentizarea legăturii cu radio-televiziunea română, unde ține săptămânal emisiuni cu caracter științific despre yoga și de rubrica la revista *România pitorească*.

Ultima filă a dosarului cuprinde Raportul din 18 mai 1982 privind scoaterea din rețeaua informativă a sursei Vasilescu Marian Sorin, conspirativ „Daniel”.¹¹⁰ Se amintește că în ultimul timp Daniel a relatat date cu caracter documentar obținute din diverse publicații de yoga, cu privire la secta „Meditația transcendentă” precum și despre mișcarea microbiotică. (După cum știm, datele se găseau în dosarul de urmărire informativă.) De la 1 mai 1982, „activitatea grupei sale de yoga a fost întreruptă. Întrucât obiectivul [anonimizat] din toamna anului 1978 a plecat din R.S. România, propunem a se aproba scoaterea din rețeaua informativă a lui “Daniel” și predarea dosarului la C.I.D.

Sursei nu i se va spune despre încetarea legăturii în mod oficial cu ea, iar în caz de nevoie va fi contactat pentru rezolvarea unor sarcini operative legate în special de scopul vizitei în țara noastră a unor cetățeni străini, adepți sau membri ai unor culte și secte. Col. Croitoru Ion”.¹¹¹

Scoaterea din rețea a lui “Daniel” pare a fi motivată de plecarea obiectivului (probabil “Ambrus”), dar să nu uităm că acele luni consemnau preluarea cazului Meditația Transcendentă de sub controlul Securității, sub directă investigație a Partidului Comunist. Este momentul interzicerii tuturor activităților yoga.

Ar fi de observat că dosarul de rețea al lui Mario Vasilescu conține doar documente pentru perioada dintre anul recrutării, 1975, și din anul 1978. Notele informative semnate “Daniel” aflate în dosarul său de urmărire informativă sunt din 1982, când Securitatea era interesată de fenomenul Meditației Transcendentale și îl folosea ca sursă calificată asupra domeniului.

Cum se poate califica astăzi colaborarea lui Mario Vasilescu cu Securitatea? Având în minte vulnerabilitățile lui? Și că în ultimii ani se fac procese de presă informatorilor mai mult sau mai puțin activi, în timp ce securiștii care i-au pus să își desfășoare activitatea, i-au manipulat și amenințat, se ocupă binemersi de afaceri sau de politică, aproape uitați de opinia publică? Care este greutatea penibilelor chitanțe semnate de yoghin în raport cu imensul bine făcut de Mario Vasilescu la sute de oameni? Ca și în cazul multor altor persoane ajunse la un moment dat informatori ai Securității, semnificația a ceea ce s-a întâmplat cu ei poate fi realizată, paradoxal, mai ales *post factum*, din felul în care s-au comportat într-o Românie liberă. Elaborări pe această temă nu fac obiectul prezentului volum.

6. Grupurile din București, Pitești și Bacău

Dosarul lui Gregorian Bivolaru pune în evidență existența, în a doua parte a anilor '80, a două grupuri de yoghini, de câteva zeci de persoane fiecare, unul în Bacău, coordonat de Eugen Mârș, celălalt, la Pitești, unde instructor era Nicolae Catrina. Deși

¹¹⁰ Arhiva CNSAS, R243569, Ministerul de Interne, U.M. 0620, nr. 31/CI/001628/18.05.1982.

¹¹¹ Arhiva CNSAS, R243569, f. 41.

Bivolaru era considerat liderul spiritual al tuturor, cei amintiți funcționau ca și conducători ai acestor mici comunități de provincie, fapt ce îi va pune pe lista persoanelor periculoase și îi va face să plătească cu închisoarea.

Eugen Mârtz și grupul din Bacău

Securitatea a început investigarea lui Eugen Mârtz când l-a descoperit printre apropiații lui Gregorian Bivolaru. În arhivele instituției va apărea cu numele de cod „Sandu”, iar apoi, „Vraciu”. A fost chemat la Securitate încă din aprilie 1984 ca să explice această legătură, stabilită în anul 1981, apoi reluată în anul 1983, după ce prietenul său, Narcis Tarcău îi anunțase lui Mârtz redeschiderea cursurilor clandestine.¹¹² Reproduc un pasaj din declarația sa din 13 iulie 1984: “L-am cunoscut pe Bivolaru Gregorian în octombrie 1981 cu ocazia frecventării cursului de gimnaistică yoga pe care susnumitul îl ținea la Ecran Club. Acest curs a continuat până în mai 1982 și în tot acest timp, atât în timpul cursurilor de la Ecran Club cât și cu ocazia discuțiilor personale, Bivolaru Gregorian *nu a făcut nici un fel de reamarcă la adresa situației din țara noastră ... în general, evită orice discuție cu caracter politic* (subl.meu).¹¹³ Este stilul tipic al limbajului prin care protejezi persoana despre care ești întrebat în anchetă.

Declarația de mai sus i-a fost luată exact în ziua în care Gregorian Bivolaru evadase din închisoare. El era unul dintre yoghinii cu care instructorul spera să ia legătura. Bivolaru, urmărit probabil din prima clipă a ieșirii din arest, este însă prins, iar Mârtz trebuie să dea, începând cu 15 iulie, explicații la Securitate. De data aceasta, pentru delictul destul de bine circumscris, al asistării unui om care încerca să scape de miliție. În dosar se găsesc declarații la rând pe această temă. Era obiceiul anchetelor, ca cel de la care se căutau informații să tot repete povestea, până se ajungea la amănuntele păzite de anchetat.¹¹⁴

Evenimentele dintre 13 și 15 iulie 1984, când Bivolaru a evadat, s-a ascuns și apoi a fost prins, arătau că Eugen Mârtz făcea parte din grupul restrâns, de încredere, al fostului instructor de la Ecran Club. Anchetele vor continua, declarațiile se vor repeta. Întrucât Mârtz a luat parte la mai multe ședințe de meditație mistică conduse de Bivolaru G., precum și pentru faptul că l-a ajutat pe acesta cu procurarea, multiplicarea și difuzarea unor materiale de propagandă mistico-religioasă, Raportul din 16 octombrie 1984 propune luarea în evidență a dosarului de problemă MV 1600.¹¹⁵

La 9 noiembrie 1984, Eugen Mârtz va fi avertizat. I s-a adus la cunoștință că activitățile pe care le-a desfășurat sunt interzise, iar Gregorian Bivolaru nu avea nici-o calitate oficială să le organizeze și conducă.¹¹⁶

În anii de studenție, Mârtz a locuit la București și a fost un apropiat, se pare, unul dintre cei dotați, al instructorului său. În 1986, a plecat însă la Bacău, la Întreprinderea de Panouri Electropneumatice, în urma repartiției. Aici a găsit un număr de persoane interesate de yoga și o soluție să deschidă cursuri. Disciplina yoga fiind interzisă, el a

¹¹² Declarația din 27.04.1984, ff. 60-61.

¹¹³ *Idem*, f. 55.

¹¹⁴ Vezi și declarația mai elaborată a lui Mârtz Eugen dată la 15.07.1984 (ff.45-47).

¹¹⁵ Departamentul Securității Statului, Securitatea Municipiului București, 132/S.G., semnează ofițer SP. II, cpt. Spirache Gh, De acord, Șef Serviciu col. Stănescu V. (f. 29)

¹¹⁶ Semnează ofițerii Stănescu, Spirache, Grigoriu (*Idem.*, f. 26v.)

propus Liceului „Lucrețiu Pătrășcanu” să încirizeze sala de sport pentru un cerc de gimnastică recuperatorie. Ceea ce s-a acceptat și ca urmare, în fiecare joi între 17:20-19:30, câteva zeci de interesați și-au reeducat organismul cu lecții de hatha yoga, pranayama și meditație. Conform unui raport al Direcției Cercetări Penale Bacău, în luna august 1987, la ședințele săptămânale participau 40 de persoane.¹¹⁷

Dar ochii și urechile poporului vegheau. Persoana de sprijin (!) Vătăjiță Marinela din cadrul Întreprinderii de Avioane Bacău secția 130 a sesizat în ziua de 18.04.1987 pe ofițerul de miliție Rusu Ionel - care s-a adresat la rândul lui organelor de securitate – de participarea soției sale la un cerc de gimnastică recuperatorie.¹¹⁸ Sursa susținea că, sub masca gimnasticii recuperatorii, se practică exerciții de liniștire sufletească, după unele cărți „Kundalini”¹¹⁹: “În cerc sunt 30-35 de persoane toți tineri cu pregătire superioară, ingineri, subingineri care au fost selectați de șeful cercului. Raportez că Vătăjiță a solicitat să participe și el la acest cerc împreună cu soția lui, dar a fost refuzat de Mârtz, cu toate că înainte erau prieteni fiind de mai multe ori în vizită la garsoniera acestuia, unde frecvent practica exerciții, în special după amiaza. (...) Sursa mi-a demascată aceste date deoarece soția lui fiind atrasă în acest cerc nu mai pregătește mâncare acasă, ..., execută mișcări sau fixează unele obiecte...”¹²⁰

Pentru atmosfera epocii merită poate menționat că Vătăjiță Marinela nu reprezintă un caz excepțional – deși, să-ți torni soția, nu era totuși chiar un lucru obișnuit.¹²¹ Colaboratorul „Găbureanu” semnaleză și el atragerea noiei subofițerului Vătăjiță Vasile de o grupare sectantă.¹²² Socrul colaborează la rândul lui, plângându-se de noile obiceiuri ale soției fiului său: „După programul de sală persoanele respective se regroupează la locuința inginerului Mârtz Eugen unde s-ar închina la lumină. După ce a intrat în această grupare, nora sa nu permite să i se pună întrebări, a devenit izolată, nu mai urmărește programul TV, nu mai participă la programele artistice organizate la Casa de Cultură unde era interpretă la vioară, bea apă cu sare și mănâncă numai crudități”¹²³

Cercetările privitoare la represiunea împotriva adepților yoga confirmă conlucrarea familiilor, adesea, cu organele de represiune. Acest amestec de primitivism și lașitate lasă o impresie dezolantă.

Denunțurile determină Securitatea să facă o investigație completă asupra cazului. Amploarea procedurilor într-un caz, în fond nesemnificativ pentru un ditamai regim comunist, de practicare a unor exerciții în comun, surprinde în continuare. Planul de măsuri a stabilit dirijarea pe lângă cel în cauză a unor surse cu posibilități de informare, mobilizarea pl.adj. Vătăjiță Vasile, introducerea mijloacelor T.O. complexe la domiciliul lui Mârtz Eugen și a legăturilor sale apropiate și la locul de muncă al lui M. E., efectuarea

¹¹⁷ *Idem.*, f. 126.

¹¹⁸ Miliția jud. Bacău, Serv. Economic, Lt.Rusu Ionel, 25.04.1987, Raport către Tov. Șef al Inspectoratului județean Bacău al Ministerului de Interne (ff. 7-8).

¹¹⁹ Autorul notei a văzut probabil un volum despre “Kundalini”, puterea șarpelui adormit care se află în ceakra de bază. (Vezi, printre multele referințe posibile, Naomi Ozaniec, *Elemente de ceakra*, RAO International Publishing Company, București, 1995.)

¹²⁰ *Ibidem.*

¹²¹ Despre condiția „persoanei de sprijin” vorbește și faptul că dna Vătăjiță făcuse o plângere la comandant reclamând comportamentul agresiv al soțului (f. 259).

¹²² Informarea a avut loc în casa „Sandu” (Raportul din 22.04.1987, al cpt. Popescu Aurel, ofițer CIM - f. 9).

¹²³ Raportului cpt. Popescu Aurel din 22.04.1987 (f. 12).

unor percheziții secrete la domiciliu și la locul de muncă, punerea în filaj, fotografierea în secret în sala de sport, filajul lui M.E. când acesta se deplasează la București sau în alte localități din țară, folosirea sursei S și efectuarea de percheziții secrete la toți membrii activi ai grupului, interceptarea corespondenței externe. S-au elaborat „măsuri de influențare pozitivă” asupra membrilor grupării astfel ca ei să renunțe la activitate. Cu ajutorul rețelei informative și a altor mijloace de securitate, urma să se „obțină informații referitoare la posibilități de compromitere a membrilor grupării ... care vor fi folosite în scopul producerii de disensiuni și destrămarea grupării.” Pentru atingerea scopului enunțat explicit în document: demontarea activității, neutralizarea și destrămarea grupării, Securitatea municipiului Bacău a pus la lucru forțe considerabile.

*

În raportul său cu propuneri de finalizare a cazului „Vraciu”, lt.maj. Vasiliu M. susținea că influența exercitată de îndrumătorul grupului împinge anumiți membri ai acestuia la fanatism.¹²⁴ Împreună cu colegii de la București a hotărât pedepsirea lui Mârtz Eugen cu închisoarea. Nota din 6 august 1987 semnată de Șeful Direcției I, Col Rațiu Gheorghe și Șeful Direcției a VI-a, Col. Vasile Gheorghe, susține că sub masca activităților de pregătire fizică și gimnastică medicală conduse de Mârtz Eugen se desfășoară acțiuni cu caracter de meditație transcendentă și Tantra Yoga, fapte ce întrunesc elementele constitutive ale infrațiunilor de executare fără drept a unei profesii și difuzarea fără autorizație legală a unor publicații. Față de cele de mai sus, cei doi șefi propun cercetarea informativă a lui Mârtz Eugen și a legăturilor lui, sub acoperirea și împreună cu organele de Miliție ale Județului Bacău, în vederea stabilirii tuturor activităților ilicite desfășurate de aceștia și a destrămării grupului. După care, adaugă nota, în funcție de rezultate, se vor face propuneri.¹²⁵

Cazul este tipic pentru sistemul de justiție în anii `80. Mai întâi se dă calificativul, apoi se strâng probele. Pentru a duce la îndeplinire ordinul de la București, Inspectoratul Județean Bacău –Securitate – a elaborat, sub semnătura Șefului Miliției, lt.col. Mingiuc Alexandru și adj.al Șefului Securității, Bălan Octavian, un Plan de acțiune în vederea cercetării informative a grupului condus de Mirtz Eugen. Acesta, aprobat de maj. Baidac Iulian la 12 august 1987, prevedea:

1. Prinderea în flagrant a grupului la sala de sport a Liceului „Lucrețiu Pătrășcanu” din Bacău, în timp ce membrii grupului desfășoară activitate interzisă. Se urmărește stabilirea componentelor grupului și identificarea lor, găsirea și ridicarea de la Mârtz Eugen a registrului și evidența acestora și a sumelor de bani încasate recent de la participanți, a unor materiale interzise și aparatură tehnică de la cel în cauză cât și de la participanți;
2. Vor fi realizate fotografii, filme și întocmirea procesului verbal în conformitate cu dispozițiunile legale.

După efectuarea acestor măsuri, numiților Mârtz Eugen, Tarcău Narcis, Vatajiță Cristina, Brăiescu Dorina, Diaconu Viorica, Ambăruș Gabriel, Costrăș Adrian li se vor

¹²⁴ Raportul Ministerului de Interne, Inspectoratul Județean Bacău –Securitate, din 10 iulie 1987, cu propuneri de finalizare a cazului „Vraciu” (f. 136).

¹²⁵ Ministerul de Interne, Departamentul Securității Statului, Direcția Cercetări Penale, Nr. 00300692/6 august 1987.

efectua percheziții domiciliare și la locul de muncă, în scopul ridicării de materiale interzise, apoi vor fi duși la sediul organelor de miliție și cercetați asupra activității lor interzise.¹²⁶

Planul anunța că înainte de a trecerea la realizarea măsurilor menționate, va fi informat tovarășul prim secretar al Comitetului Județean Buzău al PCR. Este interesant că documentul se referă la „informarea” secretarului PCR, și nu la luarea aprobării de la acesta. Ceea ce arată că în materia poliției politice, raportul dintre Securitate și PCR, în sensul subordonării primei partidului, nu a fost foarte limpede nici în anii `80.

A avut loc descinderea la sala de sport a Liceului „Lucrețiu Pătrășcanu”, iar majoritatea participanților au fost reținuți, Eugen Mârtz a fugit, dar a fost prins după o alergătură pe străzile orașului. Urmărirea penală începuse în ziua de 11.09.1987, „inculpatul” a fost arestat la 12.09.1987. Procurorul I. Hăineală a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, arestarea preventivă și trimiterea în judecată a lui Mârtz pentru comiterea infracțiunilor de înșelăciune calificată în dauna avutului personal prev. de art. 215 al. II C.p. cu 41 al. 2 C.p. constând în aceea că a pretins și primit de la un număr de 50 de persoane suma totală de 4450 lei sub pretextul că îi fortifică fizic și fiziologic și ca îi vindecă de diferite afecțiuni incurabile; exercitarea fără drept a unei profesii prev. de art. 281 C.p. constând în aceea că în seara zilei de 16.09.1987 a fost prins în flagrant în timp ce practica lecții de yoga și alte exerciții fizice speciale erijându-se în instructor sportiv, fără a poseda autorizație specială în acest sens.¹²⁷

Remarcabil, rechizitoriul din 16 septembrie 1987 al acestui procuror al R.S. România, prezentat în fața instanței, reproducea conținutul notei de analiză a Securității. Mârtz Eugen a fost condamnat la 1 an și 2 luni închisoare, dar a fost pus în libertate la puțin timp în urma decretului de grațiere și amnistie din ziua de 24 octombrie 1987.

Mama urmăritului cu nume de cod „Vraciul”, a fost îndepărtată de la Inspectoratul Școlar Județean Bacău după arestarea și condamnarea fiului.¹²⁸ Tatăl lui, bolnav de inimă, a murit la scurtă vreme.¹²⁹

După ieșirea din închisoare, Eugen Mârtz a fost angajat la IPEP-Bacău și a continuat răspândirea disciplinei yoga, cum o făcuse și înainte de arestare. Voința principalilor adepți yoga de a continua stilul de viață pe care și-o asumaseră, în ciuda celor ce li se întâmplase și amenințării că organele represive vor lovi din nou, este impresionantă. Cum o bănuia Mârtz, imediat după eliberare au fost întreprinse noi măsuri și acțiuni de ținere în permanentă observare a lui, la serviciu, în oraș și la domiciliu.¹³⁰ Documentele aflate în dosar arată că la 19 noiembrie 1987 a fost expediată o scrisoare pe adresa Procuraturii Militare-București în numele lui Eugn Mârtz. În legătură cu scrisoarea, Securitatea se plânge de faptul că Vraciul „reclama o pretinsă purtare abuzivă a organelor de cercetare”.¹³¹

¹²⁶ Răspund de plan col. Șerban Constantin, cpt. Vrabie Vasile, cpt. Radu Vasile (f. 135).

¹²⁷ Vezi rechizitoriul Procuraturii Județene Bacău, Nr. 298/P/1987 (f. 296).

¹²⁸ *Idem.*, ff.73-76.

¹²⁹ O notă din 12.11.1987 a sursei „Florin” povestește că acesta „s-a întâlnit cu Mârtz Eugen în librăria Vasile Alexandri și i-a spus că arestul și moartea bătrânului Mârtz sunt legate între ele, întrucât tatăl era bolnav de inimă” (*Idem.*, f. 258).

¹³⁰ Vezi Notă de analiză a Inspectoratului Județean Bacău –Securitate, Nr. 2/VN/ 28.04.1988 (f. 127).

¹³¹ Mai multe materiale din dosarul lui Eugen Mârtz arată preocuparea Securității pentru trimiterea pe adresa unor ambasade a unor proteste față de ce i se întâmplase instructorului yoga. Dosarele ajunse în arhiva CNSAS sunt atât de dezorganizate, încât nu găsim în ele rezultatul investigațiilor anunțate în dosarul

La Securitatea Județului Bacău sosesc noi informații de la sursele sale. Într-o notă sinteză fără dată, privind cazul „Vraciul”, este scris că „Baciu Cristina (...) în fiecare dimineață între orele 7 și 7:30 ocupă o cabină din grupul sanitar al întreprinderii unde execută exerciții de respirație profundă, concentrări și exerciții yoga însoțite de un fel de rugăciune ...”. Sau : „În timpul programului de lucru atât subiginer Baciu Cristina, colegă și ing. Malinici Adriana și uneori și Mârtz Eugen stau nemișcați unul în fața celuilalt privindu-se ochi în ochi, sustrângându-se câte o oră, o oră și jumătate de la sarcinile de servicii...”.¹³² Reproduc aceste notații, cu numele persoanelor urmărite, odată, pentru că victimele au dreptul să știe ce li s-a întâmplat, apoi, întrucât ele așează o notă absurdă și în același timp ridicolă asupra preocupărilor Securității. Grozava instituție cu răspunderi în apărarea statului socialist vâna oamenii care „respirau profund” și stăteau „nemișcați unul în fața celuilalt”! Sau iată și acest document aproape liric:

Ministerul de Interne
Inspectoratul Județului Bacău -Securitate-
Nr. 2/VN/0011388/22.12.1988

Nota sinteză

...

Sunt zile ale săptămânii când la anumite ore, de exemplu marți la orele 20:45 toți cei care fac parte din grupare se retrag în locuri liniștite unde încep concentrările și fac pregătiri cum ar fi sustragerea de la activitatea exterioară, neglijarea corpului fizic, lucrul cu sunetul „Aum”¹³³ sau cu sunetul de rezonanță „Bisa-Aum” specifice tehnicii de „Lang”, pentru ca apoi „să poată comunica cu spațiul interplanetar să se identifice cu energiile acestuia” sau „să-și transmită gândurile, trăirile, sentimentele”. De toate acestea cei care le practică sunt convinși că au un efect stimulator asupra lor creându-se impresii de supra-om.”¹³⁴

Numai că Securitatea nu se juca. Notele de analiză devin din ce în ce mai amenințătoare. Documentul din 29 mai 1989 care se referă la Mârtz („Vraciul”) dar și la Narcis Tarcău (alias „Teofil”) amintește că în 1987 grupul lui Mârtz fusese destrămat prin măsuri de securitate – arestare, avertizare sau atenționare – deoarece desfășura activitate de meditație transcendentă și exerciții de yoga și tantra yoga. După o anumită perioadă de timp, membrii săi au reluat legăturile în același scop. O confirmă sursele „Tudor Silvia”, „Huțu”, „Bogdan”, „Vlad Marius” și „Teodorescu”, cu posibilități pe lângă cei în cauză și legăturile lor. „În urma aplicării acestor măsuri s-a stabilit că elementele în cauză se dovedesc a fi deosebit de fanatice în concepțiile lor, nu au renunțat la ideile de continuare a activităților de meditație transcendentă, yoga și tantra yoga, dar într-un mod mai ascuns și pe baza unei selecții mai riguroase a

respectiv. Dar pot fi descoperite în altele. Astfel, în Nota-raport din dosarul lui Gregorian Bivolaru aflăm că: “În anul 1987, la Ambasada Indiei și RFG din București au fost trimise două anonime în care se protesta pentru faptul că numitul Mârtz Eugen – legătura principală a lui Bivolaru Gregorian - a fost condamnat pentru activitate yoga. Trecându-se la identificarea autorului, a rezultat că scrisorile au fost trimise de numitul Jura Ionuț din Bacău. Lt. Mihai Octavian” (Nota raport din Arhiva CNSAS Fond Informativ, dos.nr. 1688, f. 91.)

¹³² *Idem.*, f. 79v.

¹³³ “Aum” este una dintre cele mai frecvente mantră.

¹³⁴ Arhiva CNSAS Fond Informativ, dos.nr. 1688, f. 122.

participanților. Întâlnirile dintre membrii grupului se realizează la diverse adrese în municipiul Bacău și București ... De asemenea, s-a stabilit că activitatea acestora a căpătat un caracter mai ostil orânduirii noastre de stat, inițiind acțiuni de protest la adresa autorităților române prin apeluri scrise ori telefonice la unele ambasade din București, solicitarea de intervenții din partea organizațiilor și grupărilor străine pentru <protecția lor>”.¹³⁵

În această fază s-a propus chemarea, la organele de miliție, a unor membri din grup, cât și a lui Vrăciul și Teofil în scopul creării de disensiuni în cadrul lor, lăsarea impresiei că au legături de informare cu organele de miliție și pe această bază izolarea lor de restul grupului. La 16 noiembrie 1989, Eugen Mârtz a fost din nou chemat la Inspectoratul Județean Bacău al Ministerului de Interne unde i s-a pus în vedere că a mai fost avertizat pentru a fi desfășurat o activitate antisocială, a fi continuat să adere la o grupare condusă de Bivolaru Gregorian din București, a fi deținut și difuzat materiale interzise, a fi procurat aparatură foto pentru realizarea de materiale obscene în scop de răspândire: „Având în vedere că faptele comise de sus-numitul prezintă pericol social pentru ordinea și liniștea publică, pentru viața și integritatea persoanei cât și a altor valori ocrotite de lege, putând degenera în infracțiuni grave, am procedat la avertizarea sa, atrăgându-i-se atenția că nerespectarea acestor fapte atrage după sine răspunderea penală. De asemenea i s-a prelucrat făptuitorului prevederile Codului Penal și ale Decretului 153/1970 în scopul respectării lor”.¹³⁶

Comparând documentele ce intrau în dosarul de Securitate în anii 1988 și 1989 cu cele din anul 1987, se poate bănui că într-un interval nu foarte mare de timp, Eugen Mârtz și Narcis Tarcău aveau să ajungă din nou în închisoare. În acel moment, 16 noiembrie 1989, Gregorian Bivolaru se afla la Poiana Mare, iar Securitatea părea din ce în ce mai puțin dispusă să eșueze în fața activității yoga a unor „încăpățânați”. La o lună de zile de la data notei invocate mai sus avea însă să izbucnească revoluția, la Timișoara.

Nicolae Catrina și grupul din Pitești

În ce-l privește pe cel de-al doilea instructor de yoga și grupul său din Pitești, istoria e diferită în detalii, dar analoagă în linia ei. Nicolae Catrina a inițiat un grup de adepți yoga după ce a fost repartizat la Institutul de reactoare nucleare energetice Pitești. A fost investigat, avertizat, apoi reținut între 20 iulie și 25 octombrie. După eliberare, a continuat mai departe răspândirea disciplinei pentru care își riscase libertatea.

Referințele la Nicolae Catrina apar în multe materiale de arhivă care privesc pe ceițați membri ai mișcării - Gregorian Bivolaru, Eugen Mârtz, Petre Groza, Claudiu Trandafir etc. Acestea îl descriu drept una din persoanele cele mai active în promovarea yoga în mediile în care avea contacte.

Totuși, în Arhiva CNSAS există un singur dosar de urmărire informativă, pe numele “Nicu”, deschis la data de 19 octombrie 1989. Având în vedere cât de mult deranjase obiectivul Securitatea, dosarul este surprinzător de mic, de 29 de pagini. O altă ciudățenie este faptul că acest dosar a fost microfilmă 22 martie 1995, ceea ce înseamnă că a fost „folosit” și după schimbarea de regim din 1989.

¹³⁵ *Idem.*, ff.73-76.

¹³⁶ *Idem.*, f. 63.

Între piesele dosarului găsim o notă informativă din 24 martie 1988 a lui „Jianu”, referitoare la propunerea făcută unei persoane, de a participa la „unele întâlniri în vederea inițierii în Yoga”¹³⁷, alta privind doi ingineri din colectivul lui Catrina care practicau această disciplină, încă o notă referitoare la faptul că Nicolae Catrina a tras la xeroxul din institut mai multe cărți de yoga.¹³⁸ Nimicuri, cum s-ar spune. Apar și note de filaj. Un plan din 8 martie 1988 prevede introducerea de noi surse, avându-se în vedere apartenența lui Catrina Nicolae la Meditația Transcendentală. O imagine mai cuprinzătoare o oferă următorul document¹³⁹:

Ministerul de Interne
Direcția Securității Statului - Direcția I
141/DG/004158 din 02 octombrie 1989

Strict secret
Ex.unic

Raport cu propuneri de înregistrare a dosarului de urmărire informativă Catrina Nicolae la Serviciul IV din Direcția I

La data de 15.03.1989, Securitatea județului Argeș, la indicația Serviciului IV din Direcția I, a deschis dosar de urmărire informativă asupra inginerului Catrina Nicolae, deoarece a fost semnalat cu activitate clandestină în gruparea anarhică „Meditația Transcendentală” din București, condusă de Bivolaru Gregorian.

În luna iulie a.c. s-a trecut la destrămarea, neutralizarea și descurajarea grupării „Meditația Transcendentală”, iar principalele elemente implicate – Bivolaru Gregorian, Trandafir Claudiu în București și Catrina Nicolae din Pitești – au fost cercetate în stare de reținere sub acoperirea organelor de miliție pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută și pedepsită de art. 323-325 C.P. și Legea 3. art. 94.

În prezent, Bivolaru Gregorian, prin hotărâre judecătorească – fiind încadrat la art. 114 CP – prezentând pericol social, a fost internat la spitalul de neuropsihiatrie din comuna Poiana Mare, județul Dolj, până la vindecare; Trandafir Claudiu, după o reținere de două luni, a fost pus în libertate [...] ¹⁴⁰, iar inginerul Catrina Nicolae, de asemenea, urmează să fie pus în libertate.

Deoarece în procesul cercetărilor, ing. Catrina Nicolae a făcut declarații corecte și a contribuit la clarificarea completă a cazului „Grig”, regretând faptele săvârșite, după punerea în libertate va fi luat în contactul colonelului Dragomir Gheorghe pentru influențarea pozitivă și atragerea la recrutare ca informator urmând a fi folosit în continuare pentru cunoașterea și controlarea elementelor care au făcut parte din gruparea „Meditația Transcendentală”, precum și în scopul depistării, preluării și controlării canalului de legătură clandestin creat de ing. Roman Dinu, plecat ilegal din țară, stabilit în Olanda.

¹³⁷ Arhiva CNSAS, Dosar I4797, f. 3.

¹³⁸ Datată 17.01.1989, tot Jianu f. 4.

¹³⁹ *Idem.*, f. 25.

¹⁴⁰ Am eliminat o informație pur privată, lipsită de relevanță pentru relațiile lui Claudiu Trandafir cu Securitatea.

Precizăm că Roman Dinu, element principal în gruparea „Meditația Transcendentală”, în toamna anului 1988 a mers într-o excursie în R.P. Ungaria, refuzând să mai revină în țară, de unde a creat un canal de legătură, fiind folosită în acest scop Harabagiu Rodica din București, care în luna iulie nu s-a mai prezentat la serviciu și a dispărut de la domiciliu, asupra căreia se acționează pentru depistare, reținere și cercetare, deoarece a avut rol principal în gruparea anarhică „Meditația Transcendentală”.

Având în vedere cele raportate, precum și faptul că ing. Catrina Nicolae nu-și mai continuă activitatea profesională la Institutul de Reactori Nucleari - Energetici din Pitești și intenționează să-și găsească un loc de muncă în București, am solicitat transferul dosarului de urmărire informativă Serviciului IV din Direcția I, unde se află în control și coordonare gruparea anarhică „Meditația Transcendentală”

Față de cele raportate,

PROPUNEM:

a se aproba înregistrarea la CID a dosarului de urmărire informativă, primit de la Securitatea județeană Argeș, la Serviciul IV din Direcția I,

Col. Dragomir Gheorghe, Aprobă ind.

*

Referirea la declarațiile corecte și la regretele lui Catrina intra în tipicul formulărilor pe care le făceau ofițerii de securitate atunci când argumentau propunerea – sau decizia – într-o situație dată. În mod sistematic, aceștia susțineau, an de an, valoarea informației primite de la legăturile lor, întrucât cereau să se aprobe continuarea colaborării cu ele, ca apoi să le acuze de lipsa de seriozitate, când decideau să le abandoneze. Ceea ce arată sigur documentul anterior este voința Securității de a anihila, o dată pentru totdeauna, grupările de yoghini care rezistaseră circa nouă ani la amenințări, anchete, rețineri ori tratamente inumane. Principalii lideri trebuiau opriți. Gregorian Bivolaru fusese trimis într-un spital de psihiatrie, pentru Nicolae Catrina s-a ales între varianta de a fi condamnat ori de a-l reduce la tăcere prin transformarea sa într-un informator. Următoarea declarație luată sub amenințarea de a sta până la 15 ani în închisoare descrie acest troc impus de Securitate:

Declarație – angajament

Subsemnatul, Catrina Nicolae,, nu am mai fost cercetat și judecat sau condamnat, ..., arestat preventiv pentru asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni, răspândirea de materiale obscene, difuzarea fără autorizare legală a unor imprimări, grafice și respectiv pe peliculă, destinate a fi folosite ca mijloc de informare publică, declar următoarele:

Îmi mențin declarațiile prin care am recunoscut săvârșirea infracțiunilor menționate mai sus. Totodată, precizez că până la arestarea mea am deținut, multiplicat și difuzat, împreună cu Bivolaru Gregorian, Trandafir Claudiu și alții diferite lucrări cu conținut obscurantist și antisocial.

De asemenea, am intermediat legătura dintre Bivolaru Gregorian și fugarii Roxana Dinu și Țimiraș Veronica. Aceștia din urmă au transmis din străinătate, pe căi

ilegale, o serie de materiale cu conținut antisocial, preluate de mine și predate lui Bivolaru Gregorian, urmând a fi folosite în activitatea noastră infracțională.

Sunt conștient de nocivitatea conținutului acestui gen de înscrisuri, precum și de pericolozitatea difuzării lor. Am luat cunoștință că săvârșirea și în viitor a unor asemenea fapte este de natură să creeze un pericol pentru securitatea statului și ar constitui infracțiuni de propagandă împotriva orânduirii socialiste, prevăzută de articolul 166, aliniatul 2 cod penal, pedepsite cu închisoare până la 15 ani.

De asemenea, am luat act că termenul de prescripție a răspunderii penale pentru această infracțiune este de 10 ani și de 5 ani pentru infracțiunile care au constituit temeiul arestării mele.

Aducându-mi-se la cunoștință că urmează să fiu pus în libertate și după ce azi 25 octombrie 1989 am fost avertizat în legătură cu faptele comise ce vizează securitatea statului, mă angajez să răspund acestui act de clemență printr-o comportare exemplară în societate și la locul de muncă unde voi fi încadrat. Voi respecta cu strictețe legile țării și mă angajez ca voi informa cu promptitudine organele competente despre orice faptă contrară legilor și ordinii sociale și de drept din țara noastră despre care voi avea cunoștință.

Am luat act că după punerea mea în libertate voi fi la dispoziția organelor ministerului de interne până la clarificarea completă a tuturor aspectelor ce fac obiectul cazului în care am fost implicat și asigurat că voi acorda tot sprijinul în acest sens.

Îmi dau seama că nerespectarea prezentului angajament atrage după sine consecințe juridice corespunzătoare faptelor penale comise.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez, azi, 25.10.1989, București”.¹⁴¹

*

Textul anterior este absolut tipic pentru declarațiile dictate cuvânt cu cuvânt de anchetator. Consecințele unui refuz sunt enumerate la detaliu. Referirea la clemența organelor și la comportamentul exemplar în societate și la locul de muncă sintetizează perfect atmosfera în care s-a luat angajamentul și mai general, atmosfera din România anilor '80. Ar mai fi de reținut, de exemplu, că persoanele incriminate de angajament, care transmisese materiale cu „conținut antisocial” nu mai erau în țară.

Raportul ce propuneri de a se aproba înregistrarea avertizării la CID a numitului Catrina Nicolae, din 25 noiembrie 1989 susține despre Catrina Nicolae a fi „respectat declarația-angajament luată la punerea în libertate și a [fi] furnizat informații scrise despre poziția prezentă a principalelor elemente care au făcut parte din gruparea lui Bivolaru Gregorian-„Grig”, confirmate pe alte linii specifice muncii de securitate – filaj, rețea.(col. Dragomir Gheorghe)”¹⁴²

Să urmărim însă Raportul din 6 decembrie 1989, cu propuneri de închidere a dosarului de urmărire informativă privind pe Catrina Nicolae:

„... Catrina Nicoale și Trandafir Claudiu – după ce au fost avertizați, primul de Direcția I, iar al doilea de S.M.B., împreună cu Direcția a VI-a – au fost puși în libertate și luați în contact pentru influențare pozitivă și atragere la recrutare.

¹⁴¹ *Idem.*, ff. 26-27.

¹⁴² *Idem.*, f. 28.

În procesul cercetărilor, Catrina Nicoale a avut o poziție corectă, a făcut declarații sincere și a regretat faptele comise, iar în declarația luată la avertizare s-a angajat să sprijine organele Ministerului de Interne.

La sediul Direcției a VI-a, col. Dragomir Gheorghe a participat la mai multe audieri ale numitului Catrina Nicolae, împreună cu ofițerul de cercetări penale care s-a ocupat cu de caz, a realizat măsura avertizării, iar după punerea în libertate a perfectat un sistem de legătură în scop de influențarea pozitivă și atragere la colaborare.

În prezent, ing. Catrina Nicolae și-a reluat activitatea profesională la IRNE Pitești și face demersuri pentru a se transfera la București... La contactările realizate a furnizat informații de interes operativ despre principalele elemente care au făcut parte din anturajul și gruparea lui Bivolaru Gregorian, confirmate prin alte mijloace.

Față de cele raportate,

PROPUNEM

A se aproba închiderea dosarului de urmărire informativă ...urmând a se realiza atragerea treptată la recrutare ca informator, cu menținerea în cartoteca general documentară (subl.me),

Ofițer specialist II, col. Dragomir Gheorghe.¹⁴³

Aceasta este și ultima filă a dosarului.¹⁴⁴ Ea demonstrează pentru cineva obișnuit cu stilul Securității că Nicolae Catrina fusese chemat de câteva ori să dea declarații – nu note informative - pe care ofițerii aveau grijă să le verifice și că, la acea dată, la 6 săptămâni de la data angajamentului, cei responsabili cu anchetarea sa încă mai încercau să realizeze „atragerea treptată spre recrutare ca informator”. Ce poate fi mai clarificator decât atât? Este impresionant, în acest caz și în atâtea altele, felul în care ofițerii se dovedesc fideli față de realitate prin ceea ce le scapă între rânduri, și nu prin ceea ce doresc să comunice.

Documentul din 6 decembrie 1989 trage concluziile și pentru alt aspect privind materialele elaborate de Securitate pe numele lui Nicolae Catrina.

*

Nicolae Catrina are și un dosar de rețea: Dosarul personal cu nume conspirativ Zappa, cu nr. 25364, intrat în Arhiva CNSAS, R1341. Catrina intrase în vizorul Securității de foarte mult timp. Biroul de contrainformații UM02540 Craiova făcuse militarului în termen ce ajunsese în armată direct de pe băncile liceului o fișă de colaborator în care apare o dată de recrutare: 16.03.1981, numele conspirativ: Zappa, numele ofițerului CI de legătură: lt.col. Iovan Dan, și aprecierile acestuia: intelectual, sociabil, cu calități în formare. Dar nimic, nici o notă, nici o referire la vreun contact, dovadă că ofițerul își făcuse sarcina doar pe hârtie.

Lucrurile iau o altă turnură în 1982. Încă din primul an de facultate, ofițerul care răspundea de Politehnică face o propunere de recrutare care va deveni, de această dată, operativă.

Ministerul de Interne

Inspectoratul Municipiului București-Securitate

¹⁴³ *Idem.*, f. 29.

¹⁴⁴ Care poartă și o dată de certificare: 21.03.1995, semn că SRI lucrase cu dosarul până în acel moment.

142/IV/22.03.1982

Raport cu propuneri de recrutare în calitate de informator al numitului Catrina Nicolae.

În scopul asigurării supravegherii informative a anului de studii de la Facultatea de electronică din cadrul I.P.B. a fost luat în studiu pentru recrutare numitul Catrina Nicolae despre care s-au stabilit următoarele:

Este fiul lui, student în anul I Facultatea de electronică grupa 412 C, din cadrul I.P.B. cu domiciliul stabil în orașul Calafat ..., membru U.T.C necunoscut în evidențele MI.

Prin verificările făcute în orașul Calafat unde are domiciliul stabil s-a stabilit că atât candidatul cât și părinții săi sunt cunoscuți ca poziție bună față de regimul nostru și o comportare corespunzătoare. Din investigațiile efectuate la facultate a rezultat că cel în cauză are rezultate bune la învățătură și o comportare corespunzătoare. Participă în mod regulat la activitățile de învățământ și obștești.

Cu ocazia cunoașterii personale s-a stabilit că numitul Catrina Nicolae este un tânăr inteligent, ambițios, cu o bună pregătire profesională și culturală. Are spirit de observație dezvoltat, fiind în același timp serios, comunicativ și sociabil. Datorită firii sale deschise și sociabile are relații bune cu majoritatea colegilor. În perioada cât a fost militar în termen la U.M. 01083 Craiova, a sprijinit organele noastre de securitate, cu care ocazie s-a stabilit ca are calități pentru munca informativă și dorește să ne sprijine în continuare.

Cele menționate ne dau garanția ca cel în cauză va colabora cinstit cu organele de securitate.

Recrutarea se va face pe bază de sentimente patriotice de către lt.col. Iancu Vasile într-un birou din cadrul complexului studențesc „Regie”, care asigură conspirativitatea. Candidatul va fi invitat la locul recrutării de către ofițer care l-a cunoscut în timpul verificărilor. Cu această ocazie vom pune în discuție problema colaborării secrete cu organele de securitate, arătându-i candidatului care sunt sarcinile noastre stabilite prin lege și că acestea pot fi realizate numai cu sprijinul oamenilor cinstiți din țara noastră. În cazul că nu va accepta colaborarea îi vom lăsa impresia că ne-a interesat comportarea și situația la învățătură a unor colegi.

Dacă candidatul va accepta colaborarea i se va lua angajament scris și va fi instruit cu problemele ce prezintă interes pentru organele de securitate.

Față de cele raportate,

PROPUNEM:

A se aproba recrutarea în calitate de informator pentru scopul menționat mai sus a studentului Catrina Nicolae.

Lt.col. Iancu Vasile

De acord,

Șeful Serviciului Col. Cogăneanu C-tin.¹⁴⁵

¹⁴⁵ Arhiva CNSAS, Dosar R1341, f. 1.

Securitatea înregistrase existența fișei din Armată, Catrina avea, se pare, ceea ce pe atunci era un „dosar bun”, ca urmare a fost pregătită recrutarea conform standardului: să se aibă în atenție și situația în care cel în cauză refuză. Conform dosarului, proaspătul student a acceptat să semneze un angajament, cel aflat la dosar. Prin el, Catrina promite sprijinirea „organelor de securitate în activitatea ce o desfășoară pentru prevenirea, descoperirea și lichidarea oricăror acțiuni ce aduc atingere securității statului”. Totodată se angajează „să nu divulg[e] nimănui secretele acestei colaborări”.¹⁴⁶

Un aspect surprinzător al angajamentului, sesizat imediat de cel care face o comparație cu alte dosare de rețea, este absența oricărei referiri la numele de cod. Or, această referire intra în algoritmul documentelor.¹⁴⁷ Spre exemplu, Mario Vasilescu scrisese în angajamentul său: „Informațiile le voi furniza în scris și le voi semna cu numele conspirativ „Victor” în loc de numele meu real”.

Explicația o vor oferi tot documentele Securității. Iată însă cum s-a desfășurat recrutarea din perspectiva ofițerului însărcinat să o ducă la îndeplinire.

Ministerul de Interne
Inspectoratul Municipiului București-Securitate

Strict secret
Ex.unic.

142/IV/26 martie 1982

*Raport cu propuneri de înregistrare la CID în calitate de informator al numitului
Catrina Nicolae*

Conform aprobării conducerii profesionale în ziua de 25.03.1982 s-a efectuat recrutarea numitului Catrina Nicolae. Discuțiile purtate cu aceasta ocazie s-au referit la comportarea colegilor, la sarcinile organelor de securitate stabilite prin lege și modul cum se realizează acestea cu sprijinul oamenilor cinstiți din țara noastră.

Despre colegi a arătat că în general au o comportare corespunzătoare. A furnizat o notă informativă despre studentului iordanian Ali Yousef.

Întrucât numitul Catrina Nicolae a fost de acord să sprijine organele de securitate în mod secret și organizat i s-a luat angajament scris în acest sens. După ce a fost instruit privind colaborarea cu noi, problemele ce prezintă interes, modul de ținere a legăturii de comun acord am stabilit ca informațiile ce prezintă interes pentru organele de securitate să le furnizeze scris și semnate cu numele conspirativ „Zappa”.

Față de cele raportate

PROPUNEM:

A se aproba înregistrarea la C.I.D. în calitate de informator a numitului Catrina Nicolae.

Lt.col. Iancu Vasile

De acord,

¹⁴⁶ *Idem.*, f. 3.

¹⁴⁷ Vezi în acest sens Cristina Anisescu, Silviu B. Moldovan, Mirela Matiu, “*Partiturile*” Securității. *Directive, ordine, instrucțiuni (1947-1987)*, Nemira, București, 2007.

Şeful Serviciului Col. Cogăneanu C-tin.¹⁴⁸

Numai că la dosarul lui nu apar nici un fel de note informative şi, poate mai important, în dosarele de urmărire informativă pe numele practicanţilor yoga cercetate, nu există nici un document semnat „Zappa”. De ce, aflăm într-un al datat: 6 decembrie 1986. Direcţia Securităţii Statului, Securitatea Municipiului Bucureşti, a trimis la Inspectoratul judeţean Argeş - Securitate dosarul personal al lui Catrina Nicolae întrucât acesta absolvise facultatea şi fusese repartizat la I.R.N.E. Colibaşi – Piteşti.¹⁴⁹

De la Piteşti se anunţă următoarele:

Ministerul de Interne
Inspectoratul Judeţean Argeş
Serviciul II B
Nr. 1017572 din 25.04.1987

Strict secret
Ex.nr.

Către Securitatea Municipiului Bucureşti

La data de 26.12.1986 cu nr. 141/MI/0069036 aţi trimis la I.J. Argeş al MI dosarul personal al informatorului „Zappa” cu numele real Catrina Nicolae, născut la 13.10.1961..., inginer la Institutul de reactori nucleari energetici Piteşti cu modificările de rigoare în evidenţele CID.

În urma mai multor contactări de către organele noastre, *cel în cauză nu a fost de acord să colaboreze în mod secret, afirmând că acest lucru l-a comunicat încă în procesul recrutării lt.col. Iancu Vasile şi că dacă constata vreo problemă ce interesează securitatea statului ne va informa ca orice cetăţean a R.S.R. (subl.me)*

Nu a fost de acord cu realizarea unor întâlniri organizate şi să aibă nume conspirativ.

Faţă de cele de mai sus, restituim dosarul personal de informator al celui în cauză pentru a face propunerile de rigoare.

De către noi s-a comunicat la CID Bucureşti că acesta refuză colaborarea şi cu menţiunea de a fi scos din evidenţele noastre.

Şeful serviciului
Colonel Diţă Ghoorghe.¹⁵⁰

Documentul emis la Piteşti nu confirmă doar refuzul lui Catrina de a colabora în anul 1986, dar şi refuzul de a o fi făcut-o în 1982. Cum în dosare nu apare absolut nici o notă semnată de către Catrina Nicolae, înseamnă că angajamentul scris atunci însemna, pentru cel în cauză, chiar litera textului, recunoaşterea regulii ce cădea în responsabilitatea oricărui cetăţean, de a sprijini acţiunile ce privesc apărarea securităţii statului.

¹⁴⁸ *Idem.*, f. 2.

¹⁴⁹ *Idem.*, f. 11.

¹⁵⁰ *Idem.*, f. 14.

Pe de altă parte, ceea ce rezultă din arhive e absolut coerent cu ceea ce știm că s-a întâmplat în realitate. Nicolae Catrina a început să practice și să promoveze din yoga din anul 1981, ultimul lucru pe care și-l dorea Securitatea. Varianta, de a fi fost infiltrat în mișcarea yoga pentru a obține date este și ea exclusă.¹⁵¹ În nici caz, Securitatea nu și-ar fi permis o strategie care să implice crearea, la Pitești, a unui cerc de yoga.¹⁵² Detaliile din dosarele sale, de urmărire informativă și de rețea, împreună cu activitatea sa din anii '80, sunt foarte unitare și pun în lumină cusătura mediocră a bizarului dosar de rețea pe care i l-a întocmit Securitatea. Aș spune că nici unul din cazurile pe care le-am investigat de-a lungul anilor în Arhiva CNSAS nu demonstrează cu mai multă putere, cum se întâmplă în cel al lui Catrina, nevoia evaluării globale a dosarelor. Respectiv, prioritatea aspectelor de conținut asupra celor formale.

În luna martie 1989, când se pregăteau măsurile de anihilare a grupurilor de yoga, serviciile care se ocupau au trebuit să admită situația:

Ministerul de Interne
Inspectoratul județean Argeș
Serviciul II B
Nr. 004158 din 30.03.1989

*Fișa Personală*¹⁵³

privind pe Catrina Nicolae, inginer la Institutul de Reactori Nucleari Energetici (IRNE) Pitești

...

Din verificările întreprinse a reieșit că în anul 1982 pe când era student, a fost recrutat informator de Securitatea municipiului București, dar nu a furnizat materiale cu valoare operativă, iar la venirea în IRNE, fiind contactat, a refuzat colaborarea.

A fost luat la verificări prin d.u.i., deoarece, din datele obținute rezultă că sub acoperirea activităților religioase, desfășoară acțiuni ostile statului nostru, fiind adept al grupării interzise Meditația Transcendentală, deținând materiale în acest sens și având preocupări de atragere de noi membri...

Șeful Securității/Colonel Dușu Gheorghe
Șeful serviciului/Colonel Balea Gheorghe

În 1989, Securitatea avusese nevoie de o soluție prin care să termine, definitiv, cu grupările yoga pe care le hărțuise atâția ani, fără succes. Vorba unui securist care îl

¹⁵¹ Sunt posibile, desigur, și alte scenarii: spre exemplu, ca instructorul de yoga să se fi înțeles să joace un dublu rol, să-i fi prezentat lui Gregorian Bivolaru înțelegerea cu Securitatea tocmai pentru a-i câștiga încrederea, să se fi aranjat păstrarea în arhivele Securității a probelor prin care rezultă că, de fapt, el nu a colaborat etc. Astfel de scenarii presupun două lucruri: (a) că securiștii care se ocupau de yoga cunoșteau că urma revoluția din decembrie 1989, că arhivele se vor deschide, iar ei se pregăteau să-și continue activitatea după eveniment, (b) a existat o colaborare până la nivel de detalii între urmașii Securității – în particular, SRI – și Nicolae Catrina, inclusiv în ceea ce privește perierea dosarului său. Or, prima ipoteză pare mai curând ridicolă, a doua suficient de improbabilă pentru a-i nu face loc într-o cercetare responsabilă.

¹⁵² Dintre adepții lui Catrina, dosarul îl menționează pe Georgescu Valeriu, inginer la IRNE Pitești, despre care se spune că în 1989 a fost surprins cu unele materiale folosite de gruparea interzisă Meditația Transcendentală.

¹⁵³ ACNSAS Fond Informativ, dos.nr. 1688, f. 49.

impresionase pe un alt adept al lui Gregorian Bivolaru, Petre Groza: „Pe bapțiști i-am rezolvat, pe penticostali i-am terminat într-o săptămână, dar cu voi avem probleme, pe toți i-am terminat, numai cu voi avem de lucru serios”. Folosise toate metodele: arestarea, internarea psihiatrică, tratamentele inumane, avertizarea, amenințarea, punerea unor yoghini să dea, sub amenințare, angajamente de colaborare. Datele existente în dosare și evoluția ulterioară a lucrurilor arată că adepții yoga rezistaseră. Nu au renunțat la practicarea disciplinei, nu au cerut emigrarea în Occident. Este poate singurul exemplu de rezistență colectivă îndelungată din timpul regimului Ceaușescu.

Tot ceea ce rezultă din contextul sintetizat mai sus demonstrează, în particular, statutul lui Nicolae Catrina, de amară victimă a Securității. Urmărind deciziile pe care le-a emis Colegiul CNSAS de-a lungul anilor, aș spune că, aproape fără dubii, Colegiul l-ar fi plasat pe Catrina în categoria informatorilor, ceea ce ar intra în categoria nedreptăților criminale. Cât de mult a contat declarația-angajament luată de anchetatori sub amenințarea unei reclusiuni de 15 ani, în luna octombrie 1989, o spune documentul din 6 decembrie 1989, amintit, care vorbea despre încercarea Securității de a-l atrage pe Catrina „treptat” spre recrutare ca informator. Totuși, oricât de transparente sunt documentele, oricât de coerentă arată explicația logică, în astfel de situații descrierea evenimentelor de către victimă, atunci când este posibilă, poate completa imaginea într-un mod decisiv. Interviuurile cu victimele în viață devin, în raport cu obiectivele unei astfel de cercetări, o condiție metodologică. Intervievații pot dezvălui multe lucruri, direct ori indirect. Dosarele și istoria personală verifică, la rândul lor, credibilitatea celor spuse, dacă susținerile sunt de luat ca atare ori din contră, doar prin ce comunică printre rânduri sau sugerează a fi în spatele lor. Comentariile lui Nicolae Catrina asupra „relațiilor” sale cu Securitatea corespund în totalitate materialelor de arhivă produse de instituția de represiune pe numele său și au și susținerea a tot ceea ce spun colegii săi, respectiv, dosarele colegilor săi. Citez răspunsurile lui Catrina la câteva întrebări pe care i le-am pus cu privire la câteva materiale aflate în dosarele din Arhiva CNSAS¹⁵⁴:

„În perioada în care am fost în arestul preventiv din Calea Victoriei, după un anumit timp interogatoriile au devenit din ce în ce mai rare. La un moment dat, am fost întrebat de anchetatorul meu (nu-i cunosc numele) ce știu despre Francmasonerie. Neștiind de ce mă întreba acest lucru (nu avea nici o legătură cu ce mă întrebaseră până atunci și nici cu cazul însuși, dar printre miile de cărți pe care le confiscaseră de la noi erau și câteva despre societăți secrete și despre Francmasonerie) i-am răspuns ceva de ordin general (cum că este o societate secretă care s-a implicat în decursul timpului și în politică). Atunci el mi-a zis că nu este așa, că de fapt fracmasonii urmăresc doar să dobândească puterea politică, după care mi-a spus să scriu o declarație cu tot ce știu eu despre masonerie – și în special masoneria română. Atunci am început să scriu un fel de rezumat al cărții lui Serbanesco (« Histoire de la Fracmasonerie en Roumanie ») pe care o citisem nu cu mult timp înainte. Și nu a fost doar o singură declarație, ci vreo trei (ele cu siguranță că mai există în dosarul meu de la Securitate).¹⁵⁵

¹⁵⁴ Răspunsurile au fost primite în luna aprilie 2008. Nicolae Catrina nu cunoștea nimic din ceea ce descoperisem în arhive.

¹⁵⁵ Declarațiile nu există în nici unul din cele două dosare ale lui Nicolae Catrina ajunse la CNSAS. Acestea cuprind foarte puține file. Astfel, dosarul de urmărire informativă, cel care ar fi trebuit să fie consistent având în vedere anvergura investigațiilor ce l-au avut ca obiectiv atinge, cum am mai notat, doar 29 de file.

La scurt timp după aceasta am sesizat că ceva s-a modificat în maniera de interogare – în sensul că mi se spunea (atât de către anchetatorul meu, cât și de alții care s-au mai perindat exact în acea perioadă) că de fapt sunt « băiat inteligent », dar că am avut « ghinionul » de a-l fi întâlnit pe Grieg și de a fi fost « păcălit » de el. Au început apoi să mă întrebe dacă regret situația în care mă aflam, sau dacă – în cazul punerii mele în libertate – aș mai face ceea ce am făcut etc., și le-am spus, desigur, că nu aș face nimic care să contravină legilor țării. Evident, eu nu aveam nici o intenție de a renunța la practica yoga, dimpotrivă, mă hotărâsem deja să fug din țară (pentru că în condițiile acelea simțeam că nu mai am nici un viitor acolo) și chiar începusem să învăț puțină maghiară de la un coleg de celulă (un secui) care fusese arestat pentru că, în calitate de șef de sindicat, se exprimase critic la adresa partidului (nu avea nici un alt cap de acuzare, îl țineau pur și simplu în arest preventiv de câteva luni). În plus, știam că Grieg fusese deja mutat din arestul din Calea Rahovei (îmi spusese chiar ei) și că urma să primească o medicație foarte dură la spitalul din Poiana Mare (îmi amintesc că unul dintre anchetatori mi-a zis, satisfăcut, că atunci când o să-l văd din nou pe Grieg o să am o surpriză .. în sensul că voi vedea o « legumă » !).

După aceasta (după ce m-au interogat mai mulți anchetatori) a început să vină și un ofițer de securitate care s-a recomandat « colonelul Iancu » - deși cred că nu acesta era numele său real – și care a început să joace rolul de « ofițerul cel bun » (în comparație cu ceilalți care erau adeseori foarte agresivi, violenți). Acest « Iancu » a început să-mi spună că « e păcat » că am ajuns în această situație, că « s-a interesat » și a văzut că am relații foarte bune și cu colegii de la serviciu etc., etc. ... ca să-mi spună în final că el ar putea să mă ajute « să-mi refac viața » și « să nu rămân marcat » de ceea ce s-a petrecut până atunci. Apoi, m-a întrebat dacă nu aș fi de acord să fac și eu ceva « pentru țară » și mi-a propus să « ajut » organele statului în sensul că ei mă pot ajuta « să-mi refac viața » dacă voi face și eu « un minim » pentru ei. Când l-am întrebat în ce va consta acel « minim », mi-a zis că ei ar fi foarte interesați să mă introducă în unele cercuri frecventate de membrii francmasoneriei (mi-a menționat, de exemplu, explicit, AGIR – Asociația Generală a Inginerilor din România - și CNIT – Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor, care avea sediul undeva pe Calea Victoriei, destul de aproape de Hotel București) și să le ofer informații despre intențiile unora dintre aceștia. I-am spus atunci că vreau să mă gândesc la aceasta (ceea ce a acceptat imediat, ca și cum se așteptase la un asemenea răspuns) și după câteva zile i-am zis că sunt de acord.

Iată de ce am acceptat această « colaborare » cu ei :

- eram hotărât să fug din țară: aveam de ales între șansa de a putea pleca din toată acea ambianță securisto-comunistă pe care am detestat-o dintotdeauna, și faptul de a rămâne acolo în arestul preventiv, un timp practic nelimitat; nu aveam nici un fel de « relații » care să intervină pentru mine, iar părinții și rudele mele erau complet depășite de situație (nu au făcut practic absolut nimic de natură să mă ajute în mod real);

- aflasem deja că Grieg este internat la Poiana Mare și mi se spusese de către anchetatori că este sub o medicație foarte dură ; știam că tatăl meu îl cunoaște personal pe directorul spitalului (pe care îl chema, din câte îmi amintesc, Caragea) și m-am gândit că ar putea vorbi ca acesta să intervină cumva și să nu i se mai administreze lui Grieg acele medicamente atât de nocive. În plus, Poiana Mare fiind la numai 8 km de Calafat (orașul în care locuiau părinții mei) m-am gândit că îl voi și putea vedea pe Grieg sub pretextul că merg acasă pentru a-mi reveni după perioada dificilă a arestului și anchetelor;

- nu în ultimul rând, era o șansă extraordinară ca să mă întâlnesc cu Grieg și să vedem ce este mai bine de făcut în continuare, în noua situație.

De aceea, am acceptat și semnat un angajament (în care se spunea că sunt conștient de clemența care mi-a fost acordată și că regret faptele pe care le-am săvârșit), iar în ziua următoare (25 octombrie 1989) am ieșit de la arest însoțit de « colonelul Iancu ». Cu toate acestea, atunci când am mers la sediul Miliției Capitalei din str. Eforie pentru a-mi fi restituite bunurile pe care le aveam asupra mea în momentul arestării, nu m-am putut abține și, în timp ce-l așteptam, pe holul de la etajul II, pe « protectorul » meu « Iancu » să mă cheme ca să-mi aducă respectivele efecte, mi-am burdușit rapid geanta cu cărți, atâtea câte au încăput.

Eram desigur perfect conștient că voi fi urmărit pas cu pas, așa că am evitat să merg într-un loc unde noi mai aveam depozitate foarte multe cărți și la care Securitatea nu ajunsese. Am mers la mătușa mea din București pentru vreo două-trei zile și apoi am plecat la Pitești pentru a mă prezenta la serviciu. Desigur, fiind eliberat în acele condiții, aveam obligația să anunț securistul întreprinderii (IRNE Pitești, actualul Institut de Cercetări Nucleare – ICN – din Pitești-Mioveni) de absolut orice deplasare în afara localității – ceea ce am și făcut.

Am fost lăsat în pace câteva zile, după care “col. Iancu” m-a chemat în str. Eforie pentru a avea o discuție cu mine. Atunci mi-a zis ce vrea de fapt : deși mă așteptam să mă trimită de exemplu la AGIR, așa cum îmi spusese în timpul anchetei, el s-a arătat mult mai interesat să știe ce mai fac ceilalți practicantți yoga. I-am spus că nu m-am mai întâlnit decât cu foarte puțini dintre ei, dar că am auzit că sunt toți foarte speriați și că, odată cu internarea lui Grieg, pe termen nelimitat, și-au pierdut orice speranță să mai practice yoga. Eram foarte atent la ceea ce îmi spuneam pentru că știam că am fost urmărit pas cu pas și că orice nepotrivire între ce îmi relatam eu și ceea ce îmi raportaseră ofițerii care mă urmăriseră ar fi însemnat că îmi mint și că nu am fost sincer cu acel « angajament »: i-am prezentat deci foarte corect ce făcusem și cu cine mă întâlnisem, inclusiv ce discutasem la telefon, dar nu i-am spus nimic din ce credeam eu că nu are cum să știe sau să verifice – discuții în șoaptă, în timp ce muzica unui casetofon era dată la volum mare sau în timp ce lăsam apa să curgă cu zgomot etc. Am constatat că aceste « vești » (care evident că nu erau adevărate: toți cei care practicaseră yoga din convingere nu numai că nu renunțaseră, ba chiar se mobilizaseră – coordonați, aveam să aflui ulterior, chiar de Grieg – într-o serie de meditații la unison al căror scop era încetarea tuturor persecuțiilor la care eram supuși) l-au încântat și atunci i-am spus că vreau să merg acasă (la părinți) pentru câteva zile, lucru cu care a fost de acord. Mai mult decât atât, mi-a propus chiar el (simplificându-mi astfel foarte mult demersurile pe care aveam de gând să le fac) să merg să-l vizitez pe Grieg și să văd în ce stare se află și ce intenții are.

Imediat după aceea am și plecat și am rămas la Calafat 8 zile (...), timp în care l-am convins pe tatăl meu să intervină la doctorul Caragea (directorul, la acea dată, a spitalului din Poiana Mare) pentru Grieg. Am fost apoi la Grieg (de altfel, l-am vizitat zilnic atunci, mergeam cu bicicleta până acolo) și am avut în primul rând surpriza să constat că era foarte ușor să vizitezi orice pacient internat acolo dacă îi dădeai ceva paznicului spitalului (cam 10 lei)!

Bineînțeles, primul lucru pe care l-am spus atunci lui Grieg a fost modul în care urmărisem să-i păcălesc pe cei de la Securitate pretinzând că voi colabora cu ei, ca și faptul că ei știau de vizita mea acolo. Grieg (...) m-a sfătuit să nu fac deocamdată nici o

tentativă să fug din țară, pentru că e mult prea periculos pentru mine (din cauza urmăririi mele continue de către Securitate), dar și pentru că el a avut unele percepții cu privire la viitorul apropiat și că este sigur că Ceaușescu va cădea în foarte scurt timp (în ciuda tuturor aparențelor) și că situația din țară se va modifica radical. Apoi, am hotărât amândoi ce să-i spun lui « Iancu » la întoarcerea mea, ceea ce a și făcut: în esență, că Grieg este tot mai depresiv și lent în gândire și că este tot mai cuprins de idei suicidare. Îmi amintesc că « Iancu » a fost foarte încântat de aceste « informări » și cred că « celelalte surse » care « confirmau » ceea ce i-am scris eu în una sau două « note informative » au fost medicul (care evident a mințit) și vreun « bolnav » (informator de fapt) din același salon în care fusese repartizat Grieg. Grieg știa și el că este urmărit și că are informatori în salon cu el, așa că era foarte atent și se prefăcea, în timpul fiecărei vizite, că își ia conștiincios medicamentele, iar în rest practica, în cea mai mare parte a timpului, meditații cu ochii închiși sau cu privirea focalizată asupra unei mici mandale¹⁵⁶ pe care și-o « confecționase » singur, așa că nu era deloc greu să treacă în ochii acelor informatori inculți și grosieri drept un « depresiv » tot mai « inert ». Nu pot să nu menționez aici, în treacăt, în ce condiții mizere trăiau acei oameni și ce lipsă acută de hrană resimțeau. Grieg mi-a spus că știa de cazul relativ recent al unui bolnav care murise de foame. (...)

După aceea, m-am întors în București și apoi, la Pitești, la serviciu. În total, îmi amintesc că nu am dat decât două (maxim) « note informative », în care descriam starea “deplorabilă” în care se află Grieg. (...) Aceasta a fost tot (nu am scris decât una sau două « note informative », ambele referitoare la Grieg și concepute împreună cu Grieg). Apoi a venit revoluția din decembrie.

Nu am mai fost contactat niciodată, după revoluție, nici de către « Iancu » și nici de vreun alt ofițer din fosta Securitate (sau SRI etc.).”

¹⁵⁶ „Mandala”, termen sanscrit (literal: disc) desemnează imagini, în cinci culori, venerater datorită funcției inițiatice îndeplinite în favoarea credincioșilor, care descoperă în ele calea reintegrării conștiinței și reprezentării simbolice a jocului dramatic al forțelor care acționează în univers și la nivelul omului. Mandalele sunt specifice hinduismului tantric (...) și budismului Vajrayana. În mandala cosmosul este delimitat pictural în părțile sale componente: multiplicitatea lucrurilor cu segmentarea și contrastele vieții se materializează în imagini de divinități masculine sau feminine, negative sau pozitive. G. Tucci definește mandala ca fiind “psihocosmodramă” (*Teoria și practica mandalei*, 1961), experiență care culminează cu proba maturității spirituale a neofitilor, a căror pregătire doctrinară a eliminat mai întâi incertitudinea și greșelile viziunii terestre. Creația mandalei coincide cu actul final de purificare de răul congenital, fapt care se poate produce doar printr-o dramă psihologică, și care în răvășirea vieții interioare conduce la regăsirea unității. Tehnica mandalei implică găsirea unui loc potrivit, în apropierea unui râu sau la marginea mării, curățirea terenului, realizarea desenului cu ajutorul a două sfori, una albă pentru trasarea limitei exterioare și una împletită din cinci fire de diferite culori, sfoara gnozei, pentru a marca figurile zeilor. Reprezentarea simbolică a universului oferită de mandala organizată în jurul unui centru ideal, axa muntelui Sumeru, care unește cerul cu rădăcinile lumii htoniene, își are originea în reprezentarea cosmografică a ziguratului asiobabilonian, a cărei schemă, reluată în planul cetății iraniene și în imaginile palatului monarhului universal din tradiția indiană stă la baza construcției templelor hinduiste și budiste. Orice templu este astfel o mandala construită dintr-o margine externă și din unul sau mai multe cercuri concentrice care închid la rândul lor figura unui pătrat divizat prin linii transversale care pleacă de la un centru și ating patru unghiuri. În centru și la mijlocul fiecărui triunghi astfel format există cinci cercuri ce conțin figure de divinități sau embleme (EFȘU, pp. 636-637).

Capitolul III. Yoghinii

La un moment dat au apărut doi bărbați îmbrăcați în negru. Au spus „Veniți cu noi”. M-au luat pe mine, dar au luat-o și pe doamna aceea. „N-o cunosc!”, țipa femeia, speriată. Securiștii, milițienii, ce-or fi fost, trăgeau de ea. Le-am spus că într-adevăr nu mă cunoaște, s-o lase pe ea. Au lăsat-o. În momentul acela am avut deodată o senzație de liniște absolută...

Angela Mayer

7. Instructori și discipoli

Urmarea evaluărilor Direcției I-a din aprilie 1989 a fost planul de măsuri ordonat de către șeful Direcției I-a, colonelul Gheorghe Rațiu, care urmărea destrămarea, pentru totdeauna, a grupărilor yoga active. După o perioadă de pregătire, la 20 iulie 1989, s-a declanșat o vastă operație împotriva adeptilor yoga care continuau să se întâlnească la acea dată. În mod evident, arhivele Securității nu au consemnat mijloacele violente folosite. Ele sunt reconstituite acum prin seria de interviuri luate victimelor presiunii. În ciuda amenințărilor, bățăilor, rețelilor tratamente, torturii, solidaritatea grupului se păstrase. Rezistența, care se explică și prin relația specială care se creează între instructori și discipoli, ca și a forței umane excepționale pe care o asigură disciplina yoga impunea, din perspectiva Securității, scoaterea din joc a liderilor. Un document elaborat în ultimele zile ale lunii noiembrie 1989 reconfirmă această istorie a reprimării și a solidarizării celor oprimați.¹⁵⁷

Nota din 27 noiembrie 1989, semnată de Șeful Securității, colonel Goran Gheorghe, enumeră acuzațiile finale pe care Securitatea le selectase pentru a-și legitima acțiunile: răspândirea de materiale mistico-obscurantiste, activități anarhice obscurantist-obscene, inițiere în psihologia erotică.¹⁵⁸ Documentul susține că în urma cercetărilor efectuate în caz a rezultat că Bivolaru Gregorian manifesta tulburări de comportament, motiv pentru care, fiind supus unei expertize medico-legale psihiatrice, s-a stabilit că nu are discernământul faptelor comise. S-a dispus scoaterea sa de sub urmărire penală și internarea într-o unitate medicală de specialitate conform art. 114 Cod penal. „Unitatea medicală” în cauză nu era alta decât spitalul de tristă amintire, dedicat intervențiilor psihiatrice cu substrat politic, de la Poiana Mare. De la 20 iulie 1989 până în momentul internării la Poiana Mare, Bivolaru a fost supus, conform mărturiilor celor ce l-au văzut în perioada reclusiunii întrucât erau și ei reținuți, unui regim de tortură.

Lista de măsuri care vizau destrămarea „anturajului” inventaria adeptii yoga care rămăseseră, până în a doua parte a anului 1989, în ciuda tuturor vicisitudinilor, alături de instructorii, precum și persoanele care îi asistaseră în activitate. Fuseseră date „avertizări” împotriva următorilor membri ai grupului de yoga:

- numitele Ambăruș Gabriela și Ambăruș Mihaela, surori gemene (...), studente în anul VI la Facultatea de medicină generală din cadrul Institutului de

¹⁵⁷ Arhiva CNSAS Fond Informativ, dos.nr. 1688, f. 1-3.

¹⁵⁸ Ministerul de Interne, Departamentul Securității Statului, Securitatea Municipiului București, Nr. D/0339870 (Arhiva CNSAS Fond Informativ, dos.nr. 1688, f. 1-3).

Medicină și Farmacie București, neîncadrate politic, au racolat un număr mare de tinere pe care i le-au prezentat lui Bivolaru Gregorian, sub pretextul inițierii acestora în psihologia erotică;

- Andronescu Monica, (...) studentă în anul V la Facultatea de farmacie din cadrul Institutului de Medicină și Farmacie București, a participat la activitățile anarhice și nocive ale grupului;
- Luca Gheorghe, (...) tipăritor la Centrul de organizare și cibernetică în construcții București, neîncadrat politic, a multiplicat contra cost, la xeroxul de la locul de muncă, însemnate cantități de materiale cu conținut mistico-obscurantist;
- Crețu Angela, (...) medic stomatolog stagiar în Pitești, neîncadrată politic, a participat la activitățile anarhice obscurantist-obscene ale grupului (...). Despre activitățile ei a fost informată și Direcția sanitară a județului Argeș;
- Bălașa Gabriela, (...) ingineră la Centrala industrială de mecanică și articole casnice București, și Dobrescu Florin, de 24 ani, student în anul VI la Facultatea de medicină generală din cadrul Institutului de Medicină și Farmacie București, ambii neîncadrați politic, s-au preocupat de multiplicarea unor materiale mistico-obscurantiste și au participat împreună la activitățile grupului;
- Micsik Ștefan, (...) inginer electronist la Institutul de cercetare modernizare energie, neîncadrat politic, legătură apropiată a lui Bivolaru Gregorian, a condus o grupare de tineri cu concepții retrograde și a transportat cu autoturismul proprietate personală unele materiale mistico-obscurantiste la adresele de depozitare;
- Crudu Alexandrina, (...) tehnician proiectant la Institutul de cercetare modernizare energie, neîncadrată politic, racolată de Bivolaru Gregorian din 1985, a participat la ședințele de tantra yoga organizate la unele adrese din Capitală și de pe litoralul Mării Negre;
- Voicesu Marin, de 63 ani, traducător, pensionar, neîncadrat politic, a păstrat la domiciliul său un număr însemnat de cărți cu conținut mistico-religios și reviste pornografice pe care le-a xerocopiât prin intermediul lui Pădureanu Mihaela, de 36 ani, traducător la Întreprinderea de Mașini Grele București;
- Mihai Ion, de 32 ani, paznic de noapte la Creșa din șoseaua Giurgiului, neîncadrat politic, a participat la activitățile anarhice și nocive ale grupului;
- Gîrlea Călin, de 29 ani, student anul VI la Facultatea de medicină generală din cadrul Institutului de Medicină și Farmacie București, neîncadrat politic, racolat de surorile Ambăruș, a avut preocupări de procurare a unor materiale mistico-obscurantiste destinate îndoctrinării elementelor din anturaj;
- Palade Brândușa, de 19 ani, studentă la Facultatea de planificare și cibernetică din cadrul Academiei de Studii Economice București, a participat la activitățile anarhice și nocive ale grupului;
- Dimain Dan, de 25 ani, student în anul VI la Facultatea de medicină generală din cadrul Institutului de Medicină și Farmacie București, a participat la unele întâlniri ale grupului și l-a ajutat pe Bivolaru Gregorian să transporte materiale cu conținut mistico-obscen cu autoturismul proprietate personală;

- Simion Ștefan, de 55 ani, informatician la Centrul de calcul al sistemului financiar București – avertizat de Direcția a II-a.

Rubricii „avertizărilor”, documentul îi adaugă o alta, a „atenționărilor”. În afara Gabrielei Moldoveanu, traducător la Întreprinderea de aparate și utilaje pentru cercetare București, neîncadrată politic, despre care se spune că a participat la activitățile grupului, toți ceilalți atenționați fuseseră găsiți vinovați pentru procurarea cărților și revistelor declarate „cu conținut mistico-obscurantist”, multiplicării lor prin dactilografiere sau prin xeroxul de la locul de muncă.

Se mai amintește că Groza Petre, tehnician electromecanic, a fost dat în grija familiei, iar despre faptele numiților Ambăruș Gabriela și Mihaela, Dimian Dan, Dobrescu Florin, Gîrlea Călin, Palade Brândușa, Antonescu Monica și Vîrtosu Călin, de 33 ani, asistent la Institutul Politehnic București, au fost informați factorii educaționali și de conducere din Centrul Universitar și Institutul de Medicină și Farmacie București.

În scopul prevenirii proliferării unor asemenea practici nocive, notează documentul citat, în unitățile în care lucrează elementele în cauză, au fost informate organele de partid ale următorilor:

- Mureșanu Mihaela, (...) ingineră la Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice București, exclusă PCR (...);
- Radulian Ion Gheorghe, () economist la Centrul de organizare și calcul al industriei alimentare București, membru PCR;
- Bălașa Gabriela, (...) ingineră la Centrala industrială de mecanică și articole casnice, neîncadrată politic,
- Luca Gheorghe, (...) tipăritor la Centrul de organizare și cibernetică în construcții București, neîncadrat politic;
- Micsik Ștefan, (...) electronist la ICEMENERG, neîncadrat politic;
- Simion Ștefan, (...) informatician la Centrul de calcul al sistemului financiar București;
- Crudu Alexandrina, (...) tehnician proiectant la ICEMENERG București.

În procesul anchetelor informative și cu prilejul luării măsurilor de prevenire, Securitatea a reușit să obțină de la cei amenințați și pedepsiți angajamentul ca pe viitor să nu mai desfășoare „astfel de activități”. Despre Catrina Nicolae, liderul grupului de la Pitești, și Trandafir Claudiu, o personalitate puternică a grupului deși pe vremea aceea avea numai 28 de ani, documentul susține că „au fost luați în contact pentru influențare pozitivă și folosirea lor în scopuri operative”.

Documentul e plin de termenii iubiți de Securitate: racolări, activități anarhice, nocive, îndoctrinare, materiale pornografice etc. Pentru ce s-a întâmplat de fapt a fost indispensabilă obținerea „adevărului” trăit de subiecții evenimentelor. Următoarele interviuri fac lumină asupra a ceea ce Securitatea nu își permitea și nu avea voie să noteze în documentele ei. Corespondența dintre aceste interviuri luate în mod independent unul de altul și corelarea lor cu datele din arhivă, demonstrează marele avantaj - chiar necesitatea - corelării documentelor Securității cu surse de informații complementare.

9. Mărturia Angelei Maria Mayer¹⁵⁹

Mama este o persoană foarte deschisă, cultă, inteligentă, m-a trimis la un curs de yoga când aveam 12 ani. Am făcut un an cu Mario Vasilescu, undeva pe o stradă paralelă cu Lipscani. La vârsta aceea eram foarte ușor de format, dar n-am găsit ceva care să mă determine să continuu acolo. Din ce îmi mai amintesc, abordarea era superficială, nu avea un fundament spiritual, Mario povestea lucruri dispartate, fără o legătură care să-ți dezvolte o viziune, parcă fără o înțelegere teroretică a domeniului. Eram doisprezece, treisprezece persoane de diferite vârste, eu eram cea mai mică dintre toți.

Lecțiile lui Mario mergeau foarte mult pe senzational, spunea că yoga te ajută să ai o longevitate excepțională. Povestea de exemplu despre o expediție în Tibet, la 6000 m altitudine, unde au descoperit un bătrân care nu a știut să răspundă ce vârstă are. Tibetanul le-a spus că de când se știe el, din copilărie, de fiecare dată când este lună plină trage o linie pe un arbore. Europeanii s-ar fi apucat să numere liniile, erau extrem de multe, s-au gândit că tibetanul o fi fost beat când le-a spus povestea cu luna plină. Dar s-au hotărât să verifice totuși, bătrânul a acceptat să i se ia o bucată dintr-o bătătură mai serioasă. NASA a studiat fragmentul respectiv și le-a comunicat că este o rocă de câteva sute de ani! Cam asta era genul de povești pe care le spunea Mario. Lecțiile lui nu aveau o structurare, nu erau argumente serioase. Vorbea de puterea gândului, dar nu te făcea să înțelegi esența fenomenului.

În primăvara aceea – să fi fost 1977 - am suferit o luxație și nu am mai mers la cursul de yoga. Dar mulți ani făceam toate sporturile care există - ski, patinaj, am fost la Cupe... Am acasă tot felul de trofee, eram pasionată, orice competiție mă tenta. La ski am participat și la cupele studentești. Era mare concurență. Aveam prieteni care mergeau la competiții internaționale, se antrenau la Sinaia, dar nu erau condiții pentru performanță.

Îmi amintesc că prezența lui Dumnezeu era puternică în viața mea, deși în familie n-am avut educație religioasă. Am avut sentimentul sacrului din copilărie, credeam într-o anumită moralitate, în alegerea permanentă dintre bine și rău. Între 5 și 7 ani, a fost perioadă destul de lungă în care aveam conștiința existențelor anterioare, ce făcusem atunci. Aveam tot felul de flash-uri în timpul somnului, dar și în stare obișnuită.

La 5 ani îți puteam face o teorie întregă de ce nu ai voie să te sinucizi. Dar nu prea discutam cu nimeni lucrurile astea. Mergeam la rudele tatei, în Apuseni, pe Valea Ierii, o zonă virgină din punct de vedere al civilizației, cu atmosferă de Evul Mediu. Doar acum doi, trei ani au pus curent electric. Mă plimbam singură într-o zonă în care odată la o săptămână găseai smocuri din blană de urs în cuiele de la grajdul vacilor. Ursul chiar vine, nu sunt povești, lupul e și el o prezență. E o stână în vârful muntelui, iar lângă stână un grajd mare cu vaci. De aceea vin.

¹⁵⁹ Discuția a avut loc la 10 ianuarie 2006, București. Angela Maria Mayer s-a născut la 15 august 1964, în București. A absolvit Liceul Sfântul Sava în 1983 și a urmat Facultatea de Stomatologie între anii 1983 – 1988. Un document al Ministerului de Interne, Unitatea Militară 0800/S București 132/D/1/0060059/13.07.1989 adresat Unității Militare 0544 București conținând date comunicate despre Crețu Angela Maria aflată în supraveghere informativă, pentru apartenența la “o grupare de tipul <Meditației Transcendentale>” și yoga cu accent pe latura erotică afirma: „Crețu Angela Maria este legătura principală a organizatorului grupării, prin mijloacele speciale folosite rezultând și unele comentarii negative la adresa orânduirii și a unor organe de stat din țara noastră. Semnătură indescifrabilă” (Arhiva CNSAS Fond Informativ, dos.nr. 1688, f. 90.)

Aveam percepția entităților subtile, aveam sentimentul că sunt niște ființe luminoase lângă mine, care mă protejează. Îmi aduc aminte că fratele meu s-a jucat odată cu un fluture și i-a rupt o aripă, dar am știut că există spirite care au grijă de toți fluturii, de fluturile acela, de pajștea pe care eram atunci.

Latura umanistă mă împlinește mai mult decât medicina. Am ales să dau examen la Stomatologie, pentru că voiam să plec din țară. Până în Revoluție am avut puternic sentimentul că România este o mare pușcărie. Mama e cehoaică, în copilărie îmi petreceam vacanța în Boemia, o zonă la granița cu Germania. Mergeam în fiecare vară sau o dată la doi ani.

Ultima oară am fost în '80, apoi nu ni s-a mai permis să mergem, mamei i se spunea că poate să o viziteze singură pe bunica noastră, fără noi. De când am împlinit 16 ani, n-am mai putut să ies din țară. M-am gândit că e bună o meserie cu care să mă pot descurca în Occident, căci va trebui să mă descurc. De altfel și tata e medic, fratele meu este medic și el. Fratele meu și mama au emigrat înainte de Revoluție, în luna septembrie 1989. Mama a trebuit să divorțeze, deși nu dorea asta. Relația părinților era foarte bună, dar altfel nu i-ar fi aprobat cererea să se întoarcă în Cehia, să se repatrieze. Pentru mama a fost foarte greu în România, căci rudele ei erau departe, aici am avut o familie mică, toți ai tatei erau în Apuseni, nu aveam cu cine să ne sfătuim, cui să cerem sprijin când era câte o problemă. Totul trebuia rezolvat în București între noi. Sora tatălui meu e analfabetă, el și-a depășit total condiția, a plecat de acolo. S-a făcut medic, chiar dacă în zonă erau foarte bogați, toți crescători de vite. Fratele meu a fost mereu foarte apropiat, este un om foarte important în viața mea. Trăiește în Statele Unite. El crede și acum că România e o țară-pușcărie, dar o iubește foarte mult. Când găsește prin presa americană cea mai mică chestie pozitivă despre noi, mi-o trimite, o subliniază.

Eu m-am căsătorit în noiembrie '89 cu un german care locuiește în Argentina și în Brazilia. Îmi depusesem actele de plecare în 1985. În '87 l-am cunoscut pe Grieg. L-am văzut prima dată la Costinești, în septembrie. Ne-am intersectat pentru trei minute, ne-am salutat. Ne-am reîntâlnit peste vreo lună, două, când am stat foarte mult de vorbă. O noapte întreagă. Eram împreună cu o prietenă care îl cunoscuse și îmi spusese că este un om extraordinar. Era și Claudiu Trandafir de față. Nu-l știam nici pe el. Grieg mi-a vorbit de lucruri spirituale, dar nu a zis atunci că e profesor de yoga. Tot ce spunea era ca un fel de regăsire, nu aveam sentimentul că aflu ceva nou.

Citsem pe Mircea Eliade, «Pescărușul Johnatan Livingston», deja căutam ceva, nu știam exact unde să caut, viața mea nu arăta așa cum așteptam. La noi în an erau patruzeci de studenți români și două sute patruzeci de străini - arabi, greci, evrei. Colegii străini se purtau foarte drăguț cu noi, îi ajutam mult la seminarii, le dădeam cursuri pentru examen. De obicei terminam foarte repede la lucrările scrise, la examene și mai scriam pentru încă doi, trei colegi.

Mă invitau în tot felul de locuri, mă curtau o mulțime. Eram doar prieteni. Era plăcut, dar după toată perioada aceea de mondenități am avut un sentiment de gol. Dacă asta va fi viața mea, îmi spuneam, ar fi prea puțin. Mă duceam la Sfântu Iosif. Îl știam pe organist, îmi plăcea să ascult acolo concertele și să mă reculeg. Era o relație sufletească specială cu acea catedrală. În perioada aceea l-am rugat pe Dumnezeu să producă o transformare în viața mea, nu voiam să trăiesc așa, pentru bani, haine, casă, mașină.

Înțelegeam spontan tot ce spunea Grieg și aveam sentimentul că lucrurile despre care vorbea el îmi aparțin. Întâi s-a dezvoltat o prietenie foarte frumoasă și din ce în ce mai puternică, iar după o perioadă mai lungă de timp s-a transformat în relație de cuplu.

Am început yoga cu o mare stare de puritate. Niciodată nu fusesem tentată să beau, să fumez. Nici în familia mea nu fuma nimeni. În facultate aș fi putut să fumez oricând, străinii ne ofereau gratis țigările « bune ».

În anii aceia nu am făcut ore teoretice. Aveam acces doar la cursuri scrise, iar eu mai aveam parte de miniconferințe din partea lui Grieg. Fiecare și le transcria de mână. Așa circulau cursurile între noi. În plus ne întâlneam și lucram yoga. Veneau suroricile Gabriela și Mihaela Ambăruș la mine ori la Claudiu și Simona Trandafir. Prima mea sedință de asane a fost cu Grieg, Claudiu și Simona.

Ne propuneam să ne întâlnim în fiecare săptămână. Între timp, fiecare făcea cam ce simțea din ceea ce învățase. Colegii mei apucaseră să practice mai mulți ani yoga. Eu am venit exact în perioada când erau probleme mari. Știam că suntem fotografiați, ascultați. Eram foarte atenți cum vorbim la telefon, eram atenți cu tot ce făceam.

Într-o zi eram împreună la un cinema. S-a făcut o razie. Unul din cei care peste câțva timp avea să mă ancheteze, Păunescu, era acolo. Când am fost în anchetă la Miliția Capitalei m-a întrebat dacă îl mai țin minte de atunci, de la acel filtru. Îl țineam minte. Fiecare persoană care ieșea de la film a fost legitimată. Cred că voiau să vadă cine sunt oamenii de lângă Grieg, să-i știe pe toți practicanții de yoga cu date precise.

Din '88 am fost într-o continuă urmărire. Securității parcau mașina în fața blocului. Urmărirea era pe față, lucrau la intimidare. Rodica Harabagiu, în prezent instructor în Olanda, îmi povestea că a fost urmărită de un agent care nu făcea nici un efort să fie discret. Ea intra în bloc, intra și acela ; ieșea ea, acela iar apărea. Nu ne întâlneam niciodată mai mult de patru – cinci persoane, ca să nu părem suspecti. Cred că eram cam 30 de oameni care făceam yoga în perioada aceea.

Și la mare am fost, ne duceam toți la plajă, dar lăsam distanță între noi. Grieg se așeza cu prosopul într-un loc și trecea pe la ceilalți, vorbea puțin cu fiecare. Se discuta și prin semne, priviri, era ca un fel de circuit, ca o ștafetă pe care o dădeam de la unii la alții.

Spre sfârșitul anilor '80 era clar că ceva se pregătește în jurul nostru. Începuseră mișcările în restul Europei de Est. Prin martie '89, Grieg a spus: «Aveți mare grijă, oricând se poate declanșa ceva.»

Eu terminasem facultatea în 1988. După absolvire am fost un an în Pitești. Stagiatura mea ca medic s-a terminat fulgerător la 20 iulie 1989. Până atunci eram câteva zile la Pitești, câteva zile cu Grieg, în București. Simțeam că e un minim pe care mi-l ofer: să am libertatea conștiinței mele, să fiu cu el cât pot de mult.

Pe 20 iulie trebuia să merg cu Grieg la Teatrul de Comedie. M-am așezat să-l aștept. Nu știam că fusese ridicat, pe la orele 11-12, de la surorici¹⁶⁰ de acasă. Aveam întâlnire în jur de 16 :00. La 17 :00 începea spectacolul. Eram în fața teatrului. M-am așezat pe marginea fântânei arteziene, iar o doamnă în vârstă a luat loc alături și a intrat în vorbă cu mine. «Știi că azi e Sfântu Ilie? E cu trăsnete, tunete, transformări bruște, cu lucruri neașteptate, cam dure.» Am început să discut cu ea. Era simpatică.

La un moment dat au apărut doi bărbați îmbrăcați în negru. Au spus «Veniți cu noi». M-au luat pe mine, dar au luat-o și pe doamna aceea. „N-o cunosc!“ , țipa femeia,

¹⁶⁰ Gabriela și Mihaela Ambăruș.

speriată. Securiștii, milițienii, ce-or fi fost, trăgeau de ea. Le-am spus că într-adevăr nu mă cunoaște, s-o lase pe ea. Au lăsat-o. În momentul acela am avut deodată o senzație de liniște absolută, un sentiment de protecție foarte puternică.

Am plecat la Miliția Capitalei. Păunescu, agentul de care vorbeam, a fost unul dintre cei doi bărbați care m-au ridicat. La Miliție mi-au reținut actele. Am întrebat de ce, dar n-au răspuns. «Eeeeei, știi tu!» Nu voiau să spună de ce m-au reținut, se purtau de parcă nu exist, sunt doar un obiect pe care îl mută de colo colo. De la Miliția Capitalei am plecat spre ai mei, însoțită de patru bărbați.

Mama era acasă, s-a speriat când m-a văzut așa. Au făcut percheziție peste tot și au găsit în final trei cărți xerox. Aveam mai multe, Grieg avea sute, dar ascunse în beciuri. Toate cărțile aveau copii xerox, pe care le legasem manual, aveau fișe pe care le scrisesem cu mâna noastră, erau camere întregi, Grieg are o pasiune pentru cărți, le iubește. Când făceam în perioada aceea rost de o carte în original era sărbătoare.

La mine acasă au găsit copia xerox a “Pescărușului Johnatan Livingstone” un xerox din “Practica meditației”, de Shivananda, încă o carte de spiritualitate și două casete cu muzică de meditație primite din Grecia. Au făcut proces-verbal, le-au ridicat și chiar au semnat.

A venit și tata între timp, «Unde o duceți?», a întrebat. Unul dintre ei era mai uman un pic, el a spus că mergem la Miliția Capitalei. «Și o așteptăm în noaptea asta?» «Nu!» În momentul când s-a trezit că fata lui intră într-o asemenea conjunctură, vă dați seama ce-a fost în sufletul lui! Asta m-a durut foarte mult, faptul că părinții au avut probleme.

Am ajuns la Miliția Capitalei pe la 10 seara. Am stat încă o oră și ceva cu omul ăsta care era mai normal. El m-a întrebat dacă îl cunosc pe Grieg. În contextul în care eram mi s-a părut absurd să spun că nu-l cunosc, deși convenția în grup era să spunem că nu-l cunoaștem.

Am fost lăsată singură. La un moment dat am deschis «Codul penal» - se afla pe masă - tocmai la articolele despre sexualitate. A fost o sincronicitate. Nu știam încă ce vor face, ce acuzații au la adresa mea. Cât a lipsit milițianul (securistul? anchetatorul?) am apucat să citesc articole din Cod. Când s-a întors tipul, m-a anunțat: “Am o veste tristă despre tine. Au găsit pozele în beciuri.” Le-a pus pe masă și mi le-a arătat ca și cum era cea mai gravă chestie care se poate spune despre un om. Găsiseră niște fotografii personale, la Grieg acasă. Erau ale noastre, le făcusem în intimitate. Aveau o anumită tentă senzuală. Acestea erau fotografiile pe care le găsiseră, mi le-au arătat și pe baza acestor fotografii m-au acuzat și nu m-au scos din “târfă” o noapte întreagă.

M-au dus la “Moravuri”. Au început durițările. Toată noaptea aceea a fost un coșmar. Mă apăsau puternic pe ficat, cu bastonul, asta nu lasă urme, dar simți că leșini de durere. Atunci mi-am pierdut cunoștința, am avut o stare de pierdere, am căzut. M-au amenințat că mă duc în «beciuri» și m-au dus o dată la parter. De fapt, am schimbat tot timpul camera de interogatoriu. Sub mine erau chiar beciurile, am auzit horcăielile cuiva pe care îl băteau rău de tot. Mi s-a făcut groază auzind atâta suferință umană. «Acolo o să ajungi», mă amenințau, și atunci am auzit cu urechile mele cum sunt oamenii chinuți.

Au fost foarte violenți cu yoghinii pe care i-au luat atunci. Eram într-o cameră de interogatoriu și vis-à-vis erau suroricile. Le-am recunoscut vocile. «Îl cunoști pe cutare?» «Nu», răspundeau ele.

Apoi m-au dus la etajul 6, unde era Grieg. Un tip care avea mâna dublă cât a mea, 1, 90 m și 150 kg, îl bătea pe Grieg. Bătăușul a venit de mai multe ori. Numai când intra pe ușă paralizai. Lovea în stomac, în față, cu picioarele, «Nenorocitul », spunea, și continua cu tot felul de înjurături grele.

Grieg a spus inițial că nu mă cunoaște, ca să mă protejeze. Ei m-au dus să văd cum îl bat, ca să mă intimideze, să mă facă să scriu ce vor. Am întrebat ce ilegalități am făcut, acelea erau câteva fotografii personale. «Știi tu ce!» Principiul asta era, îl bați pe om, îl torturezi, ca să scoți de la el ceva.

Trebuia să stau în picioare non-stop, doar dacă scriam aveam voie să stau pe scaun. După niște ore am început să scriu din ce în ce mai multe, fără să spun nimic. Că am fost la cinema și am văzut nu știu ce film, dădeam detalii care nu însemnau nimic. «Scrie tot, ziceau ei, ce ai făcut în ultimul timp». Când au început să citească paginile acelea de vorbe goale, s-au supărat că îmi bat joc de ei și iar m-au lovit. Ca să-mi revină memoria...

Timp de două zile jumătate am fost în anchetă non-stop, prima zi n-am avut voie să stau jos deloc, iar de mâncare am primit doar un iaurt cu chiflă. La fiecare oră, o oră jumătate, când începea să te cunoască anchetatorul, trebuia să plece și venea altul. Probabil ca să evite posibilitatea ca anchetatorilor să li se facă milă și să nu mai fie atât de duri. La un moment dat, chiar l-am întrebat pe unul dintre ei: «Cum puteți să vă duceți acasă să vă sărutați copilul, să vă îmbrățișați nevasta când aici mă bateți pe mine ?» Din momentul acela, cât a fost el în camera de interogatoriu cu mine, nu m-a mai lovit.

Mulți mă întrebau : «Tu ești medic, om de de calitate, cum ai fost tu prostită de o persoană fără studii?» Voiau să declar că are copii xerox și materiale subversive, materiale împotriva regimului, că are filme. Să spun unde ține el toate cărțile. Nu am declarat nimic. Oricum, nu știau decât trei persoane unde sunt beciurile în care își ține el cărțile. Grieg nu spusese prea multora tocmai ca să ne protejeze.

Am fost acuzați că activitatea noastră era împotriva regimului, că distrugem filosofia marxist-leninistă. La un moment dat am avut jumătate de zi o discuție cu unul negricios, șeful anchetei. El a spus că îl cheamă Grigorescu. Voia ca eu să declar că Nicușor Catrina i-ar fi dat lui Grieg un calup de două-trei casete. Nu m-a bătut rău, după noaptea în care m-au anchetat la «Moravuri». Doar mă pălmuiau. Puneau mereu întrebări, dacă am avut « relații în trei ». Au încercat să-i fabrice «dovezi» și pentru asta. Dar nu au insistat cel mai mult pe ideea cu sexualitatea. Cel mai mult mi s-a părut că au insistat să spun lucruri care să demonstreze că tot ce are Grieg, cărțile, xeroxurile, discuțiile noastre, toate sunt împotriva regimului. Că de fapt el vrea să-l detroneze pe Ceaușescu. Nu sexualitatea, ci faptul că xeroxurile găsite, cărțile, sunt împotriva comunismului. Filme și cărți, că vrem să-l detronăm pe Ceaușescu.

Între timp, tata rugase un șef din Securitate, un fost pacient căruia îi salvase viața, să afle ce este cu mine și să mă ajute cumva. Securistul i-a spus că vreau să distrug comunismul și mă ocup cu drogurile și prostituția. Tata nu mai știa nimic de mine de când plecasem de acasă, după percheziție. A dat telefoane, a întrebat de mine la Miliția Capitalei. A doua zi de dimineața, cred că era vineri, tata a venit cu fratele meu, cu procesul-verbal semnat de civilii care făcuseră percheziție la noi acasă. A întrebat la poartă la Miliția Capitalei unde sunt acele persoane, după numele din procesul-verbal. I s-a spus că acele persoane nu există. Nu există nici un lucrător cu numele acelea în Miliția Capitalei. După aceea am aflat că de fapt nu semnaseră cu numele lor reale. Trei zile,

până am apărut acasă, părinții mei nu știau dacă mai sunt vie sau moartă. La Miliția Capitalei li se spusese că nici o persoană cu numele meu nu intrase acolo, nici în ziua când m-au luat de acasă, nici în următoarele.

Securistul facultății a apărut și el în timpul acelor zile și m-a interogat. Ancheta era la 4 dimineața, în a doua noapte. A început să-mi povestească ..., știa tot despre profesorii mei, care e amanta nu știu cui etc. Voia să înțeleg că știe tot și despre mine. Eu nu-l cunoșteam. Am început să dialoghez cu el, s-a mai umanizat. Mi-a zis: «Colegul meu vine la 6 :00, e 5 :15, întinde-te pe masă și odihnește-te puțin.» Atunci mi-am dat seama că aveam spatele plin de vânătăi, mă durea tot corpul de la bătaie, n-am putut să stau decât pe o parte.

Pe Brândușa, o colegă de-a noastră au chinuit-o așa de tare, că a avut nevoie de tratament nu știu cât timp după povestea asta. Toți pe care i-au luat atunci au suportat bătaii și presiuni psihice foarte puternice. Într-una din zile m-au pus față în față cu Nicușor Catrina, să vadă dacă ne cunoaștem. El spunea că nu, eu apucasem să spun că da. Au sărit pe el rău de tot, l-au lovit cu pumnii în față. Pe el l-au dus toată luna august la bătaie, în sediul Rahova al Securității.

În aceste aproape șaiszeci de ore de interogatoriu cred că am văzut treizeci de persoane, doar două sau trei s-au repetat. Îmi aduc aminte de o tipă foarte bine îmbrăcată, despre care am aflat ani de zile mai târziu că este mătușa unui cursant de-al nostru de după Revoluție. Această mătușă, securistă și nevestă de securist, venea în camera de anchetă superaranjată, mirosind a parfum franțuzesc și mă privea cu o aroganță extraordinară, de parcă eram ultima ființă din univers. Eu eram stoarsă de oboseală, aveam gleznelor umflate butuc, de atunci am probleme serioase dacă stau mult în picioare.

Prima noapte a fost cea mai rea. Nu am avut voie să stau deloc pe scaun, nu am avut voie să dorm și m-au bătut de am făcut pipi de mine. Sunt reacții ale corpului pe care nu le poți controla când durerea e prea mare.

Această mătușă securistă a venit special și în camera în care îl băteau pe Grieg la tălpi și peste organul genital. A venit să vadă dacă... e bine dotat. Cursantul nostru mi-a povestit că a aflat asta de la ea și că femeia i-a precizat atunci: «Da, e un tip foarte bine dotat.»

Oamenii care intrau la anchetă erau instruiți. În prima jumătate de oră îți explicau ce gunoi al societății ești. În etapa următoare îți dădeau foarte clar de înțeles: «Dacă declari ce vrem noi să declari, poate mai ai o șansă să te reabilitezi în societatea noastră.» Era o strategie foarte abilă, prima dată să genereze o cădere a încrederii în sine, să declanșeze un război al nervilor. Apoi ziceau cu un ton care părea înțelegător: «Hai, spune-ne nu știu ce! Hai, dacă declari, te ajut eu să ieși din fundătura în care te-ai băgat din cauza lui Bivolaru». Iar când nu declarai ce voiau ei se înfuriau, te loveau și începeau din nou să te amenințe. Unul dintre anchetatori mi-a spus la un moment dat exasperat că nu scriam nimic: «Sunteți mai răi decât martorii lui Iehova.»

Duminică a venit Grigorescu acela. Luasem carnetul de conducere cu o zi înainte să mă aducă la Capitală și l-au găsit printre actele mele. M-a amenințat că vorbește la Miliție să nu-mi mai dea carnetul de conducere. Se pretau la orice gen de șantaj. A fost uimitor pentru ei că nu am declarat nimic împotriva nimănui, chiar am putut să am simțul umorului. «Grieg e paranoic, Claudiu de schizofren», am spus în glumă, „care e diagnosticul meu?“.

Grigorescu a insistat să scriu că am văzut când Grieg s-a întâlnit cu Nicușor în Piața Universității. Până la urmă am scris că i-am văzut. Am avut probleme de conștiință după aceea, dar mai târziu am aflat că nu a contat în nici un fel declarația aceea, de fapt nu aveau cum s-o folosească pentru a aduce vreo acuzație.

Grigorescu mi-a spus la un moment dat în zilele acelea că el nu se oprește până n-o să-l distrugă pe Grieg: „Omul ăsta e terminat, nu mă las până n-o să fie în pușcărie pentru tot restul vieții!“ Vorbea furios, era realmente ceva personal.

*

Securiștii care l-au urmărit pe Grieg în perioada '84-'85 îi aranjau un dosar cum că a vrut să-l omoare pe Ceaușescu. Dar totul se pare că era mult mai vechi. Aflasem că Grieg a avut prima dată probleme când era în clasa a douăsprezecea. În '84-'85 când îl închiseseră și îi construiau dosarul pentru uneltire împotriva statului, Grieg a evadat. Au căzut niște capete atunci, probabil că așa au ajuns unii securiști să aibă o dușmănie personală. Voiau să-l prindă cu ceva definitiv, să-l înfunde pentru totdeauna, pentru că avuseseră probleme din cauza lui. După evadare l-au prins din nou și Grieg a stat un an în pușcărie cu lanțuri la picioare, ca un criminal foarte periculos. În '85 a fost o iarnă cumplită, la penitenciar erau geamuri sparte, unii deținuți au murit înghețați. Grieg i-a învățat pe cei din celulă să facă Uddhyana Bandha și Nauli, ca să supraviețuiască frigului îngrozitor.

Trecuseră, cred, două zile și jumătate. «Poți să pleci», mi-a zis Grigorescu duminică. Țin minte că atunci când am ieșit din cameră aveam un sentiment straniu. Mergem prin clădirea pustie și mi-a trecut prin minte : «Mă împușcă ăștia pe culoar ». Când am ajuns afară nu mi-a venit să cred că sunt vie. Era 23 iulie 1989.

M-am oprit la primul telefon public și am sunat acasă, dar nu răspundea nimeni. «Doamne, să nu le fi făcut ceva!», mi-a sărit inima atunci. Ai mei aveau deja aprobarea pentru emigrare, în anchetă mă întrebaseră de ei, mă întrebaseră și de viitorul meu soț, m-au amenințat că o să-i spună de acuzațiile pe care mi le aduceau, să nu mai pot pleca niciodată din țară.

Eram încă studentă când depusesem actele de emigrare. La facultate avusesem probleme. Făcuseră și o ședință de înfierare. S-au strâns atunci decanul, profesorii, veniseră asistenții și cred că și niște studenți care erau membri de partid. Mi s-a explicat atunci ce element reprobabil sunt. După tot ce a făcut statul român pentru mine, eu trădez ideologia comunistă!

În timpul anchetei rezistasem psihic. Dar când am sunat acasă și nu răspundea nimeni, am intrat cu adevărat în panică. Aproape că mi-a fost frică să mă întorc. Am amânat momentul, ca să nu descopăr că se petrecuse ceva ireparabil cu părinții și fratele meu. Într-un târziu m-am îndreptat spre casă prin în Cișmigiu. Abia mergeam. Niște bătrâne așezate pe bănci se uitau la mine. Aveam picioarele butuci, eram cu rochia murdară de pipi. Le-am auzit spunând: « Săraca de ea! »

Am ajuns până la urmă la ai mei. Când mi-au deschis mi-a venit inima la loc. Fuseseră tot timpul acasă, dar la o zi după ce mă ridicaseră pe mine ne-au întrerupt telefonul și oricâte plângeri am făcut ni l-am avut întrerupt o lună și jumătate, ca să nu putem comunica, să nu fim sunați, să nu vorbim cu prea multă lume. Să ne țină în tensiune, să știm că suntem la mâna lor.

Când m-au văzut părinții au avut un șoc. Mă pregăteam să fac baie și mama a început să plângă și să strige când mi-am dat jos hainele. Eram toată vânătă. Fratele meu m-a luat de mână și mi-a zis : «În clipa asta mergem la Medico-Legal». Eram frântă, dar am mers, cu troleibuzul. Nu am găsit pe nimeni, era duminică, ni s-a spus că de-abia a doua zi vine cineva.

Dar tata nu voise să mergem la Medico-Legal, se gândea că cine știe ce mai pătesc dacă se află. M-a internat în secția de Neurologie, să mă scoată din casă, să fiu mai protejată. S-a gândit el că din spital n-ar fi putut Securitatea să mă scoată oricum, era prea la vedere. Am dormit 20 de ore pe zi, câteva zile la rând.

Am rămas o săptămână acolo. Am revenit acasă și joi a venit Petrică Groza la mine. Mi-a spus să depun plângere la Procuratura Militară, Grieg ne sfătuisese pe toți să facem așa. În momentul acela era un act de maxim curaj să-i reclami pe securiști. Am avut discuții în familie, au vrut să mă oprească, în ideea că îmi fac rău, dar i-am convins pe toți și tata a fost exemplar din momentul acela. A zis «Bine», am redactat vineri plângerea, iar sâmbătă urma să merg cu el la Procuratura Militară.

Cât de prezent a fost Dumnezeu în ziua aceea! La 8 dimineața am redactat hârtia acasă, nu m-am dus la un birou specializat. Ce dactilografă îți scria o asemenea plângere pe atunci ? Că paraliza.

Am scris-o de trei ori, s-a blocat mașina, s-a rupt hârtia. Până la 10 și ceva am tot scris. De aceea am ajuns foarte târziu la Procuratură. Acolo, nimeni. Trebuia să fie cineva, am insistat, am spus că nu ne mișcăm de la poartă, să-l sune pe procurorul de serviciu, să-l sune acasă, e datoria lui să vină, e în timpul serviciului.

Am așteptat până la 12 și ceva. A venit procurorul de serviciu, a discutat cu mine, am cerut să-mi dea număr de înregistrare pentru plângere. Am plecat pe la 13:00 de acolo. Tata m-a dus la Capșa să mâncăm. Am mai depus o plângere la Comitetul Central în care am scris că ni se lua mărturie sub bătaie.

Când am ajuns acasă am aflat că imediat ce ieșisem dimineață pe ușă veniseră securiștii să mă ducă la Rahova, așteptaseră cât așteptaseră și au plecat exact cu zece minute înainte să venim noi. În mod normal ar fi trebuit să lase un om la ușă, să pândească întoarcerea mea, dar nu era nimeni.

Am plecat imediat la mătușa mea, în munții Apuseni, în satul fără lumină electrică. Am stat ascunsă toată luna august și m-am întors în 17 sau 18 septembrie. Acolo nu puteam comunica în nici un fel, era groaza că nu știu ce se petrece, tensiunea.

După 20 iulie n-am mai lucrat la Pitești. Securitatea a venit la serviciu. Îmi aminetesc, cu puțin timp înainte de anchetă, șeful îmi spusese că sunt la fel ca fiica lui. După ce au fost securiștii acolo zicea că sunt un element îngrozitor și mi-au întrerupt contractul.

Ai mei au emigrat în luna septembrie. Primisem și eu aprobare pentru ianuarie 1990 și aveam nevoie de buletin. Am mers la Miliția Capitalei, unde mi-l opriseră la ancheta din iulie. Atunci am fost obligată să dau declarație că nu mai iau niciodată legătura cu Grieg. Mai târziu, am aflat de la Grieg că în timpul anchetelor de la Rahova îl băteau și îi spuneau: «Băi, când o prindem pe Angela o rupem pentru că a îndrăznit să facă chestia aia la Procuratura Militară, o rupem». Era semn că îi deranjase foarte tare faptul că am depus plângere, nu le-a picat bine.¹⁶¹

¹⁶¹ În plângerea adresată Procuraturii la 12 august 1989, Angela Crețu scrisese: “Pe toată perioada reținerii mele forțate am fost amenințată și brutalizată astfel că sănătatea mea fizică și psihică a fost grav afectată. A

La Rahova a fost tortură continuă. Eu am scăpat.

La începutul lui octombrie 1989 m-am dus să-l văd pe Grieg la Spitalul de psihiatrie Poiana Mare. Ca să ajung acolo mergeam până la Craiova. Din oraș luam un tren cu băncuțe din lemn, parcă era din alt secol, aveai sentimentul că e ceva suprarealist. Trenul mă lăsa în satul Poiana Mare, unde găseai o sărăcie de nedescris, iar într-un colț al acestui loc - stabilimentul psihiatric, părăsit de lume, ca o pușcărie. Când ajungeai aici, intrai într-un mini-infern. Erau pacienți care făcuseră crime, oameni care fugeau prin spital, urlau, se strâmbau, coridoare pe care bătea vântul, pentru că nici geamuri la ferestre nu erau destule, totul o paragină. Un mini-infern în care te plasa statul.

Grieg locuia într-o cameră cu opt paturi. Un pacient de lângă el făcuse patru-cinci crime, erau și oameni foarte violenți acolo, cu probleme psihice grave. Dar erau și oameni aduși acolo de Securitate, ca să-i desființeze. Pe aceștia îi recunoștea și tu, ajuns întâmplător acolo, îi recunoșteau și angajații spitalului. Inclusiv medicul știa că Grieg nu este bolnav mintal. A declarat-o după Revoluție. S-au întâlnit, aveau dialoguri foarte interesante, medicul era impresionat de cunoștințele lui Grieg. Îi dădea doar de formă tratamentul, iar Grieg nu l-a luat niciodată.

Dar atunci nu puteam declara că am venit să-l văd pe Grieg, căci nu m-ar fi lăsat. Am dat bani și l-am convins pe vecinul său de pat să spună că vin să-l vizitez pe el. Mă așezam lângă pacient și în timp ce făceam conversație cu el, îl rugam: «Dă-le și colegilor tăi mâncare!», ca să mănânce și Grieg ceva. Prima oară, eu și Grieg n-am reușit să schimbăm decât câteva cuvinte între patru ochi.

Am mai fost la Grieg în decembrie. Toată armata română era în stare de alertă. Așa mi s-a spus la spital. M-a luat gardianul de acolo, m-a dus într-o cameră la poartă, i-am spus că-l caut pe domnul respectiv, vecinul de salon al lui Grieg. Paznicul m-a întrebat ce caut acolo. I s-a părut foarte dubioasă prezența mea. M-a ținut de la 16 :00 la 22 :00 noaptea, era total isterizat, nu mi-a dat voie să merg în vizită, dar nu m-a mai lăsat nici să plec.

Până la urmă îl convinsesem să-mi dea voie. Mă îndepărtasem de Spital, ajunseseam cam în dreptul unor ferme de animale, niște clădiri dărăpănate, goale, care erau prin apropiere, când a apărut Miliția. Paznicul îi anunțase, probabil. Prima reacție a fost să mă ascund, dar unde? Mă căutau cu lanternele, ar fi fost mai rău să mă găsească în felul acesta. M-am așezat atunci lângă mașina lor și am așteptat. Când m-au văzut au reacționat foarte dur. Le-am spus și lor povestea, până la urmă m-au crezut, dar m-au condus cu mașina la gară, m-au urcat în tren, să fie siguri că plec din Poiana Mare.

Cum s-a îndepărtat puțin personalul acela din alt secol, am sărit din vagon. Am sărit din mers. Ultima oară când fusesem la Grieg îi promisesem că vin la data respectivă, trebuia să-l văd. În orele cât mă ținuse paznicul spitalului sechestrată a apărut pacientul la care veneam eu formal, i-am dat mâncarea pe care o adusesem, iar el mi-a strecurat un bilet în care Grieg îmi scria să mă întorc la ora două noaptea.

Era iarnă, zăpadă, minus 20 grade era ora unsprezece noaptea, trebuia să aștept până la două. Mă gândeam cum să resist până atunci, unde să mă duc. În gară nu puteam să rămân, băteam la ochi, mi-era frică să nu mă întâlnesc din nou cu milițienii, atunci ar fi fost chiar rău de tot, mai ales că aveam interdicție să-l vizitez pe Grieg.

doua zi după eliberarea mea de la Miliția Capitalei am încercat să-mi reiau activitatea profesională, dar la ieșirea din garda de noapte mi-am pierdut conștiința pe stradă...” ... “Soliciteți ... identificarea persoanelor care m-au anchetat și tragerea lor la răspundere pentru comportamentul lor abuziv...”.

Am bătut la ușa unei case, o paragină de casă. O alesesem pe cea mai amărâtă, să nu dau cumva peste locuința vreunuia dintre milițieni. Mi-au deschis. Oamenii aceia au fost extraordinari. Eram un străin care picase la ușa lor în miezul nopții, pe un ger de crăpau pietrele. Dar nu m-au întrebat nimic, n-au vrut să știe nimic. Mi-au dat mâncare cu mămăligă și au vorbit cu mine cu o diplomatie absolută. Parcă au avut un sentiment de ce sunt acolo. Erau niște oameni mai în vârstă, foarte cumsecade.

La 2 noaptea m-am dus din nou pe lângă fermele părăsite, am sărit niște garduri, am mers prin spatele spitalului, m-am furișat. Când am ajuns la pavilion și am vrut să bat în ușă am văzut niște nebuni cu fețele lipite de geam. Am paralizat. «Dacă încep ăștia să strige, s-a terminat.», mi-am zis. Dar nebunii n-au făcut gălăgie, l-au chemat pe portar, acesta mi-a deschis ușa, portarul l-a chemat pe Grieg și am putut să vorbesc cu el. Eram foarte revoltată, să n-ai voie să vezi și să vorbești cu un om care n-a făcut nimic!

După ce toate s-au rezolvat, Grieg glumea cu mine și-mi spunea că-mi face statuie la Poiana Mare, pentru ziua și noaptea aceea.

*

Cu o lună, două înainte de Revoluție a fost o perioadă total tulbure. În toamnă făceam planuri cu Grieg cum o să-l scoatem de la Poiana Mare. Era foarte optimist și convins că reușim. A fost o perioadă când venea mai multă lume la el, se bucura că ne poate vedea.

Pe 21 decembrie ieșisem la cumpărături, mai aveam un pic și trebuia să plec din țară. Îmi dusesem pantofi la cizmar. Mă îndreptam spre Atheneul român, nu știam că e miting, că Ceaușescu a cerut muncitorilor din București să vină în Piața Palatului. Dar aflasem de la Europa Liberă de mișcările din Timișoara.

Am văzut că e oprită circulația, securiștii pe trotuare, mă uitam mirată. Cineva pe drum mi-a zis că e miting la sala Palatului. «Aaaaaa, asta înseamnă că se bagă prăjituri», m-am gândit. Când era o acțiune, un miting, o defilare, găseai marfă mai de calitate pe la magazine. Așa că am intrat la cofetăria Athenée Palace să iau prăjituri. La un moment dat s-a auzit o bubuitură cumplită. Am ieșit pe trotuar să văd ce se petrece. Toată lumea fugea, mi-au căzut prăjiturile pe jos, m-am lipit de zid. După încă vreo zece minute, am văzut vreo doisprezece tineri care s-au strâns și au început să meargă braț la braț pe mijlocul străzii în timp ce cântau «Deșteaptă-te, române!». Am rămas nemișcată să-mi întipăresc momentul acesta.

Era un fior de trezire, ca o grație de la Dumnezeu. Când au început ei să cânte, oamenii încă fugeau pe rupte, iar adolescenții ăștia parcă erau decupați din decor, erau așa de liniștiți și cântau zâmbind.

Am văzut toate acestea cu ochii mei. Cred că în momentul morții o să revăd această imagine. Mi-a rămas impregnată în suflet. A fost primul fior de libertate. Noi, românii, mai făcusem izolat gesturi de rebeliune, dar a fost prima dată când eu vedeam un gest de libertate în public. A fost un moment excepțional.

M-am dus către Piața Universității. Îmi pregăteam bagajul, trebuia să mai fac niște cumpărături la Cocor. Dar m-am întors repede să văd ce se petrece în oraș. Pe lângă Piața Palatului, în zona Hotelului Muntenia veniseră deja cu tunurile cu apă. Am plecat acasă. Era numai tata. Mama și fratele plecaseră deja din țară. Tata m-a rugat să nu mă duc în

centru, dar am plecat din nou, nu puteam să stau în casă. Și tata a ieșit pe stradă până la urmă. N-a rezistat.

Am venit dinspre Piața Romană spre Scala și am rămas acolo. Auzeai că se trage la Universitate. Erau cordoane de scutieri care nu ne lăsau să trecem de cofetăria Scala, jucam «leapșa», ei ne alergau pe noi, noi le cream probleme lor. Într-una din fugile acelea am ridicat ochii și am văzut titlul filmului care rula la cinema Scala: «Joia de pomină». Era chiar joi atunci și asta a fost pentru mine încă o sincronicitate impresionantă.

Am stat până la 12:30 – 1:00 noaptea, pe partea de bulevard dinspre cinema Scala, pentru că manifestații nu au putut trece dincolo de scutierii care băgau în dube pe oricine prindeau. «Nu trageți fraților, suntem împreună, armata să nu tragă în noi.» le spuneam, încercam să-i convingem să fie de partea noastră. Strigam «Jos comunismul!», «Jos Ceaușescu!», «Armata e cu noi».

Pe 22 decembrie dimineața au venit la mine Claudiu cu Simona Trandafir, să plecăm în centru. Pe drum, Claudiu a intrat în toate bisericile pe care le-am întâlnit și a tras clopotele. Se adunau grupuri de peste tot, cei mai mulți dintre cei care au ieșit atunci erau tineri, foarte tineri. Am ajuns în Piața Palatului unde se adunaseră mulțimi de oameni. Am văzut cum decolează elicopterul cu Ceaușescu, am rămas și noi acolo, până la patru jumătate – cinci după amiaza. Când a început să se tragă am plecat.

Pe 23 decembrie am venit iar în Piață (Piața Palatului). Eram cu o fată, I.M., o cunoscusem când am fost internată la Neurologie-Psihiatrie, avusese o tentativă de sinucidere. Ea s-a lipit de mine în perioada aceea, a rămas foarte apropiată, era important că întâlnește pe cineva cu care a stat de vorbă fără să o judece. Mă căuta, discutam, îi mai dădeam sfaturi. I.M. dăduse examen la Actorie și picase, iar acum lucra la poștă, în Palatul Telefoanelor. Mama ei îi aranjase angajarea.

Îi spusese lui I.M. că telefonul meu e ascultat, iar în perioada când au fost presiunile mai mari cu supravegherea am rugat-o să nu mă sune. Ea nu prea credea, nu a luat în serios chestiunea. Într-o zi o trimite șefa ei la etajul trei, unde se ascultau telefoanele. Securistul de acolo intră puțin în vorbă cu ea, o întreabă ce mai face. Și așa, ca pentru distracție îi cere Ilenei: «Zii și tu un număr.» Ileana spune spontan numărul meu de telefon. Aveam 50 79 50. Întâi a ascultat o parte dintr-o discuție a tatălui meu cu cineva. Iar apoi a auzit altă convorbire care începea cu: «Alo, cu Angela, sunt I.M..» Când și-a auzit în înregistrare propria voce s-a făcut albă la față și și-a pus speriată mâna pe ecusonul pe care îl purta și pe care era scris numele ei.

Atunci m-a crezut, a avut confirmarea că nu inventez.

Eram deci cu I.M. pe lângă magazinul Muzica de lângă Piața Palatului. Și din miile de oameni de acolo, am dat nas în nas cu Grigorescu, securistul care mă anchetase și mă chinase la Miliția Capitalei. El m-a prins repede în brațe și m-a ținut strâns. Se agățase de mine și cred că trei minute nu mi-a dat drumul. Avea o stare de groază, să nu cumva să spun că e securist, să sară oamenii, să-l bată. Era evident că mă ținea în brațe din disperare, trei minute a stat ca paralizat. Eu nu ziceam absolut nimic, la un moment dat am reușit să-l îndepărtez, i-am dat din priviri de înțeles că n-o să vorbesc.

Când a văzut că nu e nici un pericol, m-a întrebat de Rodica Harabagiu, altă colegă de la yoga, de Narcis (Tarcău), Eugen (Mârș), a încercat un dialog aparent simpatic. După ce a plecat I.M. m-a întrebat : « Cine este omul ? ». «Imaginează-ți că e unul dintre cei care m-au chinat și mi-au chinat familia.».

Dar atunci nu a fost singura dată când ne-am văzut. La începutul lui ianuarie '90 am făcut plângere la Miliția Capitalei, să-i înapoieze lui Grieg cărțile confiscate. În luna aceea a venit Grigorescu la Grieg acasă, s-a plâns că l-au dat afară, că nu mai e la Securitate. Se arăta prietenos și cooperant, chiar a promis să îl ajute să le recupereze. O parte, într-adevăr, Grieg le-a primit.

Tot '90, în vară, ne-am întâlnit lângă Cinemateca, «Ce mai faci, Angela?» Se arăta foarte binevoitor, de parcă fusesem vreodată prieteni. El mi-a spus atunci că l-au reangajat..Nu sunt sigură că Grigorescu este numele lui real. Dar acesta e numele cu care s-a prezentat și pe acesta l-a notat și mama în declarațiile făcute la ambasada din Viena.

10. Gabriela și Mihaela Ambăruș¹⁶²

Gabriela Ambăruș

Cea mai mare anchetă la care am participat a fost la sfârșitul cursurilor, terminasem anul al cincilea la Medicină, în iulie 1989. Eu eram la părinți, în Bacău, Mihaela rămăsese în apartamentul din București, unde locuiam împreună cu Cristiana Costache. Pe mine m-a sunat Miliția la Bacău și mi-a spus să vin la Capitală. Nu aveau mandat de aducere. Dacă Mihaela n-ar fi fost deja acolo, probabil că nu m-aș fi dus de bună voie în gura lupului. M-am dus, n-am mai judecat. Adevărul e că și părinții m-au împins să mă duc, le era frică.

Mihaela Ambăruș

Pe Grieg l-au urmărit tot timpul, ne-am convins de asta pentru că am văzut cu ochii mei. În ziua aceea, 20 iulie 1989, a venit la noi cu o geantă diplomat. A lăsat-o în casă și a plecat să dea un telefon. Mai venea câteodată la noi, să mâncăm împreună. Când s-a întors a sunat, l-am văzut pe vizor și am deschis. Eram foarte prudente, tocmai pentru că știam situația, știam de supraveghere. Nu era singur. Era cu niște bărbați, cred că erau cel puțin trei, nu știu dacă erau milițieni sau securiști, au venit îmbrăcați în civil. Îl puseseră pe Grieg în dreptul vizorului și pe ei nu i-am văzut.

N-au arătat nici-un mandat, nici nu știu dacă aveau așa ceva, n-au spus nimic, ne-au umblat prin casă, au făcut percheziție.¹⁶³ Am aflat ulterior că au făcut percheziție și în casa părinților noștri, din Bacău. Nu știu ce căutau, ce credeau că găsesc acolo. În sfârșit, după control am fost dusă la Poliția Capitalei. Au luat-o și pe Cristiana, colega de yoga cu

¹⁶² Interviu luat surorilor Gabriela și Mihaela Ambăruș, la 26 decembrie 2005, București. Gabriela și Mihaela Ambăruș, surori gemene, s-au născut la 7.02 1973.

¹⁶³ În dosarul Meditației Transcendentale - segmentul ajuns în Arhiva CNSAS -, apare următoarea notă olografică, scrisă cu cerneală albastră, care ar fi fost trimisă de ofițerul semnatar, la 20 iulie 1989, Unității Militare nr. 0800/F02/: "La adresa [...vizitată de obiectivul Grig (Bivolaru Gregorian ind 132) însoțit de Catrina Nicolae] locuiesc următoarele persoane: Ambăruș Mihaela ... împreună cu sora sa geamănă Ambăruș Gabriela. [...] În urmă cu circa 10 zile acestora li s-a făcut o percheziție domiciliară de către organele de miliție și le-au confiscat o serie de lucruri presupunându-se că ar fi de proveniență străină." (subl.meă - vezi Arhiva CNSAS. Meditația transcendentă, Dosar nr. 10949, vol. 9, f. 76). Percheziția și confiscarea materialelor ar fi trebuit făcută în prezența proprietarilor. Or, surorile Ambăruș subliniază că acest lucru nu a avut loc, nu a existat nici-o altă descindere în luna iulie, anterioară celei din ziua de 20 iulie. Ca urmare, nota ofițerului fie acoperă o descindere în lipsă, din data de 10 iulie, fie a fost fabricată ulterior.

care locuiam. Am aflat mai târziu că i-au ridicat pe mai mulți din grup în ziua aceea, am fost luați deodată.

L-au chemat pe tata la București. El avea probleme cu inima, o malformație cardiacă din naștere, și s-a gândit să vină împreună cu unchiul. Nu știu ce i-au arătat, nu a spus niciodată clar. După câte am înțeles din jumătățile lui de frază îi vorbiseră de orgii sexuale și au spus că noi am fi participat la ele. „Ați filmat așa ceva? Ați jucat așa ceva?”, ne-a întrebat. „Bineînțeles că nu”, i-am spus.

Mama nu ne-a crezut în stare de asemenea lucruri. A venit la Miliția Capitalei, a stat la poartă aproape o zi întreagă, cumva în semn de protest, și spunea la toată lumea că fetele ei sunt anchetate fără vină, undeva în clădire. A fost curajoasă atunci. Dar tata a crezut că suntem vinovate. Nu ne-a mai privit niciodată în ochi. A fost îngrozitor. Noi îl iubeam foarte mult, a fost un om deosebit, chiar și boala a sfidat-o. Felul cum i-a făcut față a uimit medicina. Întotdeauna s-a sacrificat pentru copiii lui, noi suntem patru, mai avem doi frați. A fost o perioadă când literalmente făceau foamea, el și mama, ca să ne trimită pachete la toți patru. După anchetă nu a mai fost o relație firească între noi. Era ca un om care are ceva pe suflet și nu comunică.

Mihaela Ambăruș

I-am spus tatei că singurul lucru permis atunci (pe vremea lui Ceaușescu) era să mergem cu Grieg și ceilalți din grup la filme, la cofetărie, în parc. El i-a crezut pe milițieni, pe securiști, nu pe noi. L-au convins că am apucat-o pe un drum greșit. Îi era și jenă să spună tot ce vorbiseră securiștii cu el. Din 1989 până în 2002 a rămas supărat, nu a mai comunicat normal cu noi și tot în starea asta a murit. Niște rude ne-au acuzat direct la înmormântarea lui, că noi l-am omorât. Că a murit „de inimă rea”, din cauza rușinii. După ancheta din '89, toate rudele ne-au renegat. Sunau la mama s-o felicite pentru ziua noastră, dar pe noi nu ne sunau. Abia în ultima vreme, după atâția ani, au început să se mai deschidă, să putem avea un dialog cât de cât.

Gabriela Ambăruș

Am aflat mai târziu de la unchiul nostru că pe drumul de întoarcere tata a vrut să se arunce din tren. Familia noastră, amândoi părinții au fost foarte loviți sufletește de tot ce s-a petrecut cu noi. Mama a făcut nodul tiroidian, bunicii i s-a redeschis ulcerul, cei doi frați mai mari ai noștri au fost amenințați de milițienii din Bacău: „N-o să vă găsiți niciodată de muncă!” Mama era profesoară de română. După ce a început anchetarea noastră n-a mai călcat pragul școlii. De rușine s-a pensionat prin corespondență. Pur și simplu nu mai îndrăznea să scoată capul în lume. Tot Bacăul vuia, că suntem prostituate, facem filme porno și am fost arestate pentru prostituție.

Milițienii veneau în mod constant acasă la ei să-i anunțe ce mai facem, să le spună să ne țină din scurt. I-au speriat atât de tare, încât i-au convins să ne supravegheze permanent, le făceau instructaj cum să procedeze cu noi. Să stea cu noi, să ne oblige să mâncăm carne, să ne căsătorim, să ne lăsăm de yoga. Voiau să-i intimideze. Le-au spus că pierdem facultatea, dacă nu renunțăm să luăm legătura cu Grieg.

La scurt timp după anchetă, când a început noul an universitar, mama s-a mutat cu noi în București. Nu mai lăsa pe nimeni dintre foștii colegi de yoga să vină, să vorbim. Îi gonea pe toți. Ne gătea mâncare cu carne, noi o băgam prin buzunare și o dădeam la câte

un cățel când plecam de acasă. Măcar o convinsesem să o prăjească separat, ca să putem mânca totuși câte ceva la masă.

Mihaela Ambăruș

După revoluție, în ianuarie 1990, am plecat la Bacău. Noi eram fericite că s-a terminat coșmarul. A picat Ceaușescu, a picat comunismul, ei o țineau pe a lor: „Nu vă mai întâlniți cu Grieg”. Erau blocați, atât de tare îi îndoctrinaseră. N-am mai vrut să rămânem acolo, vorbeam parcă în altă limbă. Ne-am întors la București. Tata a trimis-o pe mama, să ne păzească. I-am spus că nu vrem să rămână cu noi, să-și vadă de viața ei, nu vrem să fim sub papuc până ieșim la pensie. Atunci iar a fost dramă în familie. Mama s-a plâns că n-am primit-o. A venit tata cu unchiul la București și ne-au dat câteva curele la fund. Ni s-a părut absurd să ne bată familia pentru că vrem să facem yoga. Am fugit și n-am mai trecut pe la apartament câteva zile. Am vorbit la telefon și le-am spus: „Acasă nu mai venim, să luăm bătaie.” Până la urmă au cedat: „Veniți voi, plecăm noi.” Ne-au susținut în continuare cu banii, ne-au plătit chiria până am terminat facultatea, dar tata nu s-a mai purtat niciodată cu noi așa cum se purtase înainte de anchetă. Era ca un străin.

Gabriela Ambăruș

Lui Grieg nu i-au mai dat drumul până după Revoluție, la 31 decembrie. Noi am fost în anchetă, începând cu 20 iulie. Am lipsit aproape trei zile și două nopți, când ne-am întors acasă am găsit mâncarea mucegăită pe aragaz. Plecasem în mare grabă atunci, n-am știut cât o să dureze totul.

La Miliția Capitalei ne-au dus la ultimul etaj, acolo era Securitatea. Cu lumina de veioză fixată în ochi, m-au interogată mai mulți. Veneau pe rând, se schimbau la câteva ore o dată și fiecare dintre ei îmi cerea să scriu. Nu erau mulțumiți, mă puneau să o iau de la capăt „Ia vezi, poate îți mai aduci aminte ceva”. În toate orele astea nu am avut voie să mâncăm, să dormim. La declarații insistau să scriu după dictare.

Mihaela Ambăruș

Unul singur a fost mai cumsecade, mi-a dat sandvișul pe care i-l pregătise nevasta și cred că pe la 3, 4 dimineața mi-a permis să dorm un pic. „Nu spui la nimeni că te las! Întinde-te aici până vine colegul să mă schimbe”. A întors veioza spre perete și m-a lăsat să ațipesc. Am dormit instantaneu.

Gabriela Ambăruș

Ne-au anchetat în camere separate, Voiau să scriu că Grieg e bolnav psihic, e obsedat sexual, că spune bancuri politice. „Așa-i că are semne de nebunie, așa-i că spune bancuri politice?” N-am scris niciodată așa ceva. M-au amenințat că nu mai iau în viața vieților mele vreun examen în sesiune și că n-o să terminăm facultatea.

Mi-au arătat poze făcute probabil din mașină în timp ce noi eram cu Grieg pe stradă. M-au palmuit, m-au tras de păr, îmi vorbeau urât. La un moment dat, nu cu mult înainte de momentul că ne-au dat drumul să plecăm acasă, anchetatorul care era atunci a insistat să semnez o hârtie – că mă angajez să nu mai iau legătura cu nimeni de la yoga și că anunț orice se mai petrece. Am semnat, dar apoi am sărit, i-am luat anchetatorului hârtia din mână și am rupt-o. Atunci m-a plesnit așa de tare, că mi-a fracturat nasul.

Cred că s-au îngrijorat și ei un pic atunci. Mai târziu am aflat că acea hârtie nu avea nici o importanță de fapt, nu acuza pe nimeni, nu dădea nici o informație. Eram după acele zile și nopți nedormită și extenuată.

A doua zi am fost la Spitalul de Urgență, unde făcusem practică doi ani de zile. Îl cunoșteam din vedere pe doctorul la care m-am dus. Am dus personal filmul la dezvoltat, nu l-am lăsat din mână, să nu mi-l schimbe. Am văzut fisura pe radiografie, m-am dus cu filmul înapoi la doctor: „Se vede că este fisură.” N-a vrut să scrie decât contuzie nazală și nu mi-a mai dat filmul înapoi. Între timp intrase securistul după mine în cabinet, l-am văzut, iar doctorul nu a mai avut curaj să facă ce trebuia.

După faza cu fractura nazală milițianul mi-a cerut scuze, probabil că l-au obligat superiorii lui.

Mihaela Ambăruș

Cât am fost la Miliția Capitalei ni s-a părut greu, dar înainte să ne dea drumul mi-a zis unul din anchetatori: „Dacă aici nu vreți să vorbiți, la Rahova n-o să vă mai meargă. Las', că vedeți voi cum e acolo.”

Ne-au dat drumul seara să mergem acasă și am simțit ce mare dar dumnezeiesc e să fii liber. Ne-au pus interdicție să părăsim orașul și de a doua zi ne-au chemat la sediul Securității din Rahova. Uneori venea o Dacie neagră să ne ia, ca să fie ei siguri că ajungem acolo în fiecare dimineață.

La Rahova securiștii te amenințau foarte tare, băteau cu pumnul în masă. Veneau pe rând, erau mulți. Aveam senzația că vor să semnăm ceva anume, ca să-l poată condamna pe Grieg. Să declarăm că deține diferite materiale porno. Uneori erau și câte trei anchetatori deodată. „Nu vrea să scrie? Trimiteti-o la tortură.” Aveau tot felul de metode să te preseze psihic.

Spuneau: „Uite, Grieg a scris despre tine tot”. Și înșirau tot felul de minciuni, chestiuni urâte, care mă incriminau pe mine și mai multe persoane. Sperau ca în felul acesta să mă convingă să scriu. Aveau o listă de nume, îi interesa cine se întâlnea cu Grieg, cine ținea legătura cu el. Ce relații are Grieg, cu cine? Puneau întrebări explicite și vorbeau foarte urât de el, să intimideze. Mereu spuneau că o să-l distrugă, că e psihopat, că n-o să-l mai vedem niciodată. „Ce vă face, mă, ce vă zice, mă, de vă vrăjește?” Tot timpul întrebau dacă ne-a dat materiale porno.

Unii păreau interesați și personal de zona asta și întrebau: „Chiar poate să facă amor ore în șir?”. Mai târziu, Grieg mi-a povestit și următoarea scenă: „Bă, tu ai puteri paranormale sau nu...?” Grieg zice încet: „Da”. „Mă, ai zis da? Fă o dovadă. Ce-ai putea să faci?” „Aș putea să vă transfer căldura dintr-o mână în cealaltă”. Securistul s-a ferit atunci, nervos. „Să știți că ferindu-vă de mine, cumva ați recunoscut faptul că pot să fac asta”, a spus Grieg.

A fost dur la Rahova, de la 8 dimineața la 10 seara, o lună de zile. Îi auzeam și pe colegii pe care îi luaseră, din toate încăperile vecine. Le recunoșteam vocile. Îi băteau, pentru că erau strigăte. Îi băteau rău, îi băteau pe mai mulți. Am auzit vocea lui Grieg, Mihai Truculete și a sorei lui. Atunci am simțit că înnebunesc, am simțit că-mi face scurt-circuit creierul.

Într-o zi m-au luat din camera unde mă țineau de obicei, m-au dus pe niște scări, pe niște coridoare. Și au deschis ușa unei camere unde era Grieg, cu trei – patru securiști. Grieg era în picioare, lângă un scaun, în spatele mesei. „Uită-te la el, l-am torturat. I-am

strâns degetele la ușa cu creioane. Ți place cum arată? Asta pățești și tu dacă nu spui ce trebuie.” Îl chinuseră, se vedea clar. Era o confruntare foarte puternică acolo, el și securiștii aceia. Dar m-a surprins expresia lui, avea compasiune, înțelegere pentru oamenii aceia și atâta umiliță... Nu era de ochii lumii, căci acolo nu prețuia nimeni aceste calități. Grieg chiar avea o stare de liniște, de egalitate, de pace, nu urmărirea cine intră în cameră, asta era starea lui, de liniște, de egalitate, de pace, în contrast cu iadul dezlănțuit în jurul lui.

Gabriela Ambăruș

A fost o zi când m-au bătut și pe mine rău de tot, la tălpi. E o durere îngrozitoare. Simți că nu mai poți să respiri, parcă se zdrobește totul în tine. În seara aceea ne-au dus ei acasă, cu mașina. Eu abia mai puteam să merg, am plecat cu tălpile umflute, iar a doua zi erau vinete. Ne-au trimis acasă cu mașină, să fie siguri că nu mergem în altă parte să reclamăm.

Când m-am dezbrăcat să mă culc, am auzit un țipăt al mamei. Eram plină de vânătăi și pe spate, aproape neagră. A doua zi ne-a strigat Mihaela Mureșan de sub fereastră, din fața blocului: „Duceți-vă la Procuratura Militară.”

Am fost și am depus plângere. Au mai venit câțiva dintre cei anchetați atunci la Rahova. La Procuratura Militară ne-au întrebat: „Cine v-a bătut, cine?” Nu știam să spunem, habar nu aveam cum îi chema pe securiști, fuseseră mulți și își dădeau nume false.

Mai târziu am aflat că erau anchetate cam 180 de persoane în legătură cu Grieg. Nu numai cei care făceau yoga. Erau chemați toți care au avut vreodată legătură cu el, și librari, și anticari, cei care îi mai vindeau xeroxuri.

Grieg mergea înainte de revoluție săptămânal în talcioc și cumpăra xeroxuri ale unor cărți pe teme de spiritualitate. Erau unii care deja îl cunoșteau. Știau că vine duminica și îi dădeau pe sub mână ce îl interesa. „Domnul inginer!” Așa îi spuneau, noi râdeam cu Grieg și-i ziceam „inginer de sunet”, într-un fel chiar era, pentru că ne învăța despre mantre și sunete subtile.

Mihaela Ambăruș

Era un securist care spunea că îl cheamă Păunescu. El a venit la noi acasă toată luna cât am fost anchetate la Rahova. Ne lua, ne aducea cu mașina. Era foarte energic, părea implicat în anchetă, nu știu ce funcție avea, dar trecea și prin birouri. Avea un aer de profitor, oportunist de meserie. Era foarte dur, se purta ca un ofițer SS. Venea cu mașina, dar nu de grijă, venea ca să fie sigur că mergem la sediul Rahova. Era un băgător de seamă pe acolo. El s-a întâlnit cu Angela Mayer la Revoluție, pe 22 sau 23 decembrie și de frică să nu-l denunțe, să nu spună în mulțime că e securist și ne-a chinuit a luat-o brusc în brațe: „Ce bine că ai scăpat”. Urări din acestea!

La scurt timp după ce a picat regimul, prin ianuarie, februarie '90, Păunescu a venit la Grieg să-l ajute să-și găsească un post, spunea că l-au dat afară din Securitate. Dar după 6 luni se pare că a fost din nou angajat pe poziții mult mai bune (sau nu a fost dat afară niciodată). La ora actuală am auzit că este pe o poziție foarte bună în SRI și chiar ar fi declarat că ar fi expert MISA.

Gabriela Ambăruș

Din toamna lui 1985, când l-am văzut prima oară pe Grieg, până după Revoluție, nu am făcut niciodată exerciții de hatha yoga cu el. S-a ferit. Dar am făcut cursuri clandestine cu Narcis (Tarcău) și cu Eugen (Mârtz) în grupuri de 3, 4 persoane. Aveam însă posibilitatea să-l vedem pe Grieg și să vorbim cu el, mergeam la cofetărie, în parc, mergeam la multe filme.

Aveam întotdeauna foarte mare grijă, pentru că, la vremea aceea, orice grup mai mare era suspect. Ne întâlneam în holurile unor blocuri în construcție pe Sebastian, între intersecția Rahova cu Sebastian și 13 Septembrie. Stăteam câte doi și așteptam. Grieg trebuia să scape de urmăritori, să nu ne expună și pe noi. La un moment dat începuseră blocurile să fie date în folosință și nu prea mai puteam să ne întâlnim nici acolo.

Ne-am mutat la metrou, la stația Eroilor, pentru că acolo nu bătea la ochi. Așteptam pe scaune până venea el, vorbea cu fiecare, așezându-se ca din întâmplare pe locul de alături. Discutam numai despre practica yoga. Ne spunea ce cărți să citim, noi aveam multe întrebări, pe unii îi sfătuia în legătură cu problemele de sănătate. Ne ridica moralul tuturor. Era cel mai tonic dintre noi toți. Când mai mergeam la el acasă, urcam cu pantofii în mână pe scări, să nu ne audă vecinii de palier, niște oameni în vârstă, mereu cu ochii pe el. Nu știam dacă nu cumva vorbesc la Securitate. Trebuia să fim prudenți.

Yoga avea o putere de fascinație pentru noi. Treceam prin momente grele și totuși n-am renunțat la ea. Ne-a ajutat enorm. Căutam tot ceea ce era legat de spiritualitate, mistere, paranormal. Pe vremea aceea erau informații atât de rare.

Îmi aduc aminte că am văzut la secretariat pe securistul facultății, lua informații despre noi de la secretara de an, s-a ascuns după dulap când a văzut că l-am observat. Îl cunoșteam încă de la ancheta mai restrânsă din 1987, când s-a prezentat ca fiind ofițerul Dragomir de la Miliția Capitalei. A fost și el prezent la acea anchetă din 1987, când am aflat că răspundea de Facultatea de Medicină. Această anchetă a pornit de la faptul că eram suspectate că racolăm colegi ca să practice yoga. Erau mulți medici interesați de yoga. După anchetare, pentru a intra în casă la noi fără mandat de percheziție, ofițerul Dragomir a zis: „Haideți, sunteți obosite, se vede pe voi, n-ați vrea să vă odihniți, să faceți o baie, să mâncați?”. Ne-a dus acasă până în fața ușii și a intrat cu forța odată cu noi și ne-a percheziționat casa, deși nu avea mandat, a luat tot ce a vrut, în propria noastră valiză a pus tot și a plecat. A luat toate notițele de mână legate de yoga, copiii xerox a unor cărți de yoga, vreo trei, tot ce era legat de spiritualitate.

Gabriela Ambăruș

Anchetele de la Miliția Capitalei și Rahova au fost un apogeu, dar probleme avusesem și înainte. În anul doi de facultate au apărut primele zvonuri despre noi. Înainte de asta eram foarte simpatizate. De multe ori șeful de grupă ne-a informat că în ședințele de partid pe facultate eram în subiectele de discuție. Oriunde ajungeam, la practică, la spital, la armată, erau toți informați în legătură cu practica noastră yoghină.

Prin anul III, eram la convocarea cu Armata, pe poligon, când locotenta noastră ne-a spus: „Surorile, sunteți chemate la Rectorat”. Am intrat în biroul rectorului, unde era un securist. El n-a vorbit nimic, dar stătea pe o canapea și avea un aer foarte țeapăn. Rectorul ne-a spus: „Dacă nu uitați tot ce știți despre yoga, dacă nu întrerupeți orice întâlnire cu Bivolaru o să pierdeți facultatea. Îmi promiteți?” spunea în timp ce ne făcea cu ochiul, fără să-l vadă securistul.

După trei ani de armată, după două convocări și având prezența foarte bună, noi am fost singurele studente la care nu s-a încheiat dosarul, fără să ni se comunice motivul. Ne-a ajutat până la urmă șeful de stat major, care nu era străin de toate poveștile țesute în jurul nostru și după ce ne-a urat succes în continuare, ne-a spus cu un aer complice, să continuăm că e bine ce facem. Era un om cumsecade și am apreciat foarte mult ajutorul, cu atât mai mult cu cât nu vorbisem niciodată cu el până atunci.

Am avut parte de reacții foarte diferite de la profesori și colegi. Era înainte de 1989. La început credeau că suntem sectante – deja se lansase formula cu secta lui Bivolaru la pachet cu tot felul de orgii sexuale. Apoi au spus că suntem prostituate. Când au văzut ce ușor luăm examenele și că avem note cam mari, au zis că suntem securiste, că avem examenele aranjate. Sau chiar spioane – aveam un coleg american care se ferea să aibă de-a face cu noi din acest motiv. După ce am fost anchetate la Miliția Capitalei¹⁶⁴, secretarul de partid pe grupă ne amenința pe față: „Iar s-a ridicat problema voastră la ședința de partid. Eu sunt aici ca să vă urmăresc.”

Yoga conferă o stare de euforie spirituală. Practica zilnică a fost un tampon foarte puternic între noi și acele nedreptați, simțeam că ne ajuta atât de mult.

Narcis Tarcău și Eugen Mârz au fost vecinii noștri. Îi știam de când erau mici, au fost întotdeauna de-ai casei. Fratele nostru, Gabi, era prieten cu ei și chiar aveau un telefon particular, nu știu cum îl meșteriseră, puteau să vorbească între ei, dintr-o casă în alta. Eugen și Narcis erau olimpici. Au ajuns și la faza pe țară, la Fizică. Mama lui Eugen le-a pus în mână cartea lui Tufoi despre yoga și le-a zis: „Citiți-o dacă vreți rezultate bune la Olimpiadă!”. Și așa a fost. Ajunși la Electronica din București, ei l-au descoperit pe Grieg, au văzut un afiș despre o conferință de-a lui.

Eram la sfârșitul clasei a XI-a când Eugen și Narcis i-au vorbit lui Grieg despre noi și Grieg le-a permis să ne predea ceea ce învățaseră deja. Am început amândouă să facem câte două ore de yoga zilnic. Asta ne-a ajutat foarte mult pentru a lua admiterea la medicină. Aveam randament la maxim, învățam și 12 ore pe zi. Nu aveam bani de meditații, începusem să învățăm abia la sfârșitul clasei a XI-a, în timp ce colegii noștri care dădeau tot la Medicină se pregăteau dintr-a X-a, iar acum deja făceau verificări cu profesori universitari. Noi ne testam una pe alta.

Voiam să dăm admiterea la București, familia ținea morțiș să dăm la Iași, unde aveam rude în lumea medicală universitară, dar noi am susținut sus și tare că mergem la București. Până la urmă n-au avut ce să ne facă și ne-au lăsat.

La examenul de admitere stăteam față în față în timpul uneia dintre probele scrise. Nu-mi aduceam aminte o frază, se știe că atunci pentru Medicină învățai pe dinafară cartea de Anatomie, altfel nu aveai nici o șansă. M-am uitat la Mihaela și am reușit să-i șoptesc scurt unde mă blocasem. Apoi m-am concentrat asupra ei și imediat am „auzit” fraza și am scris-o. Între noi au fost deseori asemenea comunicări telepatice, mai ales după ce am început să practicăm constant yoga.

Pentru noi a fost de la început foarte puternic sentimentul că am găsit ceea ce căutam și că Grieg este maestrul nostru.

Eram în 1984, în București, la admitere. Ne aflam în camera noastră și la un moment dat am avut senzația că se petrece ceva subtil neobișnuit de puternic. Era o energie extraordinară, densă, puteai să tai aerul cu cuțitul. Era și energie, și o presiune teribilă. Chiar m-am dus la fereastră, m-am uitat afară, nu înțelegeam ce se petrece. Am

¹⁶⁴ De fapt, în birourile Securității care se aflau în clădirea Miliției de pe strada Eforiei.

aflat apoi că exact la ora aceea, la 13:50, evadase Grieg. Au fost multe situații când am simțit legătura telepatică dintre noi și el, momente în care „știam” că se petrece ceva cu el sau știam că el se gândește la noi. Se petreceau tot felul de sincronicități. Deseori când ne vedeam, ne întreba zâmbind despre o conjunctură mai deosebită, despre care nu avea cum să știe, pentru că nu vorbisem cu el și nici cu altcineva despre lucrul respectiv. Ne asculta mereu atent și cu răbdare, primeam sfaturi pline de înțelepciune,

Mihaela Ambăruș

În anul patru l-am avut pe și pe Proca profesor. El a spus la curs, nu mai știu în ce context, privind direct la noi: „Yoga - în India, la ea, acolo. În România în nici un caz, e o prostie.” Ne-am mirat. Auzisem de problemele pe care le-a avut pentru că fusese implicat în povestea cu Meditația transcendențială, ne-am fi așteptat să găsim la el mai multă înțelegere.

Am avut la un moment dat examen cu profesorul Mogoș, la Boli interne, la Spitalul de Urgență. Înainte să înceapă a întrebat: „Surorile Ambăruș care sunt?” Noi am răspuns bine, puteam să luăm măcar un 7, alții care s-au bâlbâit au luat 5, pe noi ne-a picat. Profesorul a ieșit la un moment dat pe culoar și ne-a certat: „O să-i spun tatălui vostru cu ce vă ocupați în București.” N-am înțeles atunci.

Dar am aflat mai târziu că venea un securist și aranja cu profesorul pe care dintre noi s-o pice. Asta ni s-a întâmplat de multe ori, chiar și cu puțin timp înainte de ancheta din 1989. „Cine e Mihaela?”, sau „Cine e Gabriela?” Și cea de care întreba, pe aceea o pica la examen. Nu înțelegeam de ce muncesc atâția oameni să ne facă șicane, ce rău făcusem?

Dar nu am vrut să renunțăm la yoga. În anchetă, la Miliția Capitalei, ni s-a confirmat, unii anchetatori ne-au spus chiar în față: „Ei, ați văzut că ați picat? O să picați în continuare, dacă nu vă potoliți cu yoga.”

La un examen știusem foarte bine și profesorul m-a întrebat în final: „Cum se numește manevra de diagnosticare a tromboflebitei? Dacă nu știi, te pic!” Nu știam. Dar ca să trag de timp am spus: „Parcă...” „Parker, domnișoară. Vezi că știi?” și am luat 10. Colegii au auzit și s-au mirat. Credeau că sunt examenele aranjate.

În anul III eram la stagiul de policlinică. Venea un pacient în fața noastră, a studenților, și noi trebuia să-l întrebăm și să-i punem diagnostic. Ceilalți colegi vorbeau cu pacientul, eu nu eram atentă, vorbeam cu Gabriela undeva în spate. Doctorița mă vede. „Tu, pune diagnosticul”. Nu auzisem nimic din ceea ce se vorbise până atunci. M-am uitat la pacient. L-am simțit empatic. Am zis perfect, avea vreo patru afecțiuni, pe toate le-am zis. Colegii, șocați. Puțin mai încolo, iar mă vede doctorița vorbind cu Gabriela. Iar mă întrebă și fără să știu ce vorbiseră pun diagnostic multiplu. Perfect. Colegii, doctorița... șoc total. Din acel moment doctorița nu m-a mai întrebat nimic. Și astfel, involuntar, sporea aura noastră de mister

Stagiul de psihiatrie l-am făcut cu Predescu, un tip nesuferit, antipatic tuturor. În anul cinci, înainte de Revoluție, ne-am înscris cu lucrarea de diplomă la catedra lui. Voiam să abordăm un subiect nou pentru România, sofrologia, o combinație între yoga și zen, relaxare yoghină completă și hipnoza terapeutică. Este un sistem foarte eficient, încă de pe atunci foarte la modă în Occident. Predescu nu a fost de acord, mai că nu ne-a repezit, nu ne-a dat afară din birou. Că nu se poate să alegem tema asta.

După Revoluție am propus-o din nou. Iar el a spus: „Cum vreți, dar vreți subiectul acesta, nota voastră începe de la 9.” Când l-am întrebat „De ce?”, a dat o replică amuțitoare: „Pentru că așa vreau eu.”

Nu am renunțat, am făcut această temă la diplomă. Când am prezentat lucrarea, nici unul dintre profesori n-a știut să pună vreo întrebare, dar ne-au dat 9. Nu au dat nici o explicație, pur și simplu. Predescu s-a ținut de cuvânt.

Voiam să facem legătura cu ceea ce practicam noi, medicina și yoga, voiam să stimulăm această cunoaștere. Inițial ne gândiserăm să facem o lucrare la Catedra de Igienă în care să introducem noțiuni de Ayurveda, dar mai exista una pe aceeași temă. Am fi vrut să facem o lucrare de sexologie și să vorbim despre continență sexuală. Am făcut multe fișe despre lucrările de sexologie ale lui Kinsey, Master și Johnson. Probabil de aici vine acuzația că făceam racolări sub pretextul unor studii pe teme de sexologie pentru un studiu statistic.¹⁶⁵

10. Nicolae Catrina

De prin '83 practica yoga a fost prohibită în România. Nu oficial, bineînțeles, dar nu mai găseai cursuri nicăieri. Imediat după ce Meditația Transcendentală a fost destul de răsunător pusă la index, iar toți acei intelectualii implicați - și Grieg de asemenea - au avut multe probleme, a urmat un recul comunist, o acțiune de înăbușire și, de fapt, chiar de prevenire a oricăror inițiative de genul acesta. Regimul a pus la Fondul secret foarte multe cărți pe care le căutam la B.C.S., la B.C.U., la Biblioteca Academiei, unde mergeam aproape zilnic și citeam ore în șir.

Dar atât de zeloși au fost cenzorii, încât au ajuns să interzică și manifestări culturale care li se păreau mistice sau prea spirituale. Îmi amintesc în perioada aceea de un ciclu Wagner, la Operă. Se anunțase „Inelul nibelungilor”, eram foarte interesat, voiam să iau bilete și exact când să fie spectacolul, a dispărut din program.

Însă dacă au fost foarte zeloși, nu au fost și foarte pricepuți. Pentru că au interzis și au pus la Fondul secret cărțile în al căror titlu apărea explicit „yoga”. Atunci venea bibliotecara și spunea: „Ne pare rău, nu mai este volumul respectiv”. Sau nu mai găseai nici fișa. Deși uneori rămâneau fișele, dar cartea nu se mai putea citi. Alteori, de fapt de cele mai multe ori, cărțile erau luate cu tot cu fișe din sala cataloagelor și nu le mai găseai. Însă, dacă nu scria pe copertă „yoga”, găseai. Atunci am descoperit și am citit la Biblioteca Centrală de Stat chiar și cărți despre meditația transcendentă. Cam așa a început pentru mine totul, printr-o abordare pe ușa din spate a acestor subiecte tabu în ultimii ani ai comunismului.

Imediat după ce am început să practic yoga cu Grieg, s-au interzis orice fel de cursuri care aveau legătură cu tradițiile orientale. De fapt am vrut să încep atunci când se mai putea încă, dar am tot amânat pentru că în acea perioadă, ca și acum, mă fascinau

¹⁶⁵ În „Nota de analiză pe linia grupărilor anarhice ‘Meditația transcendentă’”, 141/DG/0051036 din aprilie 1989, Șeful Direcției I-a, colonelul Rațiu Gheorghe, scria următoarele: “Pentru atragerea de noi adepți, Bivolaru Gregorian – printre alte proceduri – se folosește de surorile Ambăruș Gabriela și Mihaela, Crețu Angela – studente la Facultatea de medicină care, sub pretextul că realizează o lucrare sociologică, racolează tinere cărora le prezintă un așa-zis ‘test’ de sexologie inspirat dintr-o revistă ‘Play Boy’...” (Arhiva CNSAS. Meditația transcendentă, Dosar nr. 10949, vol. 9).

artele, filmele - și mi se părea că nu am timp de altceva. Mergeam zilnic la Cinemateca, să văd tot ce era important. Frecventam aceste biblioteci unde citeam foarte mult și mi se părea că nu mai am timp și de yoga. Iar după ce am tot amânat, când nu s-a mai putut, m-am trezit că vreau și eu foarte mult să practic și am început totuși, chiar așa, clandestin. Încă de la început mi-am dat seama că este un demers de o rezistență cumva subterană la sistem. Pe vremea aceea toată lumea vorbea, toată lumea spunea bancuri cu securiști, cu milițieni, cu Ceaușescu, oamenii comentau: „Ce rău este!”. Dar așa, cam doi-trei la o masă de restaurant, pe o bancă, numai în particular. Foarte puțini au avut curajul să se ridice public, să spună ceva împotriva regimului, împotriva lui Ceaușescu. Românii au preferat să se opună indirect, printr-un gen de respingere a aceluia surogat de cultură comunistă și a acelei mascarade de spiritualitate promovată de activiști, a așa-zisului om nou.

Poate și pentru că era fructul oprit, lumea se arăta însă foarte interesată de aceste subiecte. Nu eram niciodată singurul care citea la cele trei mari biblioteci din București, Universitară, B.C.S. și Academiei. Nu eram singurul care studia lucrări despre yoga, despre spiritualitate. Nu eram nici măcar singurul care rămânea zilnic ore în șir cu un morman de volume, altul de fiecare dată, cu adnotări, cu însemnări. Și în afara acestei zone „strict spirituale”, și cultura care se opunea mai mult sau mai puțin vizibil, mai mult sau mai puțin tacit regimului, era extrem de căutată. Dacă apărea o aluzie, ca în faimoasa poezie a Anei Blandiana cu motanul Arpagic sau erau în text unele referințe mascate, oamenii devorau acele cărți. Îmi amintesc că romanul lui Marin Preda „Cel mai iubit dintre pământeni” se vindea la un moment dat cu 300 de lei. Pe vremea aceea însemna o sumă foarte mare, pentru că un salariu mediu era 2000-3000 de lei.

Era o foame de subiecte interzise. Mergeam la talcioc să caut cărți pe care nu le găseai în librării, iar acolo întâlneam oameni care cumpărau lucrări despre yoga, despre astrologie, despre ezoterism. Știam foarte mulți care aveau biblioteci din cărți copiate sau răscopiate la a nu știu câta mână. Uneori abia mai erau lizibile, dar erau foarte prețioase, pentru că altceva nu găseai.

La un moment dat vorbeam cu Claudiu Trandafir, chiar după prima sau a doua lecție de yoga. „Îți dai seama, mi-a spus el, este un risc extraordinar să facem asta, oricând pot să apară probleme mari.” „M-am gândit și eu, îmi asum acest risc.” „Da, și eu mi-l asum”, a zis Claudiu. A fost, într-adevăr, un risc pe care l-am îmbrățișat. Și chiar dacă ei ne-au întrecut așteptările, în sensul rău al cuvântului, nu am fost cu totul surprinși când au pornit anchetele, pentru că observasem demult că suntem urmăriți, uneori chiar pas cu pas. Securiștii recurgeau chiar și la astfel de tactici de intimidare. Te lăsau să vezi că ești supravegheat numai ca să te sperie, să renunți la ceea ce considerau ei că nu trebuie să faci. Cu toate acestea nu am încetat să practicăm yoga, chiar dacă pericolele erau foarte mari și ne era clar ce ne-ar putea aștepta. Se știa ce s-a petrecut cu toți acei oameni din Meditația Transcendentală, care nu erau ca noi, bieți studenți, erau dîtamai intelectualii și somitățile, unii cu titluri academice. Au picat cu toții și din punct de vedere social au ajuns foarte rău. Iar dacă în cazul lor a fost posibil asta, cu atât mai ușor ar fi fost să ne ostracizeze pe noi, niște necunoscuți. În perioada de început nu eram însă foarte preocupați de asemenea lucruri. Era mai puternică bucuria descoperirii unui domeniu atât de fascinant, la care am aspirat foarte mult, chiar înainte să-l cunoaștem.

În perioada aceea citeam foarte mult filozofie, romane, citeam foarte, foarte mult, chiar în afară cărților de yoga. M-a impresionat personajul lui Giovanni Papini - omul

care voia să citească absolut orice, voia să asimileze întreaga cultură a planetei. Și a început voinicește cu A. Își făcuse un fel de enciclopedie cu toată cultura lumii și de la prima literă a alfabetului a fost deja copleșit de mulțimea operelor și a autorilor de care nu auzise, dar care erau foarte interesanți. Și-a dat seama că este imposibil să-și atingă țelul. Nuvela se numește *Un uomo capito*, *Un om sfârșit*, iar la finele vieții personajul înțelege că n-a făcut nimic, ci a pus doar puțin degetul în direcția către care aspira. Asta m-a marcat foarte mult, căci mi-am dat seama că o asemenea asimilare pe orizontală este imposibilă. Căutam încă de atunci să aflu ceva esențial, care să-mi și potolească setea de a ști, de a absorbi cultura, arta, cunoașterea în general, dar în același timp să-mi ofere o structură care să poată condensa, sintetiza cumva toate aceste lucruri. Ei, în momentul când am început să citesc lucrări din domeniul spiritualității, mi-am dat seama că, în sfârșit, am găsit. Pentru că tot ce știam, tot ce studiasem înainte începea încet-încet să se lege, să se închege în ceva din ce în ce mai coerent, complet.

Eram în permanență supravegheați. Erau urmărite nu doar telefoanele pe care le dădeam de acasă sau de la gazda unde locuiam. Ei supravegheau tot ce făceam. Și evident că, într-o primă fază, asta are darul să te sperie. Ți dai fiori, oricât ai fi de hotărât. Și totuși, am mers mai departe. Erau atât de îndârjiți să împiedice accesul la această formă de cultură, de cunoaștere esențială, încât te blocau chiar și în lucruri care erau complet inofensive. Spre exemplu, cum am învățat eu sanscrită. Am făcut un an cu Amita Bose, care ținea un curs facultativ la universitate. Putea veni oricine dorea, nu era un curs oficial. Ea preda altceva, mi se pare că bengali, sanscrita era de mai mulți ani în afara materiilor obligatorii și nimeni nu fusese interesat să interzică aceste ore. Bun! Când am început să mergem noi s-au schimbat lucrurile. Fiindcă erau prea mulți interesați și veneau prea mulți la curs, ce au zis ei, hopa!, deja iată-i, misticii, învață sanscrită. La ce le trebuie lor așa ceva?

Și după doar vreo 3-4 luni, Amita Bose ne-a zis că se bucură mult de interesul nostru pentru curs și de perseverența noastră, dar îi pare foarte rău, nu mai poate să-i primească decât pe studenți, iar dacă nu suntem de la Filologie sau Limbi Străine, trebuie să aducem adeverință că avem nevoie de limba sanscrită pentru facultatea pe care o urmăm. Cine putea să vină cu astfel de adeverință, că are nevoie de sanscrită la Matematică, la Informatică sau la Electronică, unde am fost eu? Ei bine, am adus totuși o adeverință, pentru că atunci se putea. Am dat o cafea, niște flori secretarei de la facultate și am făcut rost. M-a primit cu adeverință că am nevoie de sanscrită la Electronică și așa am putut continua încă 6 luni. După care și-au dat seama că nu e bună această variantă, știau și ei că sistemul are fisuri, secretarele în primul rând erau foarte sensibile la atențiile studenților, și au zis gata, nu au voie decât studenții de la Filologie și nimeni altcineva. Și atunci, fiindcă îi era frică să nu-i suspende cursul, Amita Bose ne-a rugat foarte mult să nu mai venim, deși îi părea rău și ei. Foarte rău îi părea. Asta era, așa că am învățat mai departe singuri. E un exemplu cât de stupid era totuși modul securiștilor de a preîntâmpina, ziceau ei, alunecările, devierile de la doctrina comunistă, ca tineretul să nu fie cumva corupt de curente mistice decadente.

Tot în vremea aceea mergeam și la un curs de așa-zisă limbă ebraică, al lui Ioan Alexandru. Se ținea la Universitate, dar nu la Pitar Moș, ci chiar în clădirea Arhitecturii, din câte îmi aduc eu aminte. Ioan Alexandru făcea ore mai degrabă de spiritualitate ebraică. Era foarte special. El nu se referea prea mult la limbă, spunea vreo două-trei

fraze, după care aproape intra într-un fel de transă. Vorbea foarte frumos. Și la fel, la scurt timp i-au oprit și lui cursul, pentru că tot ce era „mistic” li se părea foarte periculos.

Am avut ocazia să mă confrunt puternic, să privesc frontal această față hidoasă a comunismului, imediat după ce am început yoga, în '84, când Grieg a fost arestat prima dată. Eram și noi deja implicați, însă, pe vremea aceea, de abia începusem de un an și ceva cursul. Nu eram foarte, foarte apropiați, nu ne întâlneam cu el foarte des. Așa că nu eram încă prea cunoscuți de către securiști. De fapt nici măcar nu făceam cursul cu Grieg, ci cu Narcis (Tarcău). Narcis și Eugen (Mârtz) începuseră cu an înainte. Ne întâlneam foarte rar direct cu el, practic atât de rar încât aproape că nici nu conta pentru securiști. De aceea pe noi nu ne-au terorizat atunci.

Pe mine m-au anchetat, pe Claudiu nu. Iar pe mine m-au luat numai pentru că locuiam în gazdă, la cineva unde se făcea acasă un curs de yoga, cu o grupă mai mare. Eram acolo când au făcut percheziția, nu m-au căutat pe mine special. Dar pentru că tot m-au găsit, m-au luat la Securitate și după aceea „m-au invitat” iarăși, de vreo câteva ori. Oricum, m-au obligat să mă tund, aveam părul mai lung și nu le plăceau pletosii nici atunci. De fapt cu atât mai mult atunci. Am dat câte o declarație fără importanță, mi-am dat seama că ei nu mă considerau foarte bun cunoscător - nici nu eram de fapt - al activității pe care Grieg o susținea cu cursurile de yoga, cele clandestine.

Dar am avut atunci ocazia să mă confrunt prima dată cu teroarea securistă, pe care dacă nu o observi direct, cred că nici nu o poți înțelege. Numai din cărți, din filme nu ai cum să o înțelegi. Este un climat, un câmp de teroare psihică, pentru că la acea anchetă nu m-au bătut deloc, dar au vrut să mă sperie. Atunci însă nu și-au pus mîntea cu mine, nu m-au luat în serios, cum s-ar spune. Dar mi-am dat seama că dacă te iau ca pe un vinovat și urmăresc să te distrugă, nu-i oprește absolut nimic și pot face efectiv orice vor cu tine.

Nimeni nu ar fi avut curajul în vremea aceea să-i sancționeze pentru că și-au făcut ție un rău sau te-au adus în stare de șoc sau chiar te-au omorât. Au fost cazuri, iar unele sunt cunoscute. Ei au vrut să mă sperie, ca să nu mă mai ocup de „prostiile astea”, cum ziceau ei, să-mi văd de treaba mea. M-au amenințat că-mi distrug și facultatea, și cariera și mă dau afară de peste tot. N-ar fi făcut-o, cred, dar oricum, au căutat să mă sperie cu toate mijloacele pe care le aveau la îndemână. Și recunosc, m-am speriat atunci. Dar a fost totuși ca un fel de vaccin. Pentru că în '89, când am fost eu însumi arestat, desigur, eram și după mulți ani de yoga, am reacționat mult mai bine decât prima oară.

Oricum, după acest prim contact, deja nu mai eram speriat. Trăiam aproape firesc starea de a fi urmărit, pentru că știam. Seara sau noaptea ne întâlneam uneori să mai discutăm, când vedeam că umblă după noi, mai ferit, într-o mașină sau chiar pe jos. De exemplu pe o stradă pustie, trei persoane care discută și unul se ține după ei așa, la vreo 30 de metri. Tot timpul. Fac la stînga pe o stradă și mai pustie, hop după ei. Tot așa. Era absolut evident, dar sunt convins că această urmărire era și la facultate, în timpul zilei, nu doar în noaptea când îi vedeai tu. Și oricum, chiar dacă nu-i vedeai, sesizai că ceva nu e în regulă.

În '84 Grieg a evadat, a fost un mare scandal atunci. Când am fost arestat în '89, după ce m-au ținut cât m-au ținut la Miliția Capitalei, vreo 10 zile parcă, ne-au dus pe toți trei, Grieg, Claudiu și pe mine, la arestul Securității din Rahova. Chiar când ne-au dat jos din dubă și am intrat pe poartă, a ieșit comandantul, presupun, nu-l cunoșteam și, evident, nu s-a legitimat, nici nu a spus cum îl cheamă – care cum ne-a văzut a strigat: „Ah, Bivolarule, ce mă bucur că ai venit, chiar acum te rog să evadezi!”. A scos pistolul din

toc, l-a îndreptat către Grieg și a spus: „Uite, îl vezi? De-abia aștept să te prind evadând, că de-abia aștept să-ți trag un glonț în cap, ai înțeles, Bivolarule?”. Am văzut cu ochii mei scena. Au fost extrem de furioși, deranjați de acea evadare, și probabil că multe avansări au fost amânate sau chiar anulate din cauza aceluia eveniment.

Cât a fost Grieg închis noi am continuat să ne întâlnim, să practicăm yoga, dar evident, fără el cursul nu a mers mai departe, pentru că nu avea cine să predea lecțiile noi, așa că a fost cumva o perioadă de așteptare. După ce a ieșit, deși se angajase ferm că nu mai face în viața lui așa ceva, probabil că a fost torturat ca să spună că gata, s-a încheiat cu yoga, sigur că am reînceput să ne întâlnim imediat. Ne întâlneam săptămânal în stații de metrou sau de autobuz, locuri în care este multă lume și chiar dacă ar fi fost luat la întrebări ce caută, de ce se întâlnește ș.a.m.d., putea să spună: „Eu mergeam, așteptam metroul și l-am văzut pe cutare. Îl cunoșteam, ce era să fac, am vorbit puțin cu el”. Asta însemna deja o întreagă activitate „subversivă” în viziunea lor. Atunci a început Grieg să predea yoga celor zece mari puteri cosmice. Avea un singur material pregătit și scris de mână, pe care îl dădea – știu că la un moment dat Rodica Harabagiu se mutase în bloc cu el, era în gazdă la tatăl lui vitreg. Ea scria la indigo primele trei exemplare. Dădea apoi altor oameni cele două indigouri și ei scriau tot câte două copii la indigo și uite așa ajungeam să avem fiecare cursul cu puterile cosmice. Desigur, nu erau atât de amănunțite, pentru că ar fi fost săptămâni de scris, erau mai degrabă niște rezumate. Oricum, după ce toată lumea avea cursul scris și îl studia, Grieg spunea, uite, în ziua de ..., o să fie inițierea cu mantra respectivă. Pentru că știam și mantra, chiar o primeam scris. Și atunci, la ora aceea eram la unison. Fiecare la el acasă medita.

În acea perioadă era dificil de urmat yoga, dar pe de altă parte, deoarece eram o minoritate atât de persecutată și trăiam sub un mare stres, atunci erau mult mai puține probleme de ordin uman între noi. Ne apăsa o problemă comună și devenisem mai uniți. Evident, era o solidaritate de conjunctură, pentru că în momentul când vremurile acelea au trecut și unitatea s-a mai rupt. Nu vreau să spun însă că cei care erau atunci, mulți nu mai sunt la curs, nici nu mai practică yoga, erau superiori. Evident, dacă ar fi fost superiori celor de acum, ar fi fost și mai departe sau am fi auzit de ei. Nu, era pur și simplu un pericol comun care aducea o anumită coeziune acestui grup de yoghini.

Îmi aduc aminte când s-a făcut prima dată revelionul împreună cu Grieg, la familia Tocineanu. Erau 64 de yoghini. Atâția au participat atunci. Probabil că erau mai mulți, dar n-or fi venit chiar toți. Atunci a făcut timp de 4 ore meditație cu noi, exact în jurul orei 12, am meditat împreună acolo. Era un mediu foarte divers și mulți erau foarte superficial interesați de yoga. Dar faptul că acea perioadă era dificilă din punct de vedere spiritual făcea ca și ei să fie cumva mobilizați, să se opună într-un fel acestei amenințări generale.

După ce ieșise Grieg, prin '85, lațul a început să se strângă din ce în ce mai tare. Nu numai că eram urmăriți, dar deja s-a trecut la telefoane de amenințare - eu n-am primit, mi-au spus alții care au primit - sau chiar la amenințări directe. Îmi amintesc că Eugen Mărtz a fost mai întâi atenționat. El deschisese în Bacău un curs pe care în loc de yoga îl intitulase „gimnastică psiho-somatică”. De asemenea, când preda, în loc de *chakra*¹⁶⁶ spunea plexuri și nu pomenea de Anahata¹⁶⁷, ci de plexul cardiac și așa mai

¹⁶⁶ În sanscrită “roată”: centri energiei vii localizați în corpul profund.

¹⁶⁷ Există șapte chakre fundamentale: ajna (a sprâncenei), anahata (a inimii), manipura (a plexului solar), muladhara (a bazei), sahasrara (a creștetului), svadisthana (sacrală), vishudd (a gâtului).

departe. Securității l-au avertizat să se potolească, el nu s-a potolit, a continuat și atunci l-au arestat, în '87. A fost o lovitură destul de puternică pentru el, dar și un serios semnal de alarmă pentru noi toți. Iată, ei te urmăresc și știu tot ce faci, te pot lua de pe stradă și arunca în închisoare. Pe Eugen l-au ținut în arest fără nici un fel de proces. I-au dat drumul după vreo 46 de zile, oricum nu a fost închis foarte mult, pentru că în perioada aceea a izbucnit revolta muncitorilor din Brașov și imediat după ce a fost înăbușită, Ceaușescu a dat un decret de amnistie generală. Cum pedeapsa lui Eugen nu putea fi foarte mare, i-au dat drumul. Dar nu i s-a făcut nici proces, nici cazier. L-au pus în libertate pur și simplu.

Am continuat, deși știam, ne era tot mai clar că nu numai în cazul în care ai fi făcut un pas greșit, ci oricând te pot lua, doar pentru că nu le place ce faci tu. Unii dintre noi chiar s-au gândit să fugă din țară. Atunci a plecat Dinu Roman. Era absolvent al Facultății de aeronave, tatăl lui era aviator, avea o familie bună. Nu a plecat pentru că nu trăia bine, ci pentru că se simțea persecutat și oprimat din punct de vedere spiritual. Se simțea sufocat aici, simțea că oricând putea să fie și el arestat, cum a fost Eugen. A plecat printr-o excursie în R.D.G, spre sfârșitul lui '87. A avut oprire în Budapesta. Deși securității păzeau, ca să nu plece nimeni, a găsit un moment și a sărit din tren, cineva i-a aruncat rucsacul pe geam și gata, dus a fost. În perioada cât a rămas în Budapesta, am schimbat mesaje cu el, prin tren. Asta a fost o acțiune ilegală, pentru că era exclus să corespondăm prin poștă sau să ținem legătura prin telefon. De aceea am apelat la un sistem pe care îl stabilisem înainte de plecare.

În trenuri, la toaletă și într-o altă încăpere de lângă, se pot pune bagaje, deasupra plafonierei. Este un fel de ușiță mică, se deschide în tavan cu o cheie tubulară. Acolo sunt țevi, este structura de încălzire, rămâne un pic de spațiu în care se pot ascunde obiecte mici, cărți, mesaje, scrisori, plicuri. Evident, nu noi am descoperit acest sistem de comunicare. Se folosea atunci destul de frecvent, grănicerii verificau, dar nu chiar la sânge, în fiecare compartiment. Înainte ca Dinu să plece, am fost împreună în gară, am stabilit vagonul 85, era un tren european, internațional. Am stabilit când și cu ce frecvență să ne scriem și, într-adevăr, am schimbat mai multe mesaje în care el mi-a explicat cum este acolo, ce ocazie a găsit, cum va face să meargă mai departe. I-am trimis diploma de absolvire a facultății, i-am trimis acte pe care nu le putea lua când a plecat în excursie. Și au ajuns la el într-un mod miraculos. Mai puțin ultimul mesaj în care mă rugase să-i trimit un dicționar foarte bun englez-român, român-englez. Acesta nu a mai ajuns, era cam mare, probabil că l-au văzut și l-au săltat.

Iată că făceam asta, deși era un risc foarte serios, pentru că nu puteai intra liniștit în tren. La Ploiești trebuia să mă urc, să am timp să caut. Cum se oprea trenul, nici nu coborau toții călătorii, că Miliția deja intra să verifice fiecare compartiment, era tren internațional și trebuia să fiu foarte, foarte rapid. O dată chiar a fost gata-gata să mă prindă. Eram cocoțat pe scaunul de la WC și tot căutam în spațiul din plafon, nu găsisem mesajul lui în prima fază și aproape că au intrat peste mine. Aveau și ei chei și puteau da buzna, chiar dacă închideai. A fost pe muchie atunci. Am plecat cu mesajul lui Dinu în brațe, iar ei nu au zis nimic.

A mai fost un caz, ca și cu Dinu, o scurtă perioadă, o altă persoană care fugise din țară. Inițial se stabilise în Grecia. A plecat tot cu o excursie, în nu știu ce țară comunistă, a reușit să fugă și de acolo. În scurta perioadă în care a muncit în Grecia, corespundeam

printr-un autocar. Erau autocare care făceau curse dus și întors, trimeteam un fel de mici pachetele, cu dulciuri, mai puneam în cutie un mesaj, o scrisoare. Dar asta a fost puțin.

Lațul s-a tot strâns și au mobilizat probabil foarte, foarte mulți oameni și foarte multă logistică ca să ne urmărească și să ne neutralizeze, cum ziceau ei, era inevitabil să ne prindă, să găsească locurile secrete în care ascusesem cărțile. Unul dintre ele, cel mai spațios, a fost pe numele meu. Eu am închiriat o cameră undeva, chiar pe lângă Gara de Nord, aveam acolo o bibliotecă foarte mare. Pe mine m-au luat de la Pitești, m-au și ținut foarte mult în arest. Deja lucram la Pitești, la Institutul de Reactoare Nucleare Energetice Pitești. Ajungeam săptămânal în București, în fiecare week-end. Chiuleam enorm de la serviciu, pentru că eram stagiar - pe vremea aceea stagiarii nu făceau nimic. Veneam în București și locuiam chiar aici, unde aveam această cameră cu cărți. Citeam foarte mult aici și asta a fost chiar plăcut, era extraordinar pentru mine.

Atunci l-au arestat întâi pe Grieg, eu nu am știut nimic. În aceeași zi, dar nu aveam cum să ne anunțăm, era pe 20 iulie, de Sfântul Ilie. Eram acasă, tocmai îmi făceam de mâncare și m-am pomenit cu un băiețel la ușă, cum făceau ei, ca în filmele lui Pintilie, ca în „Balanța”. Trimiteau pe unul așa, bonom, îți bătea la ușă, tu deschideai, iar el spunea: „Nu vă supărați, e un domn care vrea să vă vorbească, să vă spună ceva, e aicea jos, nu vreți să veniți un pic doar, doar un pic să ieșiți, vă rog eu mult...”. Ca nu cumva să te sperii, să faci un gest necugetat, să-ți ascunzi ceva, e o tactică destul de cunoscută acum. Am ieșit, într-adevăr, puțin și erau doi securiști șefi, era chiar comandantul de la Pitești și încă unul care mi-a vorbit foarte amabil la început. „Da, domnul Catrina, vedeți că aveți de semnat o hârtie, veniți puțin cu noi, e o formalitate, până aici, până la... după aceea vă aducem noi cu mașina acasă.”

Evident, mi-am dat seama că nu poate fi așa cum zic ei. Zic: „Stați puțin să iau ceva din casă”. „Nu, că venim cu dvs.” Au venit cu mine și cum au intrat în cameră au început să cotrobăie, au scormonit peste tot, au întors și patul cu fundul în sus, au făcut percheziție. N-aveam nici o carte, nu aveam nici cursuri, ne așteptam să fim percheziționați oricând, să fim luați pe sus oricând. Ne-am asumat un risc foarte mare, pentru că ne puneam în joc... situația socială e puțin spus, chiar mult mai mult decât atât. Și asta pentru ce? Pentru că ne urmam idealurile, niște convingeri în care credeam cu tărie. Voiam altceva decât ceea ce ne oferea comunismul. Era într-adevăr și o revoltă spirituală împotriva acestei dictaturi, a comunismului și a terorii.

Deci n-au găsit nimic, nici cursuri, nici cărți de yoga. Au găsit totuși o Biblie. „Ia uite, domnule, inginer și umbli cu așa ceva. Să-ți fie rușine, domnule, că umbli cu...”. „E o Biblie, am primit-o mai demult de la cineva”, chiar scria pe prima pagină că e cadou de ziua mea. „Da' ce, dumneata ești în biserică aici?” Apoi au mai găsit ei, era într-un *Science et vie*, un articol despre meditație. „Ia uite, domnule, cu ce umblă ăsta aicea! Asta se confiscă și veniți cu noi să dați și niște explicații”.

Nu se punea problema să-i întreb de mandat, de fapt puteam să-i întreb, dar să mă revolt cum își permit să facă așa ceva sau să spun că nu vreau să vin era exclus. Așa că nu am avut încotro și am plecat cu ei. O Biblie și un articol despre meditație, asta a fost tot ce mi-au găsit ei prin casă. M-au dus la sediul Securității din Pitești și acolo am început să dau declarații. Am ajuns cam după amiază, mă tot chemau, voiau să mă vadă, ba unul, ba altul. Nu știu ce li s-a spus lor din București. În orice caz nu au fost deloc agresivi. Se vedea că li s-a indicat să facă asta și erau atenți să nu cumva să dea ocazia superiorilor lor să-i ia la rost, că de ce nu au făcut dumnezeiește ceea ce li s-a spus. S-au purtat chiar

frumos cu mine, de altfel. În afară de niște remarci din partea unuia dintre ei, restul au fost de treabă. Mi-au dat chiar ceva vegetarian, deși nu le-am spus, ei știau că nu mănânc carne. Inițial am spus că nu mi-e foame, pentru că mă așteptam să-mi dea tot felul de salamuri sau ce aveau ei la cantină. Au zis: „Stai liniștit, că-ți dăm ce-ți place ție”. Mi-au adus niște roșii cu brânză, pâine. S-au purtat chiar uimitor de frumos în comparație cu bestiile de la București. Am fost foarte surprins de asta. Toată noaptea am rămas acolo, a stat cineva cu mine, oricum nu aș fi putut să dorm, trebuia să stau pe scaun. Nu mi-au luat nicio declarație, doar stăteam acolo.

A doua zi m-au pus într-o dubă și m-au expediat la București, m-au predat celorlalți. M-au dus pe Eforie, la Miliția Capitalei pe atunci, chiar vizavi de Cinematecă. Știam foarte bine locul pentru că frecventam foarte des Cinemateca. Încă de la început a fost foarte dificil. Am plecat pe la prânz din Pitești, au făcut mult cu duba, au tot oprit și am ajuns cam pe după-masă, dar m-au ținut să aștept pe acolo. Seara mai târziu mi-au luat cureaua, șireturile și mi-au dat nu haină de arest, ci un cearșaf. Și nu m-au interogat atunci pentru că deja se făcea noapte. M-au băgat într-o celulă cu vreo nouă delincvenți, erau mai mulți țigani, jefuitori, unul care făcuse o crimă, fără voia lui însă, nu omor cu premeditare, oameni de genul acesta. Atunci am văzut pentru prima dată acest mediu. Primul șoc a fost că știau la perfecție Codul penal, la paragraf și la articole. Le recitau fără greș. Am aflat multe lucruri acolo, enorm de multe lucruri și povești aproape incredibile despre tot felul de situații cu milițieni și cu hoți, cu „tunuri”, adică țepe trase unor milițieni sau unor diverse persoane sus-puse. Am luat contact și cu argoul hoților. Am aflat de exemplu că „negrese” înseamnă butelii - se furau butelii pe vremea aceea - „găini” înseamnă radio-casetofoane și multe altele. Am învățat cum să fur o mașină, cum să sparg o mașină și să o pornesc fără cheie, cu firele și multe altele... Nu le-am pus în practică, povestesc doar ca să dau un pic de culoare la ceea ce s-a petrecut.

A doua zi au început interogatoriile dure. Grieg era deja arestat. Nu l-am văzut imediat, ci puțin mai târziu. A fost un fapt foarte interesant. Atunci mi-am dat seama că și printre ei erau persoane care nu prea agreau ceea ce se făcea. Erau și în Securitate tabere pro și contra, care se înfruntau.

La un moment dat am rămas cu unul dintre anchetatori, care m-a întrebat: „Ai vrea să-l vezi pe Grieg, nu?”. „Da, aș vrea, dar nu știu dacă se poate.” După asta ne-au dus simultan la toaletă. Este exclusă întâmplarea, este exclus să fi ajuns deodată acolo, printr-o coincidență. Și ne-au lăsat vreo câteva secunde singuri, în spațiul unde se află de obicei chiuvetele, unde în mod normal stăteau ei să păzească ușa de la toaletă, ca să vadă ce faci, să nu cumva să te sinucizi, să sari pe geam sau mai știu eu ce. Atunci am putut vorbi puțin cu Grieg și am putut chiar să înțeleg mai multe lucruri, pentru că nu știusem că l-au luat și pe el, nu știusem exact ce s-a petrecut. Am crezut că a fost o acțiune la Pitești, pentru că și acolo aveam probleme. Știam de securistul întreprinderii că mă urmărește și e cu ochii pe mine.

La Pitești deschiseseam și eu tot un curs ilegal, înainte să mă aresteze. Mergeam la cineva acasă și predam pentru 12 oameni, era foarte bine. Dar înainte de a porni efectiv cursul, am adus foarte multe cărți. Colegii m-au văzut că citesc. Veneam la serviciu cu unele dintre ele, erau mulți interesați. Câțiva nu numai că erau interesați, dar traduceau cărți de yoga, cărți de spiritualitate. Ne-am împrietenit, aveam preocupări similare, bineînțeles și pentru că m-au rugat, am început să le fac câte un serviciu. Veneam la București, luam cărți, iar uneori le dădeam să le copieze ei. Copiau câte una, două, le mai

aduceam. Asta săptămânal. Se aflase și asta, pentru că sigur, securiștii află tot până la urmă. Eram vinovat cu multe lucruri și de aceea m-au luat foarte tare la început. Dar când am văzut că Grieg este acolo și am schimbat câteva cuvinte, mi-am dat seama că situația este mult mai gravă și mai generală. Mă pregătisem sufletește, știam că sunt doar eu, cu Pitești-ul, cu problemele cu cărțile, cu grupa, mi-au zis și de această grupă, aflușeră, mă urmăriseră. Aveau poze cu mine prin Pitești, când vorbeam cu cineva sau mergeam să mănânc undeva, la un lacto-bar. Eram urmărit aproape pas cu pas în Pitești, unde am fost stagiar. A fost foarte salutară această întâlnire cu Grieg și gestul celor doi securiști care ne-au intermediat întâlnirea a fost remarcabil. Nu i-am mai văzut niciodată după aceea. Nu știu dacă din cauza asta. Presupun că nu, pentru că nu cred că făceau parte din echipa care ne ancheta și care ne urmărise. Nu-i mai văzusem niciodată până atunci, pe ceilalți îi observasem când ne urmăreau pe stradă și în alte locuri.

La interogatoriile propriu-zise era mai degrabă o impunere, pentru că anchetatorul scria declarația, nu tu. Sau el dicta. Îmi spunea: „Scrie așa.” Iar dacă protestam: „Dar n-a fost așa”, dădea replica: „Hai, că nu-i nici o problemă, nu-ți face tu griji”. Și dacă totuși îmi făceam griji și spuneam „Nu”, atunci lua și scria el, iar la sfârșit mă obliga să semnez.

Aveau tacticile clasice. Unul era „băiatul bun” și unul „băiatul rău”. Unul bătea, intimida, țipa. Apoi pleca și venea securistul „bun”: „Hai, măi, e păcat, uite, și părinții tăi sunt îngrijorați...”, doar, doar. Atunci m-au întrebat despre toate rudele, de tot ce știu. Mă luaseră de la '48 încoace, cum s-ar spune. Mi-am dat seama că nu numai noi am fost urmăriți în acea perioadă. Toată lumea era urmărită. Știau atât de multe amănunte, le era atât de ușor să incrimineze. Era o situație fără ieșire, pe moment cel puțin, pentru că aveau totul în mână. Nu puteai să sperii că reclami undeva și se va face dreptate. Sau că se va spune: „Să vă fie rușine, ați încălcat legea cu omul ăsta”. Făceau absolut orice voiau.

Mai mult decât atât, ca să împingă presiunea până la insuportabil, după vreo 3-4 zile i-au montat și pe colegii de celulă împotriva mea. Procedura se numește „a da în primire”. Sunt foarte multe reguli nescrise în închisori, în aresturi. Gardianul este acolo un fel de mic Dumnezeu. De el depinde totul. De la mâncare la bătăile crunte pe care le poți primi fără nici un fel de motiv, doar pentru că nu-i place lui de tine. Sau pentru că este deranjat de o privire, de un gest, chiar fără intenție. Pentru că ești moldovean sau pentru că nu ești moldovean. M-au întrebat: „Ești moldovean?”. „Nu sunt”. Dacă spuneam că sunt era mai bine, fiindcă gardianul care m-a întrebat era moldovean. Așa el a înțeles că poate fi lipsit de milă. Că nu contează, nu sunt de-al lui. „A da în primire” înseamnă că ceilalți din cameră trebuie să mă persecute, să mă bată, să mă terorizeze, pentru că așa este voința gardianului. Iar deținuții se pot aștepta în urma acestui mic „serviciu” la unele favoruri din partea lui: puțin mai multă mâncare, o țigară. Ce poate să aibă în plus un arestat, fără alte speranțe, cu un univers extrem de restrâns atunci? Totuși eu apucasem să mă împrietenesc cu mulți dintre ei, în special cu unul care locuia tot în Pitești și m-a simpatizat cumva, a solidarizat cu mine în acea situație. Era hoț de apartamente, dar de altfel băiat bun, când vorbeai cu el n-ai fi zis că are o asemenea meteahnă, ne-am înțeles foarte bine. Bineînțeles, prietenii în aresturi sau în închisoare nu înseamnă mare lucru și unii chiar începuseră să mă amenințe: „Băi, fac metroul cu tine acum!” „Metrou” înseamnă că te bagă pe sub pat și treci pe acolo, până când vrea el.

Acesta din Pitești și încă vreo doi, unul era foarte mare, solid, a spus: „Să știi, dacă se ia cineva de tine, eu te apăr.” Considera că sunt cumva de-al lui. Nu s-a luat nimeni de mine, deși tot ei m-au anunțat că fusesem dat în primire. Și mi-au explicat cum

se procedează. Vorbesc doi gardieni, dar așa, mai tare, să se audă, și cu adresă, să fie clar pentru deținuți: „Îl vezi pe ăla? E ăla cu scandalul sexual, ăla cu minorele”. Nu avea absolut nici o legătură. Eram arestat pentru deținere de cărți. Dar au spus așa ca să-i întărească pe oameni. Iar oamenii au reacționat, evident. Au auzit și m-au avertizat chiar ei: „Asta te-a dat în primire, noi trebuie să te facem acum”. „A face”, înseamnă să te chinuie, să te bată, să te terorizeze. Nu au făcut-o totuși. Cinste lor! Puteau să o facă. Ei erau mai mulți. La început fuseseră nouă, pe urmă i-au mai mutat în alte celule sau i-au trimis în judecată. Însă nu au întrecut măsura cu nimic. Dimpotrivă, s-au purtat chiar foarte frumos.

Anchetatorii căutau să exercite o presiune cât mai mare. Te luau de mai multe ori pe zi, venea când unul, când altul, iarăși îți puneau întrebări, iarăși scriai o declarație, iarăși spuneai aceleași lucruri, numai ca să te chinuie și să te aducă la disperare. Să te determine cumva să declari tot ce vor ei. Dar am avut un avantaj că am fost în celulă cu oameni care cunoșteau atât de bine Codul penal. Eu nu știam exact ce e voie, ce nu e voie și aș fi riscat să fac multe greșeli.

În București avusesem și niște materiale, cărți de Tantra. Erau într-adevăr și câteva reviste Playboy, le găsisem în talcioc. Aveam chiar și casete video, inclusiv niște filme erotice, dar puține, genul care se putea cumpăra atunci. Era ceva inedit, în orice caz, doream să alcătuim un fel de bibliotecă multi-media pe teme de yoga în general, precum și Tantra. Evident că pentru securiștii care ne-au anchetat asta era pornografie. Dar nu se pedepsea deținerea, eu nu știusem asta, ci doar răspândirea. Așa că la interogatorii urmăreau să mă facă să declar că am dat lui cutărică sau că am vizionat caseta cutare împreună cu Angela Mayer sau cu alt coleg de curs. Faptul că am vorbit inițial cu acești oameni, cu hoții din arest și mi-au explicat ei câteva lucruri, m-a ajutat foarte mult, pentru că mi-am dat seama ce este infracțiune și ce nu. Mi-am dat seama și unde vor ei să mă aducă, pentru că altfel mă puteau păcăli mai ușor, să dau o declarație care să ne poată incrimina, pe mine și în primul rând pe Grieg. Oricum securiștii erau foarte focalizați pe Grieg. Noi eram un fel de victime colaterale pentru ei, nu contam prea mult. Se petreceau frecvent lucruri grave în anchetă. Povesteau chiar hoții din celulă. Unii au suportat dureri cumplite, bătaii atât de crâncene, că nu-ți poți imagina. Mi-au arătat mâinile, mi-au arătat semnele. Sigur, anchetatorii spuneau că deținuții au căzut pe scări. Atât îți trebuia, să te plângi că te-a bătut gardianul. Chiar am aflat că cineva murise în bătaie acolo.

După ce ne-au mutat în arestul Securității din Rahova au schimbat și stilul. Erau mai duri, mai agresivi, aici am încasat o bătaie cumplită la tălpi, cu bastonul de cauciuc. Stăteam în genunchi pe scaun, sprijinit cu mâinile de spătar, legat la ochi și mă loveau la tălpi cu bastonul de cauciuc, cu bulanul, cum zic ei, pentru că găsiseră niște dolari, vreo 20 sau chiar mai puțini. Rămăseseră de când a fugit Dinu din țară, nu mai țin minte împrejurările, dar oricum nu-i foloseam, era o sumă infimă și n-aveam ce face cu ei. Bietul de Dinu, toții banii lui au fost 75 de dolari. Nu a avut nimic în plus. Dar, oricum, a avea dolari era aproape crimă pe vremea lui Ceaușescu. Că de unde îi am? Și atâta m-au bătut, încât până la urmă le-am zis de Dinu. Le-am zis că au rămas de la el. „Cum să rămână, măi, păi nu i-a luat pe toți?” Până la urmă asta a fost. Eu nu am avut ce să spun mai mult.

Metodele erau mai sofisticate la Rahova. Erau mai rasați. M-au pus să dau o declarație despre francmasonerie. Un anchetator mi-a spus la un moment dat: „Am văzut la tine acolo, o carte, ce-i cu masoneria asta, ia zi, ce e?” Nu știam ce vrea de la mine. Ți-

era teamă să te apuci să vorbești despre așa ceva pe vremea aceea. „Păi ce să fie, o organizație din asta cu scopuri spirituale...”. „Ce spirituale, ăștia vor puterea politică, îți spun eu.” Atunci m-au pus să scriu vreo trei declarații pe larg, tot ce știu eu despre masonerie. Erau foarte interesați. Și dacă asta voiau să afle, le-am zis ce citisem, ce mai aflasem, ce mai știam de la unul și de la altul. În mediul acesta, al oamenilor cu cărți mai speciale, ne întâlneam la talsioc, mai vorbeam, mai mergeam la cineva acasă, cumpăram multe volume. Asta era tot ce puteai face atunci.

La Rahova mi-au cerut multe declarații, despre fiecare om pe care îl cunoșteam. Scriam și eu tot felul de amănunte lipsite de importanță, ca să umplu foile cumva. După un timp mi-am dat seama că securiștii nu urmăreau prea îndârjiți alte persoane, chiar dacă așa părea la început, ci tot pe Grieg îl vâneau, iar până la urmă l-au și internat la Poiana Mare forțat. Nici asta n-am știut de la început, am aflat după ce am ieșit de la arest. Pe mine m-au ținut cel mai mult atunci, pentru că aveam „tinicheaua”, toate problemele legate de casă, cărțile pe care le făcusem să circule, grupa de oameni din Pitești care au practicat yoga.

Când eram la Rahova am văzut cum au adus un ungar pe care l-au ținut exact 7 zile pentru nimic. Omul era lider sindical la Arad și spusese ceva la un moment dat, dar nu direct, împotriva regimului. Așa că îl săltaseră și-l țineau degeaba acolo. După el au adus un moldovean. Săracul, era un om simplu, pantofar, luat de acasă și băgat la arest numai pentru că a avut o problemă cu un colonel de securitate din Iași. O mică altercație. Nu mai știu exact, parcă erau vecini, oricum s-a pornit de la ceva și i-a zis vreo două aceluia, așa, personal, fără nici o legătură cu partidul sau cu Ceaușescu. Ranchiunosul colonel l-a turnat imediat și l-au reținut pe motiv că ascultă și face propagandă pentru postul de radio *Europa liberă*. Bietul om, nici măcar nu avea aparat de radio în casă. Asta era culmea culmilor! Securiștii de la București și-au dat seama și cât a fost acolo cu mine nu l-au scos o dată la interogatoriu, pentru că era clar ce e cu el. Dar îl țineau totuși. Prima dată chiar mă gândisem să nu fie vreun informator, pentru că mă întreba, săracul, tot felul de lucruri despre mine. Apoi mi-am dat seama, era un om de treabă. Singura lui vină a fost că a avut acea altercație cu tovarășul colonel cutare.¹⁶⁸

La Rahova era și un fel de tactică de înfometare. Știau foarte bine că sunt vegetarian și probabil că voiau să mă determine să nu mai fiu, pentru că era mâncare puțină și eu mâncam oricum numai garnitura, iar două zile pe săptămână posteam, vineri și duminică, făceam asta ca tapas, în cadrul practicii mele spirituale. Mă arestaseră chiar într-o joi sau vineri, nu mai țin minte. Și pentru că mă scoteau tot timpul la anchetă, erau tensiuni, stresuri, bătăi, ca să pot rezista am renunțat la post exact două săptămâni. Am mâncat. După aceea am reînceput să postesc doar duminica, pentru că duminica nu prea te scoteau din celulă. Nici ei nu veneau la program decât foarte rar. După vreo câteva săptămâni am adăugat și vinerea din nou, chiar acolo, la arest. Vedeau că nu mănânc atunci. Nu le-am spus că fac greva foamei, nu avea nici un rost. Profita colegul de cameră, săracul, era un fomist și nu-i ajungea, chiar dacă mânca și carne. La ceilalți deținuți era mai mult, ajungea mâncarea, pe când aici cred că intenționat aduceau foarte puțin.

¹⁶⁸ Procedura introducerii unui informator în celulă, având scopul să tragă de limbă, era absolut curentă la Rahova. Aceștia inventau o legendă la care deținutul să fie sensibil, adecvată profilului psihologic făcut de anchetatori. Arestații politici din categoria lui Nicolae Catrina, oameni de bună credință, erau ușor înșelați. (Nota G.A.)

Gardienii ne verificau, ne spionau pe vizor foarte frecvent. Mi-au spus de la început: „Să nu care cumva să faci yoga, că vezi tu!” Deci nu puteam nici să practic. Făceam totuși Uddiyana¹⁶⁹ și Nauli pe ascuns. A fost un septembrie foarte friguros atunci. Evident, nu era încălzire centrală, iar eu rămăsesem cu hainele în care eram îmbrăcat când m-au ridicat de acasă, vara, pe 20 iulie: o cămașă cu mânecă scurtă și niște blugi. Atât. Și 300 de lei avusesem în buzunar, aștia erau toți banii, pe care oricum mi i-au confiscat, dar mi-au zis că pot să cumpăr ce vreau de la bufetul lor. Într-adevăr, mi-au luat de câteva ori niște biscuiți și eugenii.

La un moment dat au început să mă cheme mai rar la interogatoriu. Deja cred că se mai lămuriseră. În prima etapă ieșeam de câteva ori pe zi, după o vreme zilnic, iar apoi o dată la 2-3 zile. Spre sfârșitul detenției mă scoteau la anchetă cam săptămânal. „Ia, mai spune în plus.” „V-am spus tot ce știu.” „Nu, măi, scoate, că tu ai memorie.” Am simțit că ceva începuse deja să cam fâsâie în toată ancheta lor, pentru că nu reușiseră să demonstreze nimic. Au mobilizat atâția oameni și atâtea fonduri pentru practic nimic. Grieg fusese internat la Poiana Mare, noi eram cum eram. Mi se părea puțin probabil să facem închisoare efectivă. Ne condamnau, dar fie cu suspendare, fie la locul de muncă. O să merg înapoi la servicii. O să se facă un proces, o să primesc o condamnare la locul de muncă. Mi-au spus că asta urma să fie cu mine.

Am stat în arest 3 luni și câteva zile, de pe 20 iulie până pe 25 octombrie. Chiar de Ziua Armatei m-au scos și mi-au zis că va trebui să raportez. Cum ajung la Pitești, să mă duc la serviciu, la securistul întreprinderii. Îl cunoșteam, toată lumea îl știa. Să-i spun că am venit și să mă ia în primire. Nu eram obligat să rămân numai în Pitești, nu aveam domiciliu forțat – dar dacă mă duceam la București sau mergeam acasă, la Calafat, trebuia să anunț și să informez ce-am făcut: m-am întâlnit cu respectivul cutărică, am vorbit, ne-am dus în cutare loc. Pe urmă am obținut „clementă”. Le-am spus: „Eu oricum vin săptămânal la București, vă anunț de acum. Uite, merg la mătușa mea, locuiește aici, strada cutare.” „Bine, bine asta nu trebuie să mai spui de fiecare dată.”

Am aflat ceva cutremurător după ce am ieșit de acolo. Cât am fost reținut l-au luat pe taică-meu să-l prostească și i-au zis: „Domnul Mircea, uitați, băiatul dumneavoastră nu este un criminal, nu avem nimic cu el, dar a încăput în mâna mafiotului ăsta de Bivolaru, a ajuns în secta ăluia, dar el nu e băiat rău. Am văzut că a avut și note bune la școală, e băiat citit, e băiat cuminte, l-am observat, nu ne-a creat probleme. Anturajul... Domnule, nu ați fi de acord să scrieți dumneavoastră o cerere și să-i facem un fel de tratament, să-l ajutăm să uite tot, domnule, să fie ca nou-născut, să uite toată această perioadă rea pentru el? Să uite tot?”. Voiau să-mi administreze substanțe care distrug efectiv memoria, creierul și te fac „legumă”. Taică-meu, om simplu, a zis: „Domnule, nu știu, stați să mă gândesc”.

L-a întrebat întâi pe fratele lui, profesor de limba română în Tîrgu Mureș. Unchiul meu, când a auzit, i-a zis: „Mirceo, nu face așa ceva, Doamne ferește!” Tata a vorbit și cu vărul meu, care ținea foarte mult la mine. El a fost singurul mai bătaios, s-a luptat, a venit pe acolo cu reclamații, cu telefoane, ca să facă ceva pentru mine cât m-au ținut în arest. Restul erau niște mămăligi. S-a speriat toată familia. „Nu face una ca asta, Doamne ferește, că asta îl distruge.” Și a zis tata: „Nu fac, haideți să nu facem asta”. Probabil, mă gândesc eu, aveau nevoie de o cerere, deoarece, dacă ar fi fost posibil fără, îmi făceau „tratamentul” și fără să-l întrebe pe tata. Atât de rușinat a fost el după ce și-a dat seama ce

¹⁶⁹ Uddiyana banda: închizătoarea diafragmei folosită pentru a permite fluxul energiilor Kundalini în corp.

putea lăsa să se petreacă, încât nici măcar nu mi-a spus. De la vărul meu am aflat toată chestiunea asta care ar fi putut să mă coste enorm.

Știam și atunci, de aceea am și avut curajul de a face atâtea lucruri - am povestit câteva dintre ele, dar au fost mai multe – care treceau cu mult linia admisă de „normalitate socialistă”, știam și simțeam că deasupra lor este totuși ceva, este Dumnezeu care nu doarme și nu-i lasă să facă chiar tot ce ar voi ei.

Când am ieșit, pe 25 octombrie, la Rahova nu aveau decât cureaua și șireturile mele. „Valorile”, cum le ziceau ei, le aveau la Miliția Capitalei, unde mă arestaseră ultima oară. „Valorile” erau ceasul și un pix, căci banii se consumaseră între timp. Când am venit peste câteva zile să-mi iau „valorile” de la Miliția Capitalei, m-au pus să aștept pe un hol plin de cărți confiscate, cea mai mare parte dintre ele ale noastre. Era un morman de cărți, de fapt nu erau originale, toate erau copiate și foarte puține legate, de aceea erau și pagini împrăștiate pur și simplu, aruncate în dușmănie. Îmi dăduseră inițial geanta diplomat în care aveam doar pixul și două pungi de pânză pe care le cumpărasem ca să mănânc pe ele în arest. Fiindcă geanta era goală atunci. Am stat cam un minut, cred eu, singur pe holul acela unde putea oricând să intre cineva, m-am uitat așa, razant, pe titluri și nu am putut rezista - mi-am umplut geanta cu cărți. Adică am furat de la securiști cărți. Am umplut-o până la refuz. Nu se mai putea pune nimic în ea și era foarte grea, dar o țineam ca și cum ar fi goală, mă făceam că e ușoară. Exact când am închis geanta - și cu greu am închis-o, observ o carte pe care o doream de foarte mult timp, pe care am căutat-o noi mult timp. Era cartea lui Nik Douglas, „Sexual Secrets”. Noi nu o aveam, era confiscată de la alții, nu se afla numai raionul nostru acolo, standul cel mai bogat era al nostru, într-adevăr, însă mai erau și altele mici și uite că aveau și rarități. Când am văzut-o, ce era să fac? Era foarte complicat, putea să vină cineva oricând, deja intrase puțin cel cu care venisem acolo, plecase să-mi aducă ceasul și pixul și să semnez eu pentru ele. Acum trebuia deja să vină, că nu era nimeni, nu era coadă la... „ridicarea valorilor”. Și atunci ce am făcut? Fiindcă aveam la mine și o geacă, deschisă, - era cald, în octombrie a fost cald atunci - m-am închis la geacă și am pus cartea asta foarte rapid, în pantaloni, sub curea, ascunsă sub geacă. Exact în clipa aceea a ieșit acela pe ușă. N-a observat nimic. Am stat mai bățos ca să nu se vadă cartea pe sub geacă, că era groasă. I-am mulțumit frumos pentru ceas și pentru pix și am plecat, foarte bățos în continuare, cu coloana dreaptă, să nu se vadă cartea pe sub haină. Era o geacă subțire, fără căptușeală, noroc că nu era din fâș, ca să se muleze pe corp. Nu am scos cartea imediat ce am ieșit de pe poartă, ci mult mai târziu, după ce am ieșit de la metrou. M-am bucurat foarte mult că o avem. Și Grieg s-a bucurat enorm. Era la Poiana Mare închis, l-am vizitat acolo, cu puțin timp înainte de revoluție. Se putea lua legătura cu el, nu era totuși arest, ci spital. Mai greu, dar se putea. Mai mituiai un paznic și puteai să vorbești cu el.

Am reușit să merg la Grieg de multe ori. Le-am spus că plec acasă, plec la Calafat, care este exact la 8 kilometri de Poiana Mare. Așa că mă duceam zilnic la Grieg, cu o bicicletă. Atunci am vorbit mult cu el, am discutat despre cum a fost și ce o să facem mai departe. Eu intenționez să fug din țară. Când a fost secuiul acela închis cu mine, chiar începusem să învăț ungurește, voiam să caut și eu o călăuză, să fug prin Ungaria. Evident, în România nu mai aveam nici un viitor în acel regim. Grieg era supravegheat chiar la Poiana Mare, adică avea informatori pe lângă el. Era unii care făceau pe bolnavii. Unul, l-am văzut și eu, avea clar figură de securist.

Am văzut la Poiana Mare ceva care m-a cutremurat și în sensul rău, dar și în sensul bun al cuvântului. Securiștii l-au internat pe Grieg ca să-l distrugă. Așa cum ar fi vrut să facă și cu mine. Pentru mine probabil că trebuia să facă părinții o cerere, nu știu exact care era procedura legală, ca să fie ei complet acoperiți. Eu am scăpat, nu eram un infractor periculos, nu aveam nici un fel de cazier. În cazul lui Grieg însă, își puteau permite. L-au dus la Poiana Mare și i-au prescris un tratament care îl distrugea. Mi-a spus chiar tatăl meu, pentru că îl cunoștea pe doctorul Caragea, parcă era directorul spitalului pe atunci sau, orice caz era în conducere. Acest om, Caragea, i-a spus că doctorul lui Grieg a refuzat să-i facă orice fel de tratament, pentru că a văzut că nu are absolut nimic, nu e bolnav psihic. Și mai mult decât atât, a spus că nici celor mai răi criminali nu li se aplică tratamentul care i s-a dat lui Grieg. Și că el nu-și încalcă conștiința. Mai bine îl dau afară, își pierde postul, dar nu vrea să-l aibă pe conștiință. Deci, iată cum și în cazul lui Grieg, Dumnezeu n-a vrut ca răul să triumfe. Câți medici ar fi făcut acest gest într-un spital în care mai erau deținuți politici tratați drept nebuni și duși cu forța acolo? A fost o atitudine remarcabilă de verticalitate, pe care a avut-o acest doctor exact atunci când trebuia.

Sunt tot felul de acțiuni care par mărunte acum, dar în acel context, multe erau acte de curaj, pentru că puteai fi prins, puteai fi luat, interogat, bătut etc. Și nu aveai ce să faci. La mine și familia a fost foarte speriată. Le-au băgat în cap tot felul, pentru ei au folosit textul cu secta: „Băiatul dumneavoastră a intrat într-o sectă foarte periculoasă, care face ravagii”. Cine știe ce le-o fi îndrugat acolo. A fost o frică imensă. Nu au făcut pentru mine nimic. Nu o spun cu reproș, pentru că nici nu aveau de fapt ce să facă și nici nu știau să facă ei memorii, plângeri. Doar vărul meu din Hunedoara a scris și s-a străduit, cât a putut și el săracul. Culmea e că securiștii au ajuns la un alt verișor de-al meu, pe care îl simpatizau ei. Pe vremea aceea era fotbalist, era foarte cunoscut, Țiră îl cheamă. Fusese luat de la Rapid la Victoria, echipa Securității, și îl știau. „Uite, măi, vărul ăsta al tău cu ce se ocupă, e păcat, măi, ne faci de răs”. Probabil de asta au și avut inițiativa - la Claudiu (Trandafir) nu au avut-o - să-mi șteargă din memorie toate aceste lucruri, ca să fiu iar băiat la locul meu, să mă integrez din nou în lume. Să fiu ca înainte băiat bun.

Apoi a fost revoluția. Atunci imediat toți securiștii erau foarte speriați. Am și văzut. Unul dintre cei care ne bătea, Păunescu îl chema, l-am întâlnit la Sălaj, s-a plâns că rămâne fără servicii, că ce face el. Ne spunea nouă, celor pe care îi hăituisese, că el deja nu mai are speranțe și crede că o să-l dea afară și dacă nu-l putem ajuta noi, că el n-a fost rău, nu a vrut, dar așa erau ordinele. Imaginează-ți că Grieg chiar a vrut să-l ajute cumva în momentul acela, poate îi face rost de un loc de muncă undeva. Până la urmă a rămas acolo și au prins cheag din nou, cum s-ar spune, securiștii.¹⁷⁰

¹⁷⁰ Comportamentul invocat a fost cel mai probabil un plan stabilit la Securitate de vreme ce situația s-a repetat, identic, în mai toate cazurile de acest tip. După ce a fost anunțată desființarea Securității, punerea ofițerilor sub controlul Armatei și încetarea contractului de muncă a acestora după trei luni, disidenții și, mai general, victimele, s-au trezit că la ei vin fostele “cunoștințe” să le ceară ajutorul în găsirea unui loc de muncă. Merită de reținut această atitudine empatică, notată și de Nicolae Catrina, față de torționari. Emoția ofițerilor nu a durat decât puține zile, căci noile autorități s-au sprijinit pe forțele de reprimare ale regimului communist. La sfârșitul lunii martie 1990, la capătul celor trei luni, a fost înființat, printr-o procedură ilegală, Serviciul Român de Securitate. Acesta a preluat cea mai mare parte a fostei Securități. (Nota mea G.A.)

Îmi amintesc și o altă fază. Claudiu mi-a povestit cum s-a întâlnit chiar cu procurorul care a condus cazul nostru, al meu și al lui. Emil Dinu îl chema. Emil Dinu era o mare jigodie, în genul lui Caborski, foarte amabil în aparență, dar extrem de crud, să-ți facă rău cât mai mult. În '90, Claudiu avea de la Grieg o împuternicire pentru a-i lua înapoi lucrurile, cele confiscate când a fost arestat. A ajuns tot la Dinu până la urmă, iar acesta i-a spus: „Vouă acuma v-a intrat democrația în cap, ați fost în Piața Universității. Lasă că știu eu, v-am văzut eu. Să știi că avem liste cu toți. O să vedeți voi ce vă așteaptă, că avem liste cu toți care au fost în Piață”.

Era chiar înainte de prima mineriadă. Iată, nu trecuseră decât câteva luni de la răsturnarea regimului, iar spaima le dispăruse, veniseră „ai noștri” cum s-ar spune, se instaurase un fel de cripto-comunism securist. A fost era iliesciană, după Ceaușescu. S-au liniștit băieții, au văzut că nu e nici o problemă pentru ei, dimpotrivă, e momentul ca „oamenii de bine să iasă în față”, cum spunea Brucan, și atunci au prins același tupeu. Și așa am fost amenințați chiar după revoluție: „Lasă că vă știm noi, vă știm pe toți, mă, că avem liste”.

De aceea au dreptate cei care spun că acești oameni din structurile intermediare, cei care erau în umbră, sunt și acum. Tot ei conduc, tot ei sunt cei care trag sforile. Tot ei taie și spânzură. La ei sunt pârgghiile puterii de fapt. Acești oameni au fost și înainte și sunt și acum, au aceleași concepții, aceleași convingeri, aceeași răutate. Și dacă nu vor ei să fie yoga, nu este yoga. Dacă vor ei să fie distrus un om, este distrus omul acela. În momentul de față o foarte mare parte din putere nu este ceea ce ar trebuie să fie. În multe structuri cheie se află această mafie securisto-comunistă, o mafie, ca să spunem foarte clar. E un fel de caracatiță, toți se țin unii pe alții, ei știu foarte bine - dacă pică unul mare, pică toți, sunt „toți pentru unul, unul pentru toți”. Sunt foarte conștienți de faptul în cazul în care pică unul mare, pică tot sistemul.

Alte nume în afară de Dinu și de acest Păunescu nu prea știu. Regret acum că nu mi-am făcut timp niciodată să mă duc să-mi văd dosarul de la arhivele Securității, aș fi putut să aflu cine a fost informator, cine m-a turnat, cine a condus ancheta ș.a.m.d. Dar oricum, chiar dacă nu știu cum îi cheamă, nu visez nici un fel de răzbunare, pentru că ei nu sunt și nu au fost decât niște instrumente.

11. Eugen Mârtz¹⁷¹

De când mă știu am avut o foarte mare curiozitate și dorința de a fi altfel decât ceilalți. Pe la cinci, șase ani desfăceam toate jucăriile, atunci știam doar să stric, nu prea reușeam să le montez la loc. Sacrificam o jucărie, dar premiul era cunoașterea. În adolescență s-a născut și un foarte mare idealism, voiam să fiu viu, dacă eram, dacă trăiam la fel ca cei mai mulți dintre oamenii pe care îi cunoșteam, mă simțeam ca un robot. Mai târziu aveam să regăsesc ideile despre omul-mecanic în învățătura lui Gurdjieff, atunci mi s-au lămurit intuițiile din perioada aceea.

Pe la 4 ani citeam binișor, la 8 ani devoram cărți, ajunsesem la una pe zi. Aveam câte o carte pentru care făceam o adevărată pasiune, de *Ocolul pământului în optzeci de zile* am fost îndrăgostit aproape un an. Mama îmi stingea noaptea lumina, dar citeam pe sub pătură, cu lăterna. Odată am reușit să citesc chiar la lumina lunii, nu m-am culcat până nu

¹⁷¹ Eugen Mârtz, născut la 10 august 1981, inginer electronist, instructor de yoga.

am terminat capitolul. La fete mă uitam ca la niște prințese, regine, nu numai cele de vârsta mea, și femeile mature aveau așa, un fel de aură în ochii mei. Simțeam că o femeie frumoasă, o femeie cu suflet frumos mă face și pe mine mai bun, mai dornic să fiu generos, să fac fapte bune. Aveam o vecină, eu împlinisem șapte ani, ea cinci, ne țineam doar de un deget, mergeam și ne plimbam cu orele prin parc și eram în paradis.

Pe Narcis (Tarcău) l-am cunoscut în liceu. În școala generală eram cel mai obraznic din clasa mea, el era cel mai obraznic dintr-a lui, la liceu am ajuns în aceeași clasă și inevitabil ne-am întâlnit..., să facem schimb de experiență. Colaboram la glumele pe care le făceam în timpul orelor. Ne admiram reciproc și ne-am împrietenit la cataramă.

La olimpiade ajungeam amândoi la fazele naționale. În clasa a X-a succesele pe care le aveam la matematică și la fizică au schimbat perspectiva despre noi, pentru că era un liceu elitist, cel mai bun din Bacău și al treilea din țară. Clase integrale, medii de absolvire, acestea erau criteriile.

Am ajuns să fim respectați. Din obraznicii clasei am devenit savanții clasei. Era un liceu de modă veche cu careu interior, eram felicitați în fața colegilor, se afișau la gazeta de perete premiile pe care le luam. Dirigintele nostru era un comunist luminat. Ne scotea de la ore să ne pregătim pentru olimpiade. Ne pregăteam, dar cel mai mult ne interesau cărțile despre fenomenele OZN, parapsihologie, filmele științifico-fantastice.

Prin clasa a XI-a ne-am dat seama că dorința noastră de cunoaștere nu poate fi satisfăcută de științele exacte, pentru că sunt lucruri pe care științele exacte nu le pot explica.

Ne mai întâlneam pe atunci cu Wilhelm Zeno, un băiat din Onești, era de vârsta noastră, avea deja cincisprezece brevete de invenții. Îl cunoscuse pe fostul asistent al lui Coandă. De la el am aflat de intenția lui Coandă de a construi o mașină a timpului. Tot în perioada aceea am citit despre experiențele lui Kozârev, cu titirezul, am încercat să construim aerodina lenticulară, am vrut să o reproducem și noi. Ce era în mințile noastre! Ne gândeam că OZN-urile caută poate anumiți oameni, că ar trebui să mergem în pădure să ne găsească, să intrăm în contact.

Nu ne preocupau ieșirile la o bere cu colegii, să ne luăm de fete sau să ne cumpărăm blugi evazați. Voiam să descoperim ceva pe care să-l dăruim lumii, gândul acesta nu ne dădea pace. Să facem un laborator de cercetare, să experimentăm fenomene parapsihice. Ne atrăgea foarte tare domeniul acesta - hipnoza, magia, telepatia, yoga. Bineînțeles că am început experiențele chiar pe noi înșine, Narcis încerca să mă hipnotizeze. Făcea mișcarea aceea pe care o văzusem în filme, cu mâinile și spunea: «Adormi, adormi, adormi...!».

Prin concentrare mentală reușisem să influențăm gesturile unor profesori. Ne gândeam intens amândoi de exemplu ca profesorul să ridice mâna și să se scarpine la nas, la urechi, să se atingă pe frunte. Când asta se petrecea era o mare satisfacție, uite, chiar funcționează chestiunea cu puterea gândului. «Mârz și Tarcău la mine!» O profesoară extraordinară, doamna Lucaci, de filosofie, ne-a oprit chiar în timpul experimentului... în oră, când încercam să-i dictăm și ei mental o mișcare. Ne-a chemat la o discuție separată. «Știu ce faceți voi, vă pasionează ocultismul, vreți să citiți mai mult...» Nu ne-a certat, ne-a încurajat să continuăm cu lecturile.

Căutarea a fost sistematică, am luat-o inginereste. Am început cu biblioteca liceului, foarte bună, am continuat cu Biblioteca municipală, ne interesau cărți de yoga,

de parapsihologie, ezoterism. Bibliotecara liceului ne-a dat acces la fondul secret, era prin '76, dar n-am găsit ce căutam.

«Eu vă spun unde să mergeți, dar nu mai discutați cu altcineva despre asta. Știu o bibliotecă particulară, poate cea mai mare din oraș,..., are cărți care nu se găsesc nici la Municipală.»

Vizavi de Armată era o curte țărănească, iar în curte o căsuță albă cu prispă. În dreapta blocuri, în stânga blocuri, cartier normal, socialist. Casa aceea parcă era dintr-o poveste. Acolo locuia un bătrân de 80 ani, Vergiliu Neculau. Profesor de istorie și română, a trăit toată viața la Turnu Severin. Chiar în anul când ne-am născut noi, s-a mutat el la Bacău. Erau două camere mari, pline de rafturi late, cu cărți la două rânduri, rafturi până în tavan, mese largi pe care se aflau tot cărți, teancuri-teancuri. Câteodată, o conservă de mazăre.

Pe ceaslovul mare nota Moșu istoria lumii. Avea un soi de registru cum n-am mai văzut, scria de mână, nota evenimente. Tot ce știa el. Era ca un fel de supercomputer, avea o cultură enciclopedică, putea să corecteze din memorie tratate de istorie. Când vorbea despre o epocă aveam senzația stranie că știe pentru că a fost acolo. La el toată istoria era trăită. Știa latina, greaca veche, franceza, germana, italiana și, culmea!, nu știa engleză. A învățat-o la bătrânețe. Semăna cu Brâncuși, se îmbrăca la fel ca un țăran, în in. Avea ochi albaștri și un aer spiritualizat. Lumea îi spunea Moș Dumnezeu. La un moment dat a purtat corespondență cu ministrul culturii de pe atunci. Era supravegheat, dar securității veneau agresivi la el acasă și plecau îmbunați.

A doua zi l-am întâlnit pe stradă. «Bună să-ți fie inima, creștine.». Așa mi-a zis. «Bună ziua», i-am spus. M-a poftit în casă. «Știu că vrei să citești cărți. Dacă vrei te înscriu la biblioteca mea, îți fac fișă (mi-a făcut), dacă mi le aduci, primești altele.» Se purta cu mare bunătate.

A doua zi am venit la el cu Narcis. De atunci am început să-l vizităm aproape zilnic, ascultam fascinați poveștile lui. Noi voiam tehnici ca să atingem puteri paranormale. Cam asta ne interesa pe atunci. Ajunsesem la ideea că yoga e cea mai științifică și rapidă cale pentru a le obține.

Dar Moșu ne ținea lecții de morală, etică, ne vorbea despre karma¹⁷², despre Dumnezeu, despre smerenie, ne spunea că frumusețea unei vieți stă în fapte bune. El nu discuta pe față despre yoga, spunea că nu are asemenea cărți. Dar după dialoguri din acestea, apăreau ca prin farmec niște tratate, brusc «își aducea aminte» de câte un volum în franceză sau în engleză.

Moșu a fost primul nostru mentor. A operat asupra noastră o transformare, ne-a făcut pentru prima dată să înțelegem ce înseamnă un om spiritual. Până l-am cunoscut pe el ne și imaginam cum ne va admira lumea datorită puterilor noastre. Acum nu ne mai interesa asta, voiam să fim ca niște sfinți, eram pregătiți să renunțăm chiar și la plăceri. Îl admiram pe el, ni se părea un asemenea sfânt, chiar dacă, ziceam noi, nu avea capacități paranormale. Deși după ce ne-am apucat de yoga ne-a spus la un moment dat: «Aveți niște aure mult mai frumoase».

Era un om foarte misterios, cu un fel de a fi unic. Modul de a gândi, cum vorbea... «Încet trebuie închise pleoapele morților, încet deschise cele ale viilor.» Nu am înțeles la început ce sens are expresia aceasta a lui, nu ne dădea mereu explicații, aștepta

¹⁷² Acțiune, legea cauzei și efectului care unește conștiința cu roata cunoașterii (vezi și Naomi Ozaniec, *Op.cit.*).

să pricepem și singuri. Cred că se referea la felul cum trebuie să te apropii de sufletul unui om ca el să se deschidă, delicatețea de care este nevoie pentru ca inima să se trezească spiritual.

În anii '79 – '80 am terminat liceul. Am dat împreună cu Narcis la Politehnică, la Electronică și Telecomunicații. Am intrat. Acolo i-am cunoscut pe Claudiu Trandafir, Nicu Catrina și Eugen Bârgoanu. În toamna lui '80 am mers în armată, la Craiova. Chiar și în perioada aceea am avut momente cumva inițiatice. Am fost în continuare preocupați de yoga, citeam articolele lui Mario Vasilescu, mergeam prin rouă cu picioarele goale, îmbrățișam un copac, să comunicăm subtil cu el. Făceam exerciții yoga din cărți.

În 1981 deja ne aflam în București. Am început facultatea. Pe Grieg l-am cunoscut la o conferință pe care a ținut-o la Politehnică. A fost sala plină, au venit cam 300-400 de oameni. Și la scurt timp s-a deschis un curs de yoga pentru studenți.

Știam butada: «Când discipolul este pregătit, maestrul apare». Cred că noi doi, Narcis și cu mine, eram pregătiți și chiar asta așteptam, un ghid spiritual. Aveam o istorie a căutării, nu mai eram naivi, să cădem pe spate din te miri ce. Ne dăduserăm seama că tot ce știam din matematică și fizică nu ajunge, și nici în yoga informația nu ajunge. Trebuie fiiorul acela mistic. Sunt o mulțime de etape intermediare, dacă nu le parcurgi până întâlnești un maestru nu înțelegi, îl vezi doar ca pe un profesor poate, dar e mult mai mult. Am prins ultimul tren atunci. În toamna lui '81- primăvara lui '82, la scurt timp a fost interzisă yoga, datorită scandalului cu Meditația Transcendentală. Au fost desființate Facultatea de Psihologie și Institutul de Cercetări Psihologice și Pedagogice.

Dintotdeauna am fost într-o «vânătoare» de oameni remarcabili. Întâlniri deosebite mai avusesem până la Grieg, asta a și făcut să-l putem recunoaște, să simțim că este o ființă excepțională, să ne apropiem foarte repede de el. Eram ca doi bureți care absorbeam tot, am simțit că el era maestrul pe care îl căutam și noi suntem discipolii pe care îi aștepta. Pentru că până în momentul acela nu avea încă discipoli, erau doar *followers*.

Titi Tudorancea a fost unul dintre. Eram colegi de facultate. S-a folosit de Grieg pentru a ne atrage la conferința aceea, iar apoi a vrut să ne predea singur. Zicea că a făcut nouă ani yoga. Se avea mână în mână cu partidul, cu profesorii din Politehnică, era mare. Într-o revoltă de la practică, la Canal, mulți s-au îmbolnăvit de hepatită, s-au trezit cu păduchi. Condițiile de muncă și de locuit erau sub orice critică. Atunci au făcut studenții un fel de revoltă, iar Titi Tudorancea i-a convins să renunțe. Avea poziție, noi eram niște nimeni.

Din 60 de studenți care veniseră la cursul acela ținut de Titi, la Grieg au venit cam 40. Cred că dintre ei am mai rămas Narcis cu mine și Petrică (Groza) mai târziu.

După conferință Titi Tudorancea a apărut singur la întâlnirea pentru curs. Nouă ne-a spus că o să vină în curând un maestru din India și apoi o să continuăm cu Grieg. L-am crezut. După o vreme ne-am întâlnit cu Grieg pe stradă. Am aflat că Titi ne mințise pe toți - și pe el, și pe noi, vreo 60 de oameni care veneam la cursurile lui de yoga.

Nicușor Catrina și Claudiu au fost colegi de an la facultate. Nu știu dacă au aflat de conferința de deschidere a lui Grieg, nu mai știu dacă au venit atunci. Însă în momentul acela nu au fost interesați. Abia în '83 s-au apucat de yoga, iar pe Grieg l-au cunoscut în '85. Au fost la început în grupa lui Narcis, surorile Ambăruș erau în grupa mea. Grieg nu mai lucra în perioada aceea cu oamenii, era prea urmărit de Securitate.

În afară de activitățile cu pregătirea cursurilor, Grieg avea și întâlniri cu practicanții de yoga, cu parapsihologi, astrologi, îl știa și pe Adrian Pătruț care face fotografiile cu fenomenele paranormale de la Pădurea Baci, la Cluj, pe inventatorul Justin Capra. Îmi aduc aminte și de un antropolog preocupat pe atunci de cunoașterea vieților anterioare. Grieg le făcea rost de cărți.

Dintre cursanți se întâlnea sistematic doar cu noi, de trei, patru ori pe săptămână, uneori și în fiecare zi. Poate de la facultate mai chiuleam, dar dacă era posibil să mergem la el nu pierdeam niciodată ocazia. Ne trezea și la miez de noapte să mutăm cărți, le ținea în câte o cameră de care nu știam decât noi, devenea gazda curioasă sau făcea el rost de o ascunzătoare mai bună.

Grieg începuse să ne ia la tot felul de întâlniri. Din '81 până în '84 am format un fel de triunghi. Atunci l-am cunoscut și pe față și pe dos, am cunoscut și oameni din anturajul lui, am aflat multe din copilăria lui, din primii ani de tinerețe. A trecut prin două modificări de personalitate care i-au definit modul de comportare. Noi suntem dintre cei mai vechi discipoli ai lui. De fapt, cred că suntem singurii de la curs care îi cunoaștem vechea personalitate. Avea 28 de ani când l-am întâlnit. Înainte să-l cunoaștem era mereu ras. La scurt timp și-a lăsat barbă, neagră, care-i dădea un aer misterios, îi accentua intensitatea privirii.

Grieg făcea de rost de cărți și urma etapa copierii. Știa pe cineva de la o întreprindere, un om care răspundea de xerox. O dată a mers împreună cu noi, să ne prezinte. Apoi ne-a lăsat să ne ocupăm de asta. Era o întreagă aventură. Ar fi fost mari probleme dacă se descoperea ce fel de cărți multiplicăm noi. Copiatoarele erau înregistrate, supravegheate de Miliție. Trebuia să fii foarte atent, umbla vorba că și pentru o pagină, dacă nu ai aprobare, poți fi dat afară, pedepsit.

Mergeam cu Narcis și de fiecare dată când intram pe poartă luam un aer plictisit, atât de banal, încât paznicul nici nu întorcea ochii spre noi, credea că suntem angajați acolo. Era un soi de invizibilitate psihică, avea efecte, funcționa. O dată însă am mers în întreprindere cu un băiat căruia i-a fost frică... atunci am atras atenția și ne-a legitimat portarul pe amândoi.

Grieg făcea copiile acestea și le dădea mai departe, băga foarte mulți bani în cărți. Am sentimentul că unii dintre oamenii care luau cărți de la el erau de la Securitate, îl supravegheau și în felul ăsta, mascat. Sau, cine știe, luau cărți de la el pentru că îi interesa personal și mai închideau ochii la toată chestiunea care în vremea aceea era ilegală.

Când Grieg a fost arestat, Narcis și cu mine am devenit organizatorii grupelor rămase. Le știam pe toate, știam locurile secrete unde se țin cursurile, știam practic toți oamenii din grup, erau în total vreo 50. În grupa noastră erau cam 12, iar în perioada aceea erau patru grupe.

Grieg nu a fost nici primul și nici singurul care vorbea de yoga atunci, dar el a fost un deschizător de drumuri în alt sens. Tufoi s-a vindecat de poliomielită practicând asane, a scris și cartea celebră, de care mulți dintre noi auziserăm sau chiar o citisem. Mai erau câțiva care făceau yoga, dar în grupuri de 2-3 oameni, hai, 4-5. Lângă Grieg se adunaseră însă 40-50 de oameni la un moment dat. Apoi era vorba de eficiență. Cursurile lui veneau cu un aer foarte tineresc, energic, în preajma lui aveai experiențe extrasenzoriale, începeai să trăiești într-un univers magic, un univers yoghin. Când societatea românească se afla deja în cădere liberă, Grieg se deplasa cu micul lui grup către Dumnezeu.

Narcis, eu, Gabriela Moldovan eram instructorii lui. Ne-a adunat la un moment dat și ne-a întrebat: «Vă simțiți bine, nu vă doare capul? Aveți grijă când coborâți străzile, când traversați strada. S-a preluat multă karmă, e posibil să se producă și în corpul fizic. În ceea ce mă privește, poate fi chiar o arestare».

Ni s-a părut un SF atunci. Era cu vreo trei săptămâni înainte de ancheta din 1984. «Dacă trecem cu bine de zodia Berbecului scăpăm», a mai spus. A fost arestat chiar cu două zile înainte de a se termina zodia Berbecului. În pușcărie a fost bătut rău de tot, cel mai rău a fost bătut într-o vineri. De atunci a început să țină post negru în fiecare săptămână, mereu, de 24 de ani nu bea decât apă vinerea.

Din ce s-a petrecut atunci ne-am dat seama că voiau să-l țină arestat, dar nu obținuseră declarații mulțumitoare. Probabil că intenționau să-l încadreze la înșelăciune, ne tot întrebau de banii pe care i-ar fi cerut, i-ar fi primit el de la cursanți. Ne chemau la Miliția Capitalei. Dar nu milițienii ne anchetau. Ei conduceau doar aparent. Dacă te luau de acasă ei ieșeau în față, dar la sediu te dădeau pe mâna securiștilor. Se vedea după stil că sunt securiști. Erau mai perversi.

Am făcut facultatea între '81 și '86. Cât a fost Grieg închis și am preluat noi cursurile, în '84, ne dădea putere faptul că lucram în numele lui, al Shambalei. Cred că am fost primul din România care a desenat această yantră¹⁷³, o luasem de pe coperta unei cărți, iar apoi s-a răspândit printre colegii de yoga. Aveam deja pregătire teoretică. Iar asane și meditații lucram sistematic 4-6 ore.

Eram conștient că prin practică spirituală oamenii se transformă într-un mod care îi face incompatibili cu regimul, iar yoga chiar ar fi fost pentru comunism o lovitură puternică sub centură. Când practici nu ai cum să nu simți ceva special. Îți simți centrul și realizezi în timp că ceea ce percepi este un aspect al lui Dumnezeu.

Începusem să nu mai suport lașitatea, îmi doream ca românii să fie mai uniți. Era clar că există martiriu atâta timp cât cei care se revoltă sunt o minoritate. Dar dacă am fi fost o majoritate, gândeam, dacă yoga s-ar extinde, oamenii s-ar putea transforma. Așa credeam noi și, într-adevăr, vorbeam despre lucrurile astea. Grieg percepea o finalitate îndepărtată în timp. El venea cu profețiile, ne vorbea de viitorul spiritual al României, spunea că va fi o nouă naștere la nivel colectiv și yoga ar grăbi procesul. Nu sugera niște etape concrete.

În anchetă securiștii încercau să ne sugereze că noi am scăpa mai ieftin dacă am declara despre Grieg ce vor ei. «Dați și voi o declarație mai... serioasă », ne cereau de la obraz. Ancheta se mai îndulcise cu puțin timp înainte să scape din arestul Securității. După ce a scăpat din arestul Securității Rahova, erau ca niște tigri turbați, li se umflau venele, ne întrebau furioși unde este. Dovadă că ne-au bătut, extrem de dur, iar ancheta s-a prelungit.

Sunt convins că a fost și o conjunctură, providența i-a întins o mână. Și Grieg a profitat de acea situație. Securiștii erau hotărâți să-i facă dosar politic, deși știau că e greu de fabricat, pentru că și atunci când încropești așa ceva trebuie să aibă un minim de coerență. Dacă ei ar fi reușit, nu mai scăpa fără 10 ani, Grieg știa asta. Iar fără condamnare nu se putea. Atunci a luat hotărârea asta, evadează și dacă îl prind primește oricum mai puțin. Și aici iar a spart Grieg orice schemă previzibilă. Nu există în istoria actului de justiție românesc ceva asemănător. Întotdeauna cel care este condamnat pentru evadare are și o altă condamnare, pentru o altă faptă. Adică omul este în detenție pentru o

¹⁷³ „Yantra” – cuvânt sanscrit – face parte din figurile geometrice sacre folosite în timpul meditației.

infrafracțiune și fuge, iar la pedeapsa inițială se adaugă și pedeapsa pentru evadare. Grieg a fost condamnat doar pentru evadare!¹⁷⁴

Până a ieșit Grieg, Narcis, Gabriela Moldovan și cu mine am preluat cursurile. După ce a ieșit a păstrat legătura cu grupul, se vedea cu oamenii în stația de metrou sau de autobuz, prin scările de blocuri în construcție, dar nu a mai făcut cu ei Hatha yoga. Ședințele propriu-zise le țineam tot noi.

După ce Grieg a fost arestat am continuat să fac yoga și cu surorile Ambăruș, în Bacău. Lucram sistematic cu fetele, mama lor ne-a fost și profesoară mie și lui Narcis, iar apoi directoare de școală. Eram zurbagiu, am avut de mai multe ori notă mică la purtare. Fetele nu erau prea încrezătoare la început, ne știau ca prieteni ai unuia dintre frații lor. A fost interesant ce s-a petrecut atunci. În general părinții se speriau când aflau că faci yoga, părea o chestie prea exotica, prea aeriana, credeau că termini cu viața socială, cariera, te desprinzi de societate și o pățești.

În cazul acesta părinții Gabrielei și Mihaelei Ambăruș au tras de mine să fac yoga cu ele. Și uite așa am ajuns ca în sala unde eram eu judecat dacă să primesc 6 sau 7 la purtare, în sala aceea în care trona portretul lui Ceaușescu, să fac yoga cu fetele directoarei. Mi-am luat foarte în serios sarcina, le dictam teoria, o explicam ... rigoarea inițiativă a fost respectată ca la carte. S-au și văzut rezultatele, surorile au intrat foarte bine la Medicină, în București, unde era concurența cea mai mare, deși nu și-au permis să aibă meditator la nu știu câte materii, la fel cum aveau colegele lor care se pregăteau câte 3-4 ani pentru asta.

În '86 am terminat facultatea. Pe atunci era repartiție obligatorie, eu am avut noroc, absolvisem cu note foarte bune și am găsit loc chiar în Bacău. Aici am făcut anul următor un experiment - că se poate preda yoga chiar și pe timpul lui Ceaușescu, dacă ai o anumită strategie.¹⁷⁵

Am nimerit la o întreprindere mare, proaspăt înființată, pe platforma industrială, media de vârstă a angajaților era 22 ani, mă simțeam ca la facultate. Se chema Întreprinderea de Panouri Electropneumatice.

M-am împrietenit repede cu oamenii, nu puteam să-mi țin gura. Vorbeam despre subiectele care mă pasionau, despre domeniul ezoteric. La întreprindere am constatat un interes foarte mare pentru yoga. Eu puneam problema la modul științific. Discutam fenomenele paranormale ca pe o provocare pentru modul de gândire al cercetătorilor. Niște colegi m-au invitat să fac yoga cu ei acasă. În '86, toamna, am început cu un grup de 10-12 persoane. Mă solicitau și alții, dar nu mai aveam timp.

Atunci m-am gândit să facem yoga oficial, să găsim o formulă pentru asta. Am pregătit un program pentru a fi aprobat de cabinetul medical. Am botezat cursul de yoga "cerc aplicativ de gimnastică psiho-somatică integrală". Pe vremea aceea puteai să faci și cerc aplicativ de crescut ciuperci în pivniță, se bifa ca activitate culturală a întreprinderii și era bine.

Am schimbat denumirile centrilor energetici subtili, nu le-am spus chakre, ci plexuri nervoase. Am spus Postura lumânării, nu Sarvangasana, Postura arborelui în loc de Talasana... toți știau că e yoga ce facem, dar nu vorbeam public despre asta, iar în

¹⁷⁴ Vezi explicațiile privind evadarea lui Gregorian Bivolaru de la Capitolul II 6. (Nota mea: GA).

¹⁷⁵ În sensul că se putea, chiar în anii '80, când orice activitate yoga era reprimată (Nota mea: GA).

timpul orelor, la sală, nu foloseam niciodată denumiri sanscrite, făceam «gimnastică». Era o conspirație colectivă.¹⁷⁶

Cercul nostru aplicativ era trecut în programul de activități pentru tineret. De la cabinet m-am dus la director. L-am asigurat că «muncitorii vor avea o productivitate mai mare» Aveam nevoie de o cerere făcută în numele lui pentru oamenii muncii de la IPEP, am obținut-o. Cu ea am ajuns la Liceul Pătrășcanu din Bacău, la directoare. Am primit toate aprobările, de peste tot. Am început în primăvara lui '87, țineam cursurile într-o sală mare de sport. Veneau vreo 50 de oameni la început, apoi am ajuns cam 70, colegi, prieteni de-ai colegilor, soția inginerului-șef, membri ai cenclului de literatură SF.

Era un securist la întreprindere, ne mai întâlneam din când în când pe coridoare, ne salutăm, aveam grijă ca acest curs să arate cât mai nevinovat. De câte ori era cazul spuneam că sunt recunoscător întreprinderii că ne susține cercul.

Acolo l-am cunoscut pe Viorel Roșu. A venit foarte repede la curs. Camelia (Roșu) nu voia să facă yoga, nu îi plăcea pe atunci că Viorel este interesat de asta. Dar după ce am ieșit din închisoare a început și ea să practice, a fost impresionată de felul cum s-au petrecut lucrurile.

Perioada aceea a fost unul din cele mai minunate lucruri din viața mea. A ținut până în toamna lui '87. Securitatea m-a săltat chiar în timpul cursului. Cineva îmi făcea denunțuri la Miliția din Bacău. Dosarul meu din București nu mă urmărea aici, ei știau că sunt studentul care absolvise și se întorsese în orașul natal.

Am bănuțit cine m-a turnat. Era un coleg de la întreprindere care divorțase de soție. El era muncitor, ea inginer, era convins că acesta fusese motivul pentru care s-au despărțit. Ea venea la curs, fostul soț nu era de acord. Ne urmărea peste tot. M-a amenințat, că tatăl lui e milițian, că are cunoștințe la Securitate. Mi-a spus să n-o mai primesc la curs. Mi-a făcut denunț și la București. Așa s-a făcut din nou legătura cu Grieg. Ei considerau că tinerii din jurul lui sunt niște victime, dacă el dispăre, ceilalți revin la «o viață normală».

La sală au venit cam douăzeci de persoane. Erau în costume, Securitatea a fost implicată pe față. Au intrat foarte hotărâți, ne-au dus pe toți la Poliție, toți au fost interogați, îi presau să declare că au făcut yoga cu mine. Nici măcar unul nu a zis că făcea yoga. A fost o solidaritate extraordinară. Am văzut dosarul. Nu am avut delatori atunci.

Grieg avusese trei capete de acuzare, în '84, practicarea unei meserii fără autorizație, înșelătorie în dauna avutului particular, răspândirea de materiale pornografice. Cu primele două m-au încălțat și pe mine. Dar eu luam bani și nu mă foloseam de ei. Mai cumpăram, așa cum mă înțelesesem cu directoarea, materiale pentru curățenia școlii.

Cât despre practicarea unei meserii fără autorizație... Era un cerc de gimnastică psiho-somatică, nu mă pretinsesem profesor. Dar ei aveau altă formulă. Să mă acuze că fac pe vindecătorul. Am avut un caz de vindecare de diabet. Au luat-o la întrebări pe femeia respectivă. Îi sugerau tot felul de lucruri... «Nu-i așa că plăteai o taxă la curs, nu-i așa că ți-a spus Eugen că o să te vindeci de diabet?» Nu, femeia nu a declarat asta. Ea se vindecase făcând yoga, nu-i promisese nimic.

¹⁷⁶ Același lucru îl povestește și Nicolae Catrina. Interviuurile adepților yoga din acest volum au fost luate absolut separat, ei locuind în orașe diferite. Povestirile lor coincid perfect.

O circumstanțiere agravantă a fost faptul că au găsit în casa mea revista *Atheneu*, care publicase un articol de Mircea Eliade care spunea că ejacularea înseamnă moarte, bătrânețe. Sublinia ideea, considerând că descărcarea de energie este căderea ultimă.

Când am cumpărat revista, m-am gândit să le-o dau și prietenilor, colegilor de curs din București, am luat vreo patruzeci de exemplare. Securiștii au încadrat deținerea acestor reviste la «atitudine dușmănoasă față de politica demografică a PCR». Cine mai muncea, adică, pe ogoarele patriei? S-a spus aberația asta în rechizitoriu, la proces procurorul a vorbit de unul singur, nu au fost martori care să susțină acuzațiile, am fost condamnat la un an și două luni. În octombrie deja eram condamnat.

În arest eram câțiva în cameră, trei, patru. Norocul meu a fost că o înainte de a fi adus acolo se lăsase de fumat și ultimul dintre colegii de cameră. Singura celulă unde nu se fuma. Șeful celulei mi-a propus un târg, să mă protejeze pe mine, eu să-l învăț yoga. Era muncitor la fabrica de pantofi «Partizanul» și făcea cizme de cowboy. Șterpelea de la serviciu bucăți mari de piele, le ascundea pe sub haine și le vindea apoi la cooperative. Stătea la izolare, nejudecat de doi ani. Habar n-avea unde îi sunt complicii, erau prin țară. Anchetatorii îi căutau și între timp îi reînnoiau mandatul în fiecare lună.

În afară de cusurul ăsta cu șterpelitul din întreprindere era un român neaoș. Seara, la culcare, spunea *Tatăl Nostru* și *Fecioara Maria* cu voce tare, deși risca să fie auzit și atâta lipsea! Era un regim foarte dur, nu aveam voie să comunicăm prin pereți.

«Cât ai furat, de ce te-au adus aici?», m-a întrebat în prima zi. «Dacă te-au adus pentru yoga înseamnă că yoga e o chestie bună.» Adică am fost un tip destul de periculos ca să mă aresteze, iar asta înseamnă că yoga e bună și a vrut și el. Cam așa a gândit. L-am învățat asane, făcea conștiincios și la un moment dat stătea în cap 30 de minute pe zi. El știa pe de rost foarte multe poezii și m-a învățat și pe mine în perioada cât am fost închiși împreună.

Tot în închisoare s-a mai petrecut ceva foarte special. «Dacă ții post șapte săptămâni la rând ieși din închisoare» Am ținut post șapte zile la rând. Am fost arestat pe 10 septembrie, mi s-a dat drumul pe 29 octombrie. Exact după 49 de zile petrecute în celula nr. 7 din arestul Miliției Bacău.

Avocatul mi-a propus la un moment dat să strămutăm procesul în alt județ. Eram în recurs. Când a venit ca o bombă vestea amnistiei. După mine s-a apucat și colegul acesta de celulă să țină post. Al doilea decret de amnistie a fost tot după 49 de zile și a ieșit și el.

N-am cazier, pentru că am fost eliberat cu decretul de amnistie și mi s-au șters zilele din închisoare. Eu am rezistat perioada aceea, dar ai mei au fost chinuți. Mama nu avea astâmpăr, mergea zilnic peste tot, dădea buzna la Miliția municipiului, la Județ, amenința că face plângere la București. Veneau băieții în celulă și îmi spuneau să vorbesc cu ea, să-i lase în pace. Tata lua medicamente cu pumnul, era cardiac. Toată povestea asta a fost un mare șoc pentru el. La trei zile după ce am ieșit, a murit. Parcă ar fi trăit cât să mai apuce să mă vadă.

Lumea era foarte încântată că am învins Securitatea. Devenisem un fel de erou local. Instantaneu a zis și Cami Roșu că se apucă de yoga.

Aveam interdicție să fac yoga, dar și după ce am ieșit din închisoare ne-am întâlnit pe ascuns. Am continuat să merg din când în când la București. Aveam grup călit în Bacău. Cei care veneau atunci la cursuri erau deja «infractori», știau că se întâlnesc cu cineva care făcuse pușcărie pentru asta, erau cam 10-12 oameni, printre care și Viorel și

Camelia Roșu, Cristina Baciuc și fratele ei, Mircea, Adriana Mălinici. Era un fel de rezistență, e clar că oamenii aceștia știau că pot avea mari probleme și totuși voiau să facă yoga.

Când a fost ancheta din iulie '89 securiștii au venit și la mine acasă. Eram cu Narcis, nu le-am deschis, am fugit pe fereastra de la parter. Am plecat în direcții diferite. Securiștii au văzut geamul deschis mai târziu, și-au dat seama că le-am scăpat de sub ochi, m-au urmărit prin tot orașul.

M-au prins în centru, în față la «Decebal», cel mai înalt hotel din Bacău pe vremea aceea. Au coborât din două, trei mașini. Erau mai mulți, voiau să mă tragă în interiorul clădirii, am început să strig: «Mamă, mamă, mă omoară!». Am făcut o gălăgie enormă. Până la urmă m-au împins într-o sală de restaurant goală, șeful de sală i-a lăsat să-și facă treaba și la improvizație m-au băgat în WC, doi tipi s-au ocupat de mine, au început să mă bată. Erau securiști get-beget, în civil, unul era chiar îmbrăcat mai sportiv și avea pumnul greu, antrenat.

La sfârșit, mi-au dat o batistă să mă șterg de sânge. Acesta, mai brutal, își pierduse controlul, a dat unde a apucat, cu picioarele, m-a lovit în față cu pumnul, m-a lipit de zid. La secție am vorbit un timp, m-au întrebat ce am acasă, am mers cu ei la mine în garsonieră. N-au găsit nimic, dar de luat tot au luat ceva, o carte de Mircea Eliade. M-au întrebat dacă am ținut legătura cu Grieg, ce am făcut, cum am făcut? M-a luat în primire un securist care, pe lângă Stefan Gheorghiu, mai avea două diplome, era chiar un tip inteligent, nu doar un activist. Se pricepea să manipuleze. Îmi spunea: «L-am citit și eu pe Mircea Eliade, foarte interesant. Mai fac exerciții acasă și fratele meu s-a vindecat de nu știu ce boală de plămâni cu yoga. Dar trebuie să înțelegi că dacă dumneata te întâlnești și stai de vorbă cu prietenii, nu e nimic. Dacă faci în grup organizat yoga, atunci avem o problemă».

După ce m-au bătut bine, din nou am ajuns la securistul ăsta care m-a întrebat «Dacă yoga e așa bună, de ce te grăbești să o faci acum, nu poți să mai aștepti câteva luni...?». A insistat: «Ascultă ce-ți spun eu, că nu-ți spun prostii ! Ce-i cu graba asta?». Eu nu pricepeam. Ce-o să fie peste câteva luni?

Bătaia a fost foarte dură, au dat în mine până nu m-am mai ținut pe picioare. După ce am căzut au continuat cu bocancii, aveau bocanci în picioare, nu pantofi.

În situații din astea nu mai ai noțiunea timpului. Simți că se poate întâmpla orice, poți să și mori, la un moment dat te abandonezi, îți dai seama că nu te poți opune, ești una cu pământul. Aveam însă în minte ideea asta - să nu trădez.

Când durerea devenea insuportabilă intervenea ca un fel de ușurare și simțeam că eram ajutat, Dumnezeu mă ajută să rezist. La început mă durea, mă loveau rău de tot și mă durea și mai tare, dar de la un punct încolo, chiar dacă mă loveau tot mai tare, nu mă mai durea tot mai tare. Apare o anestezie generală, parcă te decuplează puțin de corp, în momentele acelea parcă dădeau într-un sac.

Nu le-am spus nimic din ce voiau. Asta i-a înfuriat.

Ei cereau informații despre Grieg, orice, unde își ține cărțile, cu cine se întâlnește, iar eu nu le dădeam nimic, absolut nimic. La început am încercat să fac pe prostul, dar asta nu ține prea mult. Grieg a încercat să-mi trimită un bilet chiar când era în arest. «Eugen, du-te și plătește chiria.» Era vorba despre chiria uneia dintre camerele unde țineam noi cărțile de yoga. Securiștii l-au interceptat și au devenit și mai insistenți, și mai violenți. «Spune, mă, unde? Unde?» Am răspuns că nu știu despre ce chirie e vorba.

În zilele acelea de anchetă m-am intersectat cu Narcis pe coridor când eram adus de la bătaie. Ne-am zâmbit și ne-am întrebat unul pe altul din ochi: ai trădat? N-am trădat. Nici eu. Ok!

Primul pumn pe care l-am primit a fost de la colonelul Ionescu, un tip foarte voinic, m-a luat la întrebări, nu i-am răspuns ce voia a început să strige la mine și până să mă dumiresc eram pe podea, m-a dărâmat de pe scaun cu pumnul. Alt moment memorabil a fost chiar cu șeful de pe Rahova. Era foarte furios, era înnebunit că Grieg reușise atunci să evadeze. Parcă era demonizat, îi jucau ochii în toate direcțiile. A venit la mine, eram pe scaun, m-a luat de cap și m-a dat cu capul de masă. După ce mi-am revenit m-am uitat la el, îi rămăsese în mână un smoc din părul meu. Până și colegii, subalternii se temeau de omul ăsta, avea ceva de animal sadic, nu puteai sta de vorbă cu el.

Astea sunt amintirile mele. Așa au fost atunci lucrurile.

11. Claudiu Trandafir

Am început să practic yoga cu Grieg, în 1981, imediat după ce din cauza scandalului legat de Meditația transcendentă se sistaseră din punct de vedere oficial orice cursuri de felul acesta. Așa că a fost o... ilegalitate conștient asumată. Mărturisesc că însăși această interdicție m-a făcut să fiu și mai hotărât. Eram curios să aflu cât mai multe. Voiam să învăț cât mai bine, să mă concentrez mental cât mai bine, adică foarte bine. Voiam să fiu primul. Acesta era unul din motive. Iar după un an de yoga chiar obținusem o putere de concentrare foarte bună și eram capabil să memorez tot ce ni se preda la facultate. Mă duceam la ore, îmi luam și notițe, iar după aceea veneam acasă, îi dădeam Simonei foile și spuneam tot cursul de la un capăt la altul. Ei bine, după ce am reușit să fac asta, am ajuns eu la concluzia că nu prea are rost să mă mai duc așa constant la cursuri! Și oricum, treptat am realizat că yoga răspunde unor aspirații mult mai profunde ale sufletului meu mine, iar *Yoga Nidra*, cu muzica aceea minunată, a fost chiar o mare revelație pentru mine. Era ca și cum s-a deschis o altă dimensiune în ființa mea și am realizat cât de frumoasă, cât de sublimă este această cale.

Lucrările despre yoga fuseseră retrase din biblioteci printr-un gen de ordin, imediat după scandalul cu Meditația transcendentă și se mai găseau doar la fondul secret, la care, evident, noi nu aveam acces pe atunci. Totuși am constatat că foarte multe lucrări nu fuseseră prinse în respectivul filtru, deoarece criteriile erau probabil superficiale. Cred că erau atenți numai dacă se afla cuvântul *yoga* în titlu sau ceva de genul acesta, pentru că am găsit și la B.C.U., și la B.C.S., și la Biblioteca Academiei foarte multe cărți de esoterism, orientalism, am găsit chiar și cărți de yoga. Ramakrishna, de exemplu, foarte multe din tradiția budistă, Aurobindo. Multe zile petreceam așa, de dimineață până seara, în biblioteci. De altfel era și modelul pe care îl preluasem de la Grieg. Știam că și el a procedat așa într-o anumită perioadă, dar, evident, îmi plăcea și mie foarte mult să studiez asemenea cărți.

Îmi aduc aminte de întâlnirea după conferința de yoga pe care ne-a ținut-o Grieg la început – în 1981. La Alina Cioroiu acasă. Grieg a ajuns după ce a schimbat două mașini, a mers cu două taxiuri, ca să nu poată fi sau să se convingă că nu e urmărit. Și așa a început cursul de yoga. Primul an, de fapt toți acei ani, l-am avut pe Narcis ca instructor. El începuse cu un an mai devreme și ne preda aceste tehnici yoga. Pe Grieg, în primii doi ani l-am văzut mai rar, însă îmi aduc aminte o întâlnire când ne-am dus la el acasă. Era

undeva, într-o zonă care a fost demolată mai târziu și s-a construit Casa Poporului. O căsuță micuță, modestă. Locuia cu mama lui și am fost impresionat să văd peste tot foarte multe cărți. Era o cameră plină, plină de cărți. Mi-aduc aminte că Grieg mi-a dăruit atunci "Filozofia esoterică a Indiei" a lui Chatterji, un teozof, o carte care exprimă sintetic principiile filozofiei orientale și în special viziunea vedantică, necesitatea unei centrări în Sine, în Dumnezeu.

Cam așa a început căutarea aceasta culturală. Deseori mergeam cu Grieg în talsioc. Erau oameni care plecau din țară sau aveau nevoie de bani și își vindeau cărțile. În acea perioadă asemenea lucrări nu erau traduse în română. Erau cărți străine, destul de scumpe. De exemplu Ramakrishna, o carte originală, să zicem de 200 de pagini, putea să coste 100-150 de lei sau chiar mai mult. *Kama Sutra* putea să coste 300 sau chiar 500, în funcție de ediție. Era un efort să le adunăm. În timp cunoscusem și câțiva vânzători care vindeau cărți prohibite, de ocultism, de yoga, în special copii xerox, pentru că le xeroxam, atunci nu aveam acces altfel. Adeseori făceam și schimburi cu acești oameni. Treptat ajunsesem să-i cunoaștem pe toți. Erau câțiva pe vremea aceea care se ocupau de așa ceva. Mai erau și oameni care aveau o reală pasiune pentru o astfel de cultură, domnul Virgiliu Radulian care fusese și el în Meditația transcendențială. Și cu ei făceam schimburi de cărți. La xerox, o lucrare obișnuită costa în funcție de numărul de pagini, iar prețul unei pagini oscila între 1 leu și 2 lei.

Grieg avea deja o bibliotecă considerabilă și tot ce achiziționam ascundeam. Ne gândeam, ne temeam de o percheziție, așa că nu le țineam acasă, închiriam pur și simplu camere unde le păstram. Acolo era o veritabilă oază de fericire. Ne întâlneam cu Nicu și cu Grieg într-o astfel de casă și rămâneam uneori toată noaptea sau toată ziua. Fiecare studia și după aceea ne împărtășeam viziunile. Vorbeam despre filosofia unuia sau altuia dintre yoghini, alchimiști sau autori care aveau o concepție mai aparte despre lume.

În '89 ne-au confiscat foarte, foarte multe cărți. Un camion întreg au umplut. Cel puțin din locul de care știu eu. Și mai erau și altele. În perioada aceea trăiam o atmosferă foarte efervescentă. Ne întâlneam câte trei, patru sau cinci și făceam yoga în diferite case, la diferiți oameni. De altfel, în '84, când Grieg a fost ridicat de Securitate, se afla chiar la un curs, la d-l Tocineanu, unde va pe lângă Operă. După aceea a fost o acțiune importantă, să-i anunțăm pe toți cei care veneau în alte zone că nu se mai țin orele. Am urmărit să-i găsim, să-i prevenim, ca nu cumva Securitatea, aflând de toate aceste case, să-i ridice și să le creeze și lor probleme.

Eu am făcut yoga în mai multe locuri. Destul de mult am practicat în camera noastră de cămin, a mea și a Simonei. În '83 a început și ea să fie pasionată de yoga. După un timp, după câțiva ani, oricum, după ce Grieg a avut problemele din '84, a fost închis și a evadat, Simona, nu știu exact de ce - probabil pentru că unchiul ei era colonel, chiar directorul școlii de Securitate de la Băneasa - a început să fie foarte urmărită. Nu au avertizat-o, familia nu i-a spus nimic. Bine, au existat discuții despre faptul că a renunțat la carne ș.a.m.d. Însă cert este că s-a vrut intimidarea ei. Eram și eu urmărit - dar Simona ajunsese să fie supravegheată pas cu pas. A fost o perioadă în care se ducea la școală și era cineva care o aștepta pe hol când ieșea în pauză, de la cursuri. Dacă se ducea la cantină, securistul era unde va în cantină, dacă mergea la bibliotecă, securistul se posta și acolo.

Țin minte că am mers o dată la colecțiile de artă ale B.C.S.-ului și era interesant că omul acela nu intra în bibliotecă. Îl cunoșteam, știam foarte bine că este codița noastră.

Stătea afară în timp ce noi studiam în sala de lectură. El însă, pentru că probabil așa erau normele de serviciu, ne aștepta și șase ore, dacă rămâneam și citeam. După șase ore, își relua imperturbabil urmărirea.

Au fost și multe, multe situații stranii. Evident că se crea o tensiune. Nu mai puteam merge oricând la întâlnirile cu ceilalți, era mai dificil. Dar continuam să practicăm yoga în cămin și în camere nu prea aveau cum să ne verifice. Mai problematic era că rămâneau și noaptea, supravegheau orice mișcare în fața clădirii, iar noi făceam tot posibilul să plecăm noaptea. Ajunsesem să ne strecurăm în căminul băieților de la Electronică, unde erau colegii mei. Vorbeam cu un student care aducea bere în cămin, foarte bun prieten cu administratorul. El ne dădea cheia de la ușa din spate și plecam în secret unde voiam.

Cam așa s-a derulat o perioadă din viață, dar la un moment dat a fost de-a dreptul straniu, am avut un polițist care stătea chiar pe palierul nostru, acolo unde locuiam. A rămas acolo vreo 2-3 zile. Atunci ne-a fost clar că țineau cu orice preț să exercite asupra noastră genul acesta de presiune psihică. Dar asta ne-a determinat să devenim mai vigilenți, mai atenți în orice. La un moment dat, la vreo câteva luni după ce a ieșit, Grieg a venit la noi, în cămin, am făcut o meditație împreună și am vorbit mai mult. În rest, așa cum spuneam, cursurile le ținea Narcis. Tot în cămin însă am avut și alte surprize. Lângă noi locuia un arab care își dădea doctoratul. După ce a plecat de tot, camera lui a fost ocupată de niște domni. Nici administratoarea nu știa exact care e treaba lor acolo. Așa am simțit că suntem supravegheați. Era clar că sunt de la Securitate.

Pe Simona au sufocat-o cu urmărirea pas cu pas, dorind să o intimideze, să o sperie, pentru că practic nu prea aveau ce să-i facă. De aceea, când voiam să vorbim niște lucruri mai secrete, puneam muzica tare. Iar când plecam în acea perioadă de acasă, lăsam pickup-ul să meargă, ca să nu-și dea seama că noi am ieșit. Făceam același traseu, pe la căminul băieților și după aceea ne duceam unde aveam treabă.

Dar nu era mereu așa. Am fost într-o vară în vacanță la Tușnad și acolo am avut o mare surpriză după ce ne-am întors de la restaurant. Când plecasem din hotel am lăsat cheia la recepție. La întoarcere recepționarul ne-a spus că nu știe unde este cheia. Ne-am dus sus, gândind că poate e în yală, nu era. Am bătut la ușă. Nimic. Știam că o lăsasem la recepție, dar, mă rog, eram uimit de situație. Cert este că am așteptat un timp, am coborât și la cinci minute chiar am văzut un bărbat trecând și lăsând o cheie. Eram în holul hotelului, recepționarul ne-a chemat și ne-a spus: "Uite, domnul care tocmai a plecat a lăsat cheia dumneavoastră". Era clar că fusese Securitatea și ne cotrobăise prin cameră.

După ce Grieg a fost pus în libertate, după 1985, devenise foarte greu să ne întâlnim. Prezența lui era explozivă, știam că e urmărit, suntem urmăriți, așa că găsisem o soluție foarte simplă. Ne întâlneam în văzul tuturor, în locuri publice. Cel mai des mergeam împreună la cinematograful. Le luam pe toate la rând. Uneori începeam duminică, de dimineață, și mergeam la spectacole succesive. Sigur, nu atât conținutul filmului ne interesa și nici măcar nu stăteam cu toții pe același rând. Ne răsfirmam prin sală, însă făceam meditații și simțeam că ne unește ceva. Urmăream aspecte simbolice, aspectele transfiguratorii din poveștile care se derulau pe ecran. Alteori ne întâlneam și mâncam împreună. Lui Grieg îi plăcea self-ul de la subsolul Intercontinentalului. Acolo erau momente frumoase, ne povesteam despre practica yoga și despre realizările noastre și discutam mult cu el.

Un alt loc de întâlnire era la metrou, la Eroilor. Coboram pe peron, ne așezam pe scaune ca și cum nu ne-am fi cunoscut între noi și îl așteptam. El venea și discuta pe rând cu fiecare dintre noi. Era o perioadă foarte specială. Foarte creatoare, pentru mine cel puțin, pentru că așteptam toată săptămâna acel moment și mă gândeam ce-i voi spune lui Grieg. Căutam să trag concluzii în meditații, urmăream să aspir mai mult, să citesc mai mult, să înțeleg mai mult, să cunosc mai mult, să mă adâncesc mai mult în meditații și fiecare revelație pe care o aveam mi-aducea o bucurie în plus, această bucurie a împărtășirii cu Grieg. După aceea Dumnezeu a vrut ca lucrurile să se accelereze, ajungeam să mă văd chiar zilnic cu el. Ne fixasem o oră. Era paznic și înainte de a se duce la serviciu mă întâlneam cu el într-o stație de tramvai, pe undeva pe lângă Piața Traian. Mergeam uneori pe jos sau luam tramvaiul până la piața Unirii. El venea dintr-o cameră unde ținea cărți în secret, o bibliotecă pe care o avea cu Dinu Roman, una de care nu știam – erau mai multe locuri. Asta a fost una din bibliotecile găsite de Securitate în 1989 când ne-au confiscat toate cărțile.

Nici măcar la film nu eram lăsați în pace. Chiar mi-aduc aminte – eram urmăriți adesea și remarcam asta – cu vreo șase luni înainte de izbucnirea anchetei din '89, s-a făcut un filtru de Miliție la ieșirea din cinematograful și ne-au verificat buletinele. Unora dintre noi le-au luat buletinul, mie mi l-au anulat pe motiv că aveam o barbă micuță, iar în fotografie eram fără. Pe vremea aceea aveam buletin de Constanța, așa că a trebuit să mă duc acasă să mi-l refac. Însă, am aflat mai târziu, acela a fost momentul când securiștii au racolat anumite persoane. Au confiscat niște buletine și le-au cerut unora dintre noi să... coopereze. Probabil că deja le cunoșteau punctele slabe, aveau informații despre ei. De exemplu știu clar că unei fete i s-a cerut să vină la o anumită secție de Miliție peste o zi, două, ca să-și recupereze buletinul. Atunci a fost racolată de Securitate și obligată sau amenințată să devină informatoare. Era studentă la Arhitectură, din câte îmi amintesc, și cu siguranță o parte din ceea ce se discuta la întâlnirile noastre, s-a aflat de la această persoană, căreia, mă rog, nu are rost să-i dau acum numele. Era o fată destul de fricoasă și evident slabă. Nu vreau să o condamn. Dar interesant este că după un timp, chiar înainte de revoluție, am văzut-o pe stradă, la braț cu Păunescu, un securist mai ciudat, băgăcios, pe care l-am cunoscut la interogatoriile din Miliția Capitalei și care prin intimidare, crease o legătură mai intimă, mai strânsă cu fata aceasta.

*

În vara lui '89 am fost anunțați că Grieg are probleme și a fost ridicat. Era luna iulie. Pentru că țineam niște cărți despre yoga acasă și nu voiam să fie găsite, am plecat foarte de dimineață, înainte de a merge la serviciu și le-am ascuns într-una din camerele secrete. După aceea m-am dus la serviciu – lucram împreună cu Simona – dar am constatat că ea nu ajunsese încă. Ceva mai târziu am aflat că la vreun sfert de ora după ce am plecat, a venit Securitatea la noi acasă, în apartamentul din Giulești, împreună cu Grieg. Nu știu de ce au procedat așa. L-au adus în cătușe până acolo. E adevărat, Grieg mai venea uneori pe la noi și probabil că securiștii nu știau exact locul și au vrut neapărat să-l afle atunci. Sau poate au vrut să ne sperie, să ne intimideze. Din ceea ce mi-a povestit Simona, mă căutau pe mine. Le-a spus că am plecat la piață – eu nu am asemenea obiceiuri, să merg dimineața la piață, dar asta a fost varianta pe care le-a spus-o.

Au început să facă percheziție. Nu aveau mandat, bineînțeles, dar au început să cotrobăiască prin casă. Au răscolit cărțile. S-au dus la muzică în special, să vadă ce ascultăm. Mi-au confiscat toate benzile, magnetofonul și discurile de pickup. La un moment dat Simona le-a spus: “Bine, dar de ce luați discurile? Acesta e Bach.” La care unul din securiști: “Bach, las’ că vă arătăm noi Bach!” S-au suit cu picioarele pe pături, peste lucruri, era clar că vor să sfideze, să-și bată joc de tot ce e sfânt sau drag persoanei anchetate.

Prietenul meu Nicușor lucra la o întreprindere lângă Pitești, venea doar la sfârșit de săptămână în acea perioadă. Acolo fusese repartizat ca inginer. Și am vrut să-l anunț și pe el, nu cumva să vină la noi, să meargă în locul unde sunt cărți, ca nu cumva să fie urmărit. Am sunat la el, la serviciu, iar cei de acolo mi-au spus că Nicu a plecat la București. Au omis să-mi spună însă că a plecat cu mașina Securității...

Fusese ridicat de securiști chiar în acea zi. Neștiind, m-am dus într-unul din locurile în care aveam cărțile, unde obișnuia el să mai rămână. Aveam și un pat, și birou și putea studia acolo, putea să se și odihnească. Am plecat repede de la serviciu. Am luat un taxi. Era undeva prin zona pieții Matache, la un demisol. Când am ajuns în curte am rămas blocat, pentru că era ușa larg deschisă. Noi veneam acolo cu mare prudență și aveam mare grijă să nu fim văzuți, să nu părem suspecți. Acum era ușa de perete. Am ezitat. Am făcut câțiva pași în curte și am aruncat o privire în cameră – pe o măsuță erau câteva cești de cafea. Am realizat că se petrecuse ceva, așa că am plecat.

Din păcate în acel moment m-a văzut gazda, care de obicei era foarte amabilă, binevoitoare. Dar atunci, în situația aceea și speriată de securiști, le-a spus de mine. Ei erau acolo, începuseră un fel de inventar al cărților. Unul dintre ei a venit după mine. Mi-am dat seama că sunt urmărit și am început să fug. Speram să ajung la taxi. Chiar mă aștepta mașina, pentru că voiam doar să-l anunț pe Nicu și să mă întorc la serviciu. Am fugit prin piața Matache, printre oameni. Până la urmă am fost prins și adus în camera respectivă. Securistul mi-a mărturisit atunci că mă urmărea de luni de zile și că și-a tocit multe pingele umblând după mine. Evident, mi-a spus-o cu năduf.

Am fost dus de acolo după ce am văzut cu tristețe jaful pe care îl făceau, cum luau cărțile și le trânteau. Multe erau xerox-uri. Foile zburau, le aruncau de-a valma. Am fost dus cu o mașină la Miliția Capitalei de pe Eforie. Acolo, la etajul 6 sau 5, ultimul etaj, era sediul Securității. Este un lucru mai puțin cunoscut probabil. Anchetele și le făceau securiștii în sediul Miliției, la ultimul etaj.

Acolo au început câteva zile foarte triste. Pe drum remarcasem cât de grosolani erau. Ei ne acuzau, sau, mă rog, în mintea lor era că practicăm Tantra și facem orgii. Dar când au remarcat pe stradă o fată frumoasă au început să râdă: “Uite, bă, asta ar fi bună de Tantra, nu-i așa?” După aceea au început comentariile triviale și cuvintele obscene, sugerând cumva cât de bine cunosc ei ceea ce facem noi și cât de mult vor ei să ne scoată din cap asemenea prostii. Când de fapt ei aveau viziunea vulgară asupra erotismului și a sexualității.

Au urmat câteva zile foarte dure în care veneau mulți anchetatori, mulți securiști și căutau să obțină fel de fel de mărturii. Am fost uimit de caracterul complet nesistematic al investigației. Erau, desigur, și unele strategii, cea cu polițistul bun și polițistul rău, de exemplu. Intra întâi unul foarte violent, cu figură crâncenă, amenințătoare, care trântea cu bastonul în masă, lovea pe lângă mine. Sau îl ridica asupra mea și-l oprea foarte aproape de umărul, de brațul meu, țipa, urla să spun tot ce e de spus. După care, la zece minute,

un sfert de oră, apărea altul care mă întreba dacă nu cumva mi-e foame, dacă am nevoie de ceva. În acea perioadă, într-adevăr, am mâncat. Mi-au adus doar iaurt, nimic altceva. N-am mâncat decât ce îmi aduceau ei.

Au fost mai multe zile, vreo săptămână, timp în care eram anchetat în continuu. Eram lăsat în cameră să scriu. La început mi se cerea să scriu despre Grieg, despre diferite persoane, de unde le cunosc, ce este în primul rând cu cărțile. Și scriam așa, mă gândeam la Eliade, la acea declarație din nuvela "În curte la Dionis", ..., scriam fel de fel de povești, care evident nu aveau nici o legătură cu ancheta.

Acolo venea unul, voia să afle ceva, pleca, după care apărea altul care mă întreba, ca și cum fiecare vroia să-și ducă ancheta proprie. Cu siguranță nu era ceva foarte calculat. Nu era vorba de un plan foarte bine pus la punct. Țin minte de exemplu că într-o noapte era un ofițer de serviciu, care s-a hotărât să facă investigații și să ne întrebe pe fiecare dacă am practicat yoga. Într-o cameră de lângă mine erau surorile Ambăruș, Mihaela și Gabriela, iar el a început să mă întrebe dacă le cunosc. Oricum, anumite lucruri deja erau clare. Fetele locuiau chiar într-un apartament, în gazdă, unde locuisem eu înainte și oricum anumite chestiuni erau deja evidente. N-avea rost să tănuiesc și nu am considerat a fi așa un secret că le cunosc pe Gabriela și pe Mihaela. Însă Mihaela, fiind probabil mai speriată atunci, ea avea probabil alt plan, a spus că nu mă cunoaște. Iar omul acesta era foarte derutat, voia acum să vadă cine are dreptate. Și s-a gândit el să facă o confruntare.

Așa că a adus-o pe Mihaela – cred că era Mihaela - în camera mea. În momentul în care ea a zis că nu mă cunoaște, am zis și eu la fel, că nu o cunosc. Evident, anchetatorul s-a enervat, pentru că a crezut l-am mințit până atunci. Văzând însă care e situația și că Mihaela ține să spun că nu o știu, am răspuns că m-am gândit la o altă persoană, că a fost o eroare și că nu, chiar n-o cunosc. Era destul de speriată, se declanșase atunci o tensiune psihică foarte mare. Am simțit nevoia să o ajut cumva, să o încurajez. De fiecare dată când ofițerul respectiv se întorcea cu spatele la mine căutam să comunic prin semne cu ea, la un moment dat chiar i-am făcut cu ochiul, să-i dau un tonus, s-o scot din starea aceea de dezorientare. Un subofițer care era acolo a remarcat și a început să strige: "I-a făcut cu ochiul, i-a făcut cu ochiul!", ca și cum era o mare infrațiune. Au smuls-o imediat pe Mihaela, au dus-o în camera ei și la mine au țipat în continuare. Au fost foarte agresivi.

Era foarte interesant ce se petrecea în camera aceea de Miliție. De obicei erau doi subofițeri care mă păzeau, uneori rămânea unul singur. Stăteam într-o cameră și zi, și noapte și cel puțin un subofițer mă supraveghea. Asta înseamnă că în douăzeci și patru de ore erau șase subofițeri care mă păzeau pe mine. Nu aveau ce să facă. Stăteam și eu, și ei în camera aceea. Eram la începutul anchetei, dar aveam totodată presimțirea că aceste lucruri se vor sfârși, presimțeam libertatea, o libertate pură și aveam totodată un sentiment de compasiune pentru oamenii aceia care vor rămâne închiși. Practic și ei erau închiși. Erau închiși și fizic, dar și în mentalitatea lor.

Cei mai mulți erau plutonieri tineri proaspăt repartizați în București, li se dăduse locuință, așa că toți vorbeau cam despre aceleași lucruri. Despre casă, ce și-au mai cumpărat, cum au jucat table, cum s-au uitat cu nevasta la televizor, dar într-un mod atât de simplist și sufocant, încât le percepeam viețile ca pe o programare. Simțeam cum sistemul reprimă orice aspirație către mai mult.

Printre păzitorii mei a fost și un plutonier care citea. Avea el o carte și o tot citea. Asta nu era permis. A vorbi prostiile acelea era în regulă, dar să citești nu era voie. Am dedus asta, pentru că de fiecare dată când venea ofițerul să-i verifice, își ascundea repede cartea. Evident, se crease un fel de complicitate între noi. Eu știam de secretul lui, de cartea aceea, de “infrațiunea” pe care o făcea și nu puteam decât să zâmbesc și să-l privesc cu milă.

Intensitatea pericolului crea parcă și o mai mare efervescentă a vieții. Mimam uneori, de exemplu, când ei voiau să mă ducă la o limită, nu mă lăsau să dorm. Cum a fost într-o noapte când m-au ținut în continuu în picioare. La un moment dat au crezut că sunt la capătul puterilor, dar simțeam că în mine este mult mai mult. Că este ca un joc, iar forța aceea interioară nu poate fi supusă de nici o anchetă.

Tot atunci simțeam nevoia să-i încurajez pe cât posibil pe cei care erau împreună cu mine. La un moment dat, țin minte, am fost dus la toaletă, era cineva ne păzea chiar acolo, la intrare, și m-am întâlnit cu Mihăiță Triculete, care era foarte amărât. Fusesse bătut îngrozitor și-l vedeam că-i era foarte greu. Și din nou am făcut niște gesturi. I-am făcut cu ochiul și am simțit că-l pot susține așa. Chiar ceream să mă duc mai des la toaletă, în speranța că o să mai găsesc pe cineva dintre prieteni, să comunicăm cumva.

De altfel, nu știu, e poate paradoxal, și acolo, și la Securitatea din Rahova unde am fost dus după aceea, aveam un sentiment al libertății. Un sentiment al libertății în închisoare. E greu de descris, dar îl resimțeam ca pe o purificare interioară, ca pe o înălțare dincolo de limitările cărnii. Dincolo de închisoarea corpului fizic. Libertatea aceasta pe care o resimțeam provenea într-un fel și de la sentimentul unui destin frânt. Simțeam că de acum viața mea nu va mai fi la fel. Dar aveam convingerea, aveam certitudinea că nu va dura foarte mult. Contemplam lumea aceea îndobitocită, cu subofițerii aceștia tineri, pentru care munca nu avea nici un sens. Ei stăteau pur și simplu și se uitau la mine, stăteau și mă păzeau, vorbeau între ei. Zăceau în camera aceea. Simțeam această formare a sistemului comunist, această adâncire în mediocritate și absurditatea unei vieții sufocate, lipsite de cea mai mică străfulgerare a unei fericiri reale, pure. Simțeam că de acum viața mea nu va mai fi la fel și realizez că sunt într-un fel proscris, dar cel puțin proscris fiind nu mai trebuia să mă ascund, să mimez în fața altora mediocritatea unei vieții fără ideal. Eram parcă și mai convins că de acum nu mai e de joacă. Că destinul mă provoacă. Pe de altă parte, uneori, chiar deseori, nu-mi venea să cred că trăiesc toate astea. Absurdul situațiilor mă făcea să mă simt ca în vis. Eram convins că mă voi trezi la un moment dat și voi realiza că totul nu a fost decât un coșmar sinistru.

Alteori mă gândeam copleșit la Simona și era atâta intensitate în iubire și totodată o purificare a iubirii – eram convins că vom rămâne împreună. Îi simțeam prezența. O simțeam alături de mine. Foarte mult mă afecta zbuciumul ei. Nu eram atât de îngrijorat pentru mine, închis fiind, cât de frământarea ei. Dar iubirea aceea devenea atât de profundă, absolută parcă, și atunci nu mai știam nici despre ea, dacă e realitate sau un vis sublim. Acolo, în închisoare, chiar mă gândeam cum poate oare să fuzioneze într-o singură lume și coșmarul închisorii, și visul sublim al iubirii. Oricum, am fost surprins cât de ușor am uitat după aceea toată acea perioadă, ca și cum ceva absurd și lipsit de coerență în existența mea a dispărut, iar atunci totul s-a stins, totul s-a șters.

Am rămas la Miliția din Eforie vreo șapte zile. În acel interval mă rugam foarte mult și simțeam atâta eficiență în rugăciunile mele, în practica spirituală, în meditații...

Era o credință în rugăciune care simțeam că declanșează minuni. La un moment dat chiar s-a produs o minune, pentru că în intervalul acela de o săptămână mi s-a dat drumul acasă. Am fost lăsat să plec o zi. Evident mi-au spus că mă lasă acasă, dar dacă îndrăznesc cumva să dispar... Era un interval, mi-au dat drumul pe la ora 3-4 după amiaza și trebuia să mă întorc a doua zi, la 10 dimineața, la ei, la sediu.

A fost inexplicabil. După aceea, chiar procurorul mi-a spus că e uimit cum de i-a apucat să-mi dea drumul, pe șeful Miliției și pe securiști, cum de au luat decizia asta, pentru că aveam deja mandat și dacă aș fi dispărut, ei ar fi încurcat-o foarte tare. Ar fi avut mari, mari probleme. Evident, nu era nici compasiune, nici milă în gestul lor. Pur și simplu l-au făcut. Nu am înțeles de ce. M-am gândit că voi fi urmărit, dar cunoșteam destule mijloace să mă și feresc. De altfel, ceea ce am vrut să fac atunci era foarte important și trebuia într-adevăr să ies, ca să pot comunica totuși cu niște oameni și să-i previn. Mă gândeam că și alții vor fi anchetați și trebuia măcar să știe că nu am spus nimic despre ei, că nu e cazul să spună nimic, pentru că nu i-a incriminat nimeni și nu există nici un fel de problemă. E vorba în special de oamenii cu care făceam schimburi de cărți, pentru că am fost întrebat mult despre ei și despre cei care făceau yoga.

M-am dus la un coleg de serviciu în care aveam foarte mare încredere, Traian Mărginean îl cheamă. Pe atunci nu practica, era la început, simpatiza. Eram foarte buni prieteni, ne înțelegeam foarte bine. Aflase de toată situația, l-am rugat și el i-a căutat pe oamenii aceștia. I-am spus exact unde să meargă, în ce case, iar eu îl așteptam undeva în apropiere. În felul acesta am putut preveni niște oameni.

Acea ieșire din anchetă a fost foarte benefică pentru mine. În plus, am putut vorbi și cu Simona, i-am spus și ei cum trebuie să pună problema. Când ești închis și realizezi că se produc asemenea situații, este ca și cum ai pierde totul. Dar erau câteva lucruri în legătură cu idealul nostru. Am vorbit la început despre cărți. Cărțile acelea erau un simbol pentru noi. În afară de cele două camere din demisolul de la piața Matache, mai aveam un alt loc, tot cu două camere, în care erau foarte multe volume. Grieg, așa dintr-o intuiție, ne-a spus să mutăm din ele și noi mutasem foarte multe. Locul era destul de nou, necunoscut. Grieg nu fusese niciodată acolo, așa că numai eu, Nicu și Simona știam de el.

Problema a fost că securiștii au întrebat prin zonă, pe lângă biblioteca noastră din Matache și au vorbit cu o femeie care făcea pălării, era un mic magazin de genul acesta chiar în curte. Ea a spus că am luat niște saci cu cărți și i-am dus undeva. Pentru că realizam că e foarte dificil în acea presiune să ascunzi, dacă ei sunt hotărâți să afle, le-am spus că am dus sacii la mine acasă, sunt cărțile din apartamentul meu, gândindu-mă că în cazul în care va fi să mi le confişte, o să le confişte și asta e! Evident erau literatură, țineam la ele, însemnau o bibliotecă semnificativă, dar o bibliotecă pe care eram dispus să o sacrific pentru cărțile atât de prețioase pe care le țineam ascunse acolo și care erau atât de greu de obținut în acea perioadă. I-am spus Simonei, dacă va fi întrebată, pentru că doamna respectivă a declarat că a văzut și o fată și a descris-o pe ea, i-am spus Simonei despre varianta asta. Mai rămânea să afle cumva și Nicu și să spună și el aceeași poveste. Dumnezeu a vrut ca după ce am făcut această declarație, unul dintre anchetatori să-i spună chiar lui Nicușor că a dus cărțile la mine, ca și cum știe el unde am ascuns noi cărțile! Nicu, evident, a preluat varianta și totul a fost foarte bine, astfel încât n-au aflat de casa aceea, biblioteca a putut fi protejată. Iar acolo erau mii de cărți.

În acele ore de libertate, în intervalul acela scurt, am luat legătura cu un avocat, am mers la el, atât pentru mine, cât și pentru Grieg. Mai ales pentru Grieg. Era un avocat

în vârstă și destul de celebru, avocatul Vonghisas. Cert este că securiștii au fost foarte, foarte deranjați de gestul meu și chiar în anchetă, la un moment dat, la Rahova fiind, mi-au spus: “Bine, mă, noi ți-am dat drumul să pleci și tu te duci să-i angajezi avocat lui Bivolaru? Păi, tu nu-ți dai seama că avocații ăștia sunt la mâna noastră? Pe avocații ăștia cine crezi că-i plătește, nu tot noi? Tu ce-ți imaginezi, că are vreo șansă Bivolaru cu avocatul ăsta?”.

După cele aproximativ șapte zile am fost transportat la Rahova într-o dubă. Acolo ne-am întâlnit toți trei, eu, Nicu și Grieg și a fost o mare emoție și comuniune sufletească. Nu ne-am putut privi în ochi, n-am putut să ne vorbim, pentru că erau în permanență plutonieri care ne spuneau să stăm cu fața în jos, să nu ne uităm pe unde mergem. Grieg în special era destul de curios și voia să vadă încotro se îndreaptă mașina și paznicii tot îi făceau semn, îl tot împingeau și-l loveau să-și coboare capul.

Am ajuns la Rahova. Ofițerii de acolo îl cunoșteau pe Grieg și l-au luat în primire. De fapt eram de față și eu, și Nicu atunci când s-au repezit la el. Eu am fost acolo, în acea cameră... se purtau pur și simplu ca turbați când l-au văzut pe Grieg și unul dintre ei chiar a scos pistolul și a zis: “Haide, nu vrei să mai evadezi o dată? Evadează acum, că te împușc! Haide, pleacă! Uite, cu pistolul ăsta te împușc!”. A fost o scenă de genul acesta. Mie mi-e clar că erau foarte, foarte deranjați de gestul pe care Grieg îl făcuse în ‘84.

Am fost repartizat într-o celulă, întâi singur și-mi plăcea acea singurătate. Însă curând a apărut și un băiat, un navigator, care făcuse Institutul de Marină. Mersese până în Africa de Sud și dezertase pe acolo. Securitatea l-a adus în România cu un avion și i-a făcut proces. Cert este că băiatul rămăsese luni de zile în sediul din Rahova și avea condiții foarte bune. Lui i se permiteau pachete, avea practic niște facilități, mi-am dat seama. Dar realizăm că este și informator. Am trăit în toată acea perioadă, vreo patruzeci de zile, urmărit în permanență de acest om. Eram foarte atent la gesturile pe care le făceam, la ceea ce spuneam. Realizăm că atunci când sunt chemat la anchetă, iese și el uneori să povestească despre mine și despre ce mai vorbesc.

La Rahova stilul a fost cu totul diferit. Am realizat că acolo lucrurile sunt mult mai sistematice. Am fost repartizați fiecare câte unui ofițer de securitate, câte unui anchetator. Eu unui maior, Nicu unui căpitan și Grieg unui colonel. Colonelul acela era șeful lor, cred că era chiar șeful din Rahova. Nu le știu numele. Știu de securiștii de la Miliția Capitalei, îmi amintesc de locotenentul acela foarte băgăcios, genul arivistului gata să facă orice ca să obțină avansarea, el, chipurile, voia să pară și prietenos, dar cu o insistență stranie. Îl chema Păunescu, cel care “se împrietenise” cu fata care a devenit informatoare. El i-a creat mari probleme Angelei. Pe șeful lor îl chema Grigorescu. Dar pe cei de la Rahova, cel puțin pe anchetatorul meu, nu am reușit să aflu cum îi cheamă. Evident, ei nu s-au prezentat.

Acum ancheta a fost foarte dură, foarte dificilă, pentru că era mult mai sistematică. La Miliția Capitalei îmi fusese mai ușor, aruncam lucruri fără valoare și știam că-i pot păcăli. La Rahova însă era un singur anchetator care mă interoga dimineața și după amiaza. Practic aveam program. Erau discuții foarte lungi, uneori patru ore dimineața, patru ore seara sau chiar mai mult.

Până la urmă motivul concret pe care și-au bazat ei mandatul de arestare emis după cele cinci-șapte zile, pe care le-au tot prelungit cât am stat la Eforie, era asociere în grup pentru săvârșire de infracțiuni și deținere de materiale obscurantiste și obscene. Cam așa suna acuzația - deținere și distribuție. La un moment dat, am vorbit despre un

profesor de-al meu de facultate, profesorul Spătaru, un cercetător celebru, chiar promotorul televiziunii în culori în România. Acel om, cu un spirit foarte liber și foarte deschis, a avut câteva discuții cu mine. Fata lui era tot la Electronică, mai mare cu un an, se împrietenise cu cineva care făcea yoga și a fost o perioadă chiar la cursul nostru. Așa am ajuns chiar la dumnealui acasă și la un moment dat i-am împrumutat niște cărți despre yoga. Pe baza acestei declarații m-au trimis efectiv în închisoare. Acesta a fost elementul concret. Nu m-am gândit atunci că asta o să reprezinte pentru ei motivul, dar așa au găsit pretext să-mi dea un mandat de arestare de 30 de zile și așa am ajuns la Rahova.

La Rahova am simțit la un moment dat că până și omul care mă ancheta poate fi transformat, și el poate fi ajutat. Am fost acolo toată luna august și tot întrebându-mă, tot răspunzând, mai aveam și momente de respiro, în care vorbeam și lucruri puțin în afara subiectului pe care el îl cerceta cu tensiune și am început să-i dau unele sfaturi. A avut un deces în acea perioadă și l-am văzut tulburat, el mi-a mărturisit. Cumva se stabilise un gen de deschidere spre dimensiunile sufletești și spirituale ale vieții. Și chiar a avut un soi de roade, pentru că într-o zi, spre sfârșitul anchetei, a venit din nou Păunescu, locotenentul de la Miliția Capitalei. Era o diferență clară. Cei de la Rahova erau mult mai profesioniști, cel puțin anchetatorul meu era cu multe clase deasupra ăstora. Păunescu a început în stilul lui să urle la mine, deranjat de faptul că nu spusese tot ceea ce voiau ei să spun. După un astfel de show a fost foarte interesant că anchetatorul meu l-a dat afară pe Păunescu, i-a spus să iasă din cameră. Cred că, într-un anumit sens, începuse să mă respecte.

Mi-a spus că el nu vrea să distrugă o familie. Urmărea să-mi arate și partea lui bună. Spunea că studiază Dreptul și Limbile străine, vorbea despre cărțile pe care le citește. E adevărat însă că la un moment dat mi-a arătat pistolul și m-a amenințat cu el. Și cu altă ocazie m-a și lovit, dar în afară de asta nu m-au bătut acolo, la Rahova. A fost într-o zi, era exasperat, cu o zi înainte îi promisesem ca și cum aș fi abandonat lupta: “Mâine o să declar totul.” “Bine, atunci te las să te gândești și mâine o să spui. Da?” “Da!” Bun! Așa că în după amiaza respectivă nu am mai avut anchetă, pentru că urma să vin la mărturisiri. A doua zi m-a îndemnat: “Haide, spune!” “Păi, ce să spun?” “Păi, ce ai de spus, ce trebuie să spui.” “Păi, nu e nimic de declarat.” Atunci m-a lovit.

Dar acolo auzeam destul de des țipetele lui Grieg. Îl băteau foarte tare și mai venea colonelul care era anchetatorul lui și ne spunea, uite, vezi, gurul tău, ia uite-l! Și se amuzau pe seama lui Grieg, căutau să-l discrediteze în toate felurile. De exemplu, la un moment dat, colonelul care îi era anchetator a venit și ne-a spus că ce se laudă Grieg, că Grieg habar n-are de astrologie. El chiar i-a i-a zis că este născut pe 29 februarie 1949 și l-a pus pe Grieg să-i facă astrograma. Iar Grieg s-a chinuit vreo două ore, i-a calculat pozițiile planetelor, i-a făcut astrograma și a început să-i vorbească după aceea de aspecte, de conjuncții. Dar la un moment dat, el, anchetatorul i-a spus: “Măi, Bivolaru, să știi că 29 februarie 1949 nu este un an bisect. Numai anii pari sunt bisecți și așa că ar fi trebuit să-ți dai seama și uite ce prost ești.” Atunci nu m-am putut abține să nu-i răspund: “Domnule colonel, ca să faci o astrogramă îți trebuie efemeridele din tabele”, pe vremea aceea nu erau calculatoare care să facă astrograme și toate datele se luau din efemeride. “Ca să vă fi făcut o astrogramă de acest gen, cum spuneți dumneavoastră, ar fi trebuit să aibe efemeride. Oricum, ar fi văzut în efemeride că acea dată nu există, dar eu mă îndoiesc că Grieg a avut acces aici la niște efemeride.” N-a mai scos un cuvânt.

Erau uneori afirmații sau lucruri din care ajungeam să aflăm ce a spus Nicu, Grieg sau altcineva și erau pentru noi ca niște mesaje. Mihaela Mureșan, o matematiciană care a participat și ea la Meditația transcendentă, a fost la un moment dat anchetată și întrebată de ce îl urmează pe Grieg, ea le-a răspuns: “Pentru că a făcut foarte multe lucruri bune, îi ajută pe ceilalți și mai ales pentru că sunt zece oameni cărora le-a redat vederea.”

Evident, Mihaela se referea la o transformare, era un mod metaforic de a vorbi despre transformările spirituale care apar în prezența lui Grieg sau catalizate de Grieg. Ei sigur că au luat-o *ad litteram* și au ajuns și pe mine să mă întrebe: “Ia spune, măi, a vindecat vreun orb Bivolaru?” Mi-am dat seama de toată povestea și de semnificația acelor lucruri și nu puteam decât să mă amuz.

În anchetă se mai petrecea un alt lucru interesant. Nicu, prietenul meu, căuta să justifice orice situație și găsea câte o povestire, inventa explicații fantasmagorice. Partea mai dificilă era că declarația mea trebuia să coincidă cu a lui, ca să nu se trezească nici o suspiciune. Una din cele mai tensionante situații pentru mine a fost cea cu televizorul. Îl dusesem în noua noastră bibliotecă, despre care nu aflaseră anchetatorii. Dar într-una din camerele pe care le percheziționaseră, lăsasem pe masă un bilet în care ne spuneam când ne întâlnim ca să ducem respectivul televizor. Biletul era mai vechi, îl aruncasem, securiștii au luat tot ce era în camere și desigur chiar și hârtiuțele din coșul cu gunoi, le-au desfăcut, au căutat să le descifreze. Și a venit inevitabil întrebarea unde e și ce e cu televizorul.

Nicu a spus că era vorba de un aparat pe care ni l-a dat cineva să-l reparăm, electroniști fiind l-am reparat și l-am înapoiat omului. Dar trebuia să spun și eu la fel toată această poveste, altfel ar fi creat o tensiune, un risc. Aici era marea problemă, eram doi, ei insistau și mergeau foarte, foarte dur în anchetă. De aceea în asemenea situații eu spuneam: “Nu-mi amintesc!” La un moment dat însă, cam spre final, am remarcat că ei vor să închidă ancheta, să ajungă la concluzia că totul s-a rezolvat, toți s-au cumișit, n-o să mai practice yoga ș.a.m.d. Vedeam că semnele de întrebare care existaseră cu privire la o serie întreagă de lucruri, declarațiile acestea care nu coincideau, trebuie să fie elucidate și atunci m-am pomenit că anchetatorul îmi spunea: “Hai, măi, nu-ți amintești, că uite...” și a început să-mi spună varianta lui Nicu. Și atunci l-am aprobat: “Ah, ba da, ba da, așa este!” “Păi hai, declară!” Și am început să declar. Au fost multe situații de genul acesta, când cumva un pic și tacit a fost o înțelegere între noi. Securiștii au realizat că multe lucruri nu erau cum le declarasem noi, dar, pur și simplu din comoditatea anchetei, din ceea ce voiau să fie în mersul interogatoriilor, ne mai ajutau parcă să se potrivească aceste explicații inventate.

Cam atât despre Rahova. Bine, au fost multe momente mai dure. În toată această perioadă de detenție eu mi-am continuat postul. Țineam post vinerea. De fapt din 1985, după ce Grieg a ieșit din închisoare, a spus că e necesar și el o să înceapă să facă post în fiecare vineri pentru transformarea spirituală a acestei țări. Și am ținut cu consecvență – țin de atunci, din '85 – și l-am continuat și în închisoare, unde era destul de dificil, pentru că după o zi de post, sâmbăta, era mult mai greu decât în condiții obișnuite. Hrana era foarte proastă. Trebuia să dau la o parte carnea. Nu se punea problema să mi se aducă mâncare vegetariană.

Era și un joc psihologic, uneori foarte, foarte subtil. La un moment dat anchetatorul meu mi-a spus: “Tu mai ai ceva de ascuns. Tu nu ai atitudinea celui care a mărturisit totul. Când un om spune tot – eu aveam, într-adevăr, secretul bibliotecii care

trebuie salvată – devine foarte liber și pentru el este ca o ușurare. La tine încă nu simt asta. Tu mai ai ceva, mi-e foarte clar.” De a doua zi a trebuit să mimez acest mod foarte senin, să las impresia că nu mai e nimic de spus, că am scris tot ce aveam de declarat.

Însă am convingerea că ancheta și chiar detenția nu pot deveni grave, nu pot deveni tortură, decât în măsura în care sunt potențate de zbatere, ezitățile, îndoielile proprii. Eram foarte ferm în credința mea și asta simțeam că mă susține extraordinar. Realizăm de asemeni că până la urmă este o luptă ideologică. Este o luptă între noi și niște oameni care vor să ne taie aripile, să ne anuleze aspirațiile, să ne convingă să renunțăm la practica yoga, la idealurile noastre. Dar, deși din punct de vedere al condițiilor de acolo ei erau foarte puternici, în planul ideologic observăm că sunt foarte, foarte, slabi. Sunt chiar neputincioși.

Ei acționau doar prin intimidare. Erau atât de grosieri, cu un orizont atât de limitat, încât nu ne puteau convinge să renunțăm. Deși făceau eforturi, se informau, aveau specialistul în orientalism, deși făceau efortul de a citi dosarul, de a înțelege, în pofida faptului că cercetaseră toate datele, constatam că nu înțelegeau. Abordarea lor era de la bun început sortită eșecului. Evident că unii dintre anchetatori erau destul de abili. Studiaseră psihologie, dar se vedea dincolo de asta că, oricât de școliți ar fi, nu pot atinge anumite subtilități. Demersul lor era fără sorți de izbândă. Ei n-ar fi putut să ne convingă să renunțăm la idealurile noastre.

Chiar îmi amintesc că la Eforie, în prima perioadă a anchetei a apărut și un ofițer ceva mai în vârstă, cu o privire foarte pătrunzătoare, cu niște ochi albaștri, mic la statură și rotunjour, pe care toți îl numeau “Profesorul” și îl tratau cu mare respect. Dar mie nu mi-au sugerat cu jocul lor de-a polițistul bun-polițistul rău, decât un gen de ambiguitate și lichelism. Învățaseră să fie cât mai alunecoși, cât mai ciudați. Era în oscilațiile lor, în asemenea alternări, în strategia, chipurile, că unii sunt buni, iar alții răi, era o superficialitate, o abordare mult prea teoretică și dogmatică a unor cunoștințe. Cu siguranță aveau experiență în anchete, dar era ca și cum experiența lor nu avea impact asupra mea, nu putea să ducă la ceva. Erau oameni pentru care turnătoria și interogatoriile reprezentau sursa de existență, acela era universul lor. Realizăm că ei nu pot să meargă mai mult de atât, oricât de abili ar fi, există și alte planuri, și alte realități pe care ei le ignoră și care îmi dădeau foarte multă forță.

La Rahova ne scoteau din cameră în curtea de aer. Nici nu mai știu, jumătate de oră sau o oră mergeam chiar în locul de unde evadase Grieg. Mă gândeam cum a reușit el să scape din fortăreața aceea. Acolo era o curte îngustă, erau patru ziduri, o ușă, iar partea de sus, pentru a beneficia de aer, era liberă. Dar după evadarea lui Grieg puseseră o plasă acolo, ca nu cumva să mai repete cineva gestul lui. Îmi plăcea să mă uit la cer, să-l contemplu. Simțeam libertatea și mă jucam, adunam din curtea respectivă fulgii de plop, puful acela care zboară și după aceea suflam, făcându-l să se înalțe dincolo de zăbrele, în sus, pentru a ieși din acea curte și era ca și cum mă ridic și eu cu fulgul acela și ies dincolo de gratii.

Dincolo de toate astea nu pot spune că nu era și o mare zbatere, un mare dramatism. Dramatismul acesta plin de absurd al situației... apărea și o consumare lăuntrică foarte mare, care crea în mine o forță explozivă. Era o vibrație a inimii ca în fața unui mister. De aceea, într-un anumit sens, detenția a avut și un profund caracter spiritual prin chiar această intensitate. Această vibrație pe care o simțeam în inimă și care se sublima în trăiri înalte și într-o luciditate care îmi permitea să analizez toate posibilele

consecințe ale fiecărui cuvânt pe care îl scriam în declarații. Eram foarte atent la consecințe și la tot și asta provenea dintr-o sublimare a unei emoții pe care îmi e greu să o descriu acum.

În perioada de dinainte de 23 august, când simțeam că va fi un *relache*, m-am gândit să forțez cumva punerea mea în libertate. Atunci am început să fac Agnisara Dhauti, în picioare, o tehnică yoghină care implică o direcționare a suflului și dacă nu e realizată în anumite condiții, la modul tradițional yoghin, poate declanșa o bruscă amețală și chiar pierderea cunoștinței. Am început să fac aceste exerciții care implicau o reținere a suflului destul de discretă, le făceam fără ca ei să-și dea seama. Practicam respirațiile Agnisara Dhauti și cădeam, pur și simplu mă lăsam să cad. Evident că s-au speriat. M-au luat de la Rahova și m-au dus la spital, la Jilava. Acolo mi-au făcut analize mai mulți medici. Și chiar mă amuza faptul că nici cardiologul, nici persoana care s-a ocupat de electroencefalograma mea nu și-a dat seama, mai ales că am făcut un astfel de exercițiu, chiar în timp ce îmi făcea ekg-ul și am leșinat acolo, mi-am pierdut cunoștința. Speram eu să fie bine, dar n-am obținut rezultatul dorit. Am fost adus din nou la Rahova. Mai târziu mi-a spus Nicușor că ei ajunseseră la concluzia că sunt schizofrenic.

Totuși e interesant că procurorul care a venit după acest eveniment, se numea Dinu Emil și era un mare ciudat, mi-a spus: “Măi, tu faci yoga, tu ai tot felul de tehnici, eu sunt convins că ai făcut vreo chestie de-asta de a ta, ca să scapi din închisoare”.

În toată acea perioadă nici vorbă de drept la apărare, nici măcar nu s-a pus problema să mă pot consulta cu un avocat. Interesant este că procurorul voia totuși să păstreze aparențele în exterior. Ai mei, săracii, nu știau, nu știa Simona, o vreme nu știau nici măcar unde suntem închiși, dar culmea!, mătușii lui Nicu, chiar procurorul i-a spus că nepotul ei e foarte bine, s-a împlinit, deci să nu-și facă nici o grijă. Și biata femeie era încântată ce amabil e procurorul, că Nicușor s-a îngrășat și îi merge bine la pușcărie.

La sfârșitul acestei perioade am fost pus în libertate. M-au avertizat foarte serios să nu mai practic yoga în continuare. Procurorul m-a prevenit, dacă voi lua cumva legătura cu străinătatea, imediat, în momentul acela, pentru că oricum o să fiu urmărit, exact în clipa aceea o să vină Miliția, Securitatea, o să mă ia și n-o să mai scap din mâinile lor. Făceau des astfel de amenințări, dar atunci cu mai mare duritate și foarte insistenți.

După facultate promisem repartiție la Galați. Însă în perioada aceea, când era obligatoriu să faci stagiatura acolo unde te trimiteau, am avut o șansă, bine, am și luptat pentru asta, să mă întorc în București, pe baza unor contracte și lucram la un institut de cercetare, la Institutul de Proiectări pentru Automatizări. În momentul în care am ieșit din închisoare mai aveam doar vreo trei luni din stagiatură, nu s-a mai pus problema de contract, s-a reziliat și m-am întors în Galați. Aici se uitau oamenii ca la urs la mine, eram la întreprinderea care a construit combinatul siderurgic. Foarte mare, cu peste zece mii de angajați, I.A.C.S.M.R.G, parcă se numește. Am aflat că se ținuse o ședință fulger acolo și s-a spus că am fost închis pentru spionaj. Au fost oameni care, povestea cineva după aceea, au luat cuvântul, că uite ei ce probleme au când îi prinde la ieșire portarul că au mai luat câte o piesă, două de prin combinat, dar eu care am făcut spionaj industrial sunt pus în libertate și nu e drept.

Cam în ambianța asta am ajuns în Galați, unde erau foarte mulți oameni simpli, muncitori, care înțelegeau atât cât puteau ei să înțeleagă. Am fost repartizat într-un cămin de nefamiliști, într-un cămin de fete și adeseori eram spionat. Ba femeia de serviciu, ba

altcineva stătea după noi. Era și la muncă un băiat care pur și simplu voia să afle ce fac. În momentul în care am fost pus în libertate, mi s-a atras atenția să nu plec din Galați și să anunț orice fel de deplasare. Ei trebuia să-mi știe absolut orice mișcare.

În perioada aceea mă mai întâlneam totuși cu Narcis, cu Eugen și Camelia Roșu. Stabileam întâlniri, pentru că eu eram în Galați, ei în Bacău, ne întâlneam undeva la mijlocul drumului, nici nu mai știu în ce orașe. Plecam noaptea împreună cu Simona, găseam câte o legătură, ne vedeam cu prietenii noștri, rămâneam 2-3 ore și apoi, cu următorul tren pe care îl găseam până dimineața, ne întorceam la Galați, pentru că începea o nouă zi de lucru. Dar era sublimă această împărtășire, această aspirație de unitate, în pofida a ceea ce ei intenționau. Și era o asemenea căldură și o asemenea fericire să ne întâlnim și să ne povestim, ne spuneam ce s-a mai făcut, ce au mai făcut fiecare dintre cei care sunt în anchetă sau care au avut în acea perioadă probleme.

Secretarul de partid de pe toată platforma a venit și le-a ținut oamenilor un discurs, chiar pe directorul întreprinderii l-a ținut până noaptea foarte târziu. Se pare că în momentul când m-au luat în anchetă la București au început să circule niște zvonuri foarte dure în combinat și directorul, care, mă rog, era foarte mare și respectat acolo, a fost puternic muștruluit că mi-a dat mie acest contract și uite, eu am ajuns să fac spionaj industrial, că trebuia să mă țină în Galați și nu să plec din oraș, trebuia să fiu supravegheat. Lucrurile au fost atât de ciudate și duse la absurd, încât directorul respectiv, pe care începusem să-l cunosc la un moment dat, când mi s-a terminat stagiatura nici nu a mai vrut să audă. A semnat imediat că pot pleca și a fost foarte fericit să scape de mine.

Imediat după revoluție, noi am plecat la Poiana Mare. Eram cu Petrică Groza, cu Mihaela, cu Simona și am vrut să-l luăm pe Grieg în București. Era încă închis și evident, grija noastră era la el, gândul nostru era spre el, acolo la Poiana Mare. Noi am plecat când încă se trăgea prin Craiova, am mers spre Poiana Mare.

Am fost răscolit de ceea ce am găsit acolo. Condițiile de detenție de la Rahova sau chiar și de la Miliția Capitalei păreau decente în comparație cu cele de la Poiana Mare, unde era teribil să-l vezi pe Grieg printre pacienți cu probleme, cu reale probleme psihice, oameni care urlau ca animalele, aveau atitudini, gesturi foarte stranii. Erau bolnavi psihici periculoși, considerați iresponsabili pentru faptele lor și închiși la Poiana Mare. Într-un astfel de mediu trăia Grieg acolo.

Era o sărăcie cumplită. Oamenii aceia nu aveau ce mânca, cei din sectorul administrativ furau cât se putea, cum era moda în vremea aceea, cu atât mai mult acolo, unde nimeni nu-i putea verifica. Cert este că de foame, pacienții căutau resturi prin gunoaie. Îi adusesem câte ceva lui Grieg, el a început să le dăruiască acelor oameni din pachet și erau niște imagini tulburătoare. Cum mâncau ei, cum se repezeau la mâncarea aceea. Grieg locuia într-o cameră cu, nu mai știu, probabil destul de mulți, zece oameni în stadiul acesta și am fost surprins să-l găsesc într-o stare de pace și de liniște atât de contrastantă cu mediul în care se afla, încât poate că niciodată nu am constatat mai mult măreția și forța sa spirituală decât în acele momente, în acea conjunctură. Realizam că un om obișnuit ar fi înnebunit foarte ușor acolo.

Grieg își crease însă un mediu al lui, care ieșea din ambianța aceea sinistrală a pavilionului, își decupase el niște poze, probabil de prin revistele pe care le avea la îndemână pe acolo, le lipise pe perete și alcătuisese o mică oază de frumusețe lângă patul său. Era de un calm desăvârșit, îl simțeam foarte liniștit interior, atât de liniștit și atât de

sigur pe el, încât la un moment dat, în stilul caracteristic a început să ne întrebe ce mai facem, cum ne mai este. Constatam că cei cu care eram acolo, chiar ajunseseră încet, încet să-i spună despre problemele lor, să-i povestească despre faptul că au dificultăți la serviciu, că au tot felul de probleme cu părinții, rudele sau cu știu eu cine și la un moment dat am constat că de fapt omul acesta este într-un spital de psihiatrie, este în condițiile acestea teribile, printre ființele acelea chinuite de reacții ciudate. Și omul acesta continuă să fie calm, ascultă problemele noastre, dă sfaturi, recomandări și parcă toată lumea uitase că el trăia marea dramă, el era în acea situație dificilă.

Oricum, Grieg a refuzat să plece de acolo, deși începuse o mare brambureală, era o harababură. În acele zile, mulți dintre bolnavii psihici chiar fugiseră din spital, lucrurile cam scăpaseră de sub control, însă el a ținut să iasă doar după ce primește toate actele legale. Am mers în Craiova la doctorul Schiau, îmi aduc aminte pentru că avea numele acesta mai aparte. Locuia undeva pe lângă grădina botanică din Craiova, grădina botanică sau zoologică, în apropiere de un parc mare, acolo încă se trăgea și nu ne-au lăsat să intrăm în zonă. Am pătruns până la urmă, am ajuns la acest doctor Schiau, am luat decizia de externare și ne-am întors cu Grieg în București, pentru a face împreună Revelionul.

O situație dificilă fusese și în 1987, când Eugen Mârtz, era inginer stagiar în Bacău, a deschis un curs de yoga la o sală. Securitatea a intervenit la scurt timp, l-au închis pe Eugen. După câte îmi amintesc, Eugen a rămas doar vreo 40 de zile închis. A ieșit cu grațierea.

Un alt episod interesant a fost după 1989, când ne-am cerut cărțile înapoi. Printr-o grație, ca să spun așa, cărțile rămăseseră în beciul Miliției din Eforie. Ei au vrut să le ducă la topit, la Scânteia, dar nu știu din ce motiv n-au putut în ziua respectivă, au dus toate camioanele cu cărțile noastre, dar s-au văzut nevoiți să le transporte înapoi și să le depoziteze. Sigur, aruncate de-a valma în subsolul Miliției Capitalei, pentru că preconizau că le vor arde, le vor topi. După '89, ne-am cerut cărțile înapoi, am mers acolo și chiar am luat o parte, cât s-a putut. Erau foarte multe descompletate. A fost semnificativă atitudinea securiștilor în acele momente. Imediat după revoluție încă erau cu coada între picioare și chiar l-am observat pe anchetatorul acela foarte dur, care izbea cu bastonul în masă și se făcea că vrea să mă lovească, mă amenința și țipa la mine când fusesem la ei în anchetă, cu câtă blândețe, cu ce glas mios îmi vorbea și cât de mic îl vedeam acum, în noua ipostază.

O dată cu recuperarea cărților am început și un alt demers - recuperarea bunurilor care fuseseră confiscate de la Grieg. Lui îi furaseră practic foarte multe lucruri. Îi confiscaseră umbrelă, discuri, magnetofon și multe lucruri, chiar și haine, iar Grieg mi-a dat o împuternicire să mă ocup de recuperarea obiectelor.

Am mers la un avocat foarte bun, Gal îl chema, care ne-a învățat cum să procedăm. În primul rând ne-a spus că este necesar să mergem la Consignația care se afla vis-a-vis de Miliția de pe Eforie, pentru că acolo se duc toate lucrurile confiscate și acolo se pun în vânzare, se valorifică. Chiar în momentul în care le predau milițienii fixează un preț mic și în aceeași zi, tot ei le cumpără.

În recuperarea bunurilor, am întâlnit la procurorii de atunci, două atitudini diferite, am văzut două tendințe. Pe de-o parte am avut ocazia să discut cu procurorul Nazat. A fost foarte amabil și chiar s-a uitat să vadă cine a decis percheziția și ancheta. Nu mai știu cum se numea. Nu era procurorul Dinu Emil. Era vorba despre o procuroare, soția unui

general de Securitate. Nazat mi-a spus că această procuroare rezolva cazurile mai... delicate, era șefă pe acolo și mi-a vorbit așa, în termeni foarte duri despre ea, că este ciudată, e omul securiștilor și practic e capabilă de orice. Ea a fost cea care a făcut abuzurile în cazul lui Grieg, în ancheta din '89.

Pe de altă parte, l-am regăsit pe Emil Dinu în peregrinările mele pe la procuratură. Cazul era repartizat la un procuror care se afla în același birou cu el. Și Emil Dinu, imediat după venirea minerilor din 13 – 15 iunie, cu un mare tupeu, plin de obrăznicie, a început să mă întrebe: “Ia spune, măi, ați fost și voi la Piața Universității, nu? Hai că știu eu ce e mintea voastră. Haide, spune!” Dar cu așa o siguranță și sfidare, că tot ei vor fi la putere, tot ei sunt cei care decid, tot ei sunt acum oamenii zilei. Nu am vrut să-i răspund nimic, la care el a continuat: “Haide, că știm noi și voi vedea dacă ești printre listele cu semnăturile din Piața Universității pentru că au fost ridicate toate și acum le verificăm și dacă vă găsim acolo o să aveți probleme”.¹⁷⁷

Se știe că a fost acea carte a adevizării la mișcarea de la Universitate, când au venit minerii au luat-o și era acum în mâinile procurorilor, de fapt și mâinile Securității. Voiau probabil să facă o anchetă, să afle informații despre toți cei care se semnaseră acolo și își dăduseră datele personale. Deci, curentul acesta securist continua să existe în procuratură și după '90, iar Emil Dinu avea aceeași încredere, era convins că sunt invincibili.

14. Petru Roșu¹⁷⁸

Am început să practic yoga singur, prin '79 – '80, când mi-a picat în mână cartea unui bulgar. Voiam să mă vindec de o sinuzită rebelă și să scap de timiditate, iar când am citit cât de mult poți să obții prin yoga am fost din ce în ce mai interesat și am pornit voiniceste, direct cu pranayama. Eram în clasa a douăsprezecea, am făcut constant tot anul acela. După ce am luat examenul de admitere la facultate a urmat armata cu termen redus. Am continuat și acolo, chiar când eram în pas de defilare, respiram cum știam eu după carte, era bineînțeleas anapoda, nu aveam nici un îndrumător cu experiență, nu făcusem asane, corpul era nepregătit pentru asta, așa că la un moment dat m-am pomenit că am palpitai și inima o ia razna. Atunci m-am oprit. Și nici cât am fost în facultate n-am mai făcut yoga.

După absolvire am fost repartizat la Întreprinderea de Panouri Electropneumatice Bacău. Aici l-am reîntâlnit pe Eugen Mârș, fost coleg de liceu, și am început tot felul de discuții interesante. El îl cunoscuse pe Grieg la București. Yoga era interzisă, Eugen a găsit totuși o formulă să deschidă curs, tuturor le-a spus că e vorba de gimnastică psihosomatică.

A obținut toate aprobările de la întreprindere, am început în fiecare joi de la 17:00 până pe la ora 20:00 sau 21:00, în sala de sport a unui liceu. Eram vreo treizeci de oameni, colegi de la muncă, prieteni, cunoscuți. După jumătate de an ne-am trezit cu forțele de Securitate și Miliție, o mulțime de mașini au înconjurat școala.

Securitatea din București cred că-i pierduse urma lui Eugen, după ce a terminat el facultatea. Dar s-or fi întrebat la un moment dat unde este și au descoperit că e repartizat la Bacău. E clar că îl scăpaseră din vedere, pentru că nu l-ar fi lăsat să facă atâta vreme yoga, șase luni și ceva.

¹⁷⁷ Vezi, cazul reluat în amintirile lui Catrina.

¹⁷⁸ Petru Roșu s-a născut la 29 iunie 1961, Bacău. A absolvit Facultatea de Electrotehnică Iași în 1986.

Au venit ofițeri și subofițeri, bărbați și femei, cu mașini blindate, cu câini-lup... Era cald, eram în șorturi și tricou. Ne-au percheziționat la piele pe toți, ne-a luat la întrebări - nume, unde lucrăm, de ce suntem acolo. Ofițerul trecea pe la fiecare, când a ajuns la o judecătoare din oraș milițianului i-a căzut pixul din mână: « Cum, o judecătoare printre noi? » S-au purtat dur, nici la toaletă nu aveam voie să mergem singuri, intrau după tine în cabină, să fie siguri că nu ascunzi ceva... Totul a durat cam șapte, opt ore, fiecare a trebuit speriat, întrebat, dacă se vorbea cumva împotriva regimului ceaușist, dacă primim chitanță pentru ce plătim la curs. De fapt ei studiaseră deja situația, știau că avem cheie de la sala de sport. Într-adevăr, nu exista un contract, totul se făcuse la mica înțelegere, să nu plătim chirie, dar din taxa minimă pe care o achitam noi atunci cumpăram găleți, perii, ce mai era nevoie pentru școală. Nici între noi și Eugen nu existau chitanțe.

Securiștii se duseseră la directoare. Au speriat-o bine cu câteva zile înainte, iar ea a spus că nu știa nimic de cursul nostru, s-a spălat pe mâini. Așa că ne puteau acuza că suntem ilegal acolo, că am fi intrat, adică, fără aprobarea nimănui. Insistau să declarăm că Eugen lua bani de la noi și îi folosea în scop personal, asta era o chestiune cu care sperau să-l înfunde. Dar am spus că îi dădeam bani să cumpere detergenți, perdele, tot felul de lucruri pentru întreținerea liceului.

Ne-au luat, ne-au băgat în mașinile blindate, ne-au dus la sediul Securității, ne-au repartizat pe fiecare în câte o cameră. Am așteptat acolo până pe la 4 dimineața, când am fost chemat în biroul unui securist tânăr. Am înțeles cam ce urmăresc ei, așa că atunci când m-a întrebat de yoga l-am luat pe «nu» în brațe. Vreau să mă vindec de sinuzită, am nimerit ca musca în lapte, venisem la un curs de gimnastică psiho-somatică. De fapt știam că Ceaușescu se teme de yoga și a interzis-o, știam foarte bine și ce facem noi cu Eugen la curs, dar nu voiam să declar asta, ca să nu aibă el de suferit. După vreo oră securistul m-a lăsat în pace, chiar a crezut că sunt un naiv. Am semnat declarația, mi-a zis să-mi văd de treaba mea, am plecat.

S-a făcut un proces fulger, în câteva zile l-au și condamnat pe Eugen sub pretextul că practică o meserie fără diplomă și urmărește obținerea de foloase necuvenite. Dar înainte a venit un colonel de Securitate de la București, special pentru situația asta, care li se părea foarte gravă. Am ajuns din nou să fiu chemat la sediul lor. Au venit după mine la serviciu, m-a chemat paznicul la poarta întreprinderii sub pretextul că am acasă inundație.

Când am ajuns la Securitate colonelul a început să urle la mine, să mă facă în toate felurile, să mă amenințe că mă trimite la Canal. M-a întrebat ce căutam eu în sala de sport și i-am răspuns la fel ca la primul interogatoriu, că am probleme cu sinuzita. «Și ce-ai învățat tu să scapi de sinuzită?» I-am spus de tehnica de purificare când absorbi pe nas apă cu sare, el mi-a răspuns că am intrat într-o sectă internațională care distruge statul român și societatea multilateral dezvoltată.

M-a întrebat de Grieg, i-am spus că nu-l cunosc. M-a întrebat de câte ori mă întâlneam cu Eugen, ce discutam, dacă avea de comentat împotriva lui Ceaușescu. Am negat, evident. Și am negat și când m-a întrebat dacă Eugen folosea la curs termeni în sanscrită. Am răspuns că ne învățase Poziția lumânării, Poziția plugului... Sanscrită? N-am auzit în viața mea și nu, nici yoga habar nu aveam ce este. Asta îl enerva cel mai tare pe colonel. Când spuneam că nu știu ce este yoga. Atunci începea din nou să mă amenințe. M-a avertizat că m-a luat în vizor, Securitatea o să mă urmărească în

continuare, dacă nu mă potolesc o să fie de rău. Știam că au puteri foarte mari, pe vremea aceea dacă ei voiau să dispară cineva, dispărea.

Totuși am continuat să practic yoga. După arestarea lui Eugen, a preluat Narcis cursul, ne întâlneam prin tot felul de apartamente, rămăseseră cam un sfert din noi. După 49 de zile Eugen a fost eliberat, a prins un decret al lui Ceușescu. A trebuit să fie a doua zi dimineață la muncă. Atunci a vorbit cu el și primul secretar pentru Bacău, l-a făcut în toate felurile și i-a spus că îi dă o săptămână să se lase de yoga, dacă nu, îl trimite la Canal.

Cam după vreo lună de când îl arestaseră pe Eugen au venit la întreprindere un maior și un căpitan de Securitate, l-au luat pe secretarul adjunct de partid, au convocat muncitorii din toate secțiile să ne facă de râs. «Uitați cu ce se ocupă tovarășii ingineri care vă conduc pe voi, se ocupă de fapte antisociale, se întâlnesc prin săli de sport și fac orgii.» Se refereau la yoga.

Dar ședința asta nu avea drept scop doar «demascarea» noastră, insistau să semnăm avertismentul scris în care se spunea că am comis fapte antisociale. Eugen mi-a spus că îl avertizase cineva cât a fost închis - asta urmăreau ei, să-l încadreze la un decret cu fapte antisociale, iar acest decret nu intra la grațierea lui Ceaușescu, pentru că avea în vedere și propaganda fascistă, care se pedepsea cu 15 ani.

Șapte, opt oameni dintre cei care fuseserăm luați de Securitate de la curs eram pe același rând și am șoptit între noi să nu cumva să semnăm așa ceva. Nu concepeam să băgăm în pușcărie un om care nu ne-a făcut nici un rău. Doar unul sau doi au acceptat în ședința aceea să semneze. Securiștii s-au enervat foarte tare când au văzut că refuzăm, au ajuns și la mine, au zis că mie nu-mi dau avertisment, dar o să primesc o amendă de 1000 de lei, jumătate din salariul meu de atunci.

N-am putut să tac și am întrebat: «De ce îmi dați amendă?», «Bă, Roșule, nu ți-e rușine, ne sfidezi pe toți, și pe tovarășii de la Securitate?» Am spus că nu semnez până nu mă lămuresc de ce mă amendează. Tovarășii de la Securitate știau foarte bine că sunt prieten cu Eugen, ne ascultau telefoanele, voiau să mă sperie.

«O să vină mâine o mașină de-a noastră, să vă ducă la tovarășul colonel și o să regretați.», mi-a spus maiorul. «Bine, să vină mașina.», am zis și eu. Dar așa cum n-a venit mașina să vă ia pe dumneavoastră, n-a venit să mă ia nici pe mine.

Eram foarte pornit împotriva lui Ceaușescu, consideram că suntem tratați ca niște vite, eram foarte revoltat că regimul ne oprimă, nu suntem lăsați să facem yoga. La un moment dat, în '89, după ce trecusem vara prin anchetele de la Securitate, m-a chemat șeful de secție și m-a anunțat că trebuie să ne ducem la Casa de cultură cu oamenii de la întreprindere. Trebuia să se facă apologia ultimului congres, să batem din palme. Nu-mi convenea, dar m-am dus, fiecare întreprindere avea oamenii așezați pe câte un rând, la capătul căruia un agitator care știa semnalul - un cuvânt anume - trebuia să ne ridicăm în picioare să aplaudăm. Se știa ce întreprindere ocupă fiecare rând și cine e pe fiecare loc. Am vorbit cu colegii să nu ne ridicăm, să nu aplaudăm minciunile care se spuneau acolo. Până la urmă s-au ridicat toți. Fuseseră de acord să protestăm în felul acesta, dar până la urmă se ridicaseră. Eu, nu, deloc, deși am văzut că mă urmăreau cu camerele de luat vederi.

După toată povestea asta cu yoga, timp de doi ani. Securitatea m-a ținut sub observație. Eram urmărit în întreprindere, n-aveam voie să plec din oraș în delegație, trebuia să vin sâmbăta și duminica să stau cu muncitorii, ca să nu pot merge la București,

să nu mă întâlnesc cu Grieg. Totuși s-a creat o conjunctură și am plecat mai multe zile la un curs de specializare, pentru că erau de făcut niște comenzi importante, pe care lua întreprinderea mulți bani, și mă pricepeam la asta.

Chiar inginerul-șef, cel care mă beștelise de față cu securiștii, m-a trimis atunci la București. De fapt după ședința aceea m-a laudat: «Bravo, Roșule!» - juca pe două fronturi - «știi și tu că nu puteam să zic altfel cu tovarășii acolo... ».

La serviciu colegii știau că fac yoga, nu mâncam carne, nu mergeam la băute cu ei, dar eram un om corect, aveam coloană vertebrală, se bazau pe mine cu anumite comenzi, era o relație totuși amicală, frumoasă. Cred că erau și turnători în secție, dădeau probabil raportul despre mine. Acasă aveam sigur microfoane, asta mi-a fost foarte clar la ancheta din vara lui '89, atunci mi-au spus lucruri pe care numai eu cu Eugen le știam, le vorbisem la mine acasă.

Timp de doi ani, ca să putem face cursul fără să ne descopere securiștii, schimbam mereu locul de întâlnire, în fiecare săptămână în alt apartament. Ne dicta tehnica de pranayama, asana sau ce învățam noi la ore, luam notițe, iar foile le încuiam într-o boxă de la parterul blocului, nu țineam materiale despre yoga în casă. Dar într-o noapte n-am mai făcut asta, am zis că le duc a doua zi, dimineața. Le-am pitit într-un plic de discuri și am uitat de ele.

Pe 20 iulie 1989, la ora 17 punct, securiștii au sunat la ușa tuturor yoghinilor din țară. Camelia, soția mea, era acasă când au venit la noi, dar a avut o intuiție și nu le-a deschis. Eu eram în oraș, când m-am întors, ne-am hotărât să se ducă la București, să-i spună lui Grieg ce persecutați suntem noi în Bacău. Nu știam încă ce se petrece acolo, că pe Grieg îl băteau deja în anchetă.

A doua zi m-am dus la serviciu, ca să scot din birou cărțile de yoga, toate hârtiile cu notițe de curs, le-am rupt, le-am ars, mă gândeam că o să vină să mă ridice de la întreprindere, așa cum făcuseră și cu doi ani înainte.

Mi-era frică, știam că sunt capabili de orice, mai ales că fratele meu era prieten cu fiica primului vice de la județ. Înainte de ancheta din '89 m-a chemat, urma să devenim rude și mi-a zis: «Nu-mi convine să am probleme din cauza ta, te trimit la studii în străinătate, aranjez ce vrei tu, dar potolește-te. Îl periclitez pe frate-tău, pe fiica mea și inclusiv pe mine.» I-am spus că regimul e defect. «Ce faceți cu elevii, profesorii, inginerii... îi duceți în câmp și îi țineți acolo, n-avem ce mânca, stăm la cozi interminabile... » «Uite care e situația, dacă nu înțelegi de vorbă bună, nu-l mai vezi pe frate-tău în viața ta și dacă te ia Securitatea și te ascunde, eu nu intervin pentru tine.» Așa s-a încheiat atunci discuția.

În perioada aceea au făcut presiuni foarte mari și asupra familiei mele. Pe tata l-a chemat primul secretar al județului Bacău la el în birou, l-a înjurat și l-a amenințat că îl dă afară de la Administrația Financiară, unde era el funcționar, și îl trimite să muncească la Canal dacă mai practic yoga. Securiștii au percheziționat și casa părinților mei, i-au speriau că fac parte dintr-o sectă periculoasă care are legături cu străinătatea. Le-au spus că stau în cap în fundul gol, pe malul Bistriței. I-au crezut. Oricum eram sectant în ochii alor mei, pentru că nu mâncam carne.

Mi-a fost frică în ziua aceea, fusesem avertizat că nu o să am niciun sprijin. Venisem pe la 5 dimineața la muncă, să distrug orice hârtie ar fi avut legătură cu yoga. La 7 și ceva a sunat telefonul, știam că e pentru mine. «Tovarășe inginer, veniți până jos, s-a spart o țevă la dumneavoastră acasă.» Știam refrenul ăsta. În halat m-am dus jos, erau

deja acolo securiștii la costum, mi-au pus legitimația în față. Erau extrem de reci, te studiau, tăioși, foarte buni psihologi, foarte duri, foarte bine instruiți. Te tăiau la nivel de plex solar.

Mi-au cerut să mergem acasă la mine. Știam că n-aveau dreptul să scotocească prin apartament fără mandat de percheziție, dar mi-am dat seama că îi întărât, dacă mă opun. Totuși i-am întrebat: «Aveți mandat de percheziție?» «Nu. Dar dacă ne dați voie, intrăm. Am fost informați că ați furat aparatură valoroasă de la întreprindere.» Nu se sesizase întreprinderea și se sesizase Securitatea! Nici nu se străduiau să pară credibili, făceau totul aproape pe față.

Au început să caute foarte metodic, în cele mai ascunse locuri din casă. Era clar că nu aparatură caută, ci hârtii, însemnări. Băteau în parchet să vadă dacă nu este desprins, pe sub dulap, peste tot. Erau foarte metodici, nu pierdeau timpul cu locuri inutile. La un moment dat au ajuns la bibliotecă. Acolo țineam un metru de discuri pentru pick-up. Când au ajuns la ele am înghețat, mi-am adus aminte... Securistul a luat-o din partea opusă locului unde erau foile, s-a uitat disc cu disc, speram să se plictisească, lua discul, îl scotea din coperti, scotea plasticul, scutura totul și la ultimul disc, ultimul! a găsit câteva foi de caiet studentesc, foi de matematică, pe care scrisesem o tehnică de pranayama. Nu notasem yoga, ci y, nu pranayama, ci py, dar ei și-au dat seama, pentru că ne cunoșteau.

Au spus în procesul-verbat că au găsit notițe de yoga scrise de mine. «Nu semnez, nu scrie yoga, nu scrie pranayama... » A tăiat «yoga» din procesul-verbal și a scris «material de y », «material de py ». Erau salon băieții ăștia.

Am fost dus la Securitate. M-au anchetat la început trei securiști, unul și unul, duri, inteligenți, foarte informați în ceea ce ne privește. Când au intrat pe ușă aveau o energie de m-au lipit de perete. S-a așezat unul în fața mea, unul în stânga și altul în spate. «Ascultă, băiețuș, dacă data trecută ne-ai aburit cu poveștile tale și credeai tu că ne păcălești, acum nu mai ține.» Știam că am șanse să fie mai blânzi dacă îi ameninț cu Procuratura militară. «Auzi, mă Ionele, tovarășu' inginer vrea să vorbim politicos, așa îi spunem de-acum, tovarășe inginer».

Eu respiram pe nara dreaptă ca să-mi păstrez controlul asupra emoțiilor, mă sprijineam cu mâinile pe birou și făceam discret *Uddhyana bandha* (o tehnică de retracție a mușchiului drept abdominal care activează Manipura chakra, centrul subtil al voinței). Era un gen de energie atunci care te seca la stomac. Nici Camelia, nici mama, nici tata, nici fratele, nimeni nu știa unde sunt și puteam să dispar sau să mă închidă undeva, într-o pușcărie, și să nu știe nimeni de mine.

Securistul din fața mea bătea întruna o minge de ping pong pe birou, cel din spate țipa la mine, treceau de la ironie la amenințări, mă țineau în tir încrucișat de întrebări, toți trei se așezaseră la distanță mică de mine, era o presiune extraordinară, chiar și fizică.

Erau hotărâți să smulgă de la mine declarațiile de care aveau nevoie. La un moment dat cel din fața mea mi-a tras una peste mâini: «Ascultă, băiețuș, tu faci yoga aici, îți bați joc de noi?» N-am mai făcut *Uddhyana bandha*. Mi-am așezat mâinile pe genunchi, dar respiram în continuare pe nara dreaptă. Mă rugam la Dumnezeu cum se roagă un om cu un picior în prăspastie.

Am spus că nu fac yoga. N-am vorbit cu nimeni despre yoga, nu m-am întâlnit cu Grieg. „Dar Mărtz de câte ori a fost la tine acasă ?» «A fost de două, trei ori.» «Și ce-a

făcut?» «A venit să-mi repare televizorul. E electronist, se pricepe.» La răspunsuri din astea erau foarte nervoși, aveau înregistrări cu noi, știau ce vorbim și ce facem.

«Scrie!» Eu transpiram, munceam la declarație, să umplu foile fără să spun nimic compromițător. Speram să termin o dată de scris și să mă lase în pace, dar m-au avertizat: «Băi, fii atent, dacă nu spui ce trebuie, de aici nu pleci.» Pentru ei asta era exasperant, o considerau mare sfidare - cum îmi permit să-i mint în față când ei știau că eu știu că ei știu? Le venea să se urce pe pereți. Nu înțelegeau cum de cei care fac yoga rezistă și nu le dau declarații, că lor nu le rezistă nimeni, sunt cei mai tari. Comparând cu felul în care reacționau alții era o mare surpriză.

După jumătate oră s-au uitat pe foile mele. «O să regreti.», mi-au zis, s-au ridicat și au plecat. Au venit alți trei. «Ce e asta, mă?» N-au mai așteptat răspunsul, mi-au mototolit declarația și au aruncat-o. În momente din astea simți că zidul pe care l-ai construit se dărâmă. E ca un coșmar, trebuie să o iei de la capăt. Au rămas ce au rămas cu mine și după aceea au venit alți trei securiști. Alte amenințări, aceleași întrebări, îmbrânceli, palme. Mă întrebau despre Grieg, despre Eugen, despre exercițiile și practica yoga. Mi-au spus clar - dacă recunosc că Mărtz și Bivolaru ne învață yoga voi fi liber. La fiecare jumătate de oră, patruzeci și cinci de minute se schimba formația de trei securiști. Intrau alții, cu forțe proaspete, reluau întrebările ca și cum nu declarasem nimic până atunci.

Nu am băut apă, nu am mâncat nimic în timpul ăsta, după vreo zece ore de anchetă îmi tremurau mâinile și picioarele. Am spus că vreau la toaletă. «Întâi declari ce vrem noi. Aici n-ai nici un drept, dacă declari ce spunem noi, te duci.» Și mi-au amintit din nou că pe tata o să-l trimită la Canal, mama rămâne acasă singură, iar copilul meu, Victor, poate să aibă un accident de mașină când iese de la grădiniță.

Atunci m-am gândit - dacă eu declar că Grieg mă învață yoga și face pușcărie din cauza mea, n-o să mai dorm noaptea. Decât să mă chinui o viață că un om nevinovat face pușcărie din cauza mea, rezist, trebuie să rezist. Așa am rezistat. Nu mai știu cât a trecut, până la urmă unul din securiști m-a luat de sub braț și m-a dus la toaletă. Pe coridor am auzit țipete. «Auzi? Așa o să-ți facem și ție dacă nu vorbești.»

După ce am venit de la toaletă a apărut în cameră un tip mai mare decât ușa asta. Până atunci toți cei care mă luaseră la întrebări erau spilcuiți, la costum, foarte buni psihologi, știau cât și cum să te amenințe. Acum intrase o gorilă. Îmbrăcat într-un trening ponosit, duhnea a băutură și a țigări. Mâna lui era cât două ale mele... cu asta se ocupa acolo, cu bătaia. S-a așezat cu fundul pe birou. «Ce e asta?» S-a uitat la hârtie. «Dacă nu scrii ce vor șefii mei, te nenorocesc!» M-a izbit de perete, m-a zgâlțâit. Mi-a tras un pumn în față, de-am rămas fără respirație. Avea niște ochi injectați, de brută. Așa m-a ținut vreo zece minute. Înainte să iasă mi-a spus: «Eu plec, dar dacă mă mai cheamă băieții, te-am spart.»

Eram epuizat, rupt de oboseală. Cât mai am voință, mă gândeam eu, nu declar.

S-a deschis ușa. De câte ori se deschidea simțeam o suferință cumplită, vin alții, rup pagina, o luăm de la capăt. Au intrat iar trei securiști. Răcneau la mine: “Nu înțelegi, mă, avem ordin de la Ceușescu să vă radem! Degeaba faci tu pe martirul! O să mori ca un șobolan!”. Nu am scris nimic din ce voiau ei.

După ce au plecat, a intrat un tip tinerel, curățel, a pus un scaun lângă mine și m-a luat după umeri. «Vă înțeleg, dar înțelegeți-i și dumneavoastră pe băieți, că-i desființează

șeful. Uitați, și eu fac yoga, Laya yoga.¹⁷⁹ Și chiar voiam să vă întreb... când emit mantra nu aud sunetul, spuneți-mi și mie, ca între yoghini... cum să fac?» Credeți-mă că am fost gata să-i spun, dar când am vrut să articulez, m-a luminat Dumnezeu că mă înregistrează. Din mers am schimbat cuvintele. «Nu știu la ce vă referiți, eu nu fac yoga.» «Nu vă temeți, atâta timp cât nu vă pun să scrieți, vorba volant... Vă întreb pentru mine, chiar am nevoie să mă sfătuiesc cu cineva, fac asane, simt cutare, centrul de forță, haideți, vă rog, spuneți-mi cum să procedez.» Vreo zece, douăzeci de minute m-a bătut la cap în felul ăsta. «Cum doriți, dar n-o să fie bine. »

După el iar au intrat trei. Am început iar cu întrebările și declarațiile.

Soția șefului meu făcea yoga cu mine. Fusese la curs un timp, dar a avut scandal cu el. Era foarte violent, bea și o bătea. Nu știa că ea continuă pe ascuns, pentru că ar fi fost jale. Dar securiștii știau situația.

După 17-18 ore, când au văzut că nu cedez la nimic, nici la amenințările că o să-l calce din greșeală o mașină pe Victor, nici la șantajul cu părinții, nici la promisiunile că o să-mi distrugă viața, m-au întrebat : «Pe cutare o cunoști?». «Da, e soția șefului meu.» «Dar când o înveți yoga mai știi?» «N-o învăț, eu nu fac yoga.» M-au pus să ascult o înregistrare. Eram noi doi, în timpul orelor de asane. «Nu știu ale cui sunt vocile», am spus.

Mi-au arătat numărul de telefon al șefului meu. «Îl cunoști?» «Nu.» «Aha, nu-l cunoști.» Au luat telefonul de pe biroul lor și l-au pus pe biroul meu. Au început să formeze prima cifră, a doua cifră, în timp ce mă întrebau: «Recunoști că Bivolaru te învață yoga?» «Nu fac yoga, nu mă învață nimeni yoga.» «Tovarășul cutare – șeful meu - e acasă... o să vină aici, îi punem înregistrarea și te lăsăm cu el... și dacă nu îi spui tu ce faci cu soția lui, poate o convinge pe ea să-i spună.»

A fost cel mai cumplit moment. Dacă recunoșteam că fac yoga cu Grieg îl băgam în pușcărie, dacă nu recunoșteam, o distrugeam pe soția șefului meu. Au format ultima cifra: «Scrii că faci yoga? Nu, tot nu ?» Se auzea în toată încăperea cum sună telefonul, se auzea trrrrrrrrr. La un moment dat șeful meu a răspuns și a început să strige: «Alo, alo!»

«Asta e tot ce am de declarat », am scris în momentul acela și apoi am aruncat pixul și foaia. Șeful meu înjura în telefon: «De ce mă deranjezi, dom'le... ? ». Securiștii s-au uitat unul la altul la altul, au pus receptorul în furcă. «Ești liber!». Ei așteptau, eu așteptam. În momentul acela era să cedez. Nu puteam să mă ridic, nici nu credeam că mă lasă să plec, nici nu puteam să merg. Tremuram, m-au luat doi securiști de subsuori și m-au scos din clădire. Nu eram în stare să mă țin pe picioare. «Uite, băi, ce cârpă ești, se dă șmecher în fața noastră că e mare yoghin și uite ce slab e!»

M-au lăsat în stradă, pe trotuar. Vreo 5-10 minute nu m-am ridicat de acolo. Nu puteam să mă mișc. Mi-am revenit de la aerul rece. Era cam în zori, nu circula încă nimic, abia mergeam, dar am plecat pe jos. Din când în când mă întorceam să văd, nu vin după mine? Credeam că e un scenariu, că o să mă ducă din nou în sediu.

M-au sunat dimineața, să mă întrebe unde e Camelia, văzuseră că nu a mai mers la serviciu. Le-am spus că nu știu, au început să mă înjure, să mă amenințe că mă fac ferfeniță, dacă nu spun unde a plecat.

¹⁷⁹ „Laya yoga” este considerată forma cea mai înaltă de yoga prin care se realizează dialogul cu sinele și pacea interioară.

Când s-a întors Cami de la București, a fost o întreagă aventură. Am așteptat-o în Adjud ca să mă sui în același tren cu ea, am tras semnalul de alarmă, să coborâm înainte de Bacău, să nu ne aștepte cumva securiștii în gară și să ne întâlnim cu ei. Am mers pe jos până în oraș, am sărit gardul gării, ne-am dus la Eugen care a sărit și el pe geam – se gândea că apartamentul lui e supravegheat - și a venit să vorbim, să stabilim ce spunem, dacă iar ne iau la întrebări.

Pe 22 decembrie, când au ieșit toate întreprinderile în stradă m-am întâlnit nas în nas chiar cu... n-am spus nimic, mi-am dat seama că îl omoară oamenii, îl am pe conștiință. Era suficient să spun că e securist și îl linșă lumea. Eram odată cu mașina și mi-a sărit un câine în față. N-am mai avut cum să frânez, l-am lovit, nu l-am putut salva. Impactul acela l-am simțit în piept, mi s-a rupt inima pentru el. Durerea era atât de mare... și era un câine! Dar când știi că un om a murit din cauza ta... e ca în «Crimă și pedeapsă.» N-am putut să-l dau în vileag atunci ...

După povestea asta cu ancheta din vara lui '89 am continuat să facem yoga. Am ascuns-o câteva luni la noi acasă pe Rodica Harabagiu, o prietenă, colegă de yoga din București. Iubitul ei era fugit de mai mult timp în străinătate, știa că e urmărită și când s-au declanșat acțiunile din iulie s-a temut că o vor închide, așa că a venit în Bacău. Nu a aflat nimeni de ea, când aduceam copilul de la bunici, o închideam în debara, în perioada aceea ne-am ferit să primim musafiri în casă. Auzisem că niște preoți și disidenți care vorbiseră împotriva regimului, fuseseră arestați, deja se zvonea că în ianuarie 1990, Ceaușescu va da mână liberă să-i hăituiască și mai tare pe cei care i se opun. Așa că pentru noi, revoluția din '89 a venit ca o mană cerească.

Pe atunci eram foarte convins că la căderea regimului comunist poporul acesta se va trezi, va fi o regenerare, o transformare colosală. Eram convins că atunci când o să avem acces la radio, la televiziune să vorbim despre yoga, oamenii vor aprecia. Credeam că problema e a lui Ceaușescu, acum nu mai cred asta, cred că poporul român își merită soarta.

Știam ce riscuri sunt, știam că securiștii sunt în stare chiar să ne omoare, dar mă gândeam cum o să mă uit eu în ochii lui Victor când o să aibă 20 de ani și o să mă întrebe ce am făcut să nu mai existe comunism. Eram convins că se modifică ceva dacă facem yoga. Era o înflăcărare atunci, aveam 28 de ani și eram destul de revoluționar. Mă transformasem foarte mult, trăiam cu siguranța că și dacă ne-ar băga la închisoare, facem yoga și acolo și rezistăm. Nu mă lasă Dumnezeu, cade și regimul, iar lucrurile se vor schimba. Practicam mult, mă simțeam puternic, era și o grație divină, o susținere a binelui, v-am spus că securiștii le interziseseră șefilor să mă trimită din oraș, totuși plecam în delegații și rezolvam într-o zi cât trebuia să fac în cinci, apoi aveam timp să mă întâlnesc cu Grieg, cu ceilalți prieteni din București, meditam împreună, discutam ce ne interesa.

Era evident că Grieg a riscat foarte mult, a făcut pușcărie politică, era urmărit tot timpul de Securitate. Comparam cum făcusem eu singur yoga din cărți și cum făceam acum cu elevul lui și cu el.

13. Petre Groza¹⁸⁰

¹⁸⁰ Prelucrarea unui interviu din 14 ianuarie 2006. Petre Groza s-a născut în 1956, în București.

Lucram la Telefoane în Drumul Taberei, aveam muncă de teren. Eram chemat pentru reparații la clienți, intram zilnic în zece, cincisprezece case. Prin 1981 am întâlnit o fată care făcea yoga cu Grieg. Ea mi-a zis că e un curs extraordinar la Casa de Cultură Leu, unde se fac și karate. Mi s-a părut interesant și m-am gândit să mă duc la amândouă,. De yoga nu știam prea multe, dar m-a atras. De karate eram sigur și mi-am cumpărat chiar și costum, am dat 400 de lei pe el.

Acolo preda Grieg până s-a interzis cursul. Karate au fost și ele interzise mai târziu. În perioada aceea, marțea se făcea yoga, joia karate. Întâi m-am dus la cursul de yoga. Când am văzut ce informații primim de la Grieg, am dat cadou costumul de karate fără nici un regret. Mi-a fost clar că yoga mă interesează mai mult.

Partea teoretică era foarte bună, îți explica cine ești tu, cum funcționezi, te făcea să pricepi interacțiunea ta cu lumea. Îți dădeai seama că energiile pe care le folosești sunt cosmice, aflai cum să ai acces la ele și cum să comunici cu universul. Pe vremea aceea, Grieg nu vorbea la sală de Dumnezeu, în particular, da.

Am început cursul în octombrie 1981. M-am gândit că la yoga am de învățat și o grămadă de lucruri care mă îmbogățesc teoretic și spiritual, fac și gimnastică, le am pe toate. La karate aș fi avut mai mult partea fizică. Am zis: „Asta e pentru mine, clar”. După câteva săptămâni de curs le spuneam colegilor: „E aur curat ce vorbește omul acesta, așa ceva nu se va preda mult timp, ne mărește gradul de libertate, n-o să le convină comuniștilor”. În două luni cursul a fost suspendat.

Întâlnirile erau de două ori pe săptămână. Orele aveau o parte teoretică și una practică, în care învățam și făceam împreună asane. Aflasem că exista și o grupă de studenți care venea duminica. Mai târziu am auzit de Narcis Tarcău, Eugen Mârș, Claudiu Trandafir. Știam că sunt studenți la Electronică, sau cam așa ceva. Eu am făcut Liceul de Telecomunicații, dintotdeauna am iubit sportul. Nu știam prea multe lucruri de genul celor pe care le învățam acum, dar mi-am dat seama din prima că e vorba de o comoară.

Comuniștii nu te lăsau să spui atâtor oameni – cam 50-60 veneau la cursuri - ceea ce spunea Grieg. Prin februarie sau martie 1982, a început o campanie în presă împotriva sectelor.¹⁸¹ Yoga era și ea inclusă, era considerată ciudată, despre cei care practicau se spunea că sunt ruși de societate. Ca să poată justifica faptul că urmau să interzică toate practicile orientale, s-au publicat mai multe articole critice în *Știință și tehnică*, *România Liberă*, *Scânteia*. Grieg ne-a citit din ele la curs și ne-a zis că s-ar putea să avem probleme. El a făcut un memoriu către Comitetul Central al PCR. Cursanții care au vrut au semnat. Spuneam ceva de genul: „Suntem practicanți yoga, facem de atâția ani, ne simțim bine, nu ne băgați la un loc cu sectele, nu e o religie”.

La o săptămână după povestea cu memoriul, Grieg ne-a anunțat chiar de la începutul cursului că nu ne mai putem vedea. Se oprește totul. Dar ne-a asigurat: ”Cu ceea ce ați învățat până acum puteți ajunge departe”.

Prin luna septembrie 1983 m-am întâlnit cu foști colegi din grupa de la Leu. Am mirosit că păstrează legătura cu Grieg și continuă cursul în secret. „Spune-mi unde se face, că vreau să vin.” N-au mai scăpat de mine, deși când trebuia să mă întâlnesc cu cineva dintre ei, mă duceam în locul și la ora stabilită și acela nu mai apărea. Până la urmă l-am luat pe unul de guler și l-am dus la Grieg, în garsoniera din Telița (o stradă din

¹⁸¹ Serialul din revista *Pentru patrie* - organul de presă al Ministerului de Interne -, început în luna februarie 1982 (Nota G.A.).

cartierul Rahova). Grieg i-a spus să mă ia și pe mine în Cotroceni, la familia Tocineanu, pe o stradă cu nume de doctor.

Așa am ajuns din nou la curs, în casa familiei Tocineanu. Ușa de la intrare nu se încuia niciodată în timpul ședințelor. Lumea trebuia să fie discretă, să nu atragem în nici un fel privirile. Veneai până acolo atent să nu te urmărească cineva. Te uitai la stânga, la dreapta pe stradă și intrai repede într-o casă la parter.

Eram șaptesprezece, optsprezece oameni. Făceam întâi partea teoretică și apoi partea practică. Totul dura cam două, trei ore. În perioada aceea ne-a predat Grieg o grămadă de exerciții extraordinare. Am învățat despre curenții subtili colorați. Fiecare om, în funcție de stările pe care le are, se branșează la anumite energii cosmice colorate, ideea este să-ți controlezi în permanență stările sufletești, pentru a beneficia de energiile elevate.

Era 17 aprilie 1984, pe la 7-8 seara. Tocineanu avea o casă gen vagon, cu multe camere. Deodată am auzit bătăi în toate ferestrele: "Deschideți!". Primul a intrat căpitanul Spirea. Erau securiști. Noi stăteam pe scaune, scriam. „Bivolarule, Bivolarule, și-am spus să nu mai predai yoga, în pușcărie te bag, o să putrezești în pușcărie!”

Erau mai mulți, și în civil,ăștia cred că erau securiști, și în uniformă, milițieni de la Secția 17. Spirea acesta a ajuns mai pe urmă maior, colonel, a urcat mereu în grad. Grieg a încercat să spună ceva: „Tovarășe căpitan, am venit în vizită la Tocineanu, că e bolnav”. Eram avertizați s-o ținem așa, să avem întotdeauna un motiv plauzibil dacă ne surprind. Știam că era ilegal să fii grup organizat și să faci yoga. Ne-au luat și ne-au băgat într-un singur Aro, ne-au îndesat, ne împingeau cu picioarele. Eram așa de înghesuți, că abia mai respiram când am ajuns la Secția 17.

Ne-au băgat într-o cameră mai mare, la ușă au pus niște milițieni cu puști. Unii aveau și carabine cu pat de lemn, să ne păzească. Noi încercam să ne mai trimitem cumva semne, bilețele, să cădem de acord ce spunem. Unii erau mai timorați, alții mai curajoși. Când voiai să vorbești te loveau cu capul de perete sau cu patul puștii în cap.

L-au băgat și pe Grieg în cameră cu noi pe la 10:11 seara. Asta era problema lor, că preda yoga la oameni și că se adunau grupuri. „Bivolarule, dă cheile de la garsonieră.”, i-a zis unul din anchetatori. „Peste ora 22 nu se fac descinderi”, a răspuns Grieg. Era la curent cu legile, știa foarte bine ce au voie să facă și ce nu. Securiștii au sărit pe el și au început să-l dea cu capul de birou. Grieg le zice: „Nu e corect, încălcați legea”. Își spunea păsul și el, ca omul încolțit.

Asta mai rău i-a stârnit. Pumni, picioare, dă-i! L-au scos afară din cameră și după ușa aia i-au tras o bătaie de l-au rupt. Unul din securiști, când era Grieg lac de sânge, prăvălit pe jos, i-a rupt și doi dinți din față cu o lovitură de picior. Bătăușul era un colonel de Securitate. După bătaia asta l-au băgat în beci. Acolo nu puteai să mergi în picioare, trebuia să stai adus tare de spate, tavanul era cam la jumătea omului și fără pat, fără nimic. Acolo l-au ținut pe Grieg vreo lună de zile, să-l chinuiască.

Era în subsolul Secției 17. Când s-a demolat zona am intrat acolo să văd și eu locul. Te lua cu fiori.

Intră apoi un nene din acesta anchetator și zice: „Haideți, care vine primul la declarații?”. „Eu!” Ridic mâna. Și mă duc la anchetă. Mă urcă la etajul doi, pe o scară în spirală. „Scrie, bă!” Așa vorbea anchetatorul cu tine. Te gândeai cum să fii tare, cum să rezisti, nu-ți imaginați că o să se termine vreodată sistemul. Părea pentru eternitate. Gândeai altfel atunci.

„Scrie, bă, că v-am găsit grup organizat, Bivolaru vă lua bani, vă exploata.” Eu nu scriam. „Bă, nu scrii? Te alerg din beci până în pod”. A început să-mi dicteze declarația. N-am vrut să scriu sub dictare. S-a dat la mine. I-am spus s-o scrie și s-o semneze tot el, să fie opera lui. M-a dat pe ușă afară și a zis că o să mă ia din nou în anchetă a doua zi, ultimul din grup.

Până la urmă m-au băgat iar în sala unde eram toți și m-au mai luat peste o zi. Am reușit să-i șoptesc uneia din fete atunci: „Fii atentă, vor să ne bage la grup organizat, spune-le și celorlalți să nu declare nimic. La ce ne-a dat omul acesta nu merită să-l îmfundăm, să se țină tari că n-au ce să ne facă.” Am scris un bilet și l-am dat mai departe. Ne-am ferit să nu ne vadă milițienii care ne păzeau, dar la al treilea om biletul s-a pierdut. Oamenii fricoși. Erau printre noi atunci și un arhitect, un medic, un inginer, un restaurator de biserici. Au găsit trei dintre elevii lui Grieg care s-au spălat pe mâini din prima zi. Au dat declarații împotriva lui, ce-mi dictaseră anchetatorii mie, oamenii aceia au scris în declarație.

Mi-au dat amendă pentru tulburarea liniștii publice 2000 de lei. Exact cât salariul meu, mă întrebaseră la un moment dat ce salariu am. Despre ce se întâmplase s-a aflat și la mine la muncă. După două luni de la anchetă m-am trezit la munca de jos. M-au băgat la săpat șanțuri. Eu aveam specializare, nu a fost corect.

Pâna la proces m-au mai chemat la Miliția Capitalei să declar ce voiau ei. Aveam nevoie de cât mai multe depoziții, să spunem că am fost distruși de Grieg, duși de nas de el. Nici de formă nu mai puneau întrebările. Dictau pe față declarația. Eu nu scriam. „Scrie, mă, că de-aici nu mai ieși!” Mă chemase șeful de la Anchete, după ce venisem de trei ori și nu voisem să declar nimic împotriva lui Grieg.

*

Era chiar înainte de Paști. Îi adusesem mâncare lui Grieg, dar n-au vrut să-i dea pachetul. Au zis că pe Grieg nu-l țin la Miliția Capitalei. La sfârșit anchetatorul mi-a întins mâna și mi-a zis: „Felicitări pentru felul cum îți aperi profesorul!”. Cred că deja îi făcuseră dosarul lui Grieg, pe mine mă voiau doar pentru palmares.

A urmat procesul. Procurorul a spus că suntem grup organizat. L-a făcut pe Grieg de era bun de trimis pe rug. După citirea rechizitoriului, judecătorul l-a întrebat pe Grieg: „Ai ceva de spus?”. Dar Grieg n-a apucat să rostească o propoziție și judecătorul a strigat la el: „Taci din gură, infractorule!”.

Culmea este că și avocatul lui Grieg, cred că era din oficiu, l-a acuzat: „Acesta este un element antisocial și propun să primească pedeapsa maximă.” Avocatul lui!

Grieg a ieșit din închisoare în martie sau aprilie '85. Era slab lihnit, cum vezi la Auschwitz. Mai bine de un an de zile nu mâncase decât arpacaș. Era fără dinți în față, jigărit de tot. Am stat de vorbă cu el. După cinci, șase luni am început să ne vedem clandestin. Nu ne mai întâlneam în nici o casă, ne adunam într-o perioadă la intersecția Rahova cu Sebastian într-un gang mai mare. Ne vedeam vinerea, pe la 9-10 seara, să fie întuneric, să nu bătem la ochi. Grieg ne dădea un curs pe care îl scria el de mână și cineva îl copia pentru alte trei persoane. Și tot așa, copiam până îl aveam toți.

După o vreme ne-am mutat în niște scări de bloc, tot prin zonă, cam doi într-o scară. A trebuit să plecăm și de acolo, pentru că s-au dat blocurile în folosință și se uitau

locatarii suspicioși la noi, uneori stăteam ore în șir, până ajungea Grieg la fiecare și stătea de vorbă cu fiecare. Apoi la 173, în stația de mașină, printre pietoni. La un moment dat, apărea Grieg dintre oameni și lua pe câte unul ca să vorbească pe rând cu noi. Cred că eram cam cincisprezece, șaisprezece în perioada aceea: Mihai Triculete, Narcis Tarcău, Eugen, suroricile,¹⁸² Florin Dobrescu, Călin Gârlea, Camelia Roșu... Cei mai mulți au rămas până la capăt în grup, până la Revoluție, și au venit după aceea la curs.

Am început mai târziu să ne vedem în stația de metrou Eroilor, dispersați pe scaune. Grieg venea și se așeza lângă tine, de parcă nu te cunoaștea, vorbeam ferit - cum îți merge practica, te mai sfătuia, îl mai întrebai. Fără guru e grav în yoga. Și în sport, dacă n-ai un antrenor, pot să apară probleme.

Ne vedeam și la filme. Profitam de mulțimea care ieșea de la cinema, ca să ne mai apropiem de el, să mai vorbim. În grămada aceea te mai puteai și tu acoperi. Era teroare atunci, cu cine te întâlnești, ce vorbești, să ai grijă și ce spui la telefon. Puteam veni oricând în percheziții, ascundeam cărțile și cursurile să nu ni le ia. Inventasem un sistem: țineam cărțile importante într-o plasă pe care o agățam pe zidul din exterior, sub fereastra de la baie. La surorici acasă eu am fixat un diblu în peretele din afară și le-am arătat cum să facă. Am înțeles că la percheziția care a fost la ele, o vecină de peste drum, cetățeană silitoare, i-a avertizat pe securiști că fetele au ceva acolo. „Acolo să căutați!”, le-a strigat ea pe geam.

Pe mine m-au mai chemat de două ori până în '89. A fost și o percheziție, scurtă, mai mult să mă timoreze. În '89, în ziua de 20 iulie, a venit Păunescu cu cinci haidamaci, la mine la etajul 8, m-am uitat pe vizor, mi-am dat seama că e Securitatea, dar n-am avut ce să fac, a trebuit să deschid. Mi-au ridicat și linoleumul să vadă dacă nu ascund ceva, căutau poze și reviste porno Mi-au luat cursurile, mi-au luat cărțile. În ziua aia m-au prins descoperit. Nu erau în plasă. Când i-am văzut la ușă, le-am pus la capul patului și am aruncat o plapumă peste ele. Speram să nu se uite, să le scape. Dar au dat de ele. Au căutat peste tot, au băgat lingura în ciorbă: „De ce nu mănânci, mă, carne? Sectantule!”. Un haidamac era gata să mă pocnească atunci, au fost foarte agresivi.

M-au dus în casa parohială a bisericii de la intersecția Sebastian cu 13 septembrie. Acolo știau ei că e atelierul lui Mihai Triculete. Erau convinși că acolo ținem noi casete porno, fotografiile porno, ne ziceau că acolo e locul nostru de ilegalități. De atelier le spusese o colegă de yoga, arhitectă, terminase facultatea de curând. Ca să fie repartizată în București, ne-a turnat și chiar a fost repartizată.

De fapt, tot ce aveam erau niște vechituri de reviste franțuzești cu nuduri, mai cumpăram din talcioc, le luam cu Triculete, era sculptor și avea nevoie de ele. N-au găsit decât revistele astea, au fost foarte dezamăgiți. La atelier era și Mihai Triculete. Făcuse o Venus din marmură, a muncit mult la statuia aceea. Securiștii i-au luat-o și făceau comentarii în batjocură. Mihai a sărit și i-a smuls statuia din mână lui Păunescu. I-au luat-o iar. ”Ce tupeu are ăsta!” Atunci doar l-au înghesuit puțin, dar când l-au luat la anchetă la Miliția Capitalei, l-au bătut de l-au rupt.

La început ne-au ținut pe amândoi într-o cameră de așteptare. Cred că pe la 4-5 după-amiază am ajuns la Miliția Capitalei. Ne gândeam că o să ne întrebe, o să ne pună să dăm declarații cum ne-am cunoscut. Nu aveam voie să vorbim unul cu altul, dar, ca să ne facem și noi niște înțelegeri din mers, să ne punem de acord, am început să fredonăm melodia de la: „Ne-am cunoscut în Cișmigiu.” Și altele.

¹⁸² Mihaela și Gabriela Ambăruș (Nota G.A.).

Pe Mihăiță l-au luat primul. De satisfacție că e acolo, l-au bătut primul. L-au bătut o oră și ceva, cu bastoanele, avea vânătaie lângă vânătaie pe spate. L-au adus înapoi în camera de la început. Era rană vie. După ce s-a întors, avea spatele zob, nici nu mai putea să vorbească, doar mormăia.

Cât eram acolo, singur, am auzit și ședința de partid a Miliției, dar și-a dat seama cel care mă păzea și mi-a închis fereastra. Din ce am prins atunci, se înțelegea că de la Partid le venea ordin să aresteze oameni.

Noaptea târziu au ajuns și la mine. Vine unul cu ochii injectați, o namilă, transpirat, în cămașă. „Ia, zi, bă, iar v-ați întâlnit, bă, cu Bivolaru?” Mi-a dat și mie porția de bastoane. Mi-a tras șapte, opt bastoane, dădea și nu știai când se oprește. „Lasă-l, că-l luăm mâine”. Erau obosiți. Să-ți intre în cameră unul de-acela injectat cu încă doi, să-l vezi cum arată, nu știi dacă te omoară, nu știi ce fac cu tine. Eși complet la mâna lor.

A doua zi, vineri, iar cereau să dăm declarații. Erau proaspeți băieții, acum veniseră alții. Erau și ei mulți, și noi mulți. „Scrie, bă..., declar următoarele... că ai făcut așa, că te-ai întâlnit așa, că te-ai văzut la film.” Amenințări tot timpul, m-au dat cu capul de masă: „Scrii, bă, acolo?”. Începusem să scriu multe, fără legătură cu ce îi interesa pe ei, doar ca să umplu pagina. „Ce, bă, îți bați joc de mine?”

La un moment dat anchetatorii discutau de unguri, ziceau de Ardeal că e pământ românesc. Atunci am prins pârție de câștigat puncte: „Vorbiți de unguri, uite ce mi-au făcut mie românii, cum m-au bătut!” „Hai, măi, că ai căzut pe scări!”

Țineam post negru vinerea, au vrut să-mi dea de mâncare, n-am mâncat pâinea, am păstrat-o și am mâncat-o sâmbătă.

A venit șeful de anchetă. A venit cu alți doi, trei. „De ce nu scrii mă, tu-ți mama ta? Nu-nțelegi cu vorba bună?” M-a băgat cu fața în masă și a început să-mi tragă pumnii în spate. M-a cocoșat. „Acum scrii, mă?” I-am spus: „Mulțumesc lui Dumnezeu că sunt sănătos, că iau bătaie de la Securitate, în loc să fiu bolnav în vreun spital.” I-a pufnit și pe ei râsul. Mă salvam cu chichițe din astea.

Pe la prânz, în a treia zi, mi-au dat drumul, fără să fi obținut declarația pe care o voiau. Cât am fost acolo nu știam când o să ies, auzeam câte o mașină care trecea pe stradă și gândeam: „Dacă ies și văd un troleibuz îl pup, un stâlp, îl pup când mai ies eu de aici.”

Au fost momente grele înăuntru. Asumarea morții cred că a fost lecția mea. Îți este frică și la un moment dat te întrebi: „Ce pot de fapt să-mi facă? Mai rău decât să mă omoare n-au ce să-mi facă.” Mi-am adus aminte de Iisus care zice că cei care se agață de viață o vor pierde. Din momentul acela, când m-am hotărât să și mor, m-am liniștit, mi-am asumat totul. Imediat după aceea am simțit că s-a deschis cerul și c-o să ies. A fost ca un miracol.

A venit unul și a spus: „Să nu dai la Europa Liberă de mine”. Eu îi amenințasem la un moment dat, dacă mă țin aici mor cu ei, mai spuneam și din codul de procedură penală... ca să le arăt că știu totuși legea.

Prietenul meu cel mai bun, Dan, nu era la curs, locuia cu un etaj sub mine. A fost și el arestat atunci, luat la Miliția Capitalei. Discutam, fiind prieteni. Ei știau, ne știau toate mișcărilor, ne ascultau convorbirile, s-au gândit că găsesc la el ceva materiale porno. Au făcut și în casa lui percheziție. Erau obsedați de ideea asta. Culmea a fost că în perioada aceea la Dan la serviciu se dăduse o spargere. Era magazinier la un restaurant, se furase din magazia de alimente și din biroul șefului o sumă mare de bani. Probabil că

pe Dan l-au verificat la serviciu... orice, se legau și de rude, și de prieteni, numai să te-nfunde. L-au arestat și pe Paul, fratele lui Dan și le-au casa golit de lucruri.

Mi-au zis la anchetă: „Mă, dacă scrii că Bivolaru a dat spargerea la restaurantul din Floreasca pleci acum pe ușă”. Eu, care abia așteptam un motiv să nu scriu nimic, am sărit: „Căutați un motiv să-l băgați în pușcărie, din momentul acesta nu mai scriu nimic!”

Am scăpat sâmbătă de la Miliția Capitalei. Am fugit o săptămână din București. Aveam stomacul varză de stres. A fost un mare consum atunci și în general, în perioada aceea.

*

Nu am suportat nedreptatea comunismului, asta mi-a și dat puterea să rezist. În '82, băgasem actele de plecare definitivă din țară, dar când am văzut ce îmi predă Grieg le-am retras. „Nu știu dacă o să mai găsesc un om ca el în America. Și lângă el pot să lupt împotriva comunismului.” Așa gândeam. Spunea de comuniști că sunt barbari, țin poporul în beznă. Nu spunea la toată lumea, dar el a luptat cu sistemul.

Înainte de arestare, în '84, l-am întrebat: „Domnule profesor, la câte știți, de ce nu emigrați, cred că străinii ar face anticameră să vină la cursuri?”. „Nu plec pentru că poporul acesta are un destin spiritual.” Ce înseamnă un destin spiritual, ce face să fim noi mai cu moț? Sunt și alte popoare...” „Punctul forte pentru deschiderea către spiritualitate e sufletul românesc...” Am înțeles că există o încărcătură eterică specială a României, combinația dintre energiile subtile ale Pământului și Apei este de o intensitate excepțională. Tot ce crește și se dezvoltă aici are calitate, de aceea poate să înflorească ceva, un curent, un model de evoluție, pe un suflet de calitate.

Grieg avea în '81, în octombrie, un pulover gri pe gât și o haină din piele de capră. Abia prin 1992 am reușit să-i șterpelim puloverul cârpit de Angela (Mayer) de nu știu câte ori, și haina aia. Ne săturasem noi de ele! Hai să-i luăm o haină de piele maro. Le-am tocat și i le-am aruncat pe cele vechi.

În '84 Securitatea i-a luat toate cărțile, în '86 iar i-a luat toate cărțile, în '89 iar. Grieg o lua de fiecare dată de la capăt. În '86-'87 m-au chemat din nou la Miliție. Tot așa.

*

Revin la ancheta din iulie 1989. După ce am scăpat, sâmbătă la prânz am fugit la pictorul cu care lucram. Am stat ascuns o săptămână, am făcut yoga, am mâncat bine. Mi-am mai revenit și m-am întors în București. Am aflat că mă căutaseră. Nu mai lucram cu program fix din 1986, îmi dădusem demisia de la Telefoane. Mă împrietenisem cu un pictor care restaura biserici, îmi făcuse o hârtie că lucrez cu el. Vindeam tablouri, am fost comis voiajor, cu autorizație.

Când m-am întors în București, pictorul a venit cu ideea să mergem la Procuratura Militară. Am fost la Angela Mayer, la Mihaela Mureșan, la Dimi (Dan Dimian). Am bătut la toți la ușă, m-am dus să le spun planul cu plângerile. Am scris în plângerea mea: „Toți cei care am semnat aceste cereri vom fi puși în situația să formăm un grup de disidență și să ne apărăm drepturile în țară sau în afara ei”, în ideea că măcar așa o să ne ia în seamă, o să li se facă teamă și o să oprească bătăile.

Am scris și cererea lui Nicu Catrina. După două săptămâni el era încă la Rahova, l-au ținut mult, nu avea nici o șansă. În toamnă încă era arestat. De fapt am scris în numele mătușii lui, am semnat cu numele ei. Era important să convingem cât mai mulți dintre cei anchetați atunci, cred că au fost cam douăzeci.

Eram urmărit. Am fost la sora mea. La ușa blocului m-a așteptat mereu un Aro. Am urcat la ultimul etaj și am ieșit pe terasă. Am stat acolo și am fugit noaptea pe la două. Mi-au pierdut urma. În prima noapte m-am dus la Dan Dimian, era și Rodica Harabagiu care se ascunsese la el. Iubitul ei, Dinu Roman, fugise cu puțin timp înainte în Olanda. Am vorbit atunci să dea Dinu Roman un protest, o informație despre noi la *Europa Liberă*. Eu nu am auzit emisiunea, dar mi-a spus un vecin că a fost o știre prin iulie sau august 1989. Am făcut ceva să ne salvăm. Am mers la Comitetul Central și la Procuratură, am depus mai multe plângeri. O jumătate de zi s-au fâțâit acolo, nu voiau să-mi dea număr de înregistrare.

După ce am depus plângerile, am plecat din București. Nu mai era de stat, să nu mă ia din nou la Securitate. Am fugit la Bacău, unde m-am ascuns în casă cincizeci de zile. M-au băgat Narcis Tarcău și Eugen Mârz într-o garsonieră, să nu mă închidă securiștii. Eram bine de tot în vizor după plângerile de la Procuratura Militară și CC, știam că mă caută. Mârz venea din când în când, îmi spunea cine din Bacău mai e chemat pe la anchete, ce mai e pe la București. Am aflat că l-au închis pe Grieg la Poiana Mare. În toamnă am plecat cu Camelia și cu Eugen Mârz și am reușit să intrăm la el.

La Poiana Mare erau trei milițieni, cu doi câini, făceau rond permanent, ca în lagăr. Când li se făcea de-o bere și plecau, era un portar care putea fi mituit. Postul de Miliție din Poiana Mare era mână în mână cu Securitatea.

La Poiana Mare aduceau și disidenți, de-aia era pază cu pușca și câinii. La ce spital de psihiatrie se mai vedea așa ceva? Erau oameni gen legumă, umblau pe coridor. Odată, Grieg mi-a arătat un băiat tânăr dus de asistenți, cu ochii rătăciți: „Uite, pe omul acesta l-au internat întreg și l-au terminat. L-au terminat aici.”

Era greu, greu de tot. Pe Grieg îl internaseră într-un salon de 10 paturi parcă și erau acolo câțiva de speriat, oameni cu probleme psihice grave. La Poiana Mare l-am auzit spunând cuiva dintre noi care îl întreba despre un aparat de fotografiat cu teleobiectiv pe care îl confiscaseră securiștii, iar Grieg nu putuse să-l ascundă, să-l salveze: „Uite ce mi-au făcut, îmi distrugeau ficatul, trebuia să le dau ceva...” L-am văzut atunci plin de răni pe corp. Nu s-a plâns, doar îi dădea explicații colegului nostru, spunea că l-au legat cu lanțuri de picioare, cu capul în jos și l-au lovit în ficat, în stomac. „Trebuia să le dau ceva.”

În tot coșmarul de acolo, Grieg glumea întotdeauna cu noi. Era optimist. Ne dădea un exemplu de rezistență. Lucra foarte mult meditații, noaptea, când dormeau gardienii și pacienții. Nu îmi venea să cred că pot să vorbesc cu el, chiar într-un spital de nebuni. Plecam cu trenul, cu prietenii..., mi se rupea inima cum rămâne el singur în clădirea aia păzită de polițiști.

Când veneam să-l vedem, așteptam întâi prin păpușoi, ne ascundeam în porumbi. Se ducea doar unul dintre noi să viziteze pasămite pe cineva, dădea o atenție unde trebuia, ieșea asistentul de serviciu, ne făcea semn să intrăm. Mi se părea o minune, dar era și riscant.

Pe 22 decembrie, după ce a izbucnit revoluția, am plecat cu Simona, Claudiu (Trandafir), Liviu Gheorghe și Florin Dobrescu. Ne-am pus banderole de revoluționari,

ne-am dus în biroul directorului de la Poiana Mare hotărâți să-l scoatem pe Grieg de acolo. Când ne-a văzut directorul s-a speriat tare și spunea întruna: „Nu i-am făcut nimic rău, nu i-am făcut nimic rău, mi-au dat ordin să-l distrug, să-i fac tratament, dar nu i-am făcut nimic rău.”

Grieg s-a supărat că am venit: „Sunteți inconștienți, mai bine stați în casă, faceți mai multă meditație, asta ajută la disiparea stării de conflict social, se creează un câmp de energie pacifistă. Faceți mai multă meditație, s-ar muri mai puțin.” Nu a vrut să vină atunci, deși nu l-ar fi oprit nimeni. A ieșit abia pe 31 decembrie. Știu că a fost în fața unei Comisii pentru reabilitare, care a spus că e sănătos și i-a făcut externarea ca unui om sănătos.

*

Revoluția mă prinsese în București. Pe 21 decembrie cred că toți ascultam *Europa Liberă*. „Mă duc să fac și eu ceva, să cadă Ceaușescu, să adune lumea.” Din tensiunea, din teroarea aia cu Poiana Mare, am auzit de Timișoara și am ieșit și eu să ridic bucureștenii. Abia așteptam ceva, o scânteie, speram să pornească și la noi lucrurile.

Era pe la prânz când m-am dus la Piața Unirii, vedeam mulțimea care a umplut bulevardul. Nu știam ce se petrecuse în Piața Palatului, la mitingul convocat de Ceaușescu. Dar am văzut lume multă și când mă aflam pe la magazinul Cocor am început să cânt Hora unirii, cu brațele deschise, în mijlocul bulevardului, să se ia lumea cu mine. Instantaneu s-a făcut un gol cu o rază de 20 m în jur. Eram singur în mijlocul bulevardului, cântam singur, tot repetam două strofe, dar nu s-a stărnit nimic. „Ăștia suntem!”, am zis cu voce tare. „Ăștia suntem...” a zis cineva de pe raza cercului din jurul meu. Treceau mașinile Aro de Miliție, erau milițieni cu câini. Nu mi-a fost frică, când apare câte un curaj de-ăsta, ești liniștit în sinea ta. Abia seara, acasă am aflat că a fost mitingul în Piața Palatului și tot ce-a urmat în Piața Universității.

Mi-am amintit atunci ce mi se întâmplase în noiembrie '89, când fusese meciul România – Danemarca. Pe 15 noiembrie, ziua când la Brașov se ridicaseră muncitorii. Împreună cu pictorul acela, prietenul meu, gândisem să strigăm ceva, să pornească și la noi ceva. Pictorul a mers la Ambasada americană, să-i anunțe că urma să facem un protest. Pe stadion ne-am dus sub tabela de marcaj. Ne-am uitat și noi la oameni, i-am cântărit și ne-am gândit că ne lasă singuri de nu ne vedem. „Dacă nu iese?” mă gândeam... și în momentul acela mi-a mai scăzut din benzină. N-am strigat. Am întâlnit atunci și securiști pe care i-am avut în anchetă. „Ce mai faci, Stelică, ai venit la meci?” Nu voiam să-i periclitez viața lui Grieg. Atât mai lipsea, să ne prindă Miliția și să afle că sunt yoghin de-al lui.

Pe 22 decembrie m-am dus la Arcul de Triumf. La început erau vreo șase tineri care veniseră din Bucureștii Noi. Erau studenți, ei strângeau grupurile de oameni și îi dirijau. Am rămas împreună. Ne-am tot adunat, ne-am făcut cam 5000. Am plecat spre Atelierele Grivița, să scoatem proletariatul, să mergem în piață. Fugeau muncitorii de la o secție la alta, ca potârnicșii. La Atelierele Grivița n-a ieșit nimeni, ne-au zis că nu-i lasă șeful de partid. Apoi ne-am dus la fabrica Grivița. Strigam în stradă: „Veniți cu noi, veniți cu noi!”. „Jos comunismul, jos Ceaușescu!” Au venit vreo trei muncitori. Erau porțile închise cu lacăt, ei au sărit relaxați gardul.

Mult tineret, studenți. Eram în fruntea coloanei, cu băieții din Bucureștii Noi. Apăruseră deja scutierii, Armata, se auzeau zgomote, ne lăsam la pământ din când în când. Puteau fi rafale, să nu ne împuște. Cei din fața coloanei ne schimbam între noi Acum, veneau rânduri, rânduri. Am ajuns în Piața Palatului chiar când s-a ridicat elicopterul lui Ceaușescu. Am stat până la prânz. Era mare busculadă, oamenii voiau să intre în Comitetul Central. După amiază am plecat și ne-am dus la Grieg, la Poiana Mare.

Capitolul IV. Yoga ca formă de rezistență.

Noi niciodată nu am vorbit despre asta, pentru că într-adevăr, este mult, mult de spus aici și în această formă de rezistență subterană au putut să înflorească foarte multe lucruri spirituale. A fost efectiv ca o perioadă de gestație a unor transformări, atât individuale, cât și colective, de ordin general. Sunt sigur însă că adevărul triumfă întotdeauna și va triumfa și de această dată. Nu are nici o importanță recunoașterea unor merite din partea altora. Esențialul este că adevărul triumfă întotdeauna.

Nicolae Catrina

16. Yoga, cultura alternativă și contracultura underground în anii '80

Paginile anterioare vorbesc despre o incredibilă rezistență colectivă la comenzile aparatului de represiune desfășurată pe o durată de 7-8 ani. Cuvântul „incredibilă” este motivat atât de numărul celor care au suportat hărțuirea, asumându-și consecințele, cât și de umbra sub care zace această istorie. Într-o societate unde, din lipsă de eroisme, se supralicitează orice gest anecdotic, ar fi fost de așteptat acordarea unei mai mari atenții cazurilor de rezistență autentice. Relevanța spațiului de libertate cucerit de adepții yoga este cu atât mai limpede când o punem pe fundalul celorlalte asocieri umane contrare sufocantului regim totalitar.

Rezistența politică colectivă sub regimul Ceaușescu

Dacă nu includem în această categorie revoltele, izbucnirile spontane și conjuncturale precum greva minerilor din Valea Jiului, în 1977, ori demonstrația violentă din 15 noiembrie 1977, rezistența politică cu caracter colectiv în România ceaușistă se reduce la două exemple.

Prima este Mișcarea Goma. După cum o sugerează și numele, personalitatea de referință a acestei acțiuni de opoziție este Paul Goma, scriitor cu o istorie contestată anterioară, închis în anii '50 la Jilava și Gherla, trimis apoi în domiciliu forțat la Lătești (Bărăgan) până în 1964. La începutul deceniului opt, Paul Goma a publicat două volume în Occident, ceea ce a dus la retragerea titlului de membru al Uniunii Scriitorilor. În 1977, a trimis la *Europa liberă* o scrisoare în favoarea respectării drepturilor omului în România, difuzată pe postul de radio de la München. Textul a mobilizat multe persoane, acestea s-au solidarizat cu scriitorul anunțându-și semnătura de susținere, fenomen fără analogie cu alte proteste anterioare. Părea că în România se naște o mișcare în favoarea drepturilor și libertăților a căror respectare o promisese, cu doi ani în urmă, autoritățile române când au subscribit Actului final de la Helsinki. În câteva săptămâni, la scrisoare au aderat câteva sute de persoane.

Autorul mesajului a fost reținut, anchetat, apartamentul de la bloc a intrat într-un soi de carantină pentru a-i opri pe eventualii susținători să ajungă la el. Ceilalți semnatori ai scrisorii au fost șantajați, amenințați, puși să retracteze, li s-a oferit posibilitatea emigrării. La 20 noiembrie 1977, Paul Goma și familia a plecat în Franța, unde a cerut azil politic. Același lucru s-a întâmplat și cu mare parte dintre ceilalți semnatori. Semnarea scrisorii lui Goma a devenit, pentru unii, o platformă de obținere a pașaportului

pentru emigrare. Alții au refuzat emigrarea și și-au asumat până la capăt semnătura.¹⁸³ Rămâne însă cert că solidarizarea nu a rezistat decât puține luni..

Deși apelul scriitorului Paul Goma putea asigura coerența și unitatea specifice unei rezistențe de grup, evenimentele din 1977 sunt la limita a ceea ce putem numi o acțiune colectivă. Datorită intervenției rapide a Securității, care l-a izolat pe Goma și a oferit o portiță de ieșire celorlalți semnatari, nu s-a ajuns la o comunicare aprofundată și la o cooperare între combatanți. Eventual, Mișcarea Goma intră în logica manifestării unei adeviziuni simbolice succesive la protestul celui ce i-a dat numele.

*

Sindicatul Liber al Oamenilor Muncii din România (SLOMR) a fost înființat în primăvara anului 1979, având ca principali inițiatori pe Ionel Cana și Gheorghe Brașoveanu. La această mișcare de opoziție cu un program bine definit au aderat câteva sute de persoane, unii dintre ei inițiind filiale în marile orașe din țară.¹⁸⁴ Acolo unde s-a reușit strângerea de adeviziuni existau nuclee disidente, precum Organizația Timișoara Banat.¹⁸⁵

Între cei care au promovat ideile sindicatului după anunțarea, la *Europa liberă*, a constituirii SLOMR, se mai numărau Vasile Paraschiv, Alexandru Nagy, Nicolae Dascălu, Carl Gibson, Carmen Popescu.¹⁸⁶ Reacția autorităților a fost imediată și brutală. Toți liderii și inițiatorii SLOMR au fost arestați. După ce au ieșit din închisoare, liderii au emigrat. Prin 1980-1981, s-au pierdut ultimele legături cu rezistenței care mai invocau sindicatul. Puținii rămași erau izolați și, în ciuda eforturilor, nu au mai reușit să resuscite mișcarea.

Cazul SLOMR permite câteva concluzii cu privire la strategia Securității în cazul unor astfel de mișcări contestatate. Natura politică a mișcării – evidentă în exemplul dat, deși eticheta era sindicală – impunea alerta maximă pentru instituția care veghea la siguranța regimului. Amenințarea și arestarea tuturor liderilor și inițiatorilor s-a produs în câteva luni de la anunțarea înființării SLOMR. Încadrarea penală a fost variabilă. Unii dintre protagoniști au intrat în închisoare sub acuza de diseminării de materiale fasciste (Ion Cană), transmiterii de secrete (Nicolae Dascălu), de a fi creat organizații anarhice (Carl Gibson), alții prin montarea unui proces de parazitism (Carmen Popescu).¹⁸⁷

¹⁸³ Cazul lui Vasile Paraschiv și al lui Carmen Popescu (Gabriel Andreescu, „Carmen Popescu (II) Asasinatul despre care nu vorbește nimeni”, *Timpul*, august 2007).

¹⁸⁴ Unii autori au indicat cifre de până la 2400 de membri, dar acestea nu sunt confirmate de ultimele lucrări pe dedicate subiectului.

¹⁸⁵ O asocierie clandestină condusă de medicul Felon Sacerdoteanu - vezi William Totok, „Fără libertate omul nu este om”, *Europa liberă* 2008, recenzie la volumul Carl Gibson, *Simfonia libertății. O istorie neconvențională a SLOMR - Sindicatul Liber al Oamenilor Muncii din România*, publicat în limba germană la editura J.H. Röhl din Dettelbach. Nici acest volum nu clarifică dacă inițiativa unei ample filiale la Sibiu a fost reală ori o intoxicare diversionistă.

¹⁸⁶ Vezi pe acest subiect și Vasile Paraschiv, *Lupta mea pentru sindicate libere în România*, Polirom, Iași, 2005.

¹⁸⁷ Într-un material aflat în Arhiva CNSAS, din 1980, este citat comentariul lui Carmen Popescu în legătură cu reținerea ei din 1979: „De asemenea a ridicat glasul persiflând organele de miliție care au arestat-o și nu au întregat-o un cuvânt dacă este încadrată sau nu, ea având totuși cererea de încadrare în buznar..”. (Raportul IMB Sec/III/CP/ privind discuțiile purtate cu numita Popescu Carmen la 29 aprilie 1980, Arhiva CNSAS, Dosar I 2227/1, f. 107.)

Al doilea pas al represiunii era expulzarea. După eliberare, liderilor li s-a pus la dispoziție un pașaport. Au existat însă și persoane care au refuzat să plece și au încercat să reanimeze sindicatul. Astfel, un Raport al Inspectoratului Municipiului București – Securitate privitor la discuțiile purtate cu numita Popescu Carmen la 29 aprilie 1980¹⁸⁸ arată că aceasta luase între timp legătura cu o serie de persoane aderente la SLOMR „pe care căuta să le instige la diferite acțiuni”. În jurul disidentei s-a creat un adevărat zid și, întrucât a perseverat în acțiunile ei „prozelite”, a fost din nou închisă.

Se poate afirma că Sindicatul Liber al Oamenilor Muncii din România a fost cea mai amplă formă de contestație politică cu dimensiune colectivă. A existat un program, au fost bărbați și femei care și l-au asumat și l-au susținut timp de câțiva ani în ciuda represiunii. Ar fi generat o opoziție de anvergură dacă Securitatea nu ar fi reușit să-i izoleze pe principalii contestatari. Dintre sutele de semnatari, nucleul rezistent s-a ridicat la câteva zeci de persoane¹⁸⁹, iar comunicarea de grup a durat doi-trei ani.

Insuccesul nu s-a datorat lipsei de voință a rezistenților, ci amplorii și durtății mijloacelor folosite de Securitate. Alte inițiative care intenționau să creeze o rezistență de grup – cele ale lui Dumitru Iuga, Radu Filipescu, Mihai Petre Băcanu – au fost descoperite și anihilate înainte de a permite extinderea.

Rezistența identitară

Rezistența identitară a luat forma solidarizării etnice ori religioase în jurul opțiunilor de viață comunitare și împotriva intruziunilor regimului comunist.

Luările de poziție contestatate față de politica asimilaționistă a regimului Ceaușescu au fost relativ numeroase. Începând cu anul 1977, Károly Király, fost prim-secretar al PCR-județul Covasna, a adus critici politicii antimaghiare ale autorităților național-comuniste prin petiții care au ajuns în Occident, unde au fost difuzate. Lajos Takács, pe atunci secretar adjunct al Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară a trimis Conferinței Naționale a PCR, în 1978, un memoriu în care a condamnat desființarea treptată a învățământului în limba maghiară.¹⁹⁰ Deși erau semnate de liderii maghiari cu numele lor, aceste acțiuni au avut loc după consultarea cu alți membri ai comunității pe care, în acest fel, o reprezenta. Demersuri propriu-zis colective au fost scrisoarea a 32 de personalități ale culturii maghiare împotriva publicării unui text ofensator la adresa minorității maghiare și scrisoarea a 62 de intelectuali maghiari „către intelectualii români”, din luna mai 1978, o amplă critică la proganda anti-maghiară din presa românească.¹⁹¹

Samizdatul *Ellentopok* editat în perioada 1981-1982 și ulterior *Kiátó Szó*¹⁹² intră în categoria mai largă a rezistenței anticomuniste, dar dimensiunea lor identitară era dominantă, ea explicând și asistența dată pentru publicarea și difuzarea lor. O altă formă de contestație colectivă erau grupurile de discuții, care se întâlneau la Miercurea Ciuc,

¹⁸⁸ Carmen Popescu fusese eliberată din prima ei detenție la 14 martie 1980 (Gabriel Andreescu, „Carmen Popescu (I) Montajele reprimării”, *Timpul*, iulie 2007).

¹⁸⁹ Declarația program citita la *Europa liberă* pe 4 martie 1979 era semnată de 20 de persoane.

¹⁹⁰ Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste în România, *Raport Final*, Humanitas, 2007, pp. 351-354.

¹⁹¹ *Ibidem*.

¹⁹² Din care au apărut doar două numere.

Sfântu-Gheorghe, Târgu Mureș, Timișoara, Cluj. Atunci când au fost deconspirați, unii participanți la discuții au fost obligați să emigreze.¹⁹³

Alta este natura rezistenței bisericilor baptiste, martorilor lui Iehova, greco-catolicilor sau adventiștilor. Literatura acestor forme de opoziție colectivă de abia a început să se scrie. Sunt numeroase aspectele care deosebesc afirmarea identității religioase de alte forme de rezistență politică: solidarizarea de masă, susținerea consecventă, independentă de conjuncturile internaționale, de co-religionarii din străinătate și auto-limitarea autorităților comuniste.¹⁹⁴

Cultură alternativă și contracultura underground

Ca filosofie a eliberării, antimaterialistă, yoga implică completa rupere de rigorile regimului comunist. Cei care au integrat sistemul yoga au căpătat șansa reală de a se desprinde de sistem. Dacă ar fi înțeles resorturile pe care practica yoga le trezește în ființa umană, autoritățile comuniste ar fi intrat în alertă chiar mai mult decât au făcut-o, trezindu-se în urma acțiunilor „prozelite” ale lui Nicolae Stoian.

Am putea face oare o evaluare a bărbaților și femeilor interesați de disciplina yoga, în anii `80, și pentru care literatura domeniului, circulând mai mult sau mai puțin clandestin, ori învățatura orală, să fi avut o însemnătate pentru viața lor? Numărul titlurilor de cărți care dezvoltau subiectul yoga, ori al lucrărilor de mai mici dimensiuni din revistele occidentale, în original și, cele mai multe, în copii, confiscate cu prilejul perchezițiilor Securității a fost de ordinul sutelor. Proba se găsește în arhive. Dacă extindem domeniul la terapie, parapsihologie, ocultism și filosofia orientală – și neluând în calcul cele câteva scrieri apărute în editurile comuniste¹⁹⁵ - numărul scrierilor care făceau măcar în trecere trimitere și la yoga atingea ordinul miilor. Având în vedere modul de-a dreptul frenetic în care aceste lucrări se împrumutau și copiau, se poate bănui că cifra minimă a celor care au avut acces de literatura amintită se situa la zeci de mii. Ceea ce definește o formă de cultură alternativă care s-a dezvoltat și a supraviețuit în anii ceaușismului.

Plasarea mișcării yoga în categoria culturii alternative este firească dacă prin această sintagmă înțelegem, în esență, formele culturale ale revoltei împotriva valorilor ce se bucură de autoritate la un moment dat. Yoga, ca și disciplinele adiacente, a reprezentat o alegere împotriva autoritarismului ideologic distinctă de opoziția politică propriu-zisă. Dacă era subversivă – și era puternic subversivă – yoga o făcea prin oferta sa de viață salvatoare în competiție cu codurile sociale existente. Dimensiunea de „grup” a mișcării yoga a fost, la rândul ei, incontestabilă, de unde și obsesia autorităților comuniste de a suprima, în anii `80, orice practici colective, ori literatura specifică, strict interzisă. Ca și alte variante de cultură alternativă, cultura yoga oferă o îmbinare pregnantă între înalta semnificație personală a valorilor specifice și împărțșirea lor în

¹⁹³ Cel mai cunoscut grup a fost Cercul Limes, inițiat de Molnár Gustáv.

¹⁹⁴ Acest lucru nu înseamnă că metodele folosite împotriva lor erau mai puțin dure. În momentul când cineva era considerat periculos, urma reprimarea. O spune și raportul zilnic a secției de cercetări a Europei libere care, la 22 decembrie 1987, anunța arestarea avocatului baptist Nelu Prodan. Avocatul apărase mulți credincioși bapțiști în anii anteriori și îl reprezentase pe Nestor Popescu, redactor de film, trimis într-un spital psihiatric.

¹⁹⁵ Vezi de exemplu colecția “Mirabila Orientalis”, unde s-au publicat, printre altele, *Upanishadele*.

comunitate.¹⁹⁶ În cazul principalului grup vânat de autorități în anii `80, cel ce a crescut în jurul lui Gregorian Bivolaru, practica tantra yoga și interesul față de sexualitate sugerează o analogie, desigur, una de suprafață, cu mișcarea hippy a anilor `60-`70.¹⁹⁷

În particular, prin caracterul său opoziționist, această cultură a reprezentat o contracultură. E adevărat că istoria contraculturii este strâns legată de tradiția mișcărilor de stânga.¹⁹⁸ Nu este însă cazul acestei discipline mistice ce caută soluțiile în lumea supramundană. Ca urmare, în tipologia contraculturii, mișcarea yoga sub comunism a reprezentat, prin aspirațiile sale de libertate și idealism opuse totalitarismului dominant, o variantă cu personalitate proprie. I s-a adăugat caracterul tipic al culturii *underground*, formă de rezistență la cultura oficială care a necesitat o sistematică practică a secretului.¹⁹⁹

În perioada regimului Ceaușescu au prins contur puține forme de contracultură. Am putea cataloga astfel pasiunile trezite de Florian Pitiș, idolul mai multor generații de tineri și adolescenți, „oameni aflați astăzi în interiorul vârstei de 60 de ani, de 50 de ani, de 40 de ani sau doar de 30 de ani [care] îi sunt recunoscători pentru rock, pentru folk, pentru teatru și pentru poezie, pentru Beatles, pentru Bob Dylan, pentru Yes. Și [care] îi mai sunt recunoscători pentru plete, pentru nonconformism, pentru libertatea asumată firesc, fără ostentație, dar atât de ferm, încât nimeni nu a putut să i-o îngrădească.”²⁰⁰

Alt exemplu ar putea fi „cultura 2 Mai”, Nudismul practicat de cele câteva mii de oameni care au frecventat, de-a lungul anilor, cunoscuta stațiune de pe malul Marii Negre, reprezenta doar o marcă a atitudinii de frondă cu bătaie mai lungă. Unele tradiții, precum întâlnirile maghiarilor din jurul Lacului Sfânta Ana, au oferit exercițiul solidarității identitare, vegheate atent de autorități, dar păstrate dincoace de confruntarea politică amintită mai sus.

17. De la cooptarea prin cultură la rezistența prin cultură alternativă

Se ridică întrebarea cum se plasează contracultura underground a mișcării yoga din anii `80 în raport cu publicitatea rezistență culturală, în cele două variante teoretizate încă de la sfârșitul anilor `70, ale „rezistenței prin cultură” – exemplul Școlii de la Păltiniș - și ale „artei pentru artă” – dominantă în interiorul Uniunii Scriitorilor?

Școala de la Păltiniș, comunitatea culturală din jurul filosofului Constantin Noica, a fost asociată cu severa categorie a rezistenței, atât de membrii săi, cât și de comentarii aflați în afara granițelor care doreau să semnifice astfel ne-pactizarea intelectualilor cu grobianismul ceaușist. Wikipedia, în limba română, oferă această interpretare a Școlii, propusă evident de unul dintre susținătorii variantei.

Ce a propus și a produs Școala? Devoțiunea pentru „cultura autentică”, identificată cu tropismele maestrului care-și stabilise sălașul în localitatea sibiană

¹⁹⁶ Ceea ce explică în parte rezistența mișcării.

¹⁹⁷ Ca revoltă împotriva frigidității sociale prevalente. Ar fi de notat că, în documente, ofițerii de securitate se referă de câteva ori la Gregorian Bivolaru ca la un hippy.

¹⁹⁸ Vezi și Theodor Roszak, *The Making of a Counter Culture*, Faber and Faber, London, 1970.

¹⁹⁹ Termenul „underground” are ca reper istoria rezistenței franceze și a grupului lui Henry Frenay – din care au făcut parte, printre alții, Camus și Sartre – cu ale sale „Underground newspapers”. Sensul a fost lărgit, căpătând noi nuanțe prin ecourile trezite în alte culturi – cum ar fi, în cazul culturii americane, Jack Kerouac și Allen Ginsburg.

²⁰⁰ Ovidiu Nahoi, *Adevărul*, 7 august 2007

Păltiniș, respingerea adeziunilor politice în numele valorilor culturale atemporale; o dezbatere culturală relativ largă în perioada ultimă a ceușismului, o respirație ideatică contrastantă cu atmosfera lăncedă a acelor ani.

Pentru a-și fi exprimat simpatia sau, când era cazul, apartenența la Școala de la Păltiniș, oamenii de cultură nu au pierdut șansa să călătorească în străinătate. Nici nu li s-a interzis dreptul la semnătură în presa românească. Nici nu și-au ratat șansa publicării vreuncea din cărțile propuse. Materialele din arhiva Securității care-l priveau pe Constantin Noica și despre care a publicat, în 2007, *Adevărul Literar și Artistic*, explică și de ce. Ele demonstrează eforturile filosofului de a susține în emigrație politica externă a lui Ceaușescu. În particular, determinarea lui Mircea Eliade să vină în București ar fi însemnat pentru autorități o victorie ideologică, o afirmare a unității sale naționale într-un moment în care dezacordul cu ce se întâmpla în România venea până și de la vecinii comuniști. Importanța – subiectivă – a mizei susținerii politicii ceușiste de către exilul românesc avea corespondent în tenacitatea demersurilor pe care le întreprinsese „educatorul” de la Păltiniș.

„Descoperirile” nu au produs totuși surpriză. Prietenii din străinătate descoperiseră demult, în urma vizitelor lui Noica, acest comportament și-l dezavuasera.²⁰¹ *Adevărul Literar și Artistic* a adus doar proba a ceea ce se bănuia. Prin ce conține cu privire la eroul *Jurnalului de la Păltiniș*, Arhivele Securității subliniază cât de controlată era orice deviere de la regulile stabilite de poliția politică. Argumentează că un fenomen precum „Păltinișul” a putut exista întrucât făcea loc și unor manipulări securiste.

*

„Artă pentru artă” numește mișcarea culturală de emancipare a creatorilor de sub tutela ideologiei. Actul eliberării și-a ales ca standard autonomia artei, dar o autonomie înțeleasă drept refuz nu doar al comenzilor Partidului, ci și al însăși asumării civice. Renunțarea implicită a poziționării politice era condiția aranjamentului acceptat până la un punct, și tot implicit, de către conducerea comunistă.

Pasul înainte spre autonomie făcut în anii '60 de un număr important de artiști, în primul rând scriitori, ar fi de judecat în contextul statutului aparte de care se bucurau artiștii, scriitorii, muzicienii ori autorii plastici organizați în uniunile de creație, gândite a fi curele de transmisie ale planurilor culturale concepute de Partidul Comunist. Vizibilitatea excepțională a artiștilor în toate societățile comuniste, altfel definite ca expresie a intereselor proletarilor, se explică probabil prin importanța modelului sovietic crescut din istoria bolșevismului, hrănit la rândul lui de tradiția intelighenției ruse.²⁰² Cert este că vizitele în străinătate, imobilele de vacanță, veniturile care pentru autorii consacrați nu puteau fi visate de un salariat făceau din artiști un corp profesional prizonier de lux printre celelalte categorii luate ostatic de regim. Acest context oferea

²⁰¹ Vezi în acest sens amintirile Monicăi Lovinescu.

²⁰² Organizația clandestină „Voința Poporului”, care intenționa să schimbe mentalitățile Rusiei prin asasinarea țarului Alexandru al II-lea era formată numai din intelectuali. Partidul Socialist-Revoluționar a fost descendentul direct al organizației Voința Poporului și aceasta explică apartenența membrilor și liderilor la aceeași categorie intelectual-revoluționară. Liderii bolșevici, Lenin și apropiații săi, tot de această tradiție aparțin.

oamenilor de cultură o anumită prestanță în raport cu comanditarii lor ideologi. În același timp, îi transforma în prizonieri ai unor privilegii cu totul relative.

Cureaua de transmisie a putut fi controlată în anii '50, produsul ei tipic fiind literatura „de propagandă și agitație”.²⁰³ După intrarea regimului în faza post-stalinistă s-a produs o emancipare importantă a instituțiilor de creație. În special, Uniunea Scriitorilor a urmat un proces de evoluție care a avut efecte culturale mai largi și de lungă durată. Întreaga evoluție ulterioară a literaturii române, comenta Eugen Negrici, „trebuie văzută ca o descătușare treptată din chingile trecutului realist-socialist și o refacere lentă a premiselor vieții literare...”.²⁰⁴

Arta autentică a căpătat loc în Cetate în urma unui compromis între Partid și scriitori pe care l-a născut viața și de care fiecare dintre actori a prins probabil veste doar ulterior. În anii '60-'70, textierii realismului socialist și protocroniștii au pierdut, rând pe rând, bătăliile cu adepții „artei pentru artă”, Uniunea Scriitorilor devenind un organism viu în care se dădeau lupte cu miză. Confruntarea avea și o relevanță politică, de aici susținerea scriitorilor neînregimentați dincolo de performanța lor literară. De aici, speranța ca această contestație a ideilor regimului în plan cultural să ajungă la o contestație politică – cum s-a întâmplat la un moment dat cu Paul Goma și mai târziu, cu Liviu Cangeopol și Dan Petrescu. Speranța și proiectul stimulării est-eticii²⁰⁵ au fost confundate, în timp, chiar cu realitatea..

Și în cazul „artei pentru artă” regimul a consimțit întrucât primea un anumit beneficiu: era diminuat riscul contestației politice. Defularea stilistică era preferată defulării anticomuniste. Totul funcționa în limitele impuse de regim și, la nivel de detaliu, de Securitate.²⁰⁶ Frontierele „jocului” se contestau, se negociau, se refuzau ori se acceptau. Erau totuși definite, în final, nu de scriitori, ci de regim.²⁰⁷ Acesta impunea și condițiile pentru rediscutarea, la un moment dat, a *status quo*-ului. Când omul de cultură hotăra să renege limita, de orice tip ar fi fost ea, putea să mai practice autonomia artei doar prin scrieri publicate în Occident. Așa s-a întâmplat cu toți scriitorii care au vrut să determine propriile lor exigențe profesionale: Dorin Tudoran din perspectivă etică, Dumitru Țepeneag din perspectivă estetică ș.a.m.d.

Procesul avea condiționări structurale, dar amănuntele depindeau de conjuncturi. A fost de ajuns ca Nicolae Ceaușescu să facă o vizită în Coreea de Nord pentru ca foarte relativa liberalizare a sfârșitului de deceniu șase să facă un salt înapoi. În anii '80, cenzura a devenit mai încăpățânată, iar restricțiile mai perverse. Impunerea ca debutul scriitorilor să se facă numai prin volume colective sabota la grămadă o întregă generație.

Teza impactului politic al mișcării „arta pentru artă” a fost susținută ori contestată de multe ori și este, desigur, un subiect cu multe nuanțe. În 2006, ea a fost reluată și dusă la cote noi, interesate și indecente, de președintele Uniunii Scriitorilor (ce afirma: Consiliul Uniunii Scriitorilor ar fi reprezentat „cel mai important forum național de

²⁰³ Sintagma lui Eugen Negrici din *Iluziile literaturii române*, Cartea Românească, București, 2008, p. 140.

²⁰⁴ Eugen Negrici, *Op.cit.*, p. 142.

²⁰⁵ Celebra formulare a Monicăi Lovinescu.

²⁰⁶ O formulă asemănătoare folosesc istoricii Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu cu privire la activiștii de partid puși în situația să se apere: „Dar și ei revoltându-se, au făcut-o între niște limite bine stabilite, trasate dinainte și din exterior, nu de ei înșiși” (Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu, *Op.cit.*, pp. 365-366).

²⁰⁷ Vezi, printre altele, cazurile Anei Blandiana și Ilenei Mălăncioiu, sancționate pentru saltul nepotrivit al metaforelor.

conestație politică, socială și morală din țară”) și de Comitetul Director al US (cu teza: reuniunile Consiliilor Naționale și ale Conferințelor Naționale „au reprezentat forumuri de contestație politică fără termen de comparație în România comunistă”).²⁰⁸

Pretențiile enunțate înfruntă două interpretări exponențiale pentru teza „rezistenței prin cultură”. Una îi aparține lui Catherine Verdery, care a văzut în ea o cale pentru regim de a coopta intelectuali talentați în schimbul iluziei unei vieți profesionale normale și oportunității de a merge în Occident. „Rezistența de zi cu zi” s-a dovedit a fi „cooptarea de zi de zi”. Cealaltă interpretare, a lui Timothy Garton Ash, vede în formula „rezistenței prin cultură” expresia unui „aranjament tacit” între regim și elitele intelectuale momite de anumite beneficii, inclusiv în planul libertății ideologice.

Perspectiva celor doi profesioniști, enunțată cu ceva ani în urmă, e confirmată astăzi de informațiile aflate în arhivele ajunse la CNSAS. Acestea demonstrează existența, în rândul scriitorilor și a altor artiști, a unui nivel al colaboraționismului care nu putea fi imaginat până la apariția probelor concrete de acum. Încercând să facă față noilor dezvăluiri și să promoveze chiar într-un astfel de context „supremația” tipului de rezistență culturală a scriitorilor reuniți în US, purtătorii de cuvânt ai acestora au ales calea supralicitării. „N-am idee de câți scriitori-colaboratori au existat raportați la scriitorii-contestatari”, afirma președintele Uniunii Scriitorilor. „Dar am văzut în aceeași Carte Albă că printre cei mai hăituiți de securitate dintre scriitori s-au dovedit apoi a fi fost colaboratori”, a continuat el, făcând din statutul de „urmărit” un echivalent al rezistenței.²⁰⁹

Aceasta într-o țară în care numărul dosarelor de urmărire informativă este mai mare de două milioane.

Libertatea prin contracultura yoga: libertatea de a exista altfel decât și se permite

Tema rezistenței prin cultură oferă un cadru de înțelegere a atitudinii zecilor de adepți yoga în anii '80. Cum au ajuns acești tineri și tinere să practice yoga? Interviuurile reproduse în volum vorbesc doar despre motivațiile câtorva. Claudiu Trandafir fusese incitat de scandalul Meditației Transcendentale, iar măsurile represive îl făcuseră curios după logica fructului oprit. Când însă a început practica yoga, a realizat că disciplina răspundea unor aspirații profunde ale sufletului său. I s-a deschis o dimensiune a ființei și a realizat că se afla în fața unei căi sublime.

Trăind într-un cadru monden, înconjurată de simpatie, pe măsura talentului și inteligenței sale, Angela Mayer a perceput golul interior al unei astfel de vieți. A pornit în căutarea a ceva autentic, a descoperit Catedrala Sfântu Iosif unde se refugia să asculte concertele, să se reculeagă, ..., l-a citit pe Mircea Eliade, a iubit *Pescărușul Johnatan Livingston*,..., a descoprit yoga.

Pentru Nicolae Catrina, totul a început cu o uriașă sete de a citi. Orice. Personajul lui Giovanni Papini, cel care, ca să absoarbă întreaga cultură a planetei, a hotărât să urmeze bibliografia de la „a”, fiind repede copleșit de mulțimea operelor și a autorilor de care nu auzise, l-a făcut să înțeleagă că asimilarea pe orizontală este imposibilă. A pornit

²⁰⁸ ²⁰⁸ Nicolae Manolescu, „Scriitorii și securitatea”, *România literară* nr. 36 din 8 septembrie 2006.

²⁰⁹ *Ibidem*.

atunci în căutarea *esențialului*, a început să citească lucrări din domeniul spiritualității și, prin yoga, și-a dat seama că, în sfârșit, a găsit.

Unii viitori adepți avuseseră căutări mai puțin intelectuale. Petre Groza a fost atras inițial de karate, a și cumpărat un costum pe care a dat 400 de lei. A mers la Ecran Club unde se făcea și yoga, marțea, și Karate, joia. A început-o de marți, când a văzut ce informații primea, a dat cadou costumul de karate fără nici un regret. Yoga îl interesa mai mult.

Soluția pe care toți acești oameni o găsiseră la întrebările lor existențiale era însă interzisă. Trebuiau să renunțe sau să suporte consecințele. „Îți dai seama, mi-a spus, este un risc extraordinar să facem asta, oricând pot să apară probleme mari”. „M-am gândit și eu, îmi asum acest risc.” „Da, și eu mi-l asum.”

Acest dialog dintre Claudiu Trandafir și Nicolae Catrina s-a repetat, probabil, pentru mai toți cei care au înfruntat represiunea. Când anchetatorul i-a cerut, după zeci de ore de interogatoriu, să semneze un angajament că nu va mai lua legătura cu nimeni de la yoga, în primul moment Gabriela Ambăruș a semnat. Dar imediat a sărit, i-a luat anchetatorului hârtia din mână și a rupt-o. Au plesnit-o de i-au fracturat nasul. Când securiștii i-au luat în timpul percheziției din atelier, lui Mihai Triculete, o Venus din marmură și i-au batjocorit munca, autorul le-a smuls statuia din mână. „Atunci doar l-au înghesuit puțin, dar când l-au luat la anchetă la Miliția Capitalei, l-au bătut de l-au rupt”, povestește comentatorul.

În ciuda unei represiuni crude, toți acești oameni au continuat să existe conform propriilor căutări timp de aproape un deceniu. În condițiile regimului totalitar, practica chemată să-i elibereze era în același timp un mesaj dăruit de ei celorlalți. O spune una dintre victime ce-și asumă a fi, în această privință, purtătorul de cuvânt al colegilor săi:

„Dar chiar așa cum s-au petrecut lucrurile, tot sacrificiul de atunci a însemnat enorm, o ieșire dintr-un vis urât, dintr-o perioadă foarte dificilă. Ceea ce am făcut noi, urmarea trezirea conștiințelor. Eu știam asta când aduceam foarte multe cărți, le dădeam colegilor, cunoscuților foarte multe lucrări și chiar vroiam ca oamenii să știe aceste lucruri. (...) Eram foarte conștienți că această formă de acțiune în plan spiritual trezește conștiințele și face să apară în multe alte minți idei înalte, idei adevărate, idei care pot să transforme totul. Și iată, deși subteran și aproape invizibil pentru ceilalți, în afară de securiști, am contribuit și noi într-o anumită măsură la acest pas.”²¹⁰

Protagoniștii mișcării yoga din anii '80 urmau un mod de viață căreia filosofia și tehnicile yoga îi dăduseră un sens. Acești trăiau în afara chingilor puse de sistem pentru că aparțineau unei culturi *alternative*²¹¹ capabilă să hrănească o rezistență autentică: *căci rezistența lor era libertatea lor de a exista altfel decât li se permitea.*

Aceasta face diferența dintre autonomia mișcării yoga și autonomia „rezistențelor prin cultură”. Documentele Securității și amintirile victimelor confirmă puterea adepților yoga de a salva libertatea interioară, rezistența față de hăituri, fidelitatea față de comunitate, protejarea unor valori precum non-violența, compasiunea și demnitatea într-

²¹⁰ Interviu cu Nicolae Catrina, Cap. III.

²¹¹ Arhivele arată că Securitatea intercepta cărțile și revistele trimise din străinătate dacă intrau în categoria interzisă. Ele descriu violarea corespondenței și urmărirea persoanelor care aduceau pachete cu astfel de conținut. Interviuurile confirmă la rândul lor severul control făcut de Securitate. Și totuși, adepții Yoga erau cititori ai literaturii de profil și ajungeau uneori să aibă propria lor bibliotecă sau fonotecă. Membrii rețelei făceau schimburi intense primind și circulând materialele căzute în câmpul lor de interes. Foloseau intens xeroxurile, deși aparatele erau supuse unui regim de supraveghere special.

un regim excelând prin meschinărie și brutalitate. Mișcarea yoga din anii '80 reprezintă o formă autentică de rezistență față de regimul comunist.²¹²

²¹² Raportul final al Comisiei Prezidențiale pentru Studierea Dictaturii Comuniste, „compendiumul” gândit a sintetiza ceea ce a fost relevant în acest domeniu, face loc metaforelor și fantasmelor legate de rezistență, dar nu scrie nimic despre zecii de yoghinii anchetați, amenințați, bătuți și nici celor care au zăcut în închisoare pentru voința lor de a nu se supune regimului. Față de această nedreptate, neîntâmplător, perspectiva celor care au suportat, ei înșiși, opresiunea, rămâne detașată, și chiar senină. O exprimă chiar unul dintre ei: „Noi niciodată nu am vorbit despre asta, pentru că într-adevăr, este mult, mult de spus aici și în această formă de rezistență subterană au putut să înflorească foarte multe lucruri spirituale. A fost efectiv ca o perioadă de gestație a unor transformări, atât individuale, cât și colective, de ordin general. Sunt sigur însă că adevărul triumfă întotdeauna și va triumfa și de această dată. Nu are nici o importanță recunoașterea unor merite din partea altora. Esențialul este că adevărul triumfă întotdeauna.” (Interviul cu Nicolae Catrina, Cap. III.)

Capitolul V. Stilul epocii. Metodologie și documente

Accept în continuare cu plăcere rolul care mi s-a dat și vă stau la dispoziție și în alte probleme putând fi siguri de discreția și abilitatea mea.

(Informatorul) Judex

18. Accesul la documentele și la informațiile codificate din arhiva Securității

Este o banalitate să spun că relevanța oricărei cercetări depinde strâns de calitatea metodologiei. În cazul lucrului cu materialele lăsate de Securitate, probitatea metodologică înseamnă amendarea unor reguli asociate, tradițional, tehnicii lucrului cu documente. Pe de o parte este necesară respectarea, cu maximum de rigoare, a ceea ce a fost înregistrat în documentele fostelor organe de represiune. Pe de altă parte, cercetătorul este dator la multă circumspecție. Arhiva pe care o consultă avea menirea și să ascundă, să impună interpretări, nu doar să înregistreze. Apoi, cercetătorul nu poate avea niciodată siguranța de a fi primit tot ceea ce este relevant în chestiunea studiată. Iată de ce rapoartele, planurile și notele ofițerilor și informatorilor au de trecut testul comparării lor cu ansamblul materialelor de arhivă. O importanță considerabilă capătă, într-un asemenea context, verificarea înregistrărilor oficiale prin mărturiile victimelor ori martorilor la evenimente.

Voi indica un număr de obstacole posibile care apar când se lucrează cu arhiva CNSAS. Uneori e nevoie ca cercetătorul să fie el însuși mai activ în legitimarea dreptului de a obține date a căror valoare pentru înțelegerea subiectului investigat nu îi sunt decât lui limpezi. Întrucât accesul în Arhiva CNSAS se face pe baza unei teme de cercetare clar definite, e posibil ca lucrătorii Consiliului Național să nu perceapă conexiunea dintre ceea ce specialistul solicită și tema pentru care a fost acreditat, în funcție de care primește materialele. Ca urmare, el trebuie să argumenteze legătura dintre temă și dosare.

Voi face referi și la condițiile accesului la arhivă în ce mă privește, întrucât funcționalitatea colectivului CNSAS reprezintă un subiect de interes public. Sper ca următoarele observații să fie de folos și angajaților din Consiliu.

O temă generală a lucrului în arhive este protejarea datelor private. Aceasta capătă o actualitate aparte în cazul genului de materiale elaborate de Securitate. Or, nu se poate spune că s-a creat, până acum, o doctrină a protecției datelor private din arhiva instituției. Trebuie avut în vedere că investigarea organismelor care au stat la baza totalitarismului de tip comunist este menită să vorbească despre torționari și victime, despre metode și mijloace, despre fapte și planuri de acțiune. Pe de altă parte, exploatarea slăbiciunilor umane, a detaliilor intime ale oamenilor făcea parte din esența sistemului. Iată de ce este necesară găsirea unui just echilibru între ceea ce e benefic cunoașterii trecutului și, evident, datoria de a proteja datele cu caracter privat. Dezvăluirea lor poate face din fostele victime ale Securității, încă o dată, victime, consecință ce trebuie neapărat evitată. Echilibrul invocat are nevoie nu doar de bună credință, ci și de inteligență în sensul cel mai practic al cuvântului.

Pericolul nelivrării unor dosare

În general vorbind, persoanele de la Secția de Cercetare a CNSAS au arătat, în ceea ce mă privește, sollicitudine. În condițiile supralicitării acestei instituții, la câteva luni de la cererile scrise, cu trecerea timpului din ce în ce mai rapid, am primit dosarele create de Securitate pe numele persoanelor pe care le-am indicat. Există și excepții. Reamintesc una: dosarul de rețea al lui Mario Sorin Vasilescu, nume de cod „Daniel”.

Așa cum am arătat la capitolul dedicat instructorului de yoga, am cerut din nou DUI pe numele său pentru a compara notele olografe cu scrisorile sale ce fuseseră păstrate în dosar. La 22 februarie 2008 am primit dosarele ce-mi trecuseră anterior prin mână. Dar și unul nou: dosarul de rețea al informatorului Mario Sorin Vasilescu.

Cazul atrage atenția asupra vulnerabilității operei de investigație când arhivele pe care te sprijini au fost administrate de instituții precum SRI, SIE ori CNSAS. Dacă cercetătorul, oricare ar fi acela, nu sesiza legătura dintre M.S.V. și Daniel? Dacă nu făcea o a doua cerere pentru a revedea dosarul? În acest caz, Mario Sorin Vasilescu ar fi apărut în istoria acelor ani doar ca o persoană supusă unei sistematice și intensive supravegheri. Calitatea lui de informator ar fi rămas ascunsă. Un aspect absolut important al personalității sale, ca și a felului în care a lucrat Securitatea în acest caz, *in summum*, faptele istorice, aveau să fie trunchiate.

Situația subliniază atât responsabilitatea cercetătorilor, care au datoriat lor să lupte pentru accesul la multitudinea surselor de informație, cât și a instituțiilor care dețin arhivele. Una dintre soluții este ca cercetătorii ce au descoperit un malpraxis al deținătorilor de arhive după ce au făcut publice rezultate lor să apeleze la justiție. Darea în judecată a celor responsabili pentru ascunderea unor informații de interes public, vinovați de abuz în serviciu contra intereselor publice sau private, poate deveni un bun aliat al cercetării științifice.

Intervenția brutală în dosare

Problematika accesului la informația relevantă pentru un subiect de cercetare dat nu are legătură doar cu primirea tuturor dosarelor de arhivă existente și solicitate CNSAS, de urmărire informativă și/ sau rețea, ci și de completitudinea acestora. Or, o mare parte din investigația de arhivă pe tema represiunii yoga în anii `80 demonstrează epurarea brutală a conținutului dosarelor. În mod special, acest lucru este valabil pentru dosarele de rețea. Cele două pe care le-am consultat cu privire la represiunea împotriva mișcării yoga în anii `80, deschise pe numele unor instructori yoga, sunt extrem de firave și nu conțin nici o notă informativă. Că unul din informatori, Mario Sorin Vasilescu, dăduse multe note, se știe. Câteva se găsesc în DUI pe numele său. Apoi, apar referire la notele informative pentru care Securitatea a plătit bani. Nu apar arhivate. E limpede că Serviciul Român de Informații a făcut intervenții masive asupra dosarului său. Apoi, existența unui dosar de rețea pe numele lui Vasilescu Marian Sorin, perioada 1972-1982, ridică problema colaborării dintre yoghin și Securitate în perioada 1982-1989. Materialele probatoare ar trebui să existe undeva, ele par să nu fi ajuns la CNSAS.

Un alt detaliu al respectivului dosar. Acesta are notat pe copertă: „Siguranță națională, cf. pv. Nr. 0043739 din 11.11.2002, Comisia mixtă SRI-CNSAS”. Ceea ce înseamnă că a fost declassificat de abia la acea dată. De ce în 2002, și nu de la început?

Ultima filă a dosarului primit spre consultare este un Raport (Arhiva CNSAS, R243569, Ministerul de Interne UM 0620, nr. 31/CI/001628/18.05.1982) privind

scoaterea din rețeaua informativă a sursei Vasilescu Marian Sorin, conspirativ „Daniel” , *anonimizat*, în care se confirmă că „pe parcursul colaborării cu organele de securitate, „Daniel” a furnizat materiale scrise cu privire la activitatea obiectivului cu care menține relații apropiate”. Pare a fi vorba despre „Ambrus”, plecat în R.F.G. Or, anonimizarea se face doar în cazul copiilor solicitate de beneficiari, nu și al dosarelor care se predau spre cercetare. Cu alte cuvinte: Serviciul Român de Informații se comportă ca și stat în stat. Deși există o lege specifică care îl obligă, pe el ca și pe oricare alte instituții, să se comporte într-un anumit fel cu materialele de arhivă, ofițerii de la SRI care se ocupă de dosare fac ce consideră ei a fi de cuviință. Anonimizează întrucât, gândesc probabil, ei ar ști și ar reprezenta interesele statului, mai bine decât Parlamentul și instituțiile ce aplică legile. Este o mentalitate tipic securistă care se va menține atâta timp cât nu va fi sancționată.

Prima instituție care are datoria să se adreseze instanțelor pentru încălcarea, de către SRI, a legii specifice este, fără doar și poate, CNSAS. Ține de competențele CNSAS să vegheze asupra respectării și aplicării legii în virtutea căreia ființează.

Ce nume se vizualizează

În ceea ce privește echilibrul dintre datele private și datele ce dau seamă de logica reprimărilor în regimul comunist sunt de avut în vedere câteva aspecte. Am indicat de fiecare dată, când a fost posibil, numele ofițerilor și informatorilor, ca și al victimelor. Pare important să li se dea persoanelor care au fost urmărite de Securitate șansa să-și găsească numele, ca obiectiv al forțelor de represiune, într-un astfel de volum. Vor putea să folosească referința ca probă a existenței unui dosar pe numele lor și, în situațiile mai grave, ca element cu care să se adreseze legii. Ar fi de reținut că alți autori ori angajați ai CNSAS care se ocupă cu anonimizarea duc o politică mai restrictivă, de confidențializare a numelor proprii, interpretând-o inadecvat drept o cerință a legii accesului la dosarele fostei Securități.²¹³ Or, aceste informații fac parte din vasta operație a deconspirării regimului, care vizează nu doar mecanismele, ci și actorii ei.

Numele unei persoane care apare în documente este în mod obișnuit legat de evenimente, de intenții, de situații cu care formează împreună acel complex uman și social ce contează în înțelegerea faptelor istorice. De aceea cercetătorul e tentat de o descriere cât mai completă care intră în conflict cu primatul protecției datelor personale. Atunci când a fost făcută o referire la existența unei boli, a unei relații cu caracter intim, am folosit trei soluții. Fie am indicat situația, considerată relevantă, în context, pentru modul de acțiune a Securității, folosind doar inițialele persoanei (persoanelor); fie am omis situația pur și simplu, întrucât în lipsa numelor se încărca de anecdotică. Fie, în al treilea caz, am introdus explicații față de arbitrariul unui calificativ sau interpretări a Securității. Ultima formulă, ceva mai liberă, a fost necesară întrucât în cazul represiunii grupurilor de yoga din București, Pitești și Bacău, miezul reprimării invoca și date privitoare la viața sexuală a victimelor, ori la poziția lor față de aceasta.

Un subiect asupra căruia nu s-a elaborat suficient este lucrul cu copiile documentelor din arhivă. Un subpunct al aceleiași teme sunt scrisorile personale atașate dosarelor. Ele aparțin în modul cel mai evident destinatarilor și/sau expeditorilor. Nu

²¹³ Vezi Jela Doina, Cătălin Strat și Mihai Albu, *Op.cit.*, p. 29.

există până acum nici o normă care să regleze tratamentul scrisorilor, deși la CNSAS au fost trimise și scrisorile ca atare, reținute de către departamentul „S”.

Cercetătorul are dreptul să ceară copii după dosare, ceea ce reprezintă o practică de două ori benefică. O dată, întrucât el își poate permite să mediteze timp mai îndelungat pe marginea textelor din fața sa, unele detalii nefiind înregistrate la prima trecere în revistă a materialului. Apoi, cercetătorul are astfel posibilitatea să pună la dispoziția altor interesați de temă, direct sau prin intermediul instituției unde lucrează, materialele de bază.

Conform legii, copiile trebuie anonimizate. Procedura anonimizării ar fi trebuit codificată prin reguli cât mai clare, care să nu permită intervenția voinței arbitrare a personalului CNSAS însărcinat cu anonimizarea. Astfel de reguli nu par să funcționeze încă, consecință logică a faptului că nu există încă o doctrină a tratării datelor personale în arhiva CNSAS.²¹⁴

Un alt tip de problemă a fost ridicată de decizia de a reproduce la finalul volumului un filaj. Transcrierile filajelor intră atât de bine în atmosfera orwelliană a anilor trăiți sub comunism, încât el completează excepțional informația menită să dea seamă de acele timpuri. Deși nu apar referințe la fapte strict intime, totuși, gradul de detaliere a unei zile din viața unui om supus unei urmăriri totale intră foarte adânc în stilul de a fi a persoanei. Din această cauză, am considerat firesc să dau persoanei filate o inițială generică, „V”, păstrată și pentru numele de cod. Despre cine este vorba va fi clar pentru victimă și pentru ofițerii implicați însă, cum este omisă și adresa, și numele de cod, înregistrarea halucinantă din dosarele Securității nu are cum să fie transparentă pentru altcineva.

Astfel de detalii pot contribui la crearea unei doctrine a felului în care putem lucra cu dosarele Securității asigurând echilibrul între două cerințe contrare: obligația de cercetători fideli, datoria de a nu afecta persoanele prezente în dosar.

Deconspirarea informatorilor

Între notele informative care abundau în dosare, câteva proveneau de la surse cu o relevanță particulară pentru cercetarea propusă. Unul din informatori, cu numele de cod „Daniel”, pregătea pentru Direcția I-a și referate tehnice referitoare la noțiuni, organisme etc. legate de tematica yoga. Un alt informator, „Valentin”, părea să aibă o legătură aparte cu ofițeri ai aparatului de represiune ce priveau disciplinele esoterice drept o posibilă resursă tehnică pentru îmbunătățirea controlului social. În sfârșit, o altă sursă, „Marcu”, vorbea despre „fiul președintelui” și cei apropiați lui cu un ton ce sugera o poziție de putere în sistem neîntâlnită în alte situații.

La data de 3 iulie 2007, am adresat CNSAS o cerere de deconspirare a celor trei informatori. Ei reprezentau un soi de interfață dintre lumea represiunii și lumea interesaților de yoga, iar cunoașterea numelor lor ar fi spus câte ceva despre procesul de osmoză între categorii cu filosofii și statute de viață atât de diferite.

Răspunsul a venit peste un an, la 22 iulie 2008. Textul scurt emis de Direcția Cercetare, Expoziții, Publicații a CNSAS explica faptul că în „arhiva CNSAS dosarele se

²¹⁴ Personal, după o mai veche experiență, chiar dramatică (anonimizatorul acoperise tot ce era nume propriu, inclusiv numele geografice, dintr-un dosar de instanță, cu alte cuvinte, unul la care exista acces public), care m-a hotărât să refuz acele copii, am beneficiat de o asistență excelentă.

găsesc după datele de identificare ale persoanelor (nume, prenume, data și locul nașterii, părinți) și nu după nume conspirative de informator, colaborator etc.” Aceasta era, în esență, tot. Cu alte cuvinte, se refuza solicitarea într-o formulare laconică și indirectă.

Dincolo de dimensiunea juridică a situației create merită de analizat *la nivel de principiu* posibilitatea ca cercetătorii și implicit, opinia publică, să aibă acces la numele informatorilor din dosarele aflate în Arhiva CNSAS pe care ei le consultă. Deși cererea mea a fost făcută înainte de schimbarea normativă în materie, voi raporta argumentele la Ordonanța de urgență Nr. 24 din 10 martie 2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, în vigoare în momentul primirii răspunsului.

Conform art. 1, (7), persoana care primește dosarul *său* de urmărire informativă are dreptul, la cerere, să afle identitatea lucrătorilor Securității și a colaboratorilor acesteia care au contribuit cu informații la completarea dosarului. Garanția în favoarea subiectului unui dosar de urmărire informativă nu are de ce să fie interpretată ca negând dreptul unor cercetători care studiază dosarele altor persoane să primească numele real al agenților ori colaboratorilor prezenți cu numele de cod în materialele studiate. Merită subliniat acest lucru, căci unii dintre specialiștii care au cerut deconspirarea informatorilor au fost refuzați pe baza argumentului invocat mai sus.

Cunoașterea calității de lucrător al Securității sau de colaborator al acesteia este asigurată, prin OU nr. 24/2008 pentru un număr de persoane care ocupă demnitățile sau funcțiile definite la art. 3, punctele a) ... z). Acest articol al OU nr. 24/2008 garantează dreptul persoanelor fizice și juridice de a cunoaște trecutul agenților și colaboratorilor Securității datorită importanței pozițiilor pe care aceștia le au ori le pot câștiga în societate. Este clar însă că art. 3 nu poate fi interpretat ca o limitare a cunoașterii, de către opinia publică, a numelor unor agenți și colaboratori care nu ocupă funcțiile enumerate.

Despre existența unor agenți și colaboratori cu roluri relevante în represiune se poate afla în procesul de cercetare. Consecința art. 3 ar fi că solicitarea unui cercetător de a fi informat asupra identității unui colaborator care apare în materialele primite de la arhivă, *ar obliga* Colegiul CNSAS să afle numele și demnitatea ori funcția actuală a acestuia. Dacă el ocupă o demnitate ori funcție din lista a)...z), atunci cercetătorul este automat îndrăguit să afle numele real al colaboratorului. Criteriul de legitimitate enunțat în actul normativ, „dreptul de acces la informații de interes public”, elimină relevanța aspectului procedural, nestandard în exemplul ales, al indicării numelui conspirativ – și nu al numelui prezumtivului agent ori colaborator al Securității.

Observațiile anterioare în favoarea deconspirării sunt oricum subsidiare în raport cu prevederile exprese ale Capitolului 4 ale Ordonanței de urgență nr. 24 privitoare la deconspirarea Securității prin cercetarea științifică și valorificarea patrimoniului arhivistic. Articolul 14, e) stabilește competențe în acest sens chiar CNSAS, cerându-i să dea publicității informațiile și documentele cu privire la activitatea, structura și componența Securității, care atestă implicarea Securității și a altor structuri politice și represive ale regimului totalitar comunist în săvârșirea unor fapte împotriva vieții, integrității fizice sau psihice, a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului etc. Aliniatul h) enunță obligația CNSAS de a pune la dispoziția cercetătorilor acreditați de Colegiul Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității documente și *informații complete* cu privire la structura, componența, metodele și activitățile Securității. Intervalul limită este și el determinat precis: conform art. 28 (4), Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității este obligat să pună la dispoziția

cercetătorilor acreditați, în termen de 30 de zile de la data solicitării, documentele și informațiile cu privire la tema de cercetare menționată.

Pare ciudat că CNSAS, în fața unor obligații atât de ferme rezultând din mai multe articole ale legii de organizare și funcționare, a putut emite un refuz atât de stângaci și întârziat precum cel din 22 iulie 2008. Eventual, CNSAS va susține că *informațiile complete* despre care vorbește art. 14 h) nu ar include numele real al agenților ori colaboratorilor.

Două sunt argumentele pe care CNSAS le-ar putea invoca în favoarea unei astfel de interpretări restrictive. Unul ar fi protejarea vieții intime, familiale și private a persoanelor menționate în documentele consultate, pe care art. 28 (3) al OU nr. 24 o prevede în mod firesc. A face însă din colaborarea cu Securitatea a unei persoane un element al vieții sale private este nu doar indecent, ci și illogic. Fiind un drept fundamental, dreptul la viață privată ar domina orice alte considerente, astfel încât legislația deconspirării însăși și-ar pierde orice legitimitate.

Al doilea argument ar fi securitatea statului, eventualitatea ca cei feriți prin nume de cod în arhive să fie activi și astăzi în structurile de informații. Întrucât Legea de organizare și funcționare a serviciilor de informație românești exclude angajarea informatorilor și colaboratorilor Securității vinovați de fapte îndreptate împotriva drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (art. 27), vinovăție ce rezultă din acțiunile de denunțare a urmăriților, nici acest argument nu rezistă.

Există astăzi și un argument mai general în favoarea solicitării cercetătorilor de a primi numele reale ale agenților și informatorilor din dosarele consultate de ei. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că în absența unor evidențe contrare specifice cauzei, nu se poate prezuma menținerea unui interes public actual de a limita accesul la documentele considerate confidențiale în regimurile anterioare (cauza *Turek c. Slovacia*²¹⁵ și, atingând situația documentelor aflate încă la SRI, SIE etc., cauza *Matyjek c. Polonia*²¹⁶). În contextul prevederilor OU nr. 24/2008, accesul la documentele confidențiale înseamnă și accesul la datele persoanelor care au colaborat cu aparatul de represiune.

Argumentele detaliate mai sus converg spre o concluzie care, altfel, este la nivelul bunului simț: CNSAS fiind o instituție de deconspirare, și nu de conspirare, refuzul său de a da numele informatorilor care au ajutat organele de represiune ale regimului comunist să-i vâneze pe concetățeni²¹⁷ este contrar însăși rațiunii de a fi a acestei instituții.

19. Interpretarea documentelor din dosarele Securității. Cazul Claudiu Trandafir

Un leit motiv al acestui volum este cerința de a nu lua dosarele de securitate drept expresie a realităților din acei ani, când instituția definea lucrurile și crea probe în favoarea propriei interpretări. Să se treacă în dreptul numelor unor victime calificativul

²¹⁵ *Turek c. Slovacia*, nr. 57986/2000.

²¹⁶ *Diana Olar*, “Cauzele Evans c. Regatul Unit și Matyjek c. Polonia”, *Noua Revistă de Drepturile Omului* nr. 2/2007, pp. 119-137.

²¹⁷ Și nu doar concetățeni: orice altă persoană.

„sursă” sau „informator” devenise o metodă. Există și cazuri când au fost create chiar dosare de rețea împotriva voinței persoanelor implicate. Notorii sunt cazurile lui Nicolae Constantin Munteanu și Mihnea Berindei, două personalități ale exilului românesc care au descoperit, în anii 2000, că li s-au fabricat dosare de informatori.

O variantă a falsificării statutului unei persoane care numai colaboratoare cu regimul nu a fost, a constat în obligarea acesteia să semneze un angajament de informator în condiții în care victima intrase sub puterea Securității. Ultima formă a actului normativ a accesului la propriul dosar și deconspirarea poliției politice comuniste îi exonerează de altfel pe cei care au dat declarații „în timpul anchetei și procesului, în stare de libertate, de reținere ori de arest, pentru motive politice privind cauza pentru care a fost fie cercetată, fie judecată și condamnată”.²¹⁸ Dar nu exonerarea formală este cea care ne interesează în acest context, ci cea de fond, implicând filosofia noastră intimă cu privire la sensul a ceea ce se întâmpla cu oamenii în acele vremuri.

Între adepții yoga din anii '80, două persoane au fost nevoite să aleagă explicit între a face ani lungi de închisoare, ori să semneze un angajament cu perfida instituție: Nicolae Catrina și Claudiu Trandafir. Am arătat că încercarea de a-l implica pe Catrina în activități de poliție politică este veche, din timpul facultății, anterioară descoperirii, de către acesta, a disciplinei yoga și a șantajului la care a fost supus în anul 1989. Claudiu Trandafir, un apropiat al principalilor coordonatori ai mișcării yoga din acei ani, și-a pus semnătura pe un astfel de angajament cu două luni înainte de revoluție..

Amintesc că referindu-se la acțiunile din luna iulie 1989 menite să ducă la destrămarea, neutralizarea și descurajarea grupării „Meditația Transcendentală”, un document elaborat de Departamentul Securității Statului patru luni mai târziu enumera ca principale elemente implicate în propagarea yoga pe Gregorian Bivolaru, Claudiu Trandafir și Nicolae Catrina Nicolae. Toți trei au fost arestați ca autori ai infracțiunilor enumerate la art. 325 C.P. și Legea 3. art. 94. Punerea lui Trandafir în fruntea listei care preocupa Securitatea se reflecta, după cum se vede, în gravitatea măsurilor luate împotriva lui.

Ce au păstrat arhivele din această istorie? La CNSAS a ajuns un singur dosar, minuscul, de numai 10 file, pe numele lui Claudiu Trandafir: dosarul personal al Informatorului Mihai R80796. Acesta a fost deschis de către Unitatea 0800/S a Ministerului de Interne la data de 23.10.1989, cu nr. 24885, și microfilmata la 4.03.1996. Faptul că microfilmarea lui a avut loc la acea dată sugerează că Trandafir a făcut obiectul supravegherii SRI după 1990.

Ce spune dosarul de rețea despre relația „informatorului” Mihai cu Securitatea? În dosar se găsesc cele trei piese tipice care privesc o recrutare, și pe care le reproduc. Prima, raportul prin care se propune recrutarea²¹⁹:

Ministerul de Interne
Direcția Securității Statului
Securitatea Municipiului București 132/M.O.

Strict secret
Exemplar unic

²¹⁸ Conform art. 2 b) al Ordonanței de urgență nr. 24 din 10 martie 2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității.

²¹⁹ Arhiva CNSAS, Dosar R80796, f.1.

Aprob,
Indiscifrabil
19.10.89

Raport cu propuneri de recrutare în calitate de informator a numitului Trandafir Claudiu

Organele noastre lucrează prin dosar de urmărire informativă pe numitul Bivolaru Gregorian, în vârstă de 37 de ani, neîncadrat politic, necăsătorit, fost instructor de yoga, asupra căruia s-a luat măsura internării medicale.

Sus-numitul a fost avertizat în anul 1982 pentru relații neoficiale cu cetățeni străini și aderență la secta ilegală „Meditația Transcendentală”, condamnat în anul 1984 la o pedeapsă de 1 an și 6 luni închisoare pentru infracțiunea de evadare.

După punerea în libertate Bivolaru Gregorian a reluat legăturile cu elementele din fostul anturaj, cu care a organizat clandestin ședințe de yoga și tantra-yoga (yoga sexuală).

La data de 20.07.1989 s-a luat măsura destrămării anturajului constituit de Bivolaru Gregorian și cercetarea informativă a elementelor principale.

Pentru stabilirea și documentarea activității legaturilor lui Bivolaru Gregorian, după luarea măsurii de destrămarea a anturajului și urmărirea reacțiilor acestora, a fost punctat în vederea atragerii la colaborare cu organele de securitate numitul Trandafir Claudiu, despre care s-au stabilit următoarele aspecte:

Este fiul lui ..., născut la 12.08.1961 în Constanța, de naționalitate și cetățenie română, inginer la I.F.A., exclus P.C.R., cu domiciliu stabil la Constanța și flotant în București,

Nu este cunoscut în evidențele Ministerului de Interne.

Trandafir Claudiu este una dintre legăturile principale ale lui Bivolaru Gregorian, participând activ la toate activitățile grupului. De asemenea, se află în relații de prietenie cu aproximativ toți membrii grupului.

În perioada 21.07-28.08.1989, Trandafir Claudiu a fost reținut în vederea cercetărilor, în caz dispunându-se începerea urmăririi penale.

Pe perioada reținerii, Trandafir Claudiu a dat dovadă de sinceritate în declarațiile ce i-au fost luate, atât despre activitatea desfășurată în cadrul grupului cât și despre celelalte elemente ale anturajului. După scoaterea de sub urmărire penală Trandafir Claudiu a fost menținut în contact pentru continuarea cercetării informative în stare de libertate.

Pe parcursul contactelor repetate Trandafir Claudiu a dat dovadă de sinceritate și regretă profund faptele comise, dând de înțeles că ar fi de acord să ne furnizeze informații despre membrii grupului condus de Bivolaru Gregorian.

În acest sens ne-a furnizat și două note informative referitoare la activitatea unor legături ale lui Bivolaru Gregorian, care s-au verificat prin alte mijloace ale muncii.

În continuare, asupra sus-numitului se vor întreprinde măsuri de verificare pentru controlarea activității sale.

Față de cele raportate mai sus,
PROPUNEM

A se aproba recrutarea în calitate de informator al organelor de securitate, pe baza sentimentelor patriotice, a numitului Trandafir Claudiu.

De acord,
Şeful Serviciului
Lt.col Grigoroiu Ionel

Lt. Mihai Octavian

Imediat, pe fila următoare, se găseşte şi angajamentul, olograf, al lui Trandafir²²⁰:

Angajament

Subsemnatul Trandafir Claudiu Petre, fiul...., mă angajez să colaborez în mod secret şi activ cu organele Ministerului de Interne pentru prevenirea oricăror infracţiuni de natură să aducă atingere Securităţii Statului.

De asemenea mă angajez să nu discut cu nimeni, indiferent de grad de rudenie, prietenie sau funcţie despre colaborarea cu organele Ministerului de Interne.

Notele le voi semna cu pseudonimul „Mihai”.

Aceasta este declaraţia pe care o dau, susţin şi o semnez,

Semnat/ Indescifrabil

Urmează, în ordinea tipică a unui astfel de dosar, raportul privitor la felul în care a decurs recrutarea²²¹:

Ministerul de Interne
Direcţia Securităţii Statului
Securitatea Municipiului Bucureşti 132/M.O.

Strict secret
Exemplar unic

Aprob,
Indiscifrabil
22.10.89

Raport cu privire la modul cum a decurs recrutarea în calitate de informator a numitului Trandafir Claudiu

La data de _10.1989, în baza aprobarii date de conducerea profesională, a fost contactat la sediul organelor noastre numitul Trandafir Claudiu. Cu acest prilej s-au reluat discuţiile abordate în contactele anterioare, cu accentul pe elementele pe care le-a cunoscut sau le cunoaşte în prezent.

Aducând în discuţie problema colaborării sale în mod secret şi organizat cu organele de securitate, Trandafir Claudiu a fost de acord să ne sprijine în cunoaşterea şi stabilirea comportării şi a poziţiei prezente ale elementelor care ne interesează, în special

²²⁰ *Idem*, f.2. Este un angajament tipic pentru anii ``80 (vezi Mihai Albu, *Op.cit.*, pp. 62-79).

²²¹ *Idem*, f.3.

ale lui Bivolaru Gregorian – element fanatic, în scopul prevenirii proliferării activității pe care acesta a desfășurat-o.

În continuare i s-a solicitat să dea un angajament scris referitor la această colaborare, lucru cu care a fost de acord, și am stabilit ca informațiile furnizate să fie sub formă de notă scrisă și semnată cu numele conspirativ „Mihai”.

Apoi s-a stabilit cu sus-numitul despre importanța legăturii cu noi și s-a insistat mai mult asupra păstrării unei stricte conspirativități.

Candidatul a afirmat că privește cu seriozitate încrederea care i-a fost acordată și va căuta să se achite în bune condițiuni de sarcinile ce i se vor trasa, asigurându-ne că nu va discuta cu nimeni această problemă și că va acționa conform cu cele cerute de noi,

.....

Față de cele raportate consider că ar fi util în munca organelor noastre și
PROPUNEM

A se aproba înregistrarea la C.I.D. a numitului Trandafir Claudiu ca informator al organelor noastre.

De acord,
Șeful Serviciului
Lt.col Grigoroiu Ionel
Lt. Mihai Octavian

Luarea angajamentului de către Securitate s-a produs, în cazul lui Claudiu Trandafir, ca și în cazul lui Nicolae Catrina, în urma unui troc, la capătul unui lung arest: dai angajamentul, îți dăm drumul și nu te mai închidem. Singurul lucru care poate transforma consințământul dat în condiții de reclusiune într-o colaborare reală cu Securitatea este activismul delator de după eliberare. Ce arată în această privință restul de șapte pagini din dosar?

La pagina 4 se află o declarație a lui Claudiu Trandafir din 11 august 1989, pe un tipizat utilizat în procesele penale, ceea ce era logic, având în vedere data și motivul reținerii. Se referă la Ștefan Micsik, membru al grupului condus de Bivolaru Gregorian, despre care i se ceruseră informații. Declarația neagă alegerile pe care le propuseseră anchetatorii: „Deoarece nu am fost în relații mai apropiate cu acesta și nici nu s-a aflat în prezența mea în alte împrejurări nu pot relata aspecte referitoare la practicarea actelor sexuale în grup și deținerea și difuzarea de materiale obscene”.

Puse la dosar mai apar: o declarație din 10 august 1989 de confirmare a unui înscris care-i aparținea²²²; o alta din 4 august 1989 despre Costache Cristina, despre care nu spune decât că, după știința lui, a fost în vara anului 1988 la Costinești²²³; o notă prin care se anunță că Trandafir Claudiu este membru activ al unui anturaj cu concepții mistico-religioase și că „la o adresă din București închiriată de Trandafir Claudiu Petre au fost identificate și ridicate peste un milion de file materiale de propaganda yoga și Tantra – Yoga”, de asemenea, că „Deși a fost avertizat că frecventarea acestui anturaj este incompatibilă cu calitatea sa de membru de partid a replicat că nu renunță la astfel de

²²² *Idem*, f. 5

²²³ *Idem*, f.6.

legături”²²⁴; o notă a Securității din 30 august 1989 două note privind prezența la domiciliu a soților Sârbu.²²⁵

Dosarul se termină cu o pagină tip privind evidența întâlnirilor realizate, a informațiilor furnizate și modul de exploatare. Ar fi fost vorba de două, una, realizată la 18.10.1989, s-ar referi la Bivolaru Gregorian și ar fi exploatată în DUI Grig. A doua, din 12.12.1989, s-ar referi la Mureșan Mihaela, Catrina Nicu și Groza Petre, exploatată în DUI Grig și Dir. I-a.

Nimic din urmele acestor „întâlniri” nu se regăsește în dosar, iar instructorul yoga neagă că acestea ar fi avut loc.

Un astfel de dosar de rețea nu probează în nici caz colaborarea lui Claudiu Trandafir. Din contră. Lucrurile devin și mai limpezi dacă punem alăturat amintirile (explicațiile) lui Trandafir despre acea perioadă, povestite fără ca instructorul yoga să fi știut nici ce deține Securitatea în arhivele sale, nici conținutul interviurilor luate cu foștii săi colegi.

„Am fost în detenție de la sfârșitul lui iulie 1989 până în septembrie 1989. La finalul anchetei din toamnă, pentru că Securitatea dorea să raporteze că toate problemele legate de gruparea noastră yoghina au fost rezolvate, am fost pus să semnez declarații că nu voi mai practica yoga și ca voi anunța organele de securitate despre eventuale activități de acest gen. În realitate, erau chiar și ei conștienți de caracterul formal al acestor declarații, pentru că mi-au spus la un moment dat că locuința mea e “un cuib de viespi” în care continuă să se mai întâlnească yoghinii. Eu și colegii mei am continuat să practicăm yoga și să credem în idealurile noastre. Totuși, pentru Securitate era dovada concretă prin care ei își justificau activitatea și scopul: anihilarea mișcării yoghine din Romania.

Au fost atâtea momente atunci în care am realizat că în pofida oricăror represii, unui om nu i se poate lua libertatea gândirii și a idealurilor. În decembrie 1989 ancheta încă mai era în curs, cel puțin pentru cei din Bacău (Narcis Tarcău, Eugen Bărgăoanu, Eugen Mărtz etc.) care erau chemați din când în când pentru a da declarații. De aceea noi, deși ieșisem din detenție, eram încă monitorizați, iar eu discutam în special cu Nicu Catrina stabilind împreună ce să spunem dacă vom fi întrebați cu privire la un eveniment sau altul, în cazul în care ne-ar fi urmărit și ar fi știut că ne-am întâlnit. Era o perioadă în care puteam fi încă chemați oricând să dăm declarații. Evident, dreptul de a avea un avocat care să te asiste practic nu exista. De aceea, ne dădeam unul altuia toate informațiile necesare pentru a nu apărea contradicții între declarațiile noastre.

Dar aceste declarații se dădeau în cadrul anchetei care încă era în curs. Eram anchetați, nu colaboratori ai Securității. Eram contactați telefonic și ni se cerea să ne prezentăm pentru a fi anchetați. Ideea de a nu ne prezenta pe caz de boală sau de a cere un avocat era exclusă. Era o continuă hărțuială, eram chestionați în legătură cu diferite aspecte minore, ni se prezentau declarațiile altora cu privire la noi etc.

În momentul în care am fost arestat eram inginer stagiar și lucram cu un contract de colaborare în București, la Institutul de Proiectări pentru Automatizări. Din cauza anchetei, acel contract a fost anulat și de aceea, în septembrie 1989, a trebuit să locuiesc împreună cu soția mea într-un cămin de nefamiliști în Galați, într-un fel de domiciliu forțat, deoarece aveam obligația să declar orice plecare a mea din orașul Galați. Cu toate

²²⁴ *Idem*, f. 7.

²²⁵ *Idem*, ff. 8-9. Nu este clar de ce aceste note se găseau în dosarul lui Trandafir.

acestea, plecam uneori cu trenuri de noapte pentru a mă întâlni, în vreun oraș pe ruta Galați - Bacău, cu prietenii mei practicanți yoga din Bacău, pentru a afla cum decurge ancheta acolo și pentru a menține comuniunea sufletească atât de importantă pentru noi în acele momente.

Fusesem foarte mult urmărit. Nu prea mai erau cine știe ce secrete cu privire la activitatea noastră. O mare parte din cărțile despre yoga, spiritualitate, ezoterism, ne fuseseră confiscate; asupra practicanților yoghini din grupul nostru se făceau mari presiuni, în stilul Securității, chiar dacă nu erau închiși (amenințări, șantaje, în cazul studenților Securitatea mergea la locurile de muncă ale părinților să discute despre problema copiilor etc. De exemplu, în cazul surorilor Ambăruș, mama lor venise din provincie, locuia cu ele și le însoțea la facultate și oriunde, pentru a nu le mai lăsa să se întâlnească cu alți yoghini). Aceste presiuni aveau drept scop anihilarea deplină a mișcării yoghine în România. În aceste condiții, rămânea de apărut și păstrat puritatea idealurilor noastre. Pentru mine, Nicu și alți cățiva, mai exista însă ceva: o bibliotecă cu alte câteva mii de cărți de spiritualitate. În timpul anchetei, protejarea acestei biblioteci a fost evident o mare prioritate. Era ca un simbol pentru mine. Ea nu a fost niciodată descoperită de Securitate. Problema era că Securitatea bănuia de existența ei. Aceste cărți fuseseră mutate de mine și de Nicu cu câteva săptămâni înainte de percheziție, din biblioteca ce a fost descoperită de Securitate. Când ofițerii au pătruns acolo și au făcut ancheta, un vecin le-a spus că noi am cărat de acolo mai mulți saci cu cărți. Eu am susținut că toate aceste cărți au fost duse la mine acasă și că sunt de fapt cărțile din biblioteca mea. Din fericire, un anchetator i-a sugerat această idee lui Nicu Catrina și astfel a declarat și el la fel.

În timpul anchetei erau multe piste care ar fi putut duce la acea bibliotecă. De exemplu, Securitatea găsisse un bilet pe care mi-l lasase Nicu în care îmi spunea că trebuie să ne întâlnim ca să ducem un televizor (în acea bibliotecă secretă). Ei l-au întrebat pe Nicu ce era cu acel televizor și el a inventat o poveste că noi l-am reparat și urma să-l ducem proprietarului. Dar, așa cum se știe, declarațiile noastre se confruntau și trebuiau să corespundă perfect, pentru că altfel era evident că unul dintre noi mințise, și apoi ei ar fi insistat și ar fi făcut presiuni ca să afle adevărul. Fiind amândoi închiși în arestul Securității de la Rahova, nu ne puteam sfătui. (În condițiile acelea am și ajuns la concluzia că dacă vrei să faci ceva de care nu dorești sub nici o formă să afle Securitatea, atunci trebuie să acționezi de unul singur, pentru că altfel, prin metodele lor și prin sistemul de declarații încrucișate, până la urmă puteau să afle multe lucruri.)

Deci, pentru mine, varianta care rămânea era să spun în foarte multe situații că nu mi mai amintesc. Se făceau mult mai mari presiuni asupra mea decât asupra lui Nicu care inventa cu seninătate câte ceva. A fost chiar un episod hazliu în legătură cu aceasta. Anchetatorii l-au întrebat pe Nicu dacă eu am probleme cu memoria. El le-a răspuns că tocmai studiam o carte intitulată *La memoire*, pe care o purtam cu mine în geantă. Printre cărțile pe care le citisem fusese într-adevăr și aceasta. (Motivul era că autorul ei se numea Shankaracharya. Dar am realizat că nu era acel Shankaracharya, promotor al tradiției Advaita Vedanta, ci doar o altă persoană care își luase acest nume.) Anchetatorii au venit să mă întrebe ce carte țineam eu mereu în geantă. Neștiind despre ce este vorba și care le e intentia, am spus din nou “nu-mi amintesc”, fapt care evident i-a amuzat, amintindu-mi ei ca este vorba despre cartea *La memoire*.

Spre finalul detenției mele, deci la începutul lui septembrie, am realizat că securității vroiau să încheie ancheta în ceea ce mă privește, deoarece în toate cazurile în care eu spuseseam “nu-mi amintesc”, ei au început să-mi dicteze ceea ce am dedus imediat că este varianta lui Nicu. Am înțeles că pentru ei era o obligație de serviciu să facă astfel încât toate declarațiile să se potrivească. Era un lucru pe care și ei, și eu îl știam, că rămăseseră unele “enigme”, dar pentru că se săturaseră să le răspund “nu-mi amintesc” au acceptat să-mi dicteze variantele lui Nicu, chiar dacă bănuiau că nu erau în totalitate reale”.

*

Eșecul prezervării documentelor Securității și controlul conținutului dosarelor de către ofițerii rămași, după 1989, în sistemul serviciilor de informații, sau de către urmașii lor, face ca nimic să nu poată fi absolut sigur în ce privește colaborarea, sau nu, a cuiva cu fostele instituții de opresiune. Ca urmare, orice interpretare obligă la o analiză a surselor cu circumspecție. Cu cât un cercetător a lucrat mai mult timp în arhive, cu atât el va percepe mai bine necesitatea unor judecăți făcute cu discernământ.

Dosarul lui Claudiu Tradafir nu este unul contrafăcut, cum s-a întâmplat în cazurile lui Nicolae Constantin Munteanu ori cel al lui Mihnea Berindei. Există, la dosar, nu doar planul de recrutare și raportul aferent, dar și angajamentul olografic autentic. Acest fapt nu este în nici un caz echivalent cu colaborarea. Instrumentarul metodologic al unei diferențieri indiscutabile dintre victime și colaboratori²²⁶, factorii în funcție de care aș plasa diferența dintre categorii sunt, în context: (a) în cazul în care există un angajament, obținerea acestuia în urma punerii inculpatului, aflat în arest ori în condiții de anchetă inumane și degradante, să aleagă între semnarea angajamentului sau ani lungi ani de reclusiune; (b) absența oricărei note informative ostile privindu-i pe cei a căror divulgare fusese cerută de anchetatori; (c) lipsa oricărui act represiv care să pară a fi rezultat al delațiunilor „informatorului”; (d) comportamentul acuzatului înaintea, în timpul și după derularea anchetei; (e) concordanța completă dintre spusele celui în cauză și informațiile care vin din surse alternative.

La acestea mai adaug una, care s-a dovedit, pentru cineva atent cu evoluțiile postdecembriste, neașteptat de relevantă pentru înțelegerea trecutului individual: (f) cariera persoanei după revoluție. Căci există o puternică corelație între succesul instituțional sau economic al cuiva și implicarea acestuia în structurile de opresiune ale regimului.²²⁷

În sensul metodologiei de interpretare anterioară, cercetarea de arhivă împreună cu investigarea cazului prin surse independente îl plasează pe Claudiu Trandafir în categoria acelor victime care au înfruntat sistemul, fără hiatus, de la începutul confruntării cu el

²²⁶ „Indiscutabile”, în sensul alegerii unei liste de criterii, de la a) la e), relativ exigentă. Unii autori pun drept unică condiție a definirii colaboraționismului scrierea unor note ostile la adresa persoanelor despre care li s-a cerut sau nu informații (vezi și Gabriel Andreescu, “Deconspirarea poliției comuniste. Evoluții”, *Noua Revistă de Drepturile Omului* nr. 3/2006, pp. 34-55.

²²⁷ Rămânând la categoria „de ordinul doi” a informatorilor, amintesc că Alexandru Paleologu a fost numit ambasador al României în Franța, Mircea Ionescu Quintus ministru al Justiției, Emanuel Valeriu director al Televiziunii Române Libere și apoi, membru al Consiliului Național al Audiovizualului, Radu Vasile prim-ministru ș.a.m.d.

până la sfârșit. În absența altor date – ce par, în acest stadiu al investigației, improbabile – transformarea angajamentului său într-o stigmă ar fi și illogică, și nedreaptă.

20. Documente

Dincolo de logica activităților polițienești ale regimului, arhivele vorbesc și despre un anumit stil al instituțiilor. Rândurile așternute pe hârtii strict secrete de către slujbașii acestora aduc cititorul de astăzi mai aproape de atmosfera epocii decât o poate face orice exercițiu analitic. Este motivul pentru care am ales să reproduc un număr de materiale: titluri de volume confiscate, un raport de filaj și note informative capabile să tulbure și să amuze în același timp, rapoarte de măsuri și pregătirea și forțarea unei racolări. Ele rămân un eșantion, rezultatul unei selecții obligate să lase în urmă o mulțime de alte texte „captivante”.

Există și o altă rațiune pentru care am publicat materialele respective. Nimic nu le luminează substanța cum o face citirea succesivă a înscenărilor, delațiunilor și a mărturiilor primite de la victime. Așa arăta, puse față în față, lumea opresorilor și lumea celor vânați de primii.

Anexa 1. Listă de lucrări confiscate lui Gregorian Bivolaru în urma uneia dintre percheziții²²⁸

- (a) *lucrări generale despre Yoga*: “Au Coeur des choses”; “Yoga and Psychotherapy”; “L’Eveil de Kundalini”; “Ghid de meditație Yoga”; “The authentique yoga”; “Le Guide de Yoga”; “Le Yoga de la vie pratique”; “Yoga for the Mind”; “Sisteme taoiste”; “Caraka Samita”; “Tao Tō King”; “Le Yoga de sybthèse”; “Yoga Psychology”; “Chakras”; “Théorie et pratique de Mandala”; “L’oeil du Coeur”; “An Introduction to Yoga Philosophy”; “Les Yogas pratiques”; “Nirvana Tao”; “The Serpent Power”; “J’Apprends le Yoga”; “Yoga”; “Sport and Yoga”; “Autobiographie d’un Yogi”; “Yoga”; “Yogananda Parapiansana”; “Yoga Microbiotic”; “Chakra”; “Omagiu lui Yogaswami”; “Terapia prin Yoga”; “Manipura”; “Inițiatii în Tibet”; “Yin-Yang”; “Yoga”; “Concentration”; “Tehnici Yoga”; “The Yoga the Natural Way”; “Yoga Thérapie”; “Le Lama”; “Outlines of Vedantasara”; “Le Yoga”; “Krishnanuri”; “Grands maitres de l’Inde”; “The Third Eye”; “Self-Reliance through Yoga”; “Zen, Tao et Nirvana”;
- (b) *lucrări despre Tantra Yoga*: “Le Yoga Tantrique”; “Amorul și sexualitatea în tantra yoga”; “Tantric Yoga”; “Yoga of the Guhyasamaja Tantra”; “Tantra Sex”; “Meditații din Tantra”; “Private Adult Video Collection”; “Your Tantric Partner”; “Textes Tantriques”; “Magie trantrică”; “Tantra”; “Couple”; “Tantra”; “The Hindu Art of Love”; “The Fabulous Courtezan”; “Sexual Fluids in Vedic and Post-Vedic India”; “Sex, dragoste și rugăciune”; “Yoga

²²⁸ Lucrări confiscate în urma percheziției din 20 iulie 1989, la care au participat lt.col. Grigorescu I., cpt. Marinescu N., cpt. Andrei N., maj. Apostol F. și maj. Crețu I. din I.M.B. Serviciul cercetări penale. Arhiva CNSAS, dos. nr. 1687/1f. 38.)

- sexuală”; „La sexualité”; „Metafizica sexelor”; „Mariage de sexualité”; „Sexologie pour amants avertis”; „La maitresse légitime”; „Yoga for Men”; „Karma Soutra”; „Rituel de magie tantrique hindoue”; „L’Amour”; „La suggestion en amour”; „L’Art d’aimer”; „Manual complet pentru educația sexuală”;
- (c) *lucrări despre alte forme de Yoga*: „Raja Yoga”; „Okido Yoga”; „Sahya Yoga”; „Hata Yoga”; „Yoga Zen”; „Krja Yoga”; „Pranayama”; „Yoga Samyama”; „Kriya Yoga”; „Le Karma Yoga”; „Dipika Yoga”; „Bhakti Yoga”; „Okido Yoga”; „Radja Yoga”; „Raja Yoga”; „Yoga Samyama”; „Yoga tibetană”;
- (d) *lucrări cu caracter religios sau filosofic*: „Introduction à la vie spirituelle”; „Cartea legii lui Manu”; „The Fourth Way”; „Vishnú”; „Textes sacrés du Zen”; „Le secret de Patriarches”; „Christianisme et les mysteres”; „Tarot”; „Bouddhisme”; „Words of Grace”; „Upanishad”; „Viața eliberată”; „Dimensiunea spiritului”; „Oceanul frumuseții divine”; „Le Kybalion”; „Teologia ascetică și mistică”; „The Nyaya Philosophy”; „Zen”; „Tao”; „Evanghelia lui Saint Marc”; „Apocalipsa”; „Le livre de Zohar”; „Teoria evoluției spirituale”; „Drumul crucii”; „Superstițiile poporului român”; „Teillhard de Chardin”;
- (e) *lucrări de parapsihologie*: „L’Univers de la parapsychology”; „Manuel experimental de parapsychology”; „Magnetismul personal”; „La télépsychie”; „La télépatie et le corps éthérique”; „Parapsychiques”; „Les ondes de la pensée”; „Parapsihologia”; „Corpul energetic”; „La clairvoyance prouvée”; „Astral Projections”;
- (f) *astrologie*: „Dictionnaire: ’Astrologie’”; „Dicționar astrologic”; „Astre și destine”; „Astrologie”; „Zodiac”; „Astrologie”; „Zodiace”; „Dictionnaire d’astrologie”; „Horoscop”; „Astrologie”;
- (g) *lucrări de medicină și terapie*: „Postul alimentar total”; „Médecine traditionnelle et couverture des soins de santé”; „Yin și Yang”; „Médecine et hygiène”; „Exercices pour la nuque”; „Zonoterapie”; „Medicina corpului energetic”; „Farmacia naturii”; „Healing Yourself with Water”; „L’Auriculotherapie”; „Pratique de l’entraînement mental”; „Regles de médecine astrologique”; „Le tonus mental”; „Știința respirației”; „La médecine secrète des gens du voyage”; „Aroma terapie”; „Le training autogène”; „Formula fitoterapeutică”; „Plante medicinale”; „Training autogen”; „Medicină veche românească”; „Diet Book”; „Vindecarea prin culoare”; „Constituția fizică”; „Les chaines musculaires et articulaires”; „Boli”; „Farmacia naturii”; „Postul alimentar”; „Presopunctură”; „Manual practic”; „Respirația”; „Hipocrate”; „Plante medicinale”; „Ceaiuri medicinale”; „Ape, tincture”; „Demain la santé”; „Plante”; „Medicina naturistă”; „Sucuri”; „Le docteur illuminé”; „Le curettage uterin”; „Medicine Mind & Magic”; „Ayurveda”; „Anatomia în Ayurveda”; „Traité de pharmacie”;
- (h) *lucrări despre ocultism*: „Le monde inconnu”; „Inexpliqué”; „La doctrine secrète”; „Reîncarnarea”; „Doctrinile secrète”; „Les pouvoirs inconnus de l’homme”; „The Secret of the Golden Flower”; „Pecetea lui Solomon”; „Les chemins de l’impossible”; „Astral Projection”; „L’ultime réalité”;

“L’Ocultisme”; “Les puissances du dedans”; “Cosmic Organs”; “La vie après la vie”; “Trois mondes”; “Le livre des secrets”; “The Bermuda Traingle”; “Le temple de Satan”; “Sociétés secrètes”; “Rose - Croix”; “Nostradamus”; “Spirite”; “La doctrine secrète”; “Mystère de Golgota”; “Viața dincolo de moarte”; “Les miracles”; “The Basic Ideas of Ocuult Wisdom”; “Doctrine secrète”; “L’Anneau d’or des grands mystiques”;

- (i) *tehnici*: “Kung-Fu”; “Shiatsu”; “Puissances de la parole”; “The Power of Silence”; “Centri de forță”; “Haute magie”; “L’Egypte secrète”; “Dezvoltarea memoriei”; “La memoire”; “Autosugestia”; “Mintea poate vindeca”;
- (j) *altele*: “Organizarea sistematică a lumii vii”; “L’Aventure de la conscience”; “Protocoles des sages de Sion”; “Les juifs de l’Espagne”; “Dictionnaire des symboles”; “Protocols”; “Planetary”; “Simpozion”; “Psychologie”; “Caractérogiques”; “Arta indiană”; “Dictionnaire de la psychologie”; “Recherche fondamentale”; “Non Rezistență”; “Orientul îndepărtat”; “Caractere”; “Simboluri”; “Alchimie”; “Les nuits secrètes de Paris”; “Hitler et la tradition cathare”; “Funcțiunile creatoare ale subconștientului”; “Cosmologie și alchimie”; “Fiul omului”; “Ce que j’ai fait”; “Coming Back”; “Etoiles et atomes”; “Sons et couleurs”; “Fais ta vie”; “An Encyclopedia of Psychic Science”; “Science”; “A Guide for the Perplexed”; “Teoria fascistă a raselor”; “Des couleurs”; “L’Etude academique”; “Super Nature”.

Anexa 2: Notă privind „filajul cu intermitență” al lui “V”

Ministerul de Interne
Departamentul Securității Statului
U.M. 0672 Buc.
Nr. 1/D100475841 din 22.05. 984

Strict secret

Către Direcția a III-a – Indicativ 362

*Nota privind filajul cu intermitență al numitului “V” „...” domiciliat ..., efectuat în perioada 30.04.1984; 3-5.05. 1984 și 7-9.05. 1984.*²²⁹

La solicitarea telefonică și în baza cererii de filaj nr. 00131660 din 03.05.1984 a fost filat ob. “V” pentru a se realiza:

- cunoașterea activității și comportării;
- identificarea legăturilor din rândul cetățenilor români;
- stabilirea mediilor, locurilor și adreselor vizitate;
- documentarea momentelor cu semnificație operativă.

Activitatea obiectivului

²²⁹ Pe document apare următorul comentariu olograf, în cerneală neagră: “Tov. It.maj. Vlad, Verificați urgent toate legăturile. Coraborați filajul cu materialul T.O. Semnalați pe Bebea Ion de la Dir. a IV-a.” Cpt. Indescifrabil.

30.05.1984 (8:15-22:30)

- 8:15-13:45 *acasă*. La ora 13:45, "V" a ieșit de acasă împreună cu un individ care a fost poreclit „Victor” și a fost plasat în șos. Giurgiului nr. 126, bloc. 7, scara 5, sectorul 5, un alt individ ce a fost plasat în str. Iuliu Barash nr. 4 și care a fost poreclit „Viorel”²³⁰, cu un al treilea individ care a fost poreclit „Voicu”²³¹, precum și cu trei individe și s-au deplasat pe jos, pe cal. Victoriei, str. 13 Decembrie, Biserica Enei, bd. N. Bălcescu, până în fața restaurantului Dunărea. Aici una dintre individe a plecat din grup în direcția Piața Universității iar „V”, „Victor”, „Viorel” și „Voicu” împreună cu cele două individe care au mai rămas în continuare pe jos au traversat o curte din bd. N. Bălcescu ieșind în str. Biserica Enei. După ce s-au deplasat pe această stradă, str. 13 Decembrie, bd. N. Bălcescu, s-au întors din apropierea străzii Traian Vuia, pe str. 13 Decembrie până la intersecția cu cal. Victoriei și la ora 14:20, "V" și cei cinci însoțitori au intrat la berăria Terasa de pe cal. Victoriei, vizavi de hotelul Continental.

Aici au luat loc la o masă și au consumat bere observându-se că "V" era ascultat cu mare atenție de cei menționați mai sus, mai puțin de una dintre individe care, de altfel, a și plecat de la masă în jurul orei 15:30.

La ora 16:00, "V", „Victor”, „Viorel”, „Voicu” și ultima dintre individe au părăsit incinta braseriei și au continuat pe jos pe cal. Victoriei până în fața hotelului Bulevard, unde s-au oprit.

Aici „Victor” s-a sărutat cu "V", apoi și-a luat rămas bun de la ceilalți și a plecat în direcția Piața Universității, iar "V" împreună cu „Viorel”, „Voicu” și individa au mers la magazinul alimentar Premial de pe str. Beldiman. După 5' au ieșit de aici cu toții și au continuat pe jos, pe diferite străzi, până la magazinul Delicatese de pe str. Academiei, au intrat pentru câteva momente apoi au plecat pe str. Academiei și au mers la magazinul Gostat, de la intersecția cu str. Edgar Quinet. Aici a intrat „Voicu” și a cumpărat două sticle cu vin, după care a revenit la ceilalți și împreună s-au deplasat pe jos până în fața locuinței lui "V".

După ce au discutat cca. 2' în fața imobilului „Viorel” și cu individa au plecat în direcția str. 13 Decembrie iar „V” și „Voicu” au intrat la domiciliul lui "V" ora fiind 16:40.

16:40-19:00 *acasă*. Menționăm că la ora 18:30 „Voicu” a ieșit de la locuința lui "V" și în față s-a întâlnit cu două individe care au fost poreclite „Vasilica”²³² și „Vica” și care au fost plasate în Aleea Compozitorilor (...), individe împreună cu care „Voicu” a reîntrat în locuința lui "V".

La ora 19:00 "V" a plecat de acasă, pe jos împreună cu „Voicu”, „Vasilica” și „Vica” și s-au deplasat, pe jos pe cal. Victoriei, str. C.A. Rosetti, bd. N. Bălcescu, au intrat la magazinul Unic de unde au efectuat mai multe cumpărături (mezeluri, brânzeturi, două sticle cu coniac și pâine) după care au revenit pe același traseu la domiciliul lui "V".

19:45-22:30 *acasă*. Menționăm că „Voicu”, „Vasilica” și „Vica” au plecat de la locuința lui „V” la ora 21:45 și au mers cu toții în Aleea Compozitorilor (...).

03.05.1984 (8:00-0:30 din 04.05.1984)

²³⁰ Ofițerul a trecut deasupra, în cerneală, numele real.

²³¹ Mâna ofițerului a adăugat: Laurențiu din Constanța.

²³² Supranota ofițerului: G.L.

8:00-9:50 *acasă*. A plecat de acasă pe jos pe cal. Victoriei, str. 13 Decembrie, Academiei a intrat pentru 2' la atelierul de brichete – ochelari Unitatea nr. 12, apoi a plecat de aici, a traversat strada, s-a oprit în fața Bisericii Enei, unde s-a închinat și a făcut mătăanii 5'.

De aici a continuat pe jos pe strada Academiei, a traversat pasajul Victoria, și-a cumpărat ziare și țigări de la un chioșc din acest pasaj, după care a revenit acasă.

10:15-14:05 *acasă*. A ieșit de acasă la ora 14:05 având în mână o pungă de plastic goală și s-a deplasat pe cal. Victoriei str. Biserica Amzei iar la ora 14:30 a intrat la sediul Bibliotecii Centrale Universitare, Serviciul Colecției Speciale, de pe str. Biserica Amzei nr. 5-7.

După 5', "V" a plecat de aici, pe jos pe strada Biserica Amzei, cal. Victoriei, bd. Gh.Gh. Dej până în apropiere de str. I. Brezoianu de unde s-a întors pe bulevard, calea Victoriei și a intrat în gangul ce duce la Biserica de lângă strada Doamnei. S-a închinat în fața bisericii timp de 3' după care a plecat și s-a deplasat pe cal. Victoriei, bd. Republicii, str. Academiei, a cumpărat patru franzele de la un centru de pâine, apoi a continuat pe jos până în fața cinematografului Doina, de pe strada Doamnei, unde s-a oprit.

La ora 15:00, "V" s-a întâlnit în fața acestui cinematograf cu o individă care a fost poreclită „Viorica”²³³ și care a fost plasată în str. Jean Atanasiu (...) precum și cu o individă ce a fost plasată în bd. Prelungirea Ghencea (...) și care a fost poreclită „Virginia”²³⁴ și au mers împreună la Rotiseria de pe str. Academiei.

15:05-17:00 Rotiserie. De aici, "V", „Viorica” și „Virginia” au plecat pe jos, pe strada Academiei, Edgar Quinet, au intrat la centrul de pâine de pe această stradă de unde au intenționat să cumpere pâine dar negăsind, s-au întors până la intersecția cu str. Academiei unde s-au întâlnit cu doi indivizi cu care "V" s-a sărutat apoi i-a prezentat celor două individe și au discutat cu toții aproximativ 3-4' apoi s-au despărțit, ora fiind 17:20.

După despărțire, "V", „Viorica” și „Virginia” au continuat pe jos pe strada Academiei, prindu-se la intersecția cu str. 13 Decembrie unde „Viorica” și „Virginia” au rămas pe loc așteptând, iar „V” a mers acasă.

17:30-17:45 *acasă*. La ora 17:45 "V" a plecat de acasă, a revenit la cele două, având asupra sa o sacoșă în care se aflau două cărți și împreună au continuat pe jos până la stația ITB Universitate, de unde s-au urcat în troleibuzul 89 cu care au călătorit până la stația ITB Mihai Bravu.

Aici au coborât, au cumpărat țigări de la un debit din apropiere, apoi au continuat pe jos și au mers la adresa din str. Jean Atanasiu nr. 15.

18:25-0:30 la adresa de mai sus. Menționăm că „Veronica” a plecat de aici la ora 20:00 și a mers la adresa din Prelungirea Ghencea (...).

Până la ora 0:30 când s-a stins lumina, "V" nu a plecat de la adresă.

04.05.1984 (8:00-21:00).

8:00-10:05 *acasă*. A ieșit de acasă și a mers pe cal. Victoriei până la Pasajul Victoria, a cumpărat un ziar de la un chioșc, apoi a continuat pe jos până la stația ITB Universitate, unde s-a întâlnit²³⁵ cu o individă care a fost plasată în Calea Plevnei (...) și a fost

²³³ Supranotă în cerneală: N.C.”.

²³⁴ Supranota: I.M.

²³⁵ Supranota ofițerului: M...

poreclită „Vali”²³⁶. În momentul întâlnirii s-au sărutat, remarcându-se faptul că „Vali” este foarte bucuroasă de întâlnirea respectivă și au început să discute cu voce tare. Din discuții s-a reținut faptul că „V” își cerea scuze față de „Vali” pentru că nu s-au putut întâlni până în acel moment deoarece a fost plecat în străinătate, la care „Vali” a răspuns că oricum nu mai are importanță, principal fiind faptul că s-au întâlnit. După aceste prime replici „V” și „Vali” s-au retras din aglomerația din stație și au mers încet, discutând până în fața Ministerului Comerțului Exterior, unde s-au oprit și și-au arătat reciproc mai multe hârtii precum și unele articole decupate din ziare până la ora 10:35 când s-au despărțit.

După despărțire „Vali” a plecat pe jos în direcția cal. Victoriei iar „V” s-a urcat de la stația ITB Universitate într-un maxi-taxi, a călătorit până la Piața Reșița, unde a coborât și pe jos a mers prin piață, privind la mai multe tarabe, apoi a intrat în Complexul alimentar. A cumpărat o sticlă de vin, după care a plecat, a parcurs mai multe străzi, a intrat în blocul din str. Almașul Mare (...) ²³⁷ și a ieșit pe ușa de serviciu într-o curte interioară, pentru ca la ora 11:05 să intre la adresa din str. Almașul Mare (...). Aici a bătut timp de câteva minute la ușa apartamentului menționat dar, văzând că nu i se răspunde a ieșit în afara blocului și a așteptat până la ora 13:20 când a venit individul gazdă care a fost poreclit „Valentin” și după ce s-au salutat acesta l-a invitat pe „V” în apartament.

13:20-14:05 la adresa de mai sus. S-a observat că cei doi au stat de vorbă în bucătărie. La ora 14:05 „V” a plecat de aici și a mers la complexul alimentar de la Piața Reșița de unde a cumpărat mezeluri, pâine și o sticlă cu coniac, după care a revenit la adresă.

14:30-19:25 la adresa menționată. În jurul orei 19:15 au mai venit în vizită „Valentin”²³⁸, încă doi indivizi, dintre care unul conducea autoturismul Lada (...) ce aparține numitului C.G.-O. domiciliat în (...).

La ora 19:25 „V” a plecat de la adresă, împreună cu „Valentin” și cu cei doi indivizi și au mers la autoturismul (...) care era parcat în apropiere, s-au urcat cu toții, s-au deplasat pe diferite străzi până la intersecția dintre bd. 1848 și str. Doamnei unde au oprit la stop. Aici „V” și „Valentin” au coborât din autoturism iar cei doi indivizi au continuat cu autoturismul în direcția Pieții Universității. După coborâre „V” și „Valentin” au mers pe jos până la stația ITB Colțea de unde „Valentin” s-a urcat în autobuzul 131 și a plecat în direcția Piața Română iar „V” a continuat pe jos, a traversat pasajul Universității apoi a mers pe bd. Republicii înspre str. Academiei. În momentul în care trecea pe lângă stația ITB Universitate a fost observat de un individ care v-a fi poreclit „Vlase”²³⁹ plasat în Aleea Pravăț (...). După ce și-au strâns reciproc mâinile, manifestându-și bucuria de a se fi întâlnit cei doi au început să discute timp în care „Vlase” și-a deschis geanta diplomat și i-a arătat lui „V” niște hârtii pe care însă nu le-a scos din geantă, în schimb i-a dat acestuia câteva monede străine. Această întvedere a durat cca. 5’ după care cei doi s-au despărțit, „Vlase” rămânând la stația ITB iar „V” a continuat pe jos și a mers acasă.

20:05-21:00 acasă.

²³⁶ Supranotă: R.C.

²³⁷ Supranotă: Ș.G.

²³⁸ Supranota ofițerului: Ș.G.

²³⁹ Supranotă: C.I.

05.05.1984 (7:00-22:00).

7:00-13:40 *acasă*, de unde “V” a ieșit împreună cu familia Tivică domiciliată în bd. Constantin Brâncoveanu (...) și cu un alt individ de care s-au despărțit la ieșirea din bloc, după care “V” și soții Tivică au continuat pe cal. Victoriei până la intersecția cu bd. Republicii unde s-au oprit. Aici au mai discutat împreună cca. 10’ apoi soții Tivică au plecat în direcția Piața Universității, iar “V” a mers la magazinul Premial de pe str. Beldiman ora fiind 14:00.

După 5’ a ieșit de aici, s-a deplasat pe jos până în dreptul magazinului Pescarul, s-a oprit în față, a așteptat câteva minute până ce a oprit lângă el un taxi în care s-a urcat și a mers la adresa cunoscută din str. Almașul Mic (...).

14:25-22:00 *la adresa de mai sus.*

07.05. 1984 (7:30-23:30).

7:30-11:30 *acasă*, de unde a plecat pe jos, pe cal. Victoriei s-a deplasat până în fața magazinului Romarta unde s-a întâlnit cu o individă care a fost poreclită „Vila”²⁴⁰ și a fost plasată în str. Prof. Dr. Ștefan S. Nicolau (...), individă ce avea un copil de cca. 4 ani. Au mers până la intersecția cu str. 13 Decembrie, unde s-au oprit, au mai discutat aproximativ 3-4’ apoi s-au despărțit. După despărțire “V” a continuat pe jos pe str. 13 Decembrie, Academiei și a intrat în atelierul de reparat brichete și ochelari, unitatea nr. 12, ora fiind 11:45.

După 5’ a plecat de aici, a traversat strada, s-a oprit în fața Bisericii Enei s-a închinat timp de 5’ apoi a continuat pe strada Academiei, Pasajul Victoriei, mergând foarte încet și privind la vitrinele diverselor magazine întâlnite în cale, iar la ora 11:55 a intrat în magazinul Victoria.

11:55-12:15 *magazinul Victoria*, unde “V” a mers la parter în partea stângă la raionul bijuterii și a discutat cu vânzătoarea de serviciu²⁴¹ care se pare că este o veche cunoștință. A plecat de aici pe cal. Victoriei până în dreptul Bisericii Zlătari, s-a oprit, s-a închinat de mai multe ori, apoi a continuat încet pe cal. Victoriei, Splaiul Unirii, Piața Unirii, bd. G. Coșbuc, oprindu-se la stația ITB Spitalul Brâncovenesc. Aici a staționat aproximativ 2-3’ privind în toate direcțiile, lăsând impresia că așteaptă pe cineva, după care a traversat, s-a oprit din nou și s-a uitat în toate direcțiile apoi a plecat încet pe bd. G. Coșbuc, Piața Unirii, bd. 1948, Piața Universității, bd. Republicii și la ora 12:55 a intrat la restaurantul Havana. A plecat de aici imediat, pe jos, pe cal. Victoriei a mers la restaurantul cu autoservire Simplon.

13:05-13:25 restaurantul Simplon, unde a servit dejunul după care a plecat și a mers *acasă*.

13:30-16:25 *acasă*. A ieșit de *acasă* și s-a oprit în fața blocului privind nedecis în ambele sensuri ale Căii Victoriei, apoi s-a hotărât să traverseze, s-a oprit în dreptul bisericii Krețulescu și s-a închinat după care a continuat pe str. 13 Decembrie până la intersecția cu str. Știrbei Vodă. Aici a intenționat să intre la farmacia din colț, dar a ezitat, a continuat încă circa 5m, s-a oprit în fața Bisericii Lutherane, s-a închinat apoi a revenit la farmacie, unde a intrat. După circa 5’ a plecat de aici pe jos pe str. Știrbei Vodă, Berzei

²⁴⁰ Supranota: I.M.

²⁴¹ Supranotă: soția lui M.

și la ora 16:55 a intrat la Clubul ISB. A ieșit imediat în fața clubului împreună cu un grup de 10-15 tineri cărora le explica ceva însoțindu-și spusele cu gesturi semnificative făcute cu mâna.

La ora 17:15 tinerii au intrat în clădirea clubului iar „L” care a rămas ultimul a fost ajuns din urmă în hol de un individ care a fost poreclit „Volf”, individ ce a venit la volanul auto (...) ce aparține lui (...). După ce s-au întâlnit în hol, cei doi s-au sărutat și au intrat la Club.

17:15-18:40 Clubul ISB de pe str. Berzei. De aici “V” a plecat singur, pe jos pe strada Berzei, Știrbei Vodă până la stația ITB Cișmigiu de unde s-a urcat în autobuzul 368 cu care a călătorit până la stația ITB Lido unde a coborât.

După coborâre s-a întâlnit întâmplător cu o individă cu care a schimbat câteva cuvinte, apoi aceasta a plecat iar „V” a continuat pe jos pe str. C.A. Rosetti, NB. Golescu și la ora 19:15 a intrat la Asociația Scriitorilor din București.

La ora 19:20 a ieșit de aici, a mers la un telefon public din apropiere, a efectuat o convorbire circa 2’, apoi și-a cumpărat un pateu de la patiseria din str. Cosmonauților și a revenit în fața Asociației Scriitorilor unde s-a întâlnit cu un individ care a fost poreclit „Vanea”²⁴², plasat în str. Moldovița (...). După ce au schimbat câteva cuvinte „Vanea” a intrat la Asociația Scriitorilor iar „V” a revenit și împreună au plecat pe jos, pe diferite străzi iar la ora 20:10 au intrat la rest. Casa Scriitorilor.

20:40-23:00 restaurantul Casa Scriitorilor. A fost anunțat org.-informativ.

De aici “V” a plecat împreună cu „Vanea” și cu o individă și au mers pe jos pe calea Victoriei până în dreptul Bisericii Albe, unde s-au despărțit. După despărțire „Vanea” a plecat pe jos, alergând în direcția str. Cosmonauților iar „V” și individa au continuat încet, pe cal. Victoriei și la ora 23:30 au intrat acasă.

08.05.1984 (7:30-22:20).

7:30-9:40 acasă, de unde a plecat pe jos pe cal. Victoriei, str. Episcopiei, N. Golescu, str. Cosmonauților, și a mers la ACR unde a intrat la ora 9:50.

După 5’ a plecat de aici și s-a deplasat până în stația ITB Piața Română. A așteptat până la ora 10:15 când s-a întâlnit cu numita N.M. (...) și împreună au plecat pe jos pe diferite străzi până la stația ITB Calea Dorobanților, de unde s-au urcat în tramvaiul 34 cu care au călătorit până la stația Caporal Ruică unde au coborât. După coborâre au continuat pe jos și au mers la o secție a cooperativei Arta Plastică de pe str. Apostol Mărgărit nr. 34 unde au intrat pentru circa 5’ după care au plecat, pe jos, s-au deplasat până la șos. M. Bravu, au intrat la o cofetărie, dar au ieșit după 5’, apoi au mers în spatele blocului de pe șos. M. Bravu nr. 294, s-au așezat pe o bancă și au început să discute ora fiind 11:20.

La ora 12:00 „V” și N.M. s-au ridicat de pe bancă, au plecat pe jos pe șos. Mihai Bravu și folosind mai multe mijloace de transport în comun, au călătorit până la stația Piața 1848 de unde au continuat pe jos pe diferite străzi până la berăria Terasa de pe cal. Victoriei, colț cu str. 13 Decembrie.

²⁴² Supranotă: Vasile Andru. Afișez numele lui Vasile Andru, întrucât el a jucat un rol semnificativ în mișcarea esoterică dinainte de 1989.

13:00-13:55 *braserie*, unde au luat loc la o masă, au consumat câte o halbă de bere și au discutat până la ora 13:55 când s-au ridicat de la masă și au plecat pe jos pe str. 13 Decembrie până în apropierea magazinului Adam unde s-au oprit, „V” schimbând câteva cuvinte cu conducătorul autoturismului (...) ce aparține numitului F.A. (...) care în acel moment acorda prioritate la trecerea pietonilor.

După plecarea autoturismului „V” și N.M. au continuat până la intersecția cu str. Știrbei Vodă unde s-au oprit și au mai discutat cca. 5' după care s-au despărțit.

După despărțire N.M. a plecat pe jos pe diferite străzi și în momentul în care a traversat Bd. N. Bălcescu a fost oprită și legitimată de un agent de circulație²⁴³, iar „V” a continuat pe jos pe str. Știrbei Vodă, Popa Tatu, Temișana și la ora 14:15 a intrat la Radiodifuziunea Română.

14:15-14:25 *Radiodifuziunea Română*, de unde a plecat pe jos pe diferite străzi, până în dreptul Bisericii Albe, unde s-a oprit, s-a închinat, apoi a continuat pe cal. Victoriei și a mers acasă.

15:05-18:10 *acasă*. De acasă „V” a ieșit împreună cu o individă care a fost poreclită „Voica”²⁴⁴ și a fost plasată în șos. Mihai Bravu (...), au mers încet discutând pe calea Victoriei, N. Golescu până în dreptul Asociației Scriitorilor unde s-au despărțit, „Voica” plecând în direcția bd. Gh. Magheru, iar „V” a intrat la Asociația Scriitorilor.

18:20-19:25 *Asociația Scriitorilor*, de unde „V” a plecat împreună cu „Vanea”²⁴⁵, pe jos până în apropierea hotelului Athénée Palace. Aici s-au despărțit, „Vanea” a plecat pe str. G. Perșa, iar „V” a continuat pe cal. Victoriei, a trecut prin fața locuinței, a mers la pasajul Victoria și a cumpărat ziare de la un chioșc, iar la ora 19:45 a intrat la rest. Simplon.

19:45-20:05 *rest. Simplon*, de unde a ieșit, a stat de vorbă cca. 5' cu o vânzătoare de la o tonetă din fața restaurantului apoi a continuat pe calea Victoriei până la intersecția cu str. 13 Decembrie oprindu-se în dreptul hotelului Continental. Aici s-a întâlnit cu N.M., o prietenă a acesteia și cu „Viorel”²⁴⁶, din str. Iuliu Barasch nr. 4 și, după ce au discutat cu toții cca. 5' au traversat calea Victoriei și au intrat la berăria Terasa.

20:15-21:00 *Berărie*, unde au luat loc la o masă, au intenționat să consume bere dar, deoarece berea se terminase au continuat să stea la masă și au discutat până la ora 21:00 când s-au ridicat și au plecat pe str. 13 Decembrie, Biserica Enei, s-au oprit la terasa restaurantului Dunărea, au intenționat să intre dar toate mesele erau ocupate și drept urmare au renunțat și au mers în stația ITB Universitate. Aici au continuat să

²⁴³ Aceasta explică probabil de ce este singura căreia nu i s-a dat un nume de cod și apare cu numele real. Documentul sugerează că fiecare persoană ce întâlnea „obiectivul” era urmărită până acasă („plasată”, conform jargonului Securității), fiind astfel identificată, iar numele erau puse de ofițeri, ulterior, cu cerneală, peste numele de cod. În cazul M.N. s-a cerut se pare unui ofițer de miliție să o legitimeze, iar acesta a înregistrat numele și, cum arată documentul, numele părinților, data nașterii, domiciliul – datele standard din buletin.

²⁴⁴ Supranotă: L.M.

²⁴⁵ Supranotă: Vasile Andru.

²⁴⁶ Supranotă: G.C.

discute cu toții până la 21:25 când prietena M-nei s-a urcat în autobuzul 131 și a plecat, iar „V”. „Viorel” și N.M. au continuat pe jos și au mers în stația ITB Piața Sf. Gheorghe, unde s-au așezat pe o bordură de ciment și au aprins țigări și au discutat cu toții cca. 10’.

La ora 21:40, N.M. s-a urcat în tramvaiul 21 și a plecat, iar „V” și „Viorel” au continuat pe jos, pe diferite străzi până în fața locuinței lui „V” unde s-au oprit și au stat de vorbă până la ora 22:00 când „V” a intrat acasă iar „Viorel” a plecat în direcția 13 Decembrie.

09.05.1984 (7:00-21:30).

7:00-9:25 acasă. A plecat pe jos pe calea Victoriei, str. 13 decembrie, str. Academiei, s-a oprit în fața Bisericii Enei, s-a închinat timp de 2’ apoi a vizitat mai multe magazine din această zonă, a cumpărat un pachet de brânză și un pateu pe care l-a mâncat pe stradă în drum spre Palatul Telefoanelor, unde și-a plătit abonamentul de telefon, după care a revenit acasă.

10:00-16:50 acasă. A plecat de acasă având în mână o pungă de plastic transparentă în care se afla un obiect de îmbrăcăminte de culoare portocalie și s-a deplasat pe diferite străzi la Clubul ISB, unde a intrat la ora 17:40.

După 5’ a ieșit de aici și a așteptat în față până la ora 17:35²⁴⁷, timp în care s-a întâlnit și a discutat cu doi tineri care au intrat la club. La ora 17:35 a plecat pe jos încet până la intersecția cu str. Știrbei Vodă unde s-a oprit, a privit în mai multe direcții, până la ora 17:50 când s-a întors pe str. Berzei și a revenit la club.

17:55-19:25 Clubul ISB, de unde „V” a ieșit împreună cu un grup de cca. 25030 de cursanți tineri dintre care unii au plecat iar alții au mai rămas în fața clubului și au discutat aproximativ 15’ cu „V”.

La ora 19:30 a ieșit de la club și „Volf”²⁴⁸, căruia cursanții îi spuneau „domnule profesor” și a discutat ceva cu „V”, separat de restul grupului, după care „Volf” a mers la autoturismul (...) care era parcat în apropiere, a mai stat de vorbă câteva minute cu trei cursanți, timp în care „V” a așteptat lângă autoturism. După plecarea celor trei tineri, „Volf” l-a invitat pe „V” în autoturism, acesta s-a așezat pe bancheta din față și împreună s-au deplasat până la intersecția cu calea Plevnei. Aici erau așteptați de alți trei cursanți, care ieșiseră mai înainte de la club, au discutat cu aceștia cca. 2’, după care unul dintre ei a plecat iar ceilalți doi s-au urcat în autoturism și au mers pe strada Poiana Narciselor, oprind în apropiere de stația Peco.

Aici au coborât cu toții și, după ce au încuiat autoturismul au intrat la adresa din str. Poiana Narciselor nr. 8 etajul 1, apt.²⁴⁹

19:55-21:00 la adresa de mai sus, de unde „V” a plecat cu autoturismul (...) condus de „Volf” și s-au deplasat până în dreptul hotelului Continental, unde „V” a coborât și a mers acasă unde a intrat la ora 21:05, iar „Volf” a continuat cu autoturismul.

21:05-21:30 acasă. Filajul s-a terminat.

Concluzii:

[au fost reproduse în Cap. II, 6]

Loç. Comandant Unitate, indescifrabil,

²⁴⁷ Ofițerul a notat greșit. Conform calculului, ar fi vorba de 17:45.

²⁴⁸ Supranotă: B.I.

²⁴⁹ Supranotă: M.F.

Şeful Serviciului, col. indescifrabil.

M.C./B.N.

RD. 518/19.05.1984

Anexa 3. Nota lui „Marcu”

392/uv

Inf. „Marcu”

Casa „Brezoianu”

Strict secret

Exemplar unic

1-03.1982

Notă

- privind profesorul Ion Mânzatu în cursul şedinţei comemorative de sărbătorire a 10 de la înfiinţare a cursului de Yoga Integrală condus de prof. Mario. S. Vasilescu_
- Încă de la început profesorul Mânzatu a făcut caz de o excepţională invenţie – generator de câmp fundamental ce s-a perfectat în laboratoarele pe care le conduce_
- În timpul prezentării materialului a intervenit de câteva ori cu următoarele afirmaţii:
- „Puteţi să mă înregistraţi. Nu-mi este teamă, că dacă este nevoie pot să-mi modific vocea”_
- A prezentat pe larg însuşirile instalaţiei ce aduce practic statului s-au grupului de oameni ce o deţine o supremaţie absolută – dar având „însuşirea” de a nu putea fi utilizată decât de „cei buni” – şi astfel prof. Mânzatu a început să alunece pe panta unui fel de „misticism ştiinţifico-trist” alternându-le cu cele de vocaţie misionară_
- Îl cunosc pe profesorul Mânzatu ca pe un bun autor de literatură ştiinţifico-fantastică dar caracterul bombastic al unor asemenea afirmaţii, plus interpretarea care li s-ar putea da parcă nu merg cu un cerc de yoga – nu?
- Mario Vasilescu cunoscut pentru prietenia strânsă cu Florenţiu Marinescu - fost membru al escortei prezidenţiale – şi în bune relaţii cu fiul preşedintelui – cei doi amici de chefuri prelungite stropite din belşug cu banii cursanţilor de yoga sau karate.

Marcu

N.L.²⁵⁰ Profesorul Ion Mânzatu se află în atenţia Serviciului I. Întreţine relaţii suspecte cu cetăţeni străini – şi face parte din „Meditaţia Transcendentală”.

Se află de asemenea în relaţii cu Mario Vasilescu şi fostul ofiţer de securitate (la Dir, V-a) Florentin Marinescu, ambii conducători ai unor grupuri de Yoga.

²⁵⁰ Iniţialele înseamnă „Nota legăturii”.

Materialul se va exploata la 311. D.P.
Semnătură indescifrabilă

Anexa 4. Urmărirea informativă a lui Mârtz Eugen

Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Bacău
- securitate serv. II –
Lt.Major Vasiliu Nicolae,
27 aprilie 1987

Strict secret
Ex. Nr. 1

Plan de măsuri în dosarul de urmărire informativă privind pe Mârtz Eugen

Din informațiile furnizate de sursa « Găbureanu » la data de 15.04.1987 și de plt.adj. Vătăjiță Vasile la data de 20.04.1987, au rezultat următoarele date de interes operativ :

Sub masca unor activități de pregătire fizică, gimnastică medicală îmbinate cu procedee Yoga, sub îndrumarea numitului Mârtz Eugen, inginer proiectant la Întreprinderea de Panouri Electropneumatice Bacău, cu domiciliul în municipiul Bacău, ... este pe cale de a lua ființă un grup care practică Meditația Transcendentală.

Acesta se află în relații cu aproximativ 30 de tinere femei care se întâlnesc în fiecare joi după orele 17:00 în sala de sport a liceului 'Lucrețiu Pătrășcanu', iar după efectuarea programului de pregătire fizică, se deplasează în grupuri mici la locuința sa.

La domiciliul celui în cauză, se pare că se află tipărituri după care se efectuează instruirea grupului, iar la locul de muncă al acestuia a exista un tabel cu toți membrii grupării.

Din raportul făcut de numitul Vătăjiță Vasile, plutonier adjutant la Penitenciarul-Bacău, rezultă că în această grupare a fost atrasă și nora sa, Vătăjiță Cristina, subinginer la I.P.E.P.-Bacău ..., drept pentru care, în ultima perioadă are o comportare curioasă în familie.

Sunt indicii că numitul Mârtz Eugen are legături pe această linie cu diferite persoane din București, unde a urmat cursurile Institutului de Învățământ Superior.

Față de cele raportate mai sus, în scopul prevenirii săvârșirii unor activități ostile statului nostru, prin formarea de anturaje cu caracter antisocial, propunem deschiderea unui dosar de urmărire informativă, în care vor fi realizate următoarele sarcini :

1. Se va stabili dacă această grupare desfășoară activități de gimnastică medicală, exerciții de yoga și meditație transcendentă, iar sub masca acestora dacă nu întreprinde acțiuni ostile statului nostru ;
2. Vor fi stabilite formele, metodele și mijloace folosite în activitatea desfășurată de grupare, rolul lui Mârtz Eugen și al complicilor acestuia;
3. Se va stabili dacă obiectivul întreține relații superioare pe linia activității desfășurate sub masca Meditației Transcendentale cu elemente de la București, alte localități din țară sau din străinătate, cine sunt acestea, sub ce formă se mențin legăturile și ce indicații primește;

4. Prevenirea activităților ostile desfășurate, extinderea grupării cu noi elemente, documentarea activității celor în cauză și destrămarea grupului.

Pentru ducerea la îndeplinire a acestor sarcini, se vor întreprinde următoarele măsuri :

- a) Se vor stabili sursele cu posibilități de informare care vor fi dirijate pe lângă cel în cauză și membrii grupării. Termen 30.04.1987, Execută lt.maj. Vasiliu N.
- b) Se va folosi plt.adj. Vătăjiță Vasile pentru a cunoaște noi date despre grupare și nora sa. Termen: permanent ; Execută ofițer C.I. cpt. Popescu I.
- c) Introducerea mijloacelor T.O. complexe la domiciliul lui Mârtz Eugen și a legăturilor sale apropiate. Termen 15.05.1987; Execută lt.maj. Vasiliu N.
- d) Introducerea mijloacele T.O la locul de muncă al obiectivului, în scopul stabilirii legăturilor ce le are și cunoașterea naturii lor. Termen 20.05.1987, serv.T, Vasiliu N.
- e) Efectuarea unei percheziții secrete la locul de muncă pentru a cunoaște componenții grupării, depistarea unor materiale interzise folosite în activitatea lor, iar cu ocazia introducerii mijloacelor T.O. la domiciliu se va efectua și o percheziție secretă pentru descoperirea unor materiale interzise. Termen: 30.05.1987; Execută lt.maj.Vasiliu N., col. Șerban Constantin.
- f) Punerea în filaj, în ziua când avem informații că aceștia se întâlnesc la Liceul „L. Pătrășcanu”, pentru a stabili membrii grupării. Prin ofițerul de la „F” să efectuăm fotografiieri în secret în sală, asupra componenților grupării, ca pe baza fotografiilor și a listei găsite să identificăm membrii grupului, apoi prin serviciile I și II să-i lucrăm și să clarificăm activitatea ostilă a acestora. Termen : 30.04.1987, Execută lt.maj. Vasiliu N, Serviciul „F”.
- g) Va fi pus în filaj, pe momente operative, când Mârtz Eugen se deplasează la București sau în alte localități din țară, pentru a i se stabili legăturile pe linia activității desfășurate. Termen: când este cazul (Idem)
- h) Se va folosi sursa „S” atât la cel în cauză cât și la membrii grupului. Termen 30.04.1987.
- i) Efectuarea unei percheziții secrete și la ceilalți membri activi ai grupului, pentru a stabili ce materiale dețin în alte locuri de întâlniri folosite de aceștia, modul de desfășurare a întâlnirilor, dacă există un anume ceremonial. Termen: 30.06.1987.
- j) Interceptarea corespondenței externe și folosirea filajului, pe momente operative, în timpul deplasărilor la București ale lui Mârtz Eugen pentru a stabili dacă are legături cu cetățeni străini, dacă culege informații tehnico-științifice și date secrete de la membrii grupului, care ar putea fi furnizate sub masca acestei legături unor cetățeni străini [...]
- k) Prin sursele care vor fi folosite în caz, cât și prin alte persoane din baza de sprijin ori factori de răspundere, se vor întreprinde măsuri de influențare pozitivă asupra membrilor grupării de renunțare la activitate. Concomitent se va stabili dacă la locurile de muncă ale acestora prin atitudinea ce o adoptă nu influențează negativ realizarea planului de producție [...]
- l) Prin cooperare cu Serviciul I, se va discuta cu conducerea Liceului „L.Pătrășcanu” pentru a se interzice folosirea sălii de sport ca loc de întâlnire. Termen: 30.05.1987; șeful serviciului I.

- m) Cu ajutorul rețelei informative și a altor mijloace de securitate, se vor obține informații referitoare la posibilități de compromitere a membrilor grupării și care vor fi folosite în scopul producerii de disensiuni și destrămarea grupării. Termen: 30.07.1987; Execută lt.maj. Vasiliu N.
- n) Prin percheziții secrete, fotografiile efectuate în timpul filajului, audierea unor persoane care știu de activitatea lor dar au refuzat să se angreneze, se va demonta activitatea celor în cauză în scopul luării măsurilor legale asupra acestora, de neutralizare și destrămarea grupării. [...]
- o) Pe parcursul urmăririi informative vor fi întreprinse și alte măsuri impuse de evoluția situației operative.

Șeful Serviciului colonel Șerban Constantin, Ofițer I, lt.maj. Vasiliu Nicolae.²⁵¹

2 ex.

Nr. RD.2/202

redVN,dact.PR

28.04.1987

Anexa 5. Planul de măsuri al Direcției I-a, din anul 1988²⁵²

Ministerul de Interne

Departamentul Securității Statului

Direcția I

141/TV/001591 din 2 februarie 1988

Strict Secret

Nr. 1

Aprob,

Locțiitor Șef Direcție

Lt.colonel Moca Elena

PLAN DE MĂSURI

Petru recunoașterea, prevenirea și contracararea activităților dușmănoase desfășurate împotriva țării noastre sub acoperirea sectei ilegale „Meditația Transcendentală”

În conformitate cu ordinele tovarășului secretar de stat și șef al Departamentului Securității Statului, General-colonel Iulian Vlad, transmise cu prilejul ședinței de bilanț și profil de informații interne pe anul 1987, a prevederilor Programelor de măsuri ale D.S.S. și Direcției I, pe anul 1988, cât și cel existent în problema „Culte-secte”, rezultă că este necesară o intensificare a activității de cunoaștere, prevenire și neutralizare a acțiunilor clandestin-ostile desfășurate de elemente aparținând așa-zisei secte „Meditația Transcendentală”.

Din analiza efectuată asupra stadiului muncii în subproblemă, în care un factor preponderent l-au constituit aspectele apărute și cazurile soluționate în cursul anului

²⁵¹ ff.1-3)

²⁵² Arhiva CNSAS, Meditația Transcendentală, D3/vol. 5.

1987, rezultă că în condițiile actuale are loc o recrudescență a curentelor reacționare de nuanță transcendențială din exterior.

Datele și informațiile obținute în perioada de referință evidențiază faptul că activitatea clandestină a elementelor ce au făcut parte din gruparea inițială „Meditația Transcendențială” s-a diminuat, majoritatea persoanelor respective nemaifiind preocupate de organizarea și proliferarea percepțelor și practicilor sectei.

Urmare a măsurilor întreprinse, începând cu anul 1981 până în prezent, asupra celor 366 de elemente identificate că au aderat la gruparea inițială a sectei, 16 sunt lucrate prin dosare de urmărire informativă, 19 au fost atenționate, 191 se află în atenție pe principiul muncii pe obiectiv, 35 s-au stabilit în străinătate, 41 sunt menținute în contact pentru influențare pozitivă, 24 au fost atrase la colaborare cu organele de securitate, iar 32 sunt scoase din preocupările organelor noastre din cauza vârstei înaintate sau a stării sănătății. Totuși, se desprind unele concluzii de importanță operativă, după cum urmează:

a) O parte din elementele menționate continuă să se instruiască solitar, iar câteva (6 persoane identificate) întrețin legături prin corespondență cu foștii membri ai grupului care au emigrat, solicitându-le documentație pe teme transcendentale, fără să desfășoare activitate de proliferare a preceptelor sectei în rândul neinițiaților.

b) Elemente fanatice, care au făcut parte din „Meditația Transcendențială”, cum ar fi Bivolaru Gregorian din București, cu toate măsurile de descurajare întreprinse (avertizare, arestare și condamnare), au continuat să desfășoare o intensă activitate de proliferare, reușind să atragă numeroși prozeliți, unii dintre aceștia devenind, la rândul lor, factori activi de răspândire a concepțiilor și practicilor sectei. Astfel, în anul 1987 a fost destrămat grupul condus de ing. Mârtz Eugen din Bacău, iar în prezent se întreprind măsuri de documentare a activității ostile sub acoperirea sectei, desfășurate de obiectivele „Bodea” din București și „Șamanul” din Sibiu, care au atras de partea lor mai mulți aderenți.

c) Unele organizații mistico-religioase de tipul „Meditația Transcendențială” din exterior, inclusiv persoane particulare, în special din rândul emigrației române, adepți ale acestei secte, au manifestat interes de a intra în legătură prin corespondență cu autohtoni „în scopul de a le furniza materiale de îndoctrinare și a-i sprijini moral.

d) Sub influența propagandei nocive și antisociale din Occident, au fost semnalate preocupări ale unor elemente din țara noastră, îndeosebi tineri, de a se grupa în cercuri cu caracter așa-zis sportiv, pentru practicarea exercițiilor japoneze de apărare de tipul „artelor marțiale”, având la bază preceptele yoga, activități desfășurate sub îndrumarea unor pseudo-instructori.

e) Analiza efectuată a scos în evidență lipsa de surse cu posibilități pe lângă unele elemente ce au făcut parte din secta ilegală „Meditația Transcendențială” ori au aderat ulterior sau practică preceptele „yoga” sub diferite variante existente, fapt pentru care activitatea acestora nu este suficient cunoscută.

Având în vedere concluziile de mai sus, se impune ca organele de securitate să acționeze mai ofensiv și cu fermitate pentru a destrăma și neutraliza, încă din faza incipientă, activitatea ostilă desfășurată de elemente care încearcă să reorganizeze sau să prolifereze concepțiile și practicile deosebit de periculoase ale sectei „Meditația Transcendențială”, acționând pentru realizarea următoarelor obiective:

I. Îmbunătățirea controlului informativ asupra persoanelor care au făcut parte din secta ilegală „Meditația Transcendentală” ori au aderat ulterior la forme asemănătoare de activitate.

II. Depistarea în formă incipientă a oricăror încercări de organizare a unor activități de nuanță „transcendentală” în cadrul unor cluburi și asociații sportive, case de cultură ale tineretului, a sindicatelor, ori aparținând diverselor întreprinderi și instituții, inclusiv în mediul rural.

III. Descoperirea în vederea neutralizării ori a preluării sub control în scopuri operative a eventualelor canale de legătură clandestine cu exteriorul, prin care se introduc în țară materiale de îndoctrinare cuprinzând preceptele sectei.

IV. Identificarea persoanelor din țară care au preocupări de tip „meditație”, precum și a locurilor și mediilor unde pot să apară asemenea manifestări, în scopul destrămării grupurilor constituite.

V. Cooperarea mai eficientă cu unitățile care au în atenție persoane care au făcut din „Meditația Transcendentală”, în scopul efectuării unui schimb util și operativ de informații în vederea întreprinderii măsurilor preventive ce se impun.

În scopul realizării acestor obiective, vor fi întreprinse următoarele măsuri:

1/ În vederea asigurării informative a obiectivelor, problemelor, locurilor și mediilor unde pot apărea acțiuni ostile desfășurate sub acoperirea proliferării concepțiilor și exercitării practicilor „Meditației Transcendentală” în mod clandestin se va acționa pentru crearea unei rețele informative cu posibilități reale, capabile să asigure și depisteze orice încercare de reorganizare a unor astfel de activități. Din cazurile soluționate până în prezent a rezultat că practicile „meditației” au avut cu preponderență ecou în cercurile de intelectuali care se concentrează în:

- Sistemul Relațiilor Internaționale (Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Întreprinderile de Comerț Exterior, reprezentanțele firmelor străine care desfășoară activitate în România și alte instituții de profil).
- Problemele „artă-cultură”, „presă”, „cinematografie”, „tineret-învățământ” (Ministerul Educației și Învățământului, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea Scriitorilor, Uniunea Artiștilor Plastici, Inspectoratele școlare județene și al municipiului București, Instituțiile de învățământ superior etc.).
- Problema „Sănătate” (Ministerul Sănătății, spitale, policlinici, Institute de cercetări de specialitate etc.).
- În sistemul Economiei Naționale, în obiectivele: Institute de proiectări, Institute de cercetare științifică, Întreprinderi industriale din domeniul tehnicii de vârf, Ministere economice etc.

Pentru îmbunătățirea activităților de cunoaștere și prevenire, rețeaua informativă va fi completată cu persoane din obiectivele și problemele menționate mai sus, care prin pozițiile de conducere pe care le dețin vor fi în măsură nu numai să sesizeze, dar să și acționeze prin influențarea directă pentru destrămarea încă din fază incipientă a unor astfel de manifestări.

- Sarcină permanentă
- Răspund: Lt.col. Țibuleac Viorel și ofițerii din problemă de la securitățile județene și al munic. Buc., cât și din unitățile centrale informative.

2/ Vor fi inițiate măsuri combinative și ofensive asupra persoanelor care au preocupări de reorganizare și s-au menținut pe poziții fanatice, în vederea compromiterii și neutralizării activităților acestora. La realizarea acestor măsuri vor fi antrenați factorii de conducere și educaționali din sectoarele unde elementele în cauză își desfășoară activitatea cu sprijinul organelor de partid și de U.T.C. Se va acționa cu prioritate în municipiul București și județele: Bacău, Sibiu, Prahova, Iași, Galați și Constanța, unde a fost semnalată prezența unor anturaje cu preocupări de nuanță transcendentă.

- Sarcină permanentă

- Răspund: lt.col. Țibuleac Viorel și ofițerii din problemă de la securitățile județene și a municip. Buc.

3/ Atenție deosebită va fi acordată descoperirii ori preluării sub control, în scopuri operative, a eventualelor canale secrete de legătură cu exteriorul prin care se încearcă introducerea în țară a unor materiale de îndoctrinare cu preceptele sectei în mod clandestin.

- Sarcină permanentă

- Răspund: lt.col. Țibuleac Viorel și ofițerii din problemă de la securitățile județene și a municip. Buc.

4/ În cooperare cu Direcțiile a II-a, a III-a și U.M. 0544, folosind și posibilitățile securităților județene și a municipiului București, vor fi intensificate măsurile de penetrare informativă în cele trei centre mondiale ale sectei, respectiv: Seclisherg - Elveția, South-Fallsburg - S.U.A. și Shankaracharya Nagar – India, inclusiv în institutele de pregătire care funcționează în S.U.A. („Maharishi International University”), Franța („Școala franceză de Yoga pentru țările din Est”) și Elveția (localitatea Weggis). În acest sens vor fi selectate sursele cu posibilități informative interjudețene și în străinătate, urmând a se face reinstruirea și dirijarea lor pe baza unor planuri cuprinzând o problemă de profil, adecvată scopului urmărit.

- Termen: 1 iulie 1988

- Răspund: lt.col. Țibuleac Viorel și ofițerii din problemă de la securitățile județene și a municip. Buc.

5/ În cooperare cu Direcția a II-a și serviciile de contrainformații economice din teritoriu va fi intensificată activitatea de supraveghere și urmărire informativă a elementelor active din cadrul „Meditației Transcendentale” care lucrează în obiective economice, în vederea prevenirii unor stări de spirit necorespunzătoare și colportării de știri și date cu caracter tendențios.

Atenție deosebită va fi acordată cazurilor ing. Mârtz Eugen de la Bacău, dr. în științe economice Virgil Radulian și ing. Rulea Constantin – ambii din București, aflați în atenția Direcției a II-a.

- Sarcină permanentă

- Răspund: lt.col. Țibuleac Viorel și ofițerii din problemă de la Direcția a II-a și securitățile județene și a municip. Buc.

6/ În cooperare cu Direcția a III-a va fi organizată activitatea de supraveghere a eventualilor emisari, cetățeni străini sau unele persoane din emigrația română, veniți în țară pentru reorganizarea sectei „Meditația Transcendentă” și stabilirea unor canale de legătură cu exteriorul.

O atenție deosebită se va acorda cunoașterii și prevenirii vizitării reprezentanțelor diplomatice din București de către elemente fanatice din cadrul sectei, cunoscute cu preocupări protestatatoare, intenții de emigrare sau care se consideră persecutați pentru convingerile lor.

- Sarcină permanentă
- Răspund: lt.col. Țibuleac Viorel și ofițerii din problemă de la securitățile județene și a municip. Buc.

7. Se va coopera cu Direcția de pașapoarte și unitățile speciale „T”, „S” și „F” pentru depistarea persoanelor identificate că au făcut parte din secta „Meditația Transcendentală” sau cunoscute că simpatizează cu practicile acesteia, care întrețin legături cu posturi de radio, centre și organizații din exterior, precum și cu emisari ai acestora, inclusiv cu diplomați ai ambasadelor acreditate în R.S. România. În cadrul acestor măsuri se va căuta identificarea canalelor prin care se trimit materiale mistico-ostile de nuanță „transcendentală”.

- Sarcină permanentă
- Răspund: lt.col. Țibuleac Viorel și ofițerii din problemă de la securitățile județene și a municip. Buc.

8/ În cooperare cu Serviciul independent „D” se vor publica în presa centrală și locală articole prin care se va demasca și combate activitățile nocive și antisociale ale elementelor fanatice, promotoare ale ideilor și practicilor „Meditației Transcendentale”.²⁵³

- Sarcină permanentă
- Răspunde: lt.col. Țibuleac Viorel

9/ Folosirea intensă a factorilor educaționali de la locurile de muncă ale elementelor depistate că practică și proliferază preceptele „Meditației Transcendentale”, în vederea prevenirii reorganizării unor activități de acest gen.

În acest scop vor fi antrenate în mai mare măsură organismele democrației muncitorești și revoluționare, factorii educaționali, colectivele de oameni ai muncii, organele de presă la sesizarea, prevenirea și combaterea ideilor mistice „transcendentale”.

Determinarea unei implicări corespunzătoare a organelor locale de stat și inspectoratelor școlare județene și al municipiului București, în controlul și neutralizarea unor cazuri în care intervenția organelor de securitate sau chiar de miliție este contraindicată.

- Sarcină permanentă
- Răspund: lt.col. Țibuleac Viorel și ofițerii din problemă de la securitățile județene și a municip. Buc.

Prevederile prezentului plan vor fi completate în funcție de evoluția situației operative în subproblemă.

De acord,
Șeful Serviciului
Lt.colonel, Zapodean Aurel

Ofițer specialist II,
Lt.col. Tibuleac Viorel

²⁵³ Pe marginea dreaptă a documentului un ofițer (semnătură idescifrabilă) a scris la acest punct: “Mai discutăm asupra acestui aspect”.

